NEW YORK TIMES BESTSELLER

Stephanie Land

MENAJERA

O poveste adevărată despre sărăcie, muncă pe brânci și voința de fier a unei mame pentru supraviețuire

NETFLIX
SURSĂ DE INSPIRAȚIE PENTRU UN SERIAL ORIGINAL NETFLIX

globo
EDITURA

O autobiografie importantă ce ar trebui să fie o lectură obligatorie pentru orice persoană care nu s-a confruntat niciodată cu lipsurile.

– Kirkus Reviews

La 28 de ani, visurile lui **Stephanie Land** de a se înscrie la universitate și a deveni scriitoare s-au năruit repede, după ce o iubire de-o vară s-a transformat într-o sarcină neprevăzută. Nevoită să iasă din **relația abuzivă**, în scurt timp se trezește singură, cu un copil, lucrând ca menajeră pentru a se putea **întreține**.

"Menajera" ne prezintă **cu duritate și măiestrie** anii pe care Stephanie i-a petrecut în slujba celor înstăriți, **trăind ca o "fantomă anonimă"** care împărtășea în tăcere reușitele, tragediile și cele mai ascunse secrete ale clienților ei. Mânată de dorința unui trai mai bun pentru ea și fiica ei, a lucrat ca menajeră ziua și a urmat cursuri la seral, scriind neîntrerupt în timp ce se zbătea să obțină o diplomă de facultate. Ea ne spune povești adevărate care au fost până acum ignorate: cum poți trăi din ajutoare sociale, cum birocrații aroganți au umilit-o chiar și pentru modestele ajutoare de care a beneficiat.

Cartea lui Stephanie este **un manifest al femeilor** și mai ales al mamelor singure, care se luptă pentru supraviețuire și pentru a oferi un trai demn copiilor lor, **ignorând stigmatul de muncitor sărac**.

Menajera este un strigăt de luptă al mașelor extenuate și sărace. Nu a mai existat până acum o prezentare atât de onestă a vieții femeilor muncitoare.

– Lidia Yuknavitch, autor al cărții The Book of Joan

Menajera ne prezintă mai mult decât orice altă carte din vremurile noastre grooza de a fi sărac, tensiunea obositoare a certitudinii că orice pas greșit sau ghinion al sorții te va face să te afunzi și mai tare în groapă.

– New York Times Book Review

O relatare despre echilibrul fragil al multor familii și un memento al demnității oricărei munci.

– Președintele Barack Obama

O poveste plină de speranță a unei femei care s-a hotărât să se descurce singură în viață, cu toate ne simțim mai puternice prin exemplul ei!

– Gretchen Carlson, Politico

Un debut puternic si memorabil. Dragostea de mama radioză puternic din paginile acestei povești frumoase si motivante despre îndârjire și supraviețuire.

– Publishers Weekly

globo
EDITURA

COMANDĂ ON-LINE!
www.edituraglobo.ro

O poveste adevărată despre sărăcie, muncă pe brânci și voința de fier a unei mame pentru supraviețuire

menajera

Stephanie Land

Traducere din limba engleză de
Diana Morărașu

The original title of this book is:
Maid: Hard Work, Low Pay, and a Mother's Will to Survive
Copyright © 2019 by Stephanie Land

Copyright © Editura Globo, 2021, pentru ediția în limba română

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
LAND, STEPHANIE
Menajera / Stephanie Land. - București : Globo, 2021

Redactor: Irina Bălașa
Corector: Dușa Udrea-Boborel
Tehnoredactor: Isabelle Andrei

Comenzi:
telefon : 0726228911
www.edituraglobo.ro
comenzi@edituraglobo.ro

Pentru Mia:
Noapte bună
Te iubesc
Ne vedem dimineață
Mama

„Am învățat că a-ți câștiga traiul nu e totuna cu a-ți construi o viață."

– Maya Angelou

Cuprins

Bine ați venit în lumea lui Stephanie Land 11

PARTEA ÎNTÂI

1. Cabana 17
2. Rulota 31
3. Refugiul temporar 40
4. Apartamentul de lângă Târg 52
5. Șapte tipuri diferite de asistență guvernamentală 62
6. Ferma 77
7. Ultima slujbă de pe pământ 89
8. Casa Porno 100
9. Curățenia pentru mutare 110
10. Casa lui Henry 126

PARTEA A DOUA

11. Studioul 141
12. Minimalist 150
13. Casa lui Wendy 159
14. Casa cu plante 169
15. Casa Bucătarului 178
16. Casa Donnei 187
17. În trei ani 195

18. Casa Tristă 202
19. Casa lui Lori 214
20. „Nu știu cum reușești" 231
21. Casa Clovnului 243
22. Tot viață... cu Mia 257

PARTEA A TREIA

23. Poți mai mult 271
24. Casa din Golf 283
25. Cel mai conștiincios lucrător 291
26. Casa Colecționarei 299
27. În sfârșit, acasă 313

Bine ați venit în lumea lui Stephanie Land

Prețul recunoașterii cere să renunți la orice stereotipii despre personalul casnic, părinții singuri și imaginile despre sărăcie vehiculate în media pe care s-ar putea să le fi preluat. Stephanie e foarte muncitoare și „articulată", ca să folosesc lauda condescendentă folosită de elite pentru oamenii neașteptat de inteligenți, cărora le lipsește o educație aleasă. *Menajera* este despre călătoria unei mame care încearcă să ofere o viață sigură și o casă pentru fiica ei, Mia, supraviețuind din firimiturile asistenței publice și din venitul jalnic de mic pe care-l câștigă ca menajeră.

„Menajeră" e un cuvânt amabil, care te duce cu gândul la tăvi cu ceai, uniforme scrobite, Downton Abbey. În realitate însă lumea menajerelor e plină de vomă și pete de rahat. Aceste lucrătoare ne desfundă scurgerile de părul pubian, ne văd lenjeria murdară atât la propriu, cât și la figurat. Și totuși, rămân invizibile, ignorate de politica și economia națiunii noastre, privite de sus în pragul ușii noastre de la intrare. Știu, pentru că am trăit în lumea asta pentru o scurtă perioadă, când făceam cercetare pentru cartea mea *Nickel and Dimed* și mi-am luat mai multe joburi prost plătite. Spre deosebire de Stephanie, puteam oricând să revin la viața mea infinit mai confortabilă de scriitoare. Și, spre

deosebire de ea, nu încercam să-mi cresc copilul din venitul meu. Copiii mei erau mari și nu erau deloc interesați să stea cu mine în parcuri de rulote ca parte a cine știe cărui proiect jurnalistic nebunesc. Așa că da, știu ce înseamnă să cureți case, epuizare și disprețul cu care mă confruntam când purtam în public salopeta companiei inscripționată cu „The Maids International". Nu pot decât să ghicesc anxietatea și disperarea multora dintre colegele mele de muncă. La fel ca Stephanie, multe dintre aceste femei erau mame singure care făceau curat în case pentru a supraviețui, care se chinuiau cât era ziua de lungă gândindu-se la copiii pe care uneori trebuiau să-i lase în locuri dubioase ca să poată veni la muncă.

Cu ceva noroc, poate nu va trebui să trăiești niciodată în lumea lui Stephanie. În *Menajera*, vei vedea că această lume este guvernată de sărăcie. Nu sunt niciodată suficienți bani, câteodată nici suficientă mâncare; untul de arahide și tăițeii sunt la ordinea zilei; McDonalds e un răsfăț rar.

În lumea asta nu se poate avea încredere în nimic: nici în mașini, nici în bărbați, nici în locuințe. Tichetele de masă sunt un stâlp important al supraviețuirii, iar legislația recentă, care statuează că oamenii trebuie să muncească pentru tichetele de masă, te face să încleștezi pumnii. Fără aceste resurse guvernamentale, aceste lucrătoare, părinții singuri, și nu numai nu ar putea supraviețui. Acestea nu sunt pomeni. La fel ca noi, ceilalți, și acești oameni își doresc să fie solid ancorați în societate.

Poate cea mai dureroasă caracteristică a lumii lui Stephanie e antagonismul cu care se raportează la ea semenii mai norocoși. E o prejudecată de clasă și îi vizează mai ales pe lucrătorii manuali, care sunt adesea considerați inferiori din punct de vedere moral și intelectual celor care stau la birouri și poartă costume. La su-

permarket ceilalți clienți cântăresc dezaprobator coșul de cumpărături al lui Stephanie când o văd că plătește cu tichete de masă. Odată un bătrân i-a spus cu voce tare „Cu plăcere!", ca și cum i-ar fi plătit cumpărăturile din buzunarul lui. Mentalitatea merge mult mai profund decât această întâlnire singulară pe care a avut-o Stephanie și reprezintă opinia unei mari părți a societății noastre.

Povestea despre lumea lui Stephanie descrie un arc și pare a se îndrepta spre un deznodământ dezastruos. Mai întâi avem uzura fizică ce vine la pachet cu ridicatul, aspiratul și frecatul non-stop între șase și opt ore pe zi. La compania de curățenie la care am lucrat toate colegele mele, de la 19 ani în sus, sufereau de diverse probleme neuromusculare: dureri de spate, afecțiuni ale centurii scapulare, probleme cu genunchii și gleznele. Stephanie le face față cu o cantitate alarmant de mare de ibuprofen pe care o consumă zilnic. La un moment dat se uită cu jind la dulăpiorul cu medicamente din baia unui client, dar analgezicele pe rețetă nu sunt o opțiune pentru ea, așa cum nu sunt nici masajele, fizioterapia sau consultațiile cu un specialist în managementul durerii.

În plus sau poate strâns legată de epuizarea fizică inerentă stilului ei de viață, Stephanie se confruntă și cu provocarea emoțională. Este însăși imaginea-model a „rezilienței" pe care psihologii o recomandă oamenilor săraci. Când se confruntă cu un obstacol, găsește o cale de a merge mai departe. Dar uneori obstacolele care o asaltează din toate părțile o copleșesc. Și atunci tot ceea ce o ține pe linia de plutire e dragostea nesfârșită pentru fiica ei, care e licărirea strălucitoare ce luminează întreaga carte.

Nu fac în niciun fel reclamă când spun că da, această carte are un final fericit. În toți anii de zbatere și trudă povestiți aici Stephanie a nutrit dorința tainică de a deveni scriitoare. Am cu-

noscut-o cu ani în urmă, când făcea primii pași în cariera de scriitoare. Pe lângă munca de scriitoare, sunt și fondatoarea Economic Hardship Reporting Project, o organizație care promovează jurnalismul de înaltă calitate despre inegalitatea economică, practicat mai ales de oamenii care se zbat ei înșiși să o depășească. Stephanie ne-a trimis o anchetă și am racolat-o, lucrând împreună cu ea la prezentări, la finisarea articolelor pe care mai apoi le-am dat spre publicare în cele mai bune vehicule media pe care le-am putut găsi, inclusiv *New York Times* și *New York Review of Books*. Stephanie este exact genul de persoană pentru care existăm: o scriitoare necunoscută din clasa muncitoare, care avea nevoie de un impuls ca să-și lanseze cariera.

Dacă această carte vă inspiră, ceea ce e foarte probabil, amintiți-vă cât de puțin a lipsit ca ea să nu fie scrisă. Stephanie ar fi putut oricând ceda în fața disperării sau a epuizării; ar fi putut suferi un accident grav la muncă. Gândiți-vă și la toate femeile care, din astfel de motive, nu au reușit niciodată să-și spună poveștile. Stephanie ne aduce aminte că acolo, în lumea largă, sunt milioane de astfel de femei, fiecare eroică în felul ei, și care așteaptă să fie ascultată.

– Barbara Ehrenreich

PARTEA ÎNTÂI

1
Cabana

Fiica mea a învățat să facă primii pași într-un adăpost pentru oamenii străzii.

Era în luna iunie, într-o după-amiază, cu o zi înainte de prima ei aniversare. M-am cocoțat pe canapeaua jerpelită cu două locuri, care aparținea adăpostului, ținând în sus o cameră digitală veche, încercând să prind primii ei pași. Părul încâlcit al Miei și costumașul cu dungi spălăcite contrastau puternic cu hotărârea din ochii ei căprui când își flexa și arcuia degetele mari pentru echilibru. Din spatele camerei, îi vedeam pliurile de la glezne, colăceii de pe coapse și burtica rotundă. Gângurea și încerca să vină spre mine, cu picioarele goale pe pardoseala de gresie. Ani întregi de murdărie erau gravați în gresia aia. Oricât aș freca-o, nu voi reuși niciodată să o curăț.

Era ultima săptămână dintre cele nouăzeci de zile ale noastre în complexul din partea de nord a Port Townsend. După aceea ne vom muta într-un refugiu temporar: un complex de apartamente vechi și dărăpănate, cu pardoseli de ciment, adică un fel de casă pe jumătate. Deși a fost ceva temporar, m-am străduit să fac din cămăruța aceea o casă pentru fata mea. Am pus un cearșaf galben

pe canapea, nu doar ca să încălzesc pereții albi și reci și pardoseala cenușie, ci și să-i ofer ceva luminos și vesel în ceasurile întunecate.

Lângă ușa de la intrare am atârnat de perete un mic calendar. Era plin de întâlniri cu asistenți sociali de pe la toate organizațiile de unde aș fi putut primi ajutor. Am răscolit cerul și pământul, am pândit pe la ferestrele tuturor clădirilor guvernamentale de asistență socială și m-am așezat la cozi lungi, alături de oameni care cărau dosare grele, pline cu acte care dovedeau că n-aveau bani. Era copleșitor să constați cât trebuia să te străduiești ca să dovedești că ești sărac.

Nu ne era permis să primim musafiri, sau să deținem mai nimic. Amândouă aveam o singura geantă cu lucruri. Mia avea un singur coșuleț cu jucării și eu câteva cărți pe care le-am aranjat pe rafturile care despărțeau livingul de zona bucătăriei. Acolo era o masă rotundă de care am prins scaunul înalt al Miei și scaunul pe care stăteam eu și mă uitam la ea cum mănâncă, adeseori bând cafea, ca să-mi amăgesc foamea.

Cum mă uitam la Mia care făcea primii ei pași, încercam să ocolesc din priviri cutia verde din spatele ei în care păstram actele de la tribunal, cu lupta pentru custodie cu tatăl ei. Mă străduiam să mă concentrez asupra ei, zâmbindu-i ca și cum totul ar fi minunat. Dacă aș fi întors camera invers, poate nici nu m-aș fi recunoscut. Cele câteva fotografii ale mele înfățișau aproape o altă persoană, probabil mai slabă decât fusesem vreodată în viața mea. Lucram cu jumătate de normă ca grădinar peisagist și petreceam câteva ceasuri pe săptămână tăind tufe, luptându-mă cu murele crescute în exces și smulgând firicele de iarbă din locurile în care n-ar fi trebuit să fie. Uneori curățam podelele și toaletele caselor ai căror proprietari îi cunoșteam, prieteni care auziseră că

eram disperată după bani. Nu erau nici ei bogați, dar acești prieteni aveau un suport financiar pe care eu nu-l aveam. Pentru ei, un salariu pierdut era o neplăcere, nu începutul unui șir de evenimente care te-ar putea duce direct într-un adăpost pentru oamenii străzii. Aveau părinți sau poate rude care îi puteau împrumuta cu bani, salvându-i de la o astfel de soartă. Nouă nu ne sărea nimeni în ajutor. Nu eram decât noi două: eu și Mia.

Pe cererea pentru autoritatea de locuințe, la rubrica în care trebuia să scriu care sunt țelurile mele pentru următoarele două luni, am notat că am de gând să încerc să îmi repar relația cu Jamie, tatăl Miei. Mă gândeam că, dacă mă voi strădui suficient de tare, o scoatem noi la liman cumva. Uneori îmi imaginam că suntem o familie adevărată: mama, tata și o fetiță frumoasă. Mă agățam de aceste reverii, ca și cum ar fi fost niște sfori legate de un balon uriaș. Balonul mă ducea departe de abuzurile lui Jamie și de toate greutățile cu care mă confruntam ca mamă singură. Dacă mă agățam bine de una dintre sforile alea, puteam zbura peste toate. Și, dacă mă concentram asupra portretului familiei pe care mi-o doream, mă puteam preface că lucrurile urâte nu erau reale: ca și cum viața asta ar fi fost o formă temporară de existență, nu existența însăși.

Mia a primit pantofiori noi de ziua ei, am pus ceva bani deoparte. Erau maro, cu niște păsări micuțe, roz și bleu, brodate pe ei. Am trimis invitații la petrecere ca o mamă normală și l-am invitat și pe Jamie, ca și cum am fi fost doi părinți normali. Am sărbătorit la un picnic de pe un deal înverzit care se ridica deasupra oceanului din Chetzemoka Park, din Port Townsend, orașul din statul Washington în care locuiam. Oamenii zâmbeau pe păturile pe care le-am adus, am cumpărat limonadă și brioșe cu tichetele de mâncare care mi-au rămas din luna aceea. Tata și bunicul

au călătorit aproape două ore din direcția opusă ca să fie și ei prezenți. A venit și fratele meu cu câțiva prieteni. Unul a adus o chitară. Am rugat un prieten să ne facă o poză – Miei, lui Jamie și mie –, pentru că se întâmpla atât de rar să fim împreună toți trei. Voiam ca Mia să aibă o amintire frumoasă peste ani, când va privi în urmă. Dar chipul lui Jamie din fotografii arăta dezinteres, furie.

Mama a zburat cu noul ei soț, William, tocmai de la Londra sau poate din Franța, sau de oriunde locuiau în clipa aia. În ziua de după petrecerea Miei au venit pe la noi – încălcând regula „fără musafiri" a adăpostului – ca să mă ajute să mă mut în locuința de tranziție. Am clătinat din cap puțin când am văzut cum erau îmbrăcați: William în blugi negri, skinny, pulover negru, bocanci negri; mama într-o rochie în dungi albe și negre, prea strâmtă pe șolduri, colanți negri și converși cu talpă joasă. Păreau mai degrabă pregătiți să bea un espresso, nu pentru o mutare. Nu spusesem nimănui unde locuiam, așa că intruziunea accentelor lor britanice și a hainelor lor europene făcea cabana noastră să pară mai mizeră decât era.

William a părut surprins să vadă că nu aveam decât un rucsac de luat cu noi. L-a luat și l-a dus afară, iar mama l-a urmat. M-am întors și am aruncat o ultimă privire la podea, la fantoma mea citind cărți pe canapea, la Mia scormonind prin coșulețul ei cu jucării sau stând în sertarul de sub patul dublu. Eram bucuroasă că plecam de aici. Dar pentru câteva clipe mi-am retrăit zilele petrecute aici, un rămas-bun dulce-amarui de la locul fragil al începuturilor noastre.

Jumătate dintre rezidenții din noul nostru bloc – Programul pentru Locuințe tranzitorii pentru Familii Northwest – erau ca mine, mutați din adăpost, dar cealaltă jumătate erau oameni

proaspăt ieșiți din pușcărie. Era, chipurile, o treaptă mai sus de adăpost, dar simțeam că-mi lipsește deja izolarea cabanei. Aici, în clădirea asta, realitatea mea părea expusă în văzul tuturor, chiar și în văzul meu.

Mă apropiam de ușa noii mele case cu mama și William pășind în spatele meu. M-am chinuit ceva cu cheia, apoi am pus cutia jos, să încerc să dau de capăt încuietorii. În cele din urmă am intrat:

– Ei, măcar e sigur, a glumit William.

Am intrat într-un hol îngust. Chiar în față era baia. Am observat imediat cada în care voi putea face baie împreună cu Mia. Nu mai avusesem de mult luxul unei căzi de baie. Cele două dormitoare ale noastre erau imediat pe dreapta. Fiecare avea o fereastră care dădea spre șosea. În bucătăria minusculă ușa frigiderului se ștergea de dulapul de pe peretele opus. Am pășit pe dalele albe, mari, care semănau cu podeaua de la adăpost, și am deschis ușa terasei. Era atât de îngustă, încât nu încăpeam decât dacă-mi întindeam picioarele în afară.

Julie, asistenta mea socială, îmi arătase pe fugă spațiul, cu două luni în urmă. Ultima familie care locuise în acest apartament stătuse aici douăzeci și patru de luni, adică timpul maxim permis.

– Ai avut noroc că s-a eliberat, mi-a zis ea. Mai ales că a expirat și perioada ta de la adăpost.

Când am cunoscut-o pe Julie, am șezut în fața ei bâlbâindu-mă și încercând să-i răspund despre planurile mele, despre cum aveam de gând să îi asigur cele trebuincioase copilului meu. Despre cum arăta calea mea către stabilitate financiară. Ce fel de joburi îmi puteam lua. Julie părea că înțelege confuzia mea, dându-mi câteva sugestii despre cum aș putea proceda. Mutatul într-o locuință pentru cei cu venit redus părea a fi singura mea opțiune. Problema era să se găsească un apartament gol. Avocații

de la Centrul pentru Violență Domestică și Agresiuni Sexuale dețineau un adăpost sigur pentru victimele care nu aveau încotro să se îndrepte, dar am avut noroc când autoritatea pentru locuințe mi-a oferit propriul meu spațiu și o cale spre stabilitate.

La acea primă întâlnire, împreună cu Julie am trecut printr-o listă de patru pagini cu reguli succinte pe care trebuia să le accept pentru a putea sta la adăpostul lor.

Beneficiarii trebuie să înțeleagă că acesta este un ADĂPOST DE URGENȚĂ; NU este casa voastră.
Se pot efectua TESTE DE URINĂ aleatorii.
Vizitele sunt INTERZISE în adăpost. FĂRĂ EXCEPȚII.

Julie mi-a explicat clar că vor face controale aleatorii, să se asigure că sunt îndeplinite sarcinile casnice cotidiene, cum ar fi spălarea vaselor, nedepozitarea mâncării pe bufet sau întreținerea podelelor. Am fost din nou de acord cu testele de urină prin sondaj, inspecțiile aleatorii și stingerea la 10:00 seara. Musafirii care rămâneau peste noapte nu erau acceptați decât cu permisiune specială și nu mai mult de trei zile. Orice modificare a venitului trebuia raportată imediat. Trebuiau depuse declarații lunare amănunțite despre cum câștigai bani și pe ce îi cheltuiai.

Julie era întotdeauna drăguță și încerca să zâmbească în timp ce vorbea cu mine. Am apreciat că nu avea privirea aceea posomorâtă și goală pe care păreau s-o aibă alți asistenți sociali și funcționari guvernamentali. M-a tratat ca pe un om, dându-și după urechi părul scurt, roșcat în timp ce vorbea cu mine. Dar eu m-am blocat complet când a zis că sunt „norocoasă". Nu mă simțeam norocoasă. Recunoscătoare, da. Categoric. Dar norocoasă, nu. Deloc. Nu când mă mutam într-un loc cu reguli care sugerau

că eram dependentă, jegoasă sau pur și simplu cu o viață atât de dată peste cap, încât aveam nevoie de teste de urină aleatorii și program strict de stingere.

A fi sărac, a trăi în sărăcie era un fel de eliberare condiționată: ai săvârșit crima de a fi lipsit de mijloace de trai.

Împreună cu William și cu mama am mutat lucrurile la o distanță rezonabilă de camioneta pe care am închiriat-o și am început să le transportăm spre scările care duceau la ușa mea de la etajul al doilea. Scosesem obiectele pe care tata mi le dusese la un depozit, înainte de a mă muta la adăpost. Mama și William erau atât de bine îmbrăcați, încât m-am simțit datoare să le propun niște tricouri de schimb, dar au refuzat. Mama a fost supraponderală de când o știu, cu excepția perioadei în care a divorțat de tata. A atribuit pierderea de greutate dietei Atkins. Dar tata a descoperit ulterior că neașteptata motivație a gimnasticii ei nu era pasiunea pentru fitness, ci o aventură, împreună cu dorința de a scăpa de constrângerile vieții de mamă și soție. Metamorfoza mamei a fost o evadare sau o trezire la viața pe care și-a dorit-o mereu, dar a sacrificat-o de dragul familiei. Pentru mine, a fost ca și cum mi-ar fi devenit brusc o străină.

În primăvara în care fratele meu, Tyler, a absolvit liceul, părinții mei au divorțat, iar mama s-a mutat într-un apartament. Până la Ziua Recunoștinței, și-a înjumătățit măsurile la haine și și-a lăsat părul lung. Am intrat într-un bar și am văzut-o sărutând bărbați de seama mea, apoi dispărând într-un separeu. Am fost

jenată, dar mai târziu sentimentul meu s-a transformat într-o pierdere pe care nu știam cum s-o jelesc. Îmi voiam mama înapoi.

Tata s-a refugiat și el într-o familie nouă. Femeia cu care a început să se întâlnească imediat după divorț era geloasă și avea trei băieți. Nu-i plăcea să mă vadă pe la ei.

– Ai grijă de tine, mi-a spus el odată, după ce am mâncat la un Denny's de lângă casa lor.

Părinții mei și-au văzut de viețile lor, lăsându-mă orfană emoțional. Am jurat să nu mă depărtez niciodată atat de mult de Mia, nici fizic, nici emoțional.

Acum, uitându-mă la mama mea cea măritată cu un englez – cu numai șapte ani mai mare decât mine –, am văzut că avea sânii mult mai mari decât i-a avut vreodată, atât de mari, încât parcă nu se simțea deloc în largul ei. Nu mă puteam abține să mă holbez la ea când stătea lângă mine și turuia cu un accent fals britanic. Trecuseră șapte ani de când se mutase în Europa, dar nu o văzusem decât de câteva ori. Între două cutii și multele mele cărți cărate, a început să vorbească despre cât de bine ar prinde un burger.

– Și o bere, a adăugat ea, când am trecut una pe lângă alta pe scări. Era aproape vremea prânzului, dar ea era într-o dispoziție de vacanță, ceea ce însemna că băutul începea mai devreme. A sugerat să mergem la Sirens, un bar din centru, cu mese afară. Am început să salivez, nu mai mâncasem în oraș de luni de zile.

– Eu trebuie să mă duc la muncă după asta, da' e-n regulă, pot merge, am zis. O dată pe săptămână trebuia să fac curățenie la grădinița unei prietene, pentru 45 de dolari. Era nevoie să înapoiez și camioneta și să o iau pe Mia de la Jamie.

În ziua aceea mama a golit câteva dintre coșurile ei: fotografii vechi și tot felul de flecușteț pe care le lăsase în garajul unor

prieteni. Mi le-a dat mie pe toate, ca dar de casă nouă. Le-am primit cu bucurie, cu nostalgie, ca pe o dovadă a fostei noastre vieți împreună. Păstrase toate pozele de la școală, toate fotografiile de Halloween. Eu ținând primul meu pește. Cu flori în brațe după prima mea școală de muzică. Mama a fost la audiție, susținându-mă, zâmbind și filmându-mă. Acum, în apartament, se uita la mine ca la un alt adult, un egal, în timp ce eu stăteam acolo simțindu-mă mai pierdută ca niciodată. Aveam nevoie de familia mea. Aveam nevoie să-i văd dând din cap, zâmbind, încurajându-mă că o să fie bine.

Când William s-a dus la baie, m-am așezat lângă mama pe podea:

– Hei, am zis.

– Da? a întrebat ea, ca și cum ar fi urmat să-i cer ceva. Mi s-a părut mereu că era îngrijorată că am să-i cer bani, dar nu i-am cerut niciodată. Ea și William duceau o viață simplă în Europa, trăind din chiria apartamentului lui William din Londra, în vreme ce ei stăteau într-o cabană în Franța, nu departe de Bordeaux, pe care au transformat-o într-o mică pensiune.

– Mă întrebam dacă n-am putea petrece ceva mai mult timp împreună, am întrebat. Doar noi două?

– Steph, nu cred că s-ar cuveni.

– De ce? am întrebat, încordându-mă.

– Adică... dacă vrei să stai cu mine, va trebui să accepți că William va fi cu noi, a zis ea.

În clipa aceea William a venit spre noi suflând-și zgomotos nasul în batistă. Ea l-a prins de mână și s-a uitat la mine cu sprâncenele ridicate, ca și cum ar fi fost mândră de ea însăși pentru că a stabilit această limită.

Nu era niciun secret că nu-mi plăcea de William. Acum vreo

doi ani, când i-am vizitat în Franța, m-am certat atât de tare cu el, încât mama a trebuit să coboare din mașină ca să plângă. În vizita aceea sperasem să-mi refac relația pierdută cu mama. Nu numai că voiam pe cineva care să mă ajute să am grijă de Mia, dar tânjeam după o mamă, după cineva în care să pot avea încredere, care să mă accepte necondiționat, chiar dacă locuiam într-un adăpost. Dacă aș fi avut o mamă cu care să pot vorbi, poate mi-ar fi putut explica ce se întâmplă cu mine, mi-ar fi ușurat cumva situația sau poate m-ar fi ajutat să nu mă consider o ratată. E greu să ajungi la gradul ăsta de disperare și să tânjești după atenția propriei tale mame. Așa că am râs la toate glumele lui William. Am zâmbit când lua peste picior gramatica americană. Nu am făcut comentarii despre noul accent al mamei sau despre faptul că acum o făcea pe îngâmfata, de parcă bunica nu ar fi făcut salată din conservele de fructe și casoletele de la Cool Whip.

Mama și tata au crescut în zone diferite ale ținutului Skagit, o regiune renumită pentru câmpurile ei de lalele, care se află la o oră de mers spre nord de Seattle. Familiile lor au trăit în sărăcie de generații. Familia tatei se trăgea de pe dealurile împădurite de deasupra lacului Clear. Umblă zvonul că rudele lui îndepărtate încă făceau contrabandă cu alcool. Mama a trăit jos, în vale, unde oamenii cultivau mazăre și spanac.

Bunica și bunicul au fost căsătoriți aproape patruzeci de ani. Cele mai timpurii amintiri ale mele sunt cu ei în rulota lor din pădure, instalată lângă un pârâu. Stăteam la ei ziua, în timp ce părinții mei erau la muncă. Bunicul făcea maioneză și sendvișuri cu unt pentru prânz. Nu prea aveau bani, dar amintirile mele despre bunicii materni erau pline de dragoste și căldură: bunica amestecând supa de roșii de pe aragaz, cu o doză de suc într-o mână, stând într-un picior și cu celălalt ridicat și lipit de coapsă,

ca un flamingo; și întotdeauna pe scrumiera din apropiere fumega o țigară.

S-au mutat în oraș, lângă centrul Anacortes, într-o casă veche care de-a lungul anilor a ajuns atât de dărăpănată, încât era aproape de nelocuit. Bunicul era agent imobiliar și uneori, între două prezentări de case, dădea buzna pe ușă cu câte o jucărioară pentru mine, găsită sau câștigată la aparatele de la pista de bowling.

În copilărie, când nu eram la ei, îi dădeam telefon bunicii. Am petrecut atâta vreme vorbind cu ea la telefon, încât în coșul cu fotografii erau o mulțime cu mine, la 4 și 5 ani, stând în bucătărie cu un receptor mare și galben lipit de ureche.

Bunica avea schizofrenie paranoidă și, în timp, a devenit imposibil să ai o conversație cu ea. Era tot mai rătăcită. Ultima dată când am fost pe la ea cu Mia, i-am dus o pizza de la Papa Murphy, pe care am luat-o cu tichetele de masă. Bunica, cu ochii machiați puternic cu dermatograf negru și rujată cu un roz strident, a stat afară și a fumat aproape tot timpul vizitei noastre. A trebuit să-l așteptăm pe bunicul ca să putem mânca. Când a ajuns, bunica a zis că ei nu-i mai era foame și l-a acuzat pe bunicul că are o aventură, ba chiar că flirtează cu mine.

Dar Anacortes era depozitarul amintirilor mele din copilărie. Deși aveam puține, și poate și mai puține legături cu familia, mereu îi povesteam Miei despre golful Bowman, despre zona numită Deception Pass, o crevasă în ocean care despărțea Fidalgo de insula Whidbey, unde mă ducea tata să fac cățărări în copilărie. Această zonă mică a statului Washington, străjuită de arbori pereni și arbuști de madrona, era singurul loc din lume unde mă simțeam acasă. Am explorat fiecare palmă de pământ, îi cunoș-

team cărările și nuanțele curenților oceanului, ba chiar mi-am cioplit inițialele în trunchiul răsucit de un portocaliu roșiatic al unui madrona și puteam spune cu precizie unde se afla. Ori de câte ori mă întorceam în Anacortes să-mi vizitez familia, mă trezeam rătăcind pe plajele de sub podul Deception Pass, luând-o pe drumul lung spre casă pe Rosario Road, pe lângă casele mari de pe faleză.

Mi-era dor de familia mea, dar mă alinam cu gândul că mama și bunica vorbeau în continuare în fiecare duminică. Mama o suna de oriunde s-ar fi aflat prin Europa. Asta mă consola, ca și cum n-aș fi pierdut-o de tot pe mama, pentru că încă își mai amintea de oamenii pe care îi lăsase în urmă.

Când a venit nota pentru prânzul nostru la Sirens, mama a mai comandat o bere. M-am uitat la ceas. Aveam nevoie de două ore ca să fac curățenie la grădiniță înainte de a mă duce să o iau pe Mia. După ce m-am uitat la mama și la William care de un sfert de oră râdeau de se prăpădeau de niște anecdote bizare despre vecinii lor din Franța, le-am spus că trebuie să plec.

– A, face William, ridicând din sprâncene. Vrei să fac semn chelneriței, să vină să plătești?

L-am privit fix:

– Nu, nu vreau, am zis. Ne uitam unul la altul într-un fel de confruntare. Nu am bani să plătesc.

Frumos ar fi fost să le plătesc eu masa, doar ei erau musafiri și, în plus, mă ajutaseră cu mutatul; dar erau, chipurile, părinții mei.

Voiam să le amintesc că tocmai mă ajutaseră să mă mut dintr-un adăpost, dar nu am făcut-o și am întors spre mama o privire rugătoare:

– Pot să trec berea pe cardul meu, s-a oferit ea.

– Nu am decât 10 dolari în cont, am zis. Simțeam cum nodul din gât se face tot mai mare.

– Cu ăștia nici burgerul nu și-l plătește, a pufnit William.

Avea dreptate. Burgerul meu era 10,59 dolari. Am comandat un fel de burger cu exact douăzeci și opt de cenți mai ieftin decât aveam în cont. Începea să mă copleșească rușinea. Orice urmă de triumf voi fi simțit în ziua aceea pentru plecarea mea din adăpost s-a risipit. Nu-mi permiteam nici măcar un blestemat de burger.

M-am uitat la mama, apoi la William, după care m-am scuzat și le-am spus că trebuie să mă duc la toaletă. Nu voiam să fac pipi. Voiam să plâng.

Oglinda îmi arăta o siluetă slabă, îmbrăcată cu un tricou de copii și blugi mulați suflecați ca să ascund că erau prea scurți. Din oglindă mă privea o femeie extenuată, dar fără niciun ban care să-i justifice epuizarea, o femeie care nu-și permitea nici măcar un nenorocit de burger. De multe ori eram prea stresată ca să pot mânca, și în timpul multor mese cu Mia stăteam și mă uitam la ea cum vâră lingura cu mâncare în gură, recunoscătoare pentru fiecare îmbucătură pe care o înghițea. Trupul meu părea vânos și supt și nu mai aveam în mine decât lacrimile pe care le-am vărsat în baia aia.

Cu ani în urmă, când mă gândeam la viitorul meu, sărăcia părea de neconceput, atât de depărtată de realitatea mea. Nu mă gândisem niciodată că voi ajunge aici. Dar acum, după un copil și o despărțire, eram prinsă în mijlocul unei realități din care nu mai știam cum să ies.

Când m-am întors la masă, nările lui William încă fremătau, de parcă era un fel de dragon în miniatură. Mama s-a aplecat spre el, i-a șoptit ceva, iar el a clătinat din cap în semn de dezacord.

– Pot să dau 10 dolari, am zis.

– Bun, a răspuns mama.

Nu mă așteptam să-mi accepte oferta. Următorul cec venea peste câteva zile bune. Am scotocit prin geantă după portofel și i-am dat cardul, să-l includă cu al ei. După ce am semnat cecul, m-am ridicat, am îndesat cardul în buzunarul de la spate și abia dacă am îmbrățișat-o de rămas-bun când am ieșit. Mă depărtasem cu câțiva pași de masa lor când l-am auzit pe William zicând:

– Nu am văzut pe nimeni atât de îngâmfat.

2
Rulota

De Crăciunul lui 1983 am primit o păpușă Cabbage Patch Kids de la părinți. Mama a așteptat ore întregi la rând la JCPenney. Șefii de departamente agitau bâte de baseball deasupra capetelor clienților, ca să împiedice mulțimea să facă țăndări vitrinele. Mama a împărțit ghionturi în dreapta și-n stânga ca un adevărat luptător și a înhățat ultima cutie de pe raft înainte ca altă femeie să i-o sufle din față. Sau cel puțin asta ne-a povestit ea. Am ascultat cu ochii mari, încântată că s-a luptat pentru mine. Mama mea, eroina mea. Campioana. Cea care-mi aduce păpușa atât de dorită.

În dimineața Crăciunului, stăteam în picioare, cu păpușa în brațe. Avea părul scurt, blond și ochi verzi. Stând în fața mamei, am ridicat mâna dreaptă și am jurat:

– După ce am cunoscut această păpușă și am învățat care sunt nevoile ei, vreau să îmi iau angajamentul major de a fi un bun părinte pentru Angelica Marie.

Apoi am semnat hârtiile de adopție, partea cea mai importantă a fenomenului păpușilor Cabbage Patch Kids. Exprimau valorile familiei și încurajau responsabilitatea. Când am primit certi-

ficatul de naștere al păpușii cu numele meu tipărit pe el, mama ne-a învăluit pe mine și pe Angelica – aranjată și îmbrăcată cu grijă pentru ocazie – într-o îmbrățișare caldă.

Mi-am dorit să devin scriitoare de când mă știu. Când am mai crescut, scriam povești și dispăream cu cărțile mele ca și cum ar fi fost niște prieteni vechi. Zilele mele favorite erau cele ploioase, când începeam o carte nouă dimineața, la cafenea, și o terminam seara târziu la un bar. În acea primă vară petrecută cu Jamie, Universitatea Montana din Missoula a început să mă bombardeze cu cărți poștale despre programul lor de scriere creativă. Mă închipuiam în mijlocul acelor fotografii, plimbându-mă prin peisajele pastorale din Montana, pe undeva sub citatul din Steinbeck, din *Travels with Charley*, inscripționate deasupra cu font de mână: „...dar cu Montana e dragoste", spunea el simplu. Au fost cuvintele care m-au adus în „ținutul de sub cerul liber" al Montanei în căutarea unei case pentru următoarea etapă a vieții mele.

L-am cunoscut pe Jamie când mă duceam spre casă de la un bar unde am fost cu colegii de muncă după terminarea schimbului. Era aproape de miezul nopții și greierii cântau în iarbă. Îmi legasem hanoracul în jurul taliei, eram transpirată, pentru că dansasem toată seara. Acum voiam să-l deznod, pregătindu-mă pentru un lung drum cu bicicleta spre casă. Pe genunchii pantalonilor se zăreau câteva pete mici de espresso de la cafeneaua la care lucram, iar în gură aveam un gust persistent de whisky de la ultimul pahar pe care-l dădusem pe gât.

Afară, în briza răcoroasă, am auzit sunetul înăbușit al unei chitare și vocea inconfundabilă a lui John Price venind de la o bancă din parc. M-am oprit suficient cât să recunosc cântecul și am observat un tip care ținea un MP3 și o pereche de boxe portabile pe genunchi. Purta o haină roșie din flanel și o pălărie maro și stătea aplecat, absorbit de muzică.

Fără să mă gândesc, m-am așezat lângă el. Căldura whisky-ului se împrăștia în pieptul meu.

– Bună! am zis.

– Bună! a răspuns zâmbindu-mi.

Am stat așa o vreme, ascultând muzica lui favorită, inspirând aerul nopții din Port Townsend. Clădirile victoriene din cărămidă se îngrămădeau deasupra valurilor care se loveau de docuri.

Când m-am ridicat să plec, entuziasmată că am cunoscut un tip nou, am mâzgălit numărul meu de telefon pe o foaie de agendă și am rupt-o.

– Vrei să ieșim împreună cândva? l-am întrebat, întinzându-i foaia. S-a uitat în sus la mine, a întors privirea în direcția unor râsete care veneau dinspre Sirens. A luat hârtia din mâna mea și a încuviințat din cap.

Seara următoare, când conduceam spre oraș, a sunat telefonul.

– Unde ești? a întrebat.

– Merg spre centru.

Am virat, nu am reușit să schimb viteza, am tras de volan, ținând telefonul.

– Așteaptă-mă în față la Penny Saver Market, a zis el și a închis.

După cinci minute intram în parcare. Jamie mă aștepta sprijinit de un Volkswagen, o buburuză roșie, purtând aceleași haine

ca și seara trecută. Mi-a zâmbit cu răceală, arătându-și o dantură strâmbă pe care nu o observasem în întuneric.

– Hai să luăm niște bere, a zis el aruncând chiștocul pe asfalt.

A cumpărat două sticle de Samuel Smith, ne-am urcat în mașina lui și ne-am dus pe faleză să vedem asfințitul. În timp ce vorbeam, frunzăream *New York Times Book Review* pe care am găsit-o pe scaunul pasagerului. Mi-a povestit despre excursia cu bicicleta pe care o plănuia: în jos, pe coasta Pacificului, pe Highway 1021, până la San Francisco.

– Mi-am aranjat deja liberele de la muncă, a zis el, aruncându-mi o privire. Ochii lui erau de un căprui mai întunecat decât ai mei.

– Unde lucrezi? am întrebat, dându-mi seama că nu știam nimic despre el, cu excepția preferințelor muzicale.

– Fountain Café.

A tras un fum și a continuat:

– Eram ajutor de bucătar, dar acum fac desertul. A suflat un nor de fum care s-a risipit deasupra falezei.

– Faci și tiramisu? am întrebat, oprindu-mă din stângacea mea încercare de a-mi rula singură o țigară.

El a încuviințat, iar în clipa aceea am știut că mă voi culca cu el. Atât de bun era tiramisu.

Mai târziu, în aceeași săptămână, Jamie m-a dus pentru prima dată la rulota lui. Stăteam în picioare în spațiul îngust, privind lambriurile din lemn, fotoliul portocaliu, rafturile pline cu cărți.

Când a observat că mă uit cercetător în jur, Jamie s-a scuzat și s-a grăbit să-mi explice că stătea în trailer, întrucât economisea bani pentru excursia cu bicicleta. Dar eu zărisem numele lui Bukowski și Jean Paul Sartre în șirul de cărți de deasupra mesei și

nu-mi păsa absolut deloc de cum arăta trailerul. M-am întors imediat și l-am sărutat.

M-a împins încet spre patul scund, alb. Ne-am sărutat ceasuri întregi, ca și cum n-ar fi existat nimic altceva în lume. M-a cucerit.

În cele din urmă, eu și cu Jamie am decis să ne vedem de drumurile noastre separate: eu spre Missoula, el spre Portland, Oregon. Apoi, când mi-a propus să mă mut în trailerul lui ca să economisesc bani, m-am mutat fără să clipesc. Trăiam într-un parc de rulote, într-un trailer de șapte metri lungime, dar chiria era numai 150 de dolari. Relația noastră avea un scop, fiecare dintre noi ajutându-l pe celălalt să evadeze din orașul ăsta.

Forță de munca din Port Townsend era concentrata în zona serviciilor, în special cele destinate turiștilor și a celor cu venituri peste medie care veneau aici în număr mare în timpul lunilor călduroase. Feriboturile pline băteau apele dintre țărm și peninsulă spre pădurile tropicale și temperaturile de primăvară fierbinte de pe coastă. Conacele victoriene, magazinele și cafenelele de pe țărm aduceau orașului bani și astfel reușea să asigure traiul multor rezidenți. Chiar și așa, nu intrau prea mulți bani. Dacă un rezident din Port Townsend nu începea o afacere, ceva, nu câștiga mai mult decât un muncitor oarecare, așa că nu-și putea construi cine știe ce viitor.

Mulți dintre locuitorii vechi ai orașului își aveau viitorul bine asigurat. La sfârșitul anilor '60 și începutul anilor '70 o gașcă de hipioți s-a mutat în Port Townsend, pe atunci un oraș aproape fantomatic. Orașul a fost construit cu promisiunea că va fi unul dintre cele mai mari porturi la mare de pe coasta de vest și și-a ratat menirea din cauza lipsei de fonduri, deoarece Criza redirecționase calea ferată spre Seattle și Tacoma. Hipioții, care acum

erau angajatorii și clienții mei fideli, au cumpărat casele victoriene, amenințate de năruire după ce aproape un secol fuseseră lăsate în paragină. Au muncit ani de-a rândul la casele astea, restaurându-le ca pe niște clădiri istorice, înfrumusețând orașul, ridicând brutării, cafenele, berării, restaurante, băcănii și hoteluri. Port Townsend a început să fie cunoscut pentru corăbiile de lemn din port, școala și festivalul anual. Acum grupul de bază care a muncit pentru reînsuflețirea orașului a dat înapoi, a încetinit ritmul și s-a complăcut în statutul de proaspătă burghezie. Noi, cei care lucram în servicii, munceam pentru ei în diferite feluri, trăind în cabane strâmte, iurte sau studiouri. Eram acolo pentru vreme – umbra ploii pe care ne-o dăruiau Olympic Mountains – și pentru comunitatea artistică ascunsă care era la numai un drum cu feribotul distanță de Seattle. Eram acolo pentru apele liniștite ale oceanului din golf, iar banii îi făceam din muncă grea în bucătăriile agitate.

Jamie și cu mine lucram amândoi în cafenele, având tinerețea și libertatea de a face asta. Amândoi știam că meritam ceva mai mult, mai măreț. El îl ajuta pe prietenul său cu afacerea de catering și lua orice alt job putea ca să mai câștige un ban la negru. Pe lângă cafenea, eu mai lucram la o pensiune de zi pentru câței și vindeam pâine la piață. Niciunul dintre noi nu avea diplomă de colegiu – Jamie a recunoscut că nu a terminat nici măcar liceul – și lucram pe unde apucam ca să mai facem un ban.

Jamie lucra în obișnuitele schimburi de la restaurant, de după-amiaza târziu până noaptea, așa că de cele mai multe ori, când ajungea acasă ușor amețit după un mic popas la bar, eu dormeam deja. Uneori mă duceam în oraș să-l iau, cheltuindu-mi bacșișurile pe câteva beri.

Apoi am aflat că sunt însărcinată. După câteva greţuri matinale şi dureri de stomac, lumea a început brusc să se îngusteze, apoi s-a oprit. Am stat îndelung în faţa oglinzii din baie, cu tricoul ridicat, examinându-mi stomacul. Concepusem copilul în ziua în care împlinisem 28 de ani, cu o zi înainte ca Jamie să plece în excursia lui cu bicicleta.

Dacă alegeam să ţin copilul, alegeam să rămân în Port Townsend. Voiam să ţin sarcina secretă şi să-mi văd de planul meu de a mă muta la Missoula, dar asta părea acum imposibil. Trebuia să-i dau lui Jamie şansa de a fi tată, mi se părea o greşeală din partea mea să-i refuz această oportunitate. Dar a rămâne însemna să-mi amân visul de a deveni scriitoare. Să amân persoana în care speram să mă transform. Persoana care ar merge mai departe, devenind cineva important. Nu eram sigură că vreau să renunţ la asta. Luam anticoncepţionale şi nu mi se părea greşit să fac un avort, dar nu puteam opri să mă gândesc la mama, care probabil se uitase şi ea la burta ei, cântărindu-şi, la fel ca mine, opţiunile de viaţă.

În ciuda tuturor speranţelor mele de a o lua pe altă cale, în ziua următoare m-am înmuiat şi am început să mă îndrăgostesc de maternitate, de ideea că voi fi mamă. Când i-am spus lui Jamie despre copil, tocmai îşi terminase excursia cu bicicleta. Tandreţea lui iniţială folosită pentru a mă convinge să fac avort s-a încheiat abrupt când i-am spus că nu am de gând să fac asta. Îl cunoşteam pe Jamie de numai patru luni, dar furia, ura lui faţă de mine m-au înspăimântat.

Într-o după-amiază, Jamie a năvălit în trailerul în care stăteam pe canapea, încercând să diger supa de pui în timp ce mă uitam la Maury Povich dezvăluind rezultatul testului de paternitate. Jamie a început să se învârtă de colo colo, încruntându-se la

mine, la fel ca bărbatul din film, strigând că nu vrea ca numele lui să apară pe certificatul de naștere:

– Nu vreau să te ții de capul meu și să-mi ceri bani pentru blestematul tău de copil, a zis el, arătând cu degetul spre burta mea.

Am rămas tăcută, ca de fiecare dată când se lansa în tiradele astea, sperând că n-o să se apuce să arunce lucruri. Dar de data asta, cu cât urla mai tare, cu atât se enerva mai rău și îmi spunea ce greșeală mare fac. Nu reușea decât să mă împingă tot mai aproape de copil, încercând tot mai mult să-l protejez. După ce a plecat, l-am sunat pe tata cu o voce tremurândă:

– Am luat decizia bună? l-am întrebat, povestindu-i ce a zis Jamie. Sinceră să fiu, nici eu nu mai știu. Dar simt că ar trebui să fiu sigură. Nu mai știu nimic.

– La naiba, a zis el, apoi s-a oprit. Speram ca Jamie să accepte treaba asta. S-a oprit iar, așteptând poate să spun eu ceva, dar eu nu aveam nimic de zis. Știi, mama ta și cu mine am fost în aceeași situație când am aflat despre tine, dar noi eram adolescenți. Nu a fost perfect nici pentru noi, nici măcar pe-aproape. Nu știam ce făceam, dacă făceam ceea ce trebuia. Dar tu, fratele tău, mama și cu mine eram cu toții bine. Am ieșit cu toții la liman. Și sunt sigur că tu, Jamie și copilul ăsta o să fiți și voi bine, chiar dacă lucrurile n-o să fie așa cum ți-ai imaginat tu.

După această conversație am rămas privind pe fereastră. Am încercat să nu las imaginea împrejurimilor – trailerul de lângă un magazin mare, în pădure – să mă distragă de la vizualizarea viitorului, așa cum mi-l doream eu. Am început să vorbesc singură, să-mi potolesc îndoielile. Poate Jamie se va calma. Poate avea nevoie de timp. Iar dacă nu, am decis că mă voi descurca singură, chiar dacă nu aveam habar cum. Nu îmi puteam baza decizia pe

el – aceea de a avea un copil cu el –, dar știam că trebuia să-i dau măcar oportunitatea de a fi tată. Deși nu era o situație ideală, eram hotărâtă să fac ceea ce fac toți părinții, de generații: să fie bine. Fără nicio îndoială. Nu exista altă opțiune. Acum eram mamă. Doream să onorez această responsabilitate pentru tot restul vieții mele. M-am ridicat și, în drum spre ușă, am rupt aplicația pentru colegiu și am plecat la muncă.

3

Refugiul temporar

Părinții mei s-au mutat din Washington când aveam 7 ani, ducându-ne departe de toate rudele noastre. Locuiam într-o casă de pe dealurile de la poalele munților Chugach, în Anchorage, Alaska. Biserica pe care o frecventam avea mai multe programe pentru cei fără adăpost și cu venituri mici. În copilărie, preferatul meu era cel prin care făceam cadouri unei familii nevoiașe de sărbători. După slujba de duminică, mama ne lăsa pe mine și pe fratele meu să alegem un înger de hârtie din bradul din holul bisericii. După masă, ne duceam la mall și cumpăram lucrurile trecute pe o listă pentru un băiețel sau o fetiță fără nume, de seama noastră, căruia îi dădeam pijamale noi, jucării, șosete și încălțări.

Într-un an, m-am dus cu mama să ducem mâncare unei familii. Am așteptat până ce mi-a venit rândul să-i înmânez cadourile împachetate cu grijă bărbatului care a deschis ușa apartamentului plin de igrasie. Avea părul des, întunecat, iar pe sub tricoul alb se zărea o piele bronzată. După ce i-am întins punga cu daruri, mama i-a dat o cutie cu curcan, cartofi și conserve cu legume. A făcut un semn din cap, apoi a închis tăcut ușa. M-am de-

părtat dezamăgită. Credeam c-o să ne invite înăuntru, că o voi putea ajuta pe fetița lui să deschidă cadourile pe care le alesesem cu mâna mea, voiam să văd cu ochii mei cât de tare o bucură darurile mele. „Pantofii ăștia strălucitori erau cei mai drăguți din magazin", i-aș fi spus. Mă întrebam de ce tatăl ei nu a vrut să-i dau eu darurile.

În adolescență am petrecut câteva după-amiezi în centrul orașului Anchorage, împărțind pachete cu mâncare oamenilor fără adăpost. Eram acolo ca să „mărturisim" și să le aducem evanghelia. În schimbul unor urechi ascultătoare, îi hrăneam cu mere și cu sendvișuri. Când i-am spus unuia că Iisus te iubește, mi-a zâmbit și mi-a zis: „Cred că pe tine te iubește puțin mai mult". Am spălat mașini pentru o strângere de fonduri, voiam să facem o călătorie la orfelinatele din Baja Mexico sau poate să organizăm tabere de studiu al Bibliei pentru copiii din Chicago. Privind acum în urmă la toate eforturile acestea și la locul în care mă aflam azi, zbătându-mă să găsesc ceva de muncă și un loc sigur unde să dorm, toate acele eforturi, deși nobile, erau activități de caritate ale Band-Aid care făceau din oamenii săraci un fel de caricaturi, îngeri anonimi de hârtie agățați într-un pom de Crăciun. Acum eu eram cea care deschidea ușa, primind pomana. Acceptând că nu eram în stare să asigur traiul familiei mele. Acceptând micile lor daruri – o pereche de mănuși, o jucărie nouă – oferite dintr-un impuls, din dorința lor de a se simți mai bine. Dar nu exista nicio șansă să treacă „asigurări de sănătate" sau „creșă" pe lista lor de cadouri.

Cum părinții mei ne-au crescut pe mine și pe fratele meu la mii de kilometri de rădăcinile noastre din nord-vestul Washingtonului, unde locuiau bunicii mei, educația și creșterea mea au fost tipice pentru clasa americană de mijloc. Nu ne lipseau mij-

loacele pentru acoperirea nevoilor elementare, dar părinții mei nu își permiteau cheltuieli suplimentare, cum ar fi lecții de dans sau cursuri de karate, și nu exista niciun cont deschis pentru colegiu. Am aflat destul de repede care e importanța banilor. La 11 ani am început să am grijă de copii, iar după această vârstă am avut mai mereu o slujbă sau două. Fratele meu și cu mine ne simțeam protejați de giulgiul religiei noastre și de securitatea financiară a părinților.

Ideea de siguranță mi-a fost inoculată de mică. Eram în siguranță, nu m-am îndoit niciodată de asta, până într-o bună zi când n-am mai fost.

Jamie a mijit ochii când i-am spus că vreau să o iau pe Mia și să mă duc să stau cu tata și cu mama mea vitregă, Charlotte. Mia avea doar 7 luni, dar asistase deja la nenumărate izbucniri de furie de-ale lui. Atacurile verbale și distrugerea lucrurilor mă traumatizaseră.

– Am căutat pe internet, i-am zis, scobindu-mă după o bucată de hârtie în buzunar și întinzându-i-o. Am găsit un calculator pentru banii necesari pentru îngrijirea copilului. Suma pare cât se poate de corectă.

A smuls hârtia din mâna mea, a mototolit-o și mi-a aruncat-o în față, neslăbindu-mă din ochi:

– N-am de gând să plătesc pentru întreținerea plodului tău, a zis el cu o voce seacă. Tu ar trebui să fii aia care mă plătește pe mine.

Vocea lui devenea tot mai puternică în timp ce se învârtea de colo colo:

– Nu pleci nicăieri. Și, arătând cu degetul spre Mia: Am să ți-o iau așa de repede, c-o să-ți zboare capu' în toate părțile.

Cu aceste cuvinte, s-a întors să plece și, cu un urlet de furie, a izbit un pumn în ușă cu atâta sete, încât a găurit-o. Mia a tresărit și a scos un țipăt mai ascuțit decât tot ceea ce auzisem până atunci.

Cu o mână tremurătoare am format numărul liniei pentru violență domestică. Abia am fost în stare să le spun ce s-a întâmplat că Jamie a început iar să urle. M-au sfătuit să închid și să sun la poliție. Peste alte câteva minute, farurile unei mașini de patrulă luminau fațada trailerului. Un ofițer a bătut încet la ușa spartă. Era atât de înalt, încât aproape atingea tavanul cu creștetul. I-am spus ce s-a întâmplat, a scris ceva, a examinat ușa, a dat din cap și m-a întrebat dacă sunt bine. După aproape un an de amenințări și un potop de insulte, întrebarea asta a venit ca o mare ușurare. Accesele de furie ale lui Jamie au fost, cele mai multe, invizibile. Nu lăsau urme roșii sau vânătăi. Dar acum aveam ceva de arătat. Puteam cere cuiva să se uite. Și puteam spune: „El a făcut asta. El ne-a făcut asta". Iar ei se puteau uita, încuviința din cap și spune: „Vedem. Vedem că el v-a făcut asta". Raportul poliției pe care mi l-a lăsat ofițerul era o validare a faptului că nu eram nebună. L-am purtat luni de zile în geantă, ca pe un fel de certificat.

Primele nopți pe care le-am petrecut în refugiul temporar au fost pline de nesiguranță. Orice zgomot care răzbătea prin podeaua sau pereții complexului mă făcea să sar speriată. Când eram în cameră, verificam mereu ușa să văd dacă este încuiată, lucru pe care nu-l mai făcusem niciodată. Dar eram numai noi două – eu și fiica mea –, iar eu eram singura noastră pavăză.

Când am stat în adăpost, autostrada ducea direct la ușa cabanei mele, așa că mașina era parcată în imediata apropiere, în caz că trebuia să fugim. Nu mi-am văzut și nici nu mi-am auzit niciodată vecinii, care locuiau în cabane separate, și eram înconjurate de natură, de copaci și câmpuri care îți dădeau un sentiment de liniște, nu de agitație. Spațiul acela micuț era al meu și nu mă temeam de o intruziune. Dar acolo, în apartament, pereții și podeaua erau așa de subțiri și erau atâtea voci și zgomote nefamiliare. Pe scări, tot felul de străini umblau în sus și-n jos, țipând, râzând. Mă uitam minute în șir la ușa de la intrare, singurul lucru care stătea între noi și lumea de afară, știind că în orice moment cineva putea da buzna.

De jur împrejurul nostru erau alte și alte apartamente, dar singura dovadă a existentei ocupanților lor erau vocile din spatele pereților, gunoiul care se ridica în grămezi înalte în tomberoane, mașinile trase în parcare. Poate m-aș fi simțit mai în siguranță dacă mi-aș fi cunoscut vecinii. Sunetele lor nocturne, clichetul tocurilor pe podea, o voce neașteptat de profundă, apoi râsul unui copil, toate acestea îmi brăzdau somnul. Mă trezeam de câteva ori pe noapte să o verific pe Mia. Dormea în camera de alături, într-un leagăn portabil.

Cele mai multe nopți stăteam trează ceasuri la rând, derulând în minte scenele de la tribunal, cu Jamie.

Stăteam în fața unui judecător, alături de Jamie și avocatul lui. Nu aveam casă și luptam pentru custodia Miei. Nu era niciun secret că lunile de abuzuri ale lui Jamie îmi provocaseră o depresie, iar acum el se folosea de asta, invocând că eram un părinte nepotrivit pentru Mia. Eram copleșită de propriul meu eșec. Era ca și cum avocatul lui Jamie și judecătorul își imaginau că asta îmi doream, ca și cum aș fi crezut că a crește un copil fără o casă stabilă era în regulă. Ca și cum nu m-aș fi gândit în fiecare secundă ce n-aș da ca să repar lucrurile, dacă aș putea. Dintr-un motiv sau altul, se reflecta rău asupra mea faptul că o luasem pe Mia dintr-un loc în care eram pedepsită și brutalizată până ce ajungeam să mă ghemuiesc la podea, suspinând ca un copil mic. Nimeni nu vedea că încercam din răsputeri să-i ofer fetei mele o viață mai bună; nu vedeau decât că am luat-o din ceea ce considerau ei o casă stabilă financiar.

Am găsit undeva, cumva, acea tărie primordială și am câștigat custodia. Acum am spațiul meu, un loc în care Mia poate fi cu mine. Dar multe nopți mă simt înecată de vinovăție pentru ceea ce ne lipsea. Câteodată, vinovăția era atât de apăsătoare, încât nici cu Mia nu puteam fi întru totul prezentă. Încercam să-i citesc poveștile ei înainte de culcare, să o legăn în același scaun în care mama îmi citea povești, spunându-mi că mâine va fi mai bine. Că voi fi o mamă mai bună.

Stăteam și o priveam pe Mia cum mănâncă sau cum se învârte prin bucătărie, bându-mi cafeaua și uitându-mă la programul de muncă și la bugetul nostru, pe care le agățasem pe perete. Dacă ieșeam și mergeam la băcănie, îmi petreceam dimineața cercetându-mi extrasul de cont și cardul electronic EBT, un card de debit pentru mâncare oferit de guvern, ca să văd câți bani ne-au mai rămas. Cardurile EBT erau relativ noi, erau în circulație din

2002. Am aplicat pentru tichete de masă când eram însărcinată; Jamie își amintea că mama lui plătea cumpărăturile cu tichete de hârtie și a urât întotdeauna amintirea asta. Eu eram recunoscătoare pentru programul care-mi hrănea familia, dar de fiecare dată aduceam cu mine acasă și o plasă plină cu rușine, frământându-mă de fiecare dată și întrebându-mă ce va fi crezut casiera despre mine, o femeie cu copil în brațe care-și plătește mâncarea din asistența publică. Tot ceea ce vedeau ei erau tichetele, cupoanele acelea mari care ne plăteau ouăle, brânza, laptele și untul de arahide. Ceea ce nu vedeau ei era extrasul de cont, care se învârtea în jurul sumei de 200 de dolari în funcție de banii pe care-i făceam, și că ăștia erau toți banii mei pentru mâncare. Trebuia să-i întind până la sfârșitul lunii căci cardul era alimentat la începutul lunii următoare. Nu mă vedeau mâncând sendvișuri cu unt de arahide și ouă fierte tari, raționalizându-mi cafeaua de dimineață ca să-mi ajungă cât mai mult. Pe atunci nu știam, dar se pare că guvernul încercase, anul acela, să înlăture stigmatul care apăsa asupra a 29 de milioane de oameni care foloseau tichetele de masă, dându-le un nume nou: Programul de Asistență pentru Suplimentarea Hranei (PASH). Dar, indiferent dacă-i ziceai PASH sau tichete de masă, presupunerea că cel sărac fura bani din taxele americanului muncitor ca să cumpere mâncare proastă rămânea neschimbată.

Oricât de rătăcită mi-ar fi fost mintea, eram tot mai obsedată să fiu o mamă bună, dar dădeam greș; eram mai preocupată de cum vom supraviețui încă o săptămână decât să stau cu copilul meu. Când eram cu Jamie, slujba lui îmi dăduse posibilitatea să stau acasă cu Mia. Îmi era dor să mai am o zi întreagă numai pentru noi, oprindu-ne să ne uităm, să învățăm, să ne minunăm. Acum mi se părea că abia dacă îmi mai trăgeam răsuflarea. Me-

reu întârziam la ceva, mereu în mașină. Mereu pe fugă să terminăm de mâncat și să facem curat. Mereu în mișcare, uitând să ne mai oprim să respirăm. Mă temeam mereu că voi rămâne în urmă cu ceva, că voi uita ceva, că îmi voi da și mai mult peste cap viața. Pur și simplu nu aveam timp ca Mia să stea să se uite la o omidă care încerca să traverseze trotuarul.

Deși auzeam ori de câte ori se trăgea apa la toaletă, ori de câte ori cineva târșâia un scaun pe podea, doamna de sub mine avea grijă să-și semnaleze prezența bătând în tavanul ei cu o coadă de mop sau strigând ori de câte ori Mia alerga pe podea. Prima dată când ne-am mutat, am măturat frunzele și pânzele de păianjen de pe terasă. Ea a strigat: „Ce mama naibii?" de undeva de sub mine. În afară de bătutul cu coada măturii în tavan, era pentru prima dată când mi se adresa semidirect. „Ce-i cu rahatu' ăsta?", a continuat. „Te-ai c... at în capu' meu, asta ai făcut!" M-am strecurat în casă și m-am așezat încet pe canapea, sperând că nu va urca scările și nu-mi va apărea în prag.

Vecinii de sus – o mamă cu trei copii – nu erau mai niciodată acasă. Abia după vreo două săptămâni i-am auzit pentru prima dată. Eu mă duceam la culcare pe la zece seara, iar ei la ora aceea urcau scările. După douăzeci și ceva de minute se făcea iar liniște.

Într-o dimineață, la răsărit, i-am auzit plecând și am fugit la fereastră să-i văd, curioasă să știu mai multe despre oamenii în aceeași situație ca și noi.

Femeia era înaltă și purta o geacă cu mov și roșu, și pantofi sport albi. Șchiopăta. În spatele ei mergeau doi băieți de vârstă școlară și o fetiță. Nici măcar nu-mi puteam imagina prin ce trecea. Eu aveam numai unul în grijă, și era atât de greu. După aceea i-am mai văzut de câteva ori. Fetița era mereu pieptănată cu grijă, iar în codițe acea panglici strălucitoare, colorate. Mă în-

trebam unde se duceau toată ziua și cum reușea să-și țină copiii atât de potoliți, de bine-crescuți. Părea o mamă bună, respectată de copii, lucru pe care-l invidiam. Puștoaica mea abia învățase să se țină pe picioare și părea să fugă de mine sau să mi se împotrivească tot timpul cât era trează.

– Ai să înveți să-ți iubești cafeaua, mi-a zis vecina mea Brooke, când ne-am întâlnit la un control al casei, referindu-se la interdicția de a deține alcool. Mai trecurerăm una pe lângă cealaltă de câteva ori, dar era prima dată când ne vorbeam. O știam pe Brooke dintr-o viață care mi se părea deja anterioară, când îmi turna berea pe care i-o comandasem de la bar. Mă întrebam ce o adusese aici. Nu am întrebat-o niciodată. Nu voiam să mă întrebe și ea pe mine.

Nu am vorbit niciodată cu niciunul dintre bărbații care locuiau în cealaltă parte a casei, în latura îndepărtată a complexului. Îi vedeam stând pe aleea care ducea spre apartamentele lor, fumând în pijama și papuci de casă. Un bărbat mai în vârstă avea familie care venea și îl lua din când în când. Ceilalți nu se duceau nicăieri. Poate își făceau și ei pedeapsa în locul ăsta. Și eu simțeam la fel.

Mi-era dor să ies într-un bar. Mi-era dor să beau o bere dacă voiam, nu atât de berea în sine, ci să nu mai fiu mereu îngrijorată că vine Compania Municipală Imobiliară să mă verifice, mi-era dor să am libertatea asta. Mi-era dor să am atâtea libertăți: de a pleca, de a sta, de a munci, de a mânca și de a nu mânca, de a dormi în zilele libere, de a avea o zi liberă.

Ea și cu mine aveam ceva ce semăna cu o viață normală, una cu locuri în care trebuia să ajungem în timpul zilei. Mă calificasem pentru un grant de ingrijire a copilului, dar numai pentru jumătate din zi. Soțul prietenei mele, John, avea o mică afacere de

amenajări peisagistice și mă plătea cu 10 dolari pe oră ca să smulg buruieni, să tai crengile, să curăț tufele de rododendroni de florile uscate. Conduceam până în partea de nord-est a peninsulei Olympic, unde locuiau oamenii fără intrări securizate; în spatele camionetei aveam un coș mare de gunoi, o găleată de vopsea albă și câteva perechi de mănuși. Unii clienți aveam zone speciale în care trebuia să arunc buruienile și crengile tăiate; la alții însă trebuia să le bag în saci și să-i las lângă bordură ori chiar să-i pun în spatele camionetei. John avea numai câțiva clienți regulați cu nevoi suficient de mari încât să aibă nevoie de ajutorul meu, așa că cea mai mare parte a timpului mi-o umpleam cu joburi pe care mi le găseam singură, reușind să-mi cresc tariful până la 20 de dolari, chiar 25 de dolari pe oră, dar cu timpul pe care-l petreceam pe drum, nu puteam lucra efectiv decât două–trei ore pe zi.

Grădinăritul presupunea să te târăști. Cei mai mulți mă angajau să smulg buruienile de pe o întreagă latură de deal acoperită cu așchii de lemn. Petreceam ceasuri întregi în genunchi, cu mănușile pe mâini, umplând gălețile, coșurile de gunoi și sacii menajeri cu buruieni pe care oamenii mă plăteau să le omor organic, smulgându-le din pământ. Era o muncă bună. Dar, fiind sezonieră, urma să se termine în câteva săptămâni și nu știam unde voi lucra după aceea. Și piața locurilor de muncă din Port Townsend era sezonieră, dependentă de turiștii cu burțile goale și buzunarele pline. Nu erau prea multe slujbe „normale" cu „program pentru mame" sau slujbe pentru care să am cât de cât experiență. Lucrasem mereu în cafenele sau avusesem joburi atât de ciudate, încât nici nu le puteam trece într-un CV. Nici măcar curățenia pe care o făceam în fiecare sâmbătă la grădiniță nu era suficientă. Dar deocamdată aveam de lucru, așa că încercam să mă concen-

trez asupra chestiei ăsteia și să scot tot ce puteam mai bun din ea.

O lăsam pe Mia la grădiniță până la prânz și trei zile pe săptămână o lua tatăl ei, care o ținea până la șapte. În unele după-amiezi, când Mia era cu Jamie, stăteam afară, pe terasă, sprijinită de perete. Una dintre vecine era mereu afară cu fiica ei, pe micul petic de iarbă dintre clădiri, străjuit de copaci. Fata ei era puțin mai mică decât Mia. Amândouă aveau o piele foarte palidă, aproape transparentă. O ascultam pe mămică, întrebând cu duioșie:

– Vrei să te dai pe tobogan?

Iar fetița ei se târa pe treptele din plastic, de un roșu și albastru spălăcit. Probabil fusese lăsat acolo cu câteva generații de chiriași în urmă.

– Braaavooo! exclama mama când copilul aluneca pe tobogan.

„E o mamă mai bună decât mine", mi-am spus, ascultând-o cum punctează urcușurile și coborâșurile fiicei pe tobogan. Nu aș fi fost în stare să dau dovadă de același entuziasm.

Dar într-una dintre după-amiezile acestea târzii paramedicii și pompierii au trecut pe lângă toboganul din iarbă, împingându-l din drum. Toți au intrat în apartamentul mamei palide. Nu l-am auzit deloc pe copil. M-am aplecat peste balustrada terasei, să văd ce se întâmplă. Mai multe vecine au făcut la fel. Un pompier s-a uitat în sus la noi și instinctiv am făcut un pas în spate. Omul a clătinat din cap. M-am întrebat, oare, cum arătam noi acolo, bărbați și femei, stând în locuința aia tranzitorie și aplecându-ne peste balustradă. Mă întrebam ce ziceau pompieri, polițiștii despre imobilul nostru, despre noi. Care erau motivele pentru care erau chemați aici. Am intrat în casă înainte să o scoată pe targă, nu voiam să mă vadă holbându-mă la ea, chiar dacă avea ochii închiși. Doream să-i ofer demnitatea pe care o merita.

Mi-aș fi dorit același lucru din partea celorlalți.

O oră mai târziu, când plecam s-o iau pe Mia, a ieșit Brooke cu ochii mari, roșie la față, gata să mai toarne-o bârfă.

– Știi ce s-a întâmplat, da? a zis ea, năpustindu-se la mine.

Am făcut semn că nu.

– Cică, zice ea, când cineva i-a adus fetița, a găsit-o pe mamă leșinată în pat. Nu au putut să o trezească. Luase somnifere cu o sticlă întreagă de vodcă. Au găsit-o la timp, zice. E vie, m-a asigurat Brooke. Apoi a oftat și a ridicat din umeri: Ce să spun, halal regulă fără alcool!

Primele mele gânduri nu au fost dacă fetița și mama ei vor fi bine. Nu, pur și simplu speram ca Jamie să nu audă despre povestea asta. Trăiam cu spaima că, dacă s-ar fi întâmplat ceva rău în jurul Miei, inclusiv la grădinița la care mergea, asta se va reflecta prost asupra permisiunii fragile pe care o căpătasem de a-i fi mamă cu normă întreagă.

O cufundasem pe Mia într-o lume de sărăcie, înconjurând-o de oameni care uneori înțelegeau să facă față în feluri tragice; de oameni care fuseseră în închisoare sau în centre de reabilitare suficient de multă vreme încât să-și piardă casele, de oameni supărați pe lume, pe viață, de oameni care aveau simptome de boli mentale. O mamă alesese să renunțe de tot. O alegere atât de ispititoare, încât, pentru câteva secunde, m-a încercat o umbră de invidie.

4

Apartamentul de lângă Târg

– Julie e aici? am întrebat, așteptând ca femeia de la ghișeu să scrie chitanța pentru cecul aferent chiriei. Chiria varia în fiecare lună, în funcție de venitul pe care-l raportam, dar rămânea în jur de 200 de dolari.

Femeia s-a uitat la avizierul de pe peretele din spatele ei.

– Nu, a oftat. A ieșit cu un client. Vrei să-i lași un mesaj?

I-am lăsat.

– Nu reușesc să mă acomodez în apartament, i-am spus a doua zi lui Julie, în sala de ședințe.

Spre marea mea ușurare, Julie nu a întrebat de ce.

Totul era copleșitor: stăteam cu spaima în sân ca nu cumva să-mi bată la ușă autoritatea pentru locuire, mergeam pe vârfuri prin casă de teamă că femeia de dedesubt o să înceapă să țipe la mine sau să bată în tavan cu coada măturii. Odată l-am invitat până și pe Jamie la cină, pentru că începuse să mă macine singurătatea. Nu mai ieșeam, nu mă mai întâlneam cu prietenii, nu invitam pe nimeni la mine. Mă simțeam izolată. Locul ăsta nu era pentru mine.

– Așteaptă aici, a zis Julie și s-a întors după câteva minute cu niște hârtii.

– Poți semna pentru TBRA. A pronunțat *tee-bra*, care înseamna Tenant-Based Rental Assistance [1*]. E ca un fel de Secțiune 8. Ești pe lista de așteptare pentru Secțiunea 8, nu?

Am încuviințat. Secțiunea 8 era ca un fel de unicorn al asistenței sociale guvernamentale: auzeai mereu de ea, dar nu știai pe nimeni care chiar beneficiază de ea. E un fel de voucher de chirie care acoperă costurile cu locuința într-un procent de între 30 și 40 din veniturile chiriașului. Așadar, cineva care muncește pentru salariul minim și aduce acasă doar 1 000 de dolari pe lună, cu un astfel de voucher ar plăti numai 300 pe chirie, iar guvernul i-ar acoperi restul, câtă vreme chiriașul respectă cerințele: de obicei două sau trei dormitoare. Clădirea trebuia să îndeplinească standardele Secțiunii 8, care sunt destul de elementare: fără vopsea cu plumb, instalații funcționale, chestii de genu' ăsta. Odată ce cineva punea mâna pe Secțiunea 8, era onorată oriunde pe teritoriul statului și nu expira niciodată, cu condiția să găsească un proprietar care să o accepte.

Eram pe listele de așteptare din trei ținuturi diferite: în Jefferson – unde era Port Townsend – cea mai scurtă perioadă era de un an, dar în ele mai multe locuri în care am sunat perioada de așteptare era de cinci ani, și chiar mai mult de-atât. Unii nici măcar nu acceptau noi solicitanți, într-atât de mare era nevoia.

Julie m-a prezentat unei alte asistente sociale care se ocupa cu precădere de Secțiunea 8 și de programele TBRA. Femeia asta stătea la un birou mare, cu o față lipsită de zâmbet încadrată de un păr scurt, negru și buclat. M-a pus să completez mai multe cereri cu întrebări despre planurile mele pentru următorul an, și chiar mai mult. Cu dovezi detaliate și calculele venitului meu,

[1*] Ajutor pentru plata locuinței pentru chiriași (n. tr.).

plus cei 275 de dolari pe lună pentru creșterea copilului, chiria pe care urma să o plătesc pentru un apartament cu două dormitoare de 700 de dolari pe lună ar fi, în cazul meu, de 199 de dolari.

– Suma asta poate crește sau scădea în funcție de venitul tău raportat, a adăugat Julie, căreia îi eram recunoscătoare că a rămas lângă mine în timpul acestei întâlniri.

TBRA cerea solicitanților și să participe la un seminar unde urma să învăț despre program, dar mai ales cum să-i abordez pe potențialii proprietari și să-i informez că folosesc TBRA (sau eventual Secțiunea 8) ca să-mi plătesc chiria.

– Cei mai mulți proprietari au ceva experiență cu Secțiunea 8, a zis Julie în drum spre ieșire. Sau măcar au auzit despre program. Dar există și oameni care nu sunt conștienți că poate fi ceva cu adevărat bun.

Nu eram sigură ce voia să spună cu asta și m-am întrebat de ce ar putea fi un lucru rău, dar nu am întrebat-o.

Ne-am oprit în parcare, unde mi-a scris ora și adresa unde se țineau seminarele despre program.

– Ai noroc, a zis ea cu optimism, e unul mâine. Ar trebui să te poți muta într-un loc nou destul de repede.

I-am zâmbit și am încuviințat din cap, dar nu aveam prea multe speranțe că vreunul dintre programele astea mă putea ajuta. Trauma din ultimele șase luni – de când rămăsesem pe drumuri –, certurile nesfârșite cu Jamie îmi paralizaseră tot sistemul. Creierul, stomacul, nervii, toată ființa mea erau într-o alertă permanentă. Nimic nu era sigur. Nimic nu era permanent. În fiecare zi mergeam pe un covor care-mi putea fi oricând tras de sub picioare. Mă uitam la oamenii care-mi zâmbeau, clătinau din cap, spunându-mi iar și iar ce norocoasă eram că puteam beneficia de programul cutare, de apartamentul cutare, numai că eu nu mă

simțeam deloc norocoasă. Întreaga mea viață a devenit de nerecunoscut.

Asistenții sociali mi-au spus unde să mă duc, unde să aplic, ce formular să completez. M-au întrebat de ce am nevoie, eu am răspuns „un loc unde să stau", „să mănânc" sau „grădiniță ca să pot munci", iar ei m-au ajutat, au găsit pe cineva care mă putea ajuta sau nu m-au ajutat deloc. Dar asta era tot ce puteau face. Recuperarea după traumă era și ea vitală, poate cea mai critică, dar nu numai că nimeni nu mă putea ajuta cu asta, nici măcar eu însămi nu știam la acea vreme câtă nevoie aveam de acest ajutor. Lunile de sărăcie, instabilitatea și nesiguranța au creat un răspuns de panică de care nu voi putea scăpa decât în ani de zile.

– Ați putea crede că proprietarii vor aprecia acest program, a zis bărbatul care stătea în fața celor aproximativ douăzeci de oameni așezați în jurul a două mese, într-o sală înghesuită. Era Mark, același tip care ne predase ora de LIHEAP (Low Income Home Energy Assistance Program[2]). Trecuse un an de când fusesem la seminarul de trei ore despre folosirea mai eficientă a energiei. Informația era atât de redundantă și de bun-simț, încât am încercat să-i găsesc o latură amuzantă, separându-mă de propria mea situație; ca să primești un grant de 400 de dolari pentru încălzire, erai obligat să înveți cum să stingi luminile. Tot mai adesea sentimentul meu era că oamenii care aveau nevoie de asis-

[2]Program de asistență pentru economisirea energiei care se adresează persoanelor cu venituri minime (n. tr.).

tența socială erau considerați o turmă needucată și tratați în consecință. Ce degradant pentru mine să aflu că, dacă aveam nevoie de bani, trebuia să învăț cum să am cheltuieli cât mai mici cu utilitățile.

Acum trebuia să pierd aici câteva ceasuri bune și să învăț cum anume programul de asistență socială asigură plata proprietarilor pentru ca eu, la rândul meu, să-i pot *asigura* că-și vor primi banii. Pentru guvern și pentru oricine altcineva era absolut evident că oamenii nu ar trebui să aibă încredere în mine. Toată povestea părea atât de contraproductivă. M-am învoit de la slujbă ca să pot veni aici și a trebuit să aranjez și cu grădinița. Acum eram aici, holbându-mă la Mark care stătea înfipt în fața noastră. Purta aceeași cămașă din flanel cu mâneci lungi ca data trecută, aceeași blugi cu talie înaltă, ridicați peste burtă. Codița subțire parcă se mai lungise de când nu l-am mai văzut. Am zâmbit amintindu-mi de sugestia lui cum să economisim bani la factura de electricitate: să nu mai apelăm la preîncălzirea cuptorului și să îl lăsăm să se răcească deschizând ușa. Ne-a mai zis să nu dăm drumul la apa din cadă imediat după ce facem baie sau duș, pentru că aburii apei fierbinți ar putea pătrunde în casă, încălzind-o.

– Secțiunea 8 e excelentă pentru proprietari, deoarece le garantează plata chiriei. Doar că lor nu le place să închirieze *oamenilor* pe Secțiunea 8, a spus Mark. Sarcina voastră e să le demonstrați că merită.

M-am gândit de câte ori poliția, pompierii și paramedicii au venit în clădirea noastră în ultimele două luni; m-am gândit la verificările prin sondaj ca să se asigure că erau păstrate curate sau că mașinile stricate din parcare au fost reparate; la patrulările regulate, ca să se asigure că nu făceam toate chestiile groaznice de așteptat din partea oamenilor săraci, cum ar fi stivuirea rufelor

murdare sau a gunoiului când, în realitate, nouă ne lipsea energia fizică și resursele pentru că făceam tot soiul de munci pe care nu le voia nimeni. Se așteptau să trăim cu salariul minim, să facem tot felul de munci la ore diferite, să ne satisfacem nevoile de bază în timp ce ne luptam din răsputeri pentru locuri sigure în care să ne lăsăm copiii. Dintr-un motiv sau altul, nimeni nu vedea munca; vedeau numai rezultatele unei existențe care te zdrobea constant cu imposibilitatea ei. Nu conta cât de mult încercam să dovedesc contrariul, „ sărac" era întotdeauna asociat cu murdar. Cum mă puteam prezenta în fața proprietarilor ca un chiriaș responsabil când mă confruntam cu un atât de înalt zid de stigmate?

– Cei care sunteți cu TBRA va trebui să le explicați cum acest program se transformă în Secțiunea 8, dar aveți grijă să scoateți în evidență avantajele amândurora! a insistat Mark. Ceea ce fac aceste programe excelente este să dividă chiria în două plăți: a voastră și partea plătită prin program. Părea încântat de ceea ce spusese. Ai fi zis că ținea o licitație, nu vorbea despre Secțiunea 8 în fața unor solicitanți: Proprietarilor nu le place că plata prin Secțiunea 8 se face la o zi stabilită, ei o vor la data de întâi a fiecărei luni, dar voi îi puteți convinge! A luat un alt teanc de hârtii și a început să ni le împartă: Secțiunea 8 înseamnă bani garantați, a repetat el.

Trebuia să treci de multe alte hopuri după ce răzbăteai prin zidul de prejudecăți și convingeai un proprietar să te ia chiriaș. Deși se presupunea că era responsabilitatea proprietarului să primească aprobarea pentru fondurile acordate prin program, casa ori apartamentul trebuiau să îndeplinească mai multe standarde de siguranță, inclusiv detectoare de fum funcționale sau condiții sigure de trai. De obicei, dacă o casă sau un apartament nu înde-

plinea aceste standarde, însemna că nu era disponibilă pentru închirierea cu vouchere. Ceea ce ne punea în fața unei dileme, căci proprietarii din cartierele mai acătării nu voiau să le închirieze „oamenilor pe Secțiunea 8". Trebuia să căutăm locuințe în locurile mai părăginite, ceea ce însemna că riscam să fim respinși la inspecția pentru mutare.

– Proprietarii trebuie să îndeplinească standardele Secțiunii 8, dar mulți dintre ei pur și simplu nu vor, a subliniat Mark. E alegerea lor. Nu e ilegal și nu e o discriminare...

– E curată discriminare! a strigat fata de lângă mine.

O știam de la Waterfront Pizza. Ne-am zâmbit. Parcă o chema Amy, dar nu eram sigură.

– Prietenul meu și cu mine am găsit o căsuță grozavă, a zis ea, dar până la urmă prietena mea a pus mâna pe ea. Proprietarul a zis că nu vrea să închirieze celor pe Secțiunea 8 pentru că ei distrug totul. Și-a frecat burta de gravidă: A zis că nu vrea să fie un proprietar îngălat.

Toate capetele s-au întors spre Mark, care a vârât mâinile adânc în buzunare.

Nu știu cum, dar într-o săptămână mi-am găsit o casă. Nu numai atât, dar era disponibilă imediat și a trecut cu bine inspecția de siguranță. Puteam pleca imediat din locuința temporară. Apartamentul era în imobilul din fața târgului de distracții, câteva blocuri distanță de North Beach. Gertie, proprietăreasa, a ridicat din umeri când i-am spus cum îi pot plăti chiria. Partea mea o va primi pe întâi, i-am explicat, dar cealaltă parte nu va veni până pe zece.

– Mda, cred că e bine și așa, a zis ea, apoi i-a zâmbit Miei, care își ascundea capul în umărul meu: Nu are nevoie de un pătuț, ceva?

Am vrut să spun că nu. Instinctul meu îmi spune să refuz de fiecare dată când oamenii încearcă să ne ajute. Poate altcineva avea nevoie de ajutor mai mult decât noi. Dar după aceea mi-am amintit de gaura din leagănul Miei.

– Da, am zis. Chiar are.

– Ah, foarte bine, a suspinat Gertie. Ultimii chiriași au lăsat niște lucruri și nu știam ce să fac cu ele. S-a dus în spatele camionetei ei și a scos un pătuț alb, asemenea celor pe care le aveau la grădinița Miei. În pătuț era o bluziță roșie. M-am aplecat să o ridic și i-am întins-o lui Gertie.

– Ia-o și pe asta dacă vrei, a zis. E un fel de costumaș.

Am scuturat-o, am netezit-o cu palma liberă și am observat că pe glugă era cusută o pereche de ochi, iar la spate avea un fel de coadă.

– E un homar? am întrebat zâmbind.

Gertie a izbucnit în râs:

– Cred că asta ar trebui să fie.

Mia nu avea un costum pentru Halloween. Eram în septembrie și încă nu mă gândisem la asta. Am fost complet prinsă cu găsirea unei case pentru noi.

Gertie m-a ajutat să duc pătuțul în casă. Aveam apartamentul de la parter, cu o verandă care dădea într-un petic de iarbă. În spate era un câmp mare. Zona de luat masa din bucătărie era înconjurată de ferestre de jur împrejur. Fratele meu mi-a construit un computer pe care l-am pus blatul bufetului din bucătărie, apoi am băgat un CD. Mia a dansat puțin, apoi a alergat în jurul mesei, după aia în living, și-a ascuns fața în canapea, apoi a luat-o la goană pe hol în jos, după care a luat-o de la capăt iar și iar.

Cărțile mele au umplut rafturile din living. Am atârnat pe perete câteva tablouri și obiecte de artă pe care mi le-a dat mama, picturi cu câmpii acoperite cu zăpadă, pictate de artiști din Alaska alături de care crescusem. Tocmai agățam ultimul tablou, care reprezenta un mesteacăn, când am văzut că sună Jamie. Îi lăsasem un mesaj mai devreme.

– Ce vrei? s-a răstit de îndată ce am răspuns.

– Păi... aș avea o șansă să lucrez câteva ore sâmbăta și duminica și mă întrebam dacă nu ai putea s-o ții puțin mai mult pe Mia.

– Cât de mult?

O avea câte două ore sâmbetele și duminicile, cu excepția ultimului weekend din lună.

– E în afara orașului, am zis. Munca o să dureze o mulțime, așa că... cât poți tu de mult.

Îl auzeam cum respiră precipitat. Probabil fuma. În ultima vreme îl mai rugasem să o țină pe Mia ceva mai mult, încercând să muncesc cât de mult pot înainte de sfârșitul sezonului.

– Nu, a zis el într-un sfârșit.

– De ce? Jamie, dar altfel nu pot să muncesc.

– Nu vreau să te ajut, a izbucnit. Îmi iei toți banii, nu mi-o trimiți cu scutece, trebuie s-o și hrănesc. Așa că nu.

Am vorbit în continuare, încercând să-l fac să se răzgândească.

– NU! a urlat el iar. NU TE AJUT CU RAHATU' ĂSTA!

Și a închis.

Inima mea a început să-mi bată cu putere, neregulat, așa cum se întâmpla după conversațiile cu el care se sfârșeau cu el urlând la mine ca înainte. De data asta gheara din piept s-a strâns și mai tare, fiindu-mi tot mai greu să respir. Terapeuta mea din progra-

mul de violență domestică, Beatrice, îmi zisese să respir într-o pungă de hârtie când pățesc așa ceva. Am închis ochii și am inspirat pe nas numărând până la cinci și am exhalat pe gură tot preț de cinci numărători. Am încercat să repet exercițiul de două ori înainte de a deschide ochii. Mia stătea în fața mea și mă privea.

– Ceeee ffaaaccii? m-a întrebat ea cu o voce înfundată printre dinții strânși, în care-și ținea jucăria de pluș.

– Nimic, sunt bine, am zis. M-am aplecat s-o prind și m-am prefăcut că o atac cu ghearele:

– Vine monstru și te gâdilă, am tunat eu, iar Mia a chicotit încântată și am început s-o fugăresc în jurul mesei din bucătărie. Am prins-o pe canapea și am gâdilat-o atât de tare, că jucăria de pluș i-a scăpat din gură de atâta râs. Apoi am cuprins-o în brațe, am ridicat-o și i-am strâns tare trupșorul firav, simțindu-i căldura, inspirându-i mireasma.

Ea a început să se foiască.

– Nu, mami! a râs ea. Mai vreau! Mai vreau!

A fugit în dormitorul ei, eu după ea, fără ca cineva să mai strige la noi sau să ne bată în podea cu o coadă de mătură.

5

Șapte tipuri diferite de asistență guvernamentală

Până să apuc să întind mâna după gluga pelerinei, ploaia de vară târzie s-a pornit cu atâta putere, încât părul meu s-a făcut leoarcă imediat. M-am îndreptat spre zidul din piatră pe care stătea partenerul meu de muncă, cu fața ascunsă-n glugă.

– Ce facem acum? am strigat cât am putut de tare, ca să acopăr răpăitul ploii.

– Ne ducem acasă, a răspuns John, soțul prietenei mele Emily, care mă angajase acum șase luni să-l ajut cu grădinăritul. A ridicat din umeri cu o jumătate de zâmbet, deși haina lui verde de ploaie era ciuruită de grindina care ne prinsese înainte să înceapă ploaia. Și-a scos ochelarii, i-a șters de ploaie și de abur și i-a pus la loc.

Am lăsat capul în jos, înfrântă. În ultima vreme tot mai adesea eram obligați să ne scurtăm programul de muncă din cauza ploii. Sezonul se apropia de sfârșit; la fel și principala mea sursă de venit.

Am încărcat coșurile cu gunoi, foarfecile de grădină și greblele în camioneta galbenă a lui John; el mi-a zâmbit din nou, s-a

suit în mașină și a plecat. M-am uitat după el, apoi am întors privirea spre mașina mea, parcată la marginea străzii. Geamurile din față erau deschise. *Drace!*

Când am ajuns acasă, am țopăit într-un picior pe pătratul de linoleum de la intrare, luptându-mă să-mi scot cizmele de cauciuc. Am desfăcut nasturii pantalonilor și i-am lăsat în jos, la genunchi, ca să pot păși mai ușor din ei. Erau așa de îmbibați cu apă și noroi, că nici măcar n-au căzut la podea, au rămas acolo, în picioare, ca un acordeon. Cei din Alaska aveau o vorbă, ziceau că acum, și numai acum pantalonii de muncă erau buni de spălat: când îi dădeai jos și ei stăteau singuri în picioare.

În seara asta Mia era la Jamie până la ora șapte și nu prea știam ce să fac cu timpul meu. Cele câteva manuale de pe masa din bucătărie mi-au amintit de temele care deveniseră o parte din viața mea cotidiană. Începusem procesul dureros de lent de a învăța pentru o diplomă și mă înscrisesem pentru douăsprezece credite: două clase online și una care se ținea în clădirea de lângă grădinița Miei. Când am discutat cu consiliera de la înscriere, i-am spus că voiam să îmi iau o diplomă în arte, cu posibilitate de echivalare. Cele mai multe ore le-am urmat la liceu în cadrul unui program, Running Start, care îmi permitea să urmez ore de colegiu pentru credite de liceu, iar Universitatea din Alaska se număra printre instituțiile care le acceptau. O diplomă de doi ani la un colegiu comunitar ar fi fost cel mai la îndemână loc din care să încep, și astfel urma să am materiile de bază acoperite în cel mai ieftin mod posibil. Apoi m-aș putea transfera la o universitate de patru ani. Dar, ca majoritatea părinților singuri, îmi vor trebui ani de zile până voi ajunge acolo.

Cum deja o aveam pe Mia în îngrijire, a obține un grant guvernamental pentru școală era un proces relativ ușor. Având-o ca

persoană în întreținere și dispunând de formulare fiscale care să dovedească asta, era cea mai simplă cale de a demonstra că susțineam un copil din salariul meu minim (inexistent).

Pell Grant, un program care oferea ajutor financiar studenților cu venituri mici, îmi plătea mai mult decât taxele școlare integrale pe trimestru, lăsându-mă cu un rest de 1300 de dolari. Cu 275de dolari pe lună pentru întreținerea copilului și 45 pe săptămână de la curățenia pe care o făceam la grădiniță, însemna că aveam 700 de dolari cu care să ne descurcăm. Tichetele pentru mâncare erau aproape 300 de dolari$ și aveam și cecurile WIC. Mulțumită programelor TBRA și LIHEAP, cheltuielile cu casa se ridicau la aproximativ 150de dolari, iar mie îmi rămâneau restul cheltuielilor cu asigurarea mașinii, telefon și internet. Iarna, cum nu munceam nicăieri, banii pentru grădinița Miei dispăreau. Faptul că mă instruiam, urmam niște cursuri, nu mă califica pentru obținerea sumei necesare pentru îngrijirea copilului, așa că trebuia să găsesc oameni dispuși să aibă grijă de Mia de două ori pe săptămână, câte două ore, când aveam cursul de franceză, care era nu numai obligatoriu, ci trebuia să și faci act de prezență. Cu toate că nu-mi plăcea deloc, erau singurele minute din săptămână când stăteam într-o încăpere cu alți oameni.

În multe seri, după ce Mia adormea, îmi făceam o cafea mare și stăteam trează până la unu,–două noaptea să-mi termin temele. Mia nu dormea la prânz și arareori se oprea din umblat sau vorbit. Avea nevoie de atenție și supraveghere permanentă. Nu puteam găsi de lucru în perioadele libere, așa că făceam plimbări lungi în pădure sau pe țărm, cum îmi doream să fac când lucram. Numai că acum mă plimbam cărând în spate povara a numai patru ore de somn și a unei sume mult mai mici de bani. Era mai ușor când Mia era mai mică, înainte să înceapă să meargă, când

protestele ei durau până când o luam în brațe și o legănam. Acum începea să iasă la iveală firea ei puternică, încăpățânată. Mia era categoric un spirit independent, atât de independent, încât mă storcea de vlagă în fiecare dimineață.

După ce se ducea la somn, mă uitam prostită la manualele mele în neclintirea bucătăriei. Sarcina plictisitoare de a citi temele și întrebările de la sfârșitul capitolelor nu făcea decât să-mi amplifice singurătatea. Vara aceea fusese o agitație continuă, nu mă gândisem decât la găsirea unei case sigure. Acum, că toate erau la locul lor și eram ceva mai liniștită, ideea că creșteam singură un copil începea să se insinueze în mintea mea ca o ceață groasă. Cu toată drama din jurul timpului petrecut de Mia cu tatăl ei și pentru că vizitele lui nu durau mai mult de două–trei ore odată, nu simțeam că am și eu parte de o pauză. În parc, insista să tragă singură premergătorul în pas de melc, voia să o împing la nesfârșit în câte un leagăn sau să o privesc cum se dă pe un tobogan iar și iar și iar. Aveam aproape 30 de ani, multe dintre prietenele mele erau măritate, își cumpărau case, își întemeiau familii. Făceau totul așa cum scrie la carte. Am renunțat de tot să le mai sun, prea jenată să recunosc cât de prost îmi mersese. Dacă ar fi să le adun pe toate – Pell Grant, SNAP, TBRA, LIHEAP, WIC, Medicaid și grădinița copilului –, erau șapte programe diferite la care aplicasem. Aveam nevoie de șapte feluri diferite de asistență guvernamentală ca să supraviețuiesc. Între haosul constant al copilului, stresul și zăpăceala, lumea mea era tăcută.

Pentru prima dată în luna aceea ziua mea a venit fără ca cineva să bage de seamă. Probabil lui Jamie i s-a făcut milă de mine și a acceptat să ne scoată pe amândouă în oraș, să ne pictăm singure cănile noastre de ceramică. La cina pe care am luat-o la

Olive Garden, mă uitam la el cum o ține pe Mia în poală în timp ce ea își îndesa în gură pumnii plini de paste.

Când am oprit la apartamentul meu, am rămas nemișcată câteva clipe înainte de a deschide portiera.

– Nu vrei să intri? am întrebat.

– De ce? a zis el, bătând darabana pe volan.

Mi-am înghițit lacrimile de ciudă că îmi doream, aveam nevoie de compania lui.

– Poate ai putea s-o culci pe Mia, nu vrei?

A plescăit, frustrat, dar a învârtit cheile în contact și a oprit motorul. M-am uitat la el, apoi în spate, la Mia, am zâmbit. Jamie și Mia erau singura mea familie.

Îmi doream ca Jamie să rămână peste noapte, chiar dacă asta însemna să doarmă pe canapea.

De obicei, de fiecare dată când mă gândeam că trebuie să mă culc singură, parcă aveam un monstru în piept care mă sfâșia pe dinăuntru. Ridicam genunchii la piept, uneori strângeam tare perna în brațe, dar nimic nu alina hăul care se căsca în mine. Îmi doream cu disperare să dispară, dar era tot mai prezent în fiecare noapte, nu se dădea dus de acolo. Acum, de ziua mea, prima mea zi de naștere când nu aveam pe nimeni care să mă mângâie la culcare, mă împotriveam din răsputeri acestui hău.

– Nu poți să rămâi? am șoptit cu ochii în podea.

– Nu, a răspuns el aproape hohotind. Și a ieșit pe ușă fără să spună la revedere sau la mulți ani. Am regretat imediat că îl întrebasem.

M-am așezat pe podea și l-am sunat pe tata. Era zece seara, dar știam că nu doarme, se uita la *Countdown with Keith Olbermann* pe MSNBC cu soția lui, Charlotte, așa cum făcea aproape în fiecare seară. Îmi plăcuse chestia asta când locuisem cu ei.

După ce Jamie ne-a dat afară, am stat cu ei câteva săptămâni, când nu am avut unde să mă duc.

– Bună, tată! am zis. Apoi m-am oprit. Nu știam ce să-i spun. Aveam nevoie de el, dar nu fusesem niciodată în stare să o spun. Limbajul secret al familiei mele era că nimeni nu spunea niciodată nimic.

– Bună, Steph! a răspuns, părând puțin surprins.

Nu-l mai sunasem deloc. Nu mai vorbisem cu el de la ziua Miei, de acum trei luni, chiar dacă locuiam la câteva ore distanță.

– Ce s-a întâmplat?

Am inspirat.

– E ziua mea.

Vocea mi-a tremurat puțin.

– Of, Steph! a zis el, oftând adânc.

Am tăcut amândoi. Televizorul era în fundal și îmi imaginam sufrageria lor întunecată, luminată de câte o imagine încremenită pe ecran. Poate Charlotte ieșise la o țigară. Mă întrebam dacă se mai țineau de regula fără vin în timpul săptămânii.

La început, imediat după ce-l părăsisem pe Jamie și mă refugiasem la tata, mă privea cum stăteam până noaptea târziu la masa lui din bucătărie, înconjurată de teancuri de hârtii și acte de la tribunal. Credeam că tata încerca să înțeleagă ce se întâmpla cu viața mea. Tot ce știa el era că nu aveam bani, nu aveam casă și Mia avea 7 luni. Nu avea nicio idee cum să îndrepte lucrurile. Îmi putea da să mănânc, deși nu-și prea permitea. Criza imobiliară se

răsfrângea negativ asupra muncii lui de electrician. Eram în 2008, dezvoltatorii se confruntau cu faptul că nu aveau clienți pentru care să dezvolte ceva, orice. Încercam să îi ușurez povara de a mă ține în casa lui cumpărând mâncare pentru toată lumea cu tichetele mele. Făceam micul dejun sau cina, încercam să fac curat în casă în timpul zilei, dar știam că nu era suficient. Ceream prea multe de la tata și de la Charlotte, care munciseră din greu să iasă la liman. S-au mutat pe proprietatea asta cu patru–cinci ani în urmă și au decis să locuiască într-o casă mobilă, ca să-și poată construi casa visurilor. Apoi prețul proprietății a scăzut drastic; și visurile lor s-au năruit. Charlotte lucra de acasă ca programator medical, o muncă pentru care a trebuit să se întoarcă la școală și să obțină un atestat special.

Charlotte a cumpărat trailerul după divorț, când a rămas să-și crească singură fiul cu un salariu modest. Tata, în efortul lui de a-l face să semene a casă, a construit în spate o verandă mare, pe care aveau o duzină de alimentatoare pentru păsări. Miei îi plăcea să privească de la fereastra sufrageriei cum gaițele albastre veneau să ciugulească alune. Flutura din brațe și chicotea încântată. Tata râdea odată cu ea:

– Arată exact ca tine la vârsta ei, zicea el cu un soi de ciudă.

Într-o seară, tata a venit târziu acasă, cu brațele pline de cumpărături. După ce am culcat-o pe Mia, m-am dus în living, lângă Charlotte, și ne-am uitat la televizor. Tata a ieșit în curte cu o sticlă de vin și a intrat în cada cu apă fierbinte. Cu tot zgomotul televizorului, Charlotte și cu mine parcă auzeam ceva care semăna cu un plânset. Un bărbat în toată firea plângând. Nu mai auzisem niciodată așa ceva. Charlotte a tot ieșit pe verandă să vadă ce face.

– Încetează! am auzit-o spunându-i. O sperii pe fiică-ta.

Nu-l văzusem și nu-l auzisem niciodată pe tata plângând și totuși, ca orice copil, am presupus că e vina mea. Îl împovărasem cerându-i ajutorul într-un moment în care nu-și permitea să mi-l acorde. La începutul săptămânii aceleia îmi spusese că trebuie să mă mut. Când i-am spus lui Charlotte, ea m-a îmbărbătat și mi-a zis că pot sta cât timp am nevoie. M-am întrebat cât se certau din cauza mea.

Căderea emoțională a tatei mi-a arătat clar că trebuia să plec de acolo. Oricât aș fi încercat să-mi fie milă de el, Mia și cu mine nu puteam locui într-un loc în care trebuia să plătim chirie câtă vreme eu nu aveam serviciu. Nu aveam nicio idee ce-aș fi putut face. Nici nu apucasem să-mi revin din șocul de a fi rămas pe drumuri, fără casă, cu un copil în brațe. Charlotte avea dreptate. Tata mă speria. Dar probabil nu în felul în care credea ea.

Când Charlotte s-a întors în casă pentru a treia oară, s-a dus la locul ei de pe canapea. Nu ne-am spus nimic. A dat televizorul încet și ne-am uitat în continuare la *Countdown with Keith Olbermann*. Nu eram în stare să întorc capul să o privesc. Am încercat să rămân nemișcată. Calmă.

În cele din urmă, m-am ridicat să mă duc la culcare. Unchiul meu adusese o rulotă mică de camping și o parcase pe alee. Mia și cu mine ne făcuserăm o casă temporară acolo. Acoperișul era găurit în dreptul ușii și nu puteam folosi bucătăria micuță sau baia, dar aveam un calorifer electric și un loc unde să dormim.

– Te duci la culcare, Steph? m-a întrebat Charlotte, încercând să se poarte ca în orice altă seară.

– Da, sunt cam obosită, am mințit. M-am oprit în ușă și m-am uitat la ea: Îți mulțumesc mult că ne lași să stăm aici.

Charlotte a zâmbit ca de fiecare dată și a zis:

– Poți să stai cât vrei.

Dar acum amândouă știam că nu mai era adevărat.

Când am băgat capul pe ușa trailerului, am văzut-o pe Mia dormind profund pe canapeaua întinsă și transformată-n pat. M-am strecurat sub pătură, ghemuindu-mă lângă ea. Nu eram obosită, voiam doar să stau acolo, să ascult zgomotele pe care le face prin somn, să uit de toate celelalte din noua noastră lume. M-am întors pe spate, apoi pe-o parte, dar nu-mi puteam scoate din cap plânsetul tatei. Poate aș putea închiria o parcelă într-un parc de rulote și aș duce trailerul acolo. Sau poate m-aș putea muta înapoi în casa bunicilor, în Anacortes, dar nu mă vedeam trăind cu bunica, despre care auzisem că acum hrănea cincizeci pe pisici maidaneze.

O oră mai târziu, prin pereții subțiri ai trailerului am auzit ușă trântindu-se în casa mare. Tata se certa cu Charlotte, am auzit pocnete și izbituri. Apoi liniște.

M-am furișat în casă să văd ce se întâmplase. În bucătărie, magneții de pe frigider erau împrăștiați pe jos. Masa fusese împinsă. Era o liniște nefirească. Și apoi i-am auzit pe veranda din spate. Tata plângea iar, dar acum își cerea iertare de la Charlotte iar și iar.

A doua zi dimineața, când am venit cu Mia la micul dejun, tata plecase deja la serviciu. Charlotte stătea la masa din bucătărie, tot mutată de la locul ei. M-am așezat și, instinctiv, am prins-o de mână. A ridicat spre mine niște ochi roșii și umflați.

– Nu a mai făcut niciodată așa ceva, a zis ea, privind în gol. Apoi ochii noștri s-au întâlnit: E ca un urs de pluș.

Evenimentele de noaptea trecută au început să se înșire unul după altul: cum i-a spus tatei că pleacă la sora ei și a început să-și facă valiza, cum i-a spus că ia și câinele. M-am uitat cu admirație la ea, dorindu-mi să fi avut puterea să-l părăsesc pe Jamie după

prima lui izbucnire, când a aflat că sunt însărcinată. Mi-aș fi dorit să fi fost atât de puternică.

– Asta a fost greșeala mea, mi-a zis Charlotte privind în jos la Jack, ghemuit pe podea la picioarele ei. Aici lucrurile au luat-o razna. A lăsat cana cu cafea pe masă și a ridicat cu grijă mânecile, arătându-mi vânătăile întunecate.

M-am uitat în jos, la Mia, care se juca veselă pe podea, lângă câine, mângâindu-l pe spinare și spunând „Câine, câine". Era ciufulită după somn, încă îmbrăcată în costumașul de dormit. Ce ironie, am fugit de un bărbat abuziv ca să aterizez în casa altuia.

Am închis ochii. Trebuia să plec.

În ziua aceea am început să sun la adăposturi. Măcar un adăpost ne va putea asigura un acoperiș deasupra capului pentru o vreme, permițându-ne fiicei mele și mie să trăim fără teama că cineva va deveni violent. Până când tata a sunat de la muncă să îmi spună să plec, eu deja împachetasem lucrurile și le urcasem în mașină.

Când am încercat să le povestesc fratelui și mătușii mele despre vânătăile pe care mi le arătase Charlotte, tata mi-o luase înainte, spunându-le că erau invențiile mele, pentru că voiam să mi se dea atenție și că pentru atenție inventasem și toată povestea cu Jamie.

– Îmi pare rău, Steph, a repetat tata la telefon în seara aniversării mele.

A început să spună că a fost ocupat cu serviciul, dar deja nu-l mai ascultam. Îmi părea rău că îl sunasem. O săptămână mai târziu, am primit o felicitare prin poștă cu un cec de 100 de dolari. I-am privit îndelung, știind că erau mulți bani pentru el. Incapabilă să scap de supărarea față de el pentru că ne dăduse afară, am hotărât să facem ceva nebunește cu banii. În loc să-i

pun deoparte pentru o factură sau cele necesare vieții de zi cu zi, am luat-o pe Mia și am ieșit să luăm masa în oraș, la noul restaurant thailandez, unde aveau boluri micuțe cu orez dulce și lapte de cocos și mango la desert. Mia și-a năclăit cu orez atât de tare buclele fine, de bebeluș, încât, când am ajuns acasă, a trebuit să-i fac o baie. După aceea am culcat-o. Eu m-am așezat în fața computerului din bucătărie și am decis să fac ceva numai pentru mine.

Site-ul match.com era deschis de câteva zile în browserul meu. Îmi făcusem un profil, încărcasem poze și căutasem deja profiluri de bărbați de vârsta mea. Ambii mei părinți își găsiseră jumătățile aici, la fel și mătușa mea. Cu toate că nu eram prea sigură ce voi găsi eu, din viața mea lipsea categoric un lucru: socializarea. În ultimul an, majoritatea prieteniilor mele deveniseră tot mai palide, pentru că mă izolasem și mă ascunsesem, jenată fiind de viața mea cotidiană. Noaptea, după ce Mia adormea, când stăteam nemișcată pentru prima dată după o zi lungă, tânjeam după companie, fie și a cuiva căruia să-i trimit un e-mail, să-i dau un telefon. Nici prietenii mei nu aveau habar despre toată drama din viața mea; obosisem să mă aud vorbind despre asta. Voiam să flirtez, să redevin cea care fusesem înainte de toate astea, să redevin fata tatuată, cu păr șaten până la bărbie prins sub un batic, care dansa până la epuizare cu hanoracul legat la brâu. Voiam să-mi fac prieteni noi.

Prezența mea pe un site de dating, în situația mea, mirosea a disperare de la o poștă, dar nu-mi păsa. Am vorbit cu bărbați din Salt Lake City, Utah și Winthrop, Washington. Îi preferam pe cei care locuiau la distanță de mine, pentru că așa nu exista riscul să dezvolt sentimente pentru ei. Nicio șansă să călătoresc să-i cunosc, mai ales că Mia nu-l cunoscuse decât pe tatăl ei, în vizite

scurte. Toate astea păreau o mare bătaie de cap, sincer. Nu voiam decât să râd, să-mi amintesc de omul care fusesem înainte ca maternitatea și sărăcia să pună stăpânire pe fiecare aspect al personalității mele. Rătăcisem de tot persoana aceea, cea care era liberă să vină și să plece când voia, să se întâlnească sau nu cu prietenii, să aibă trei joburi, să pună bani deoparte și să călătorească. Simțeam nevoia să știu dacă persoana aceea încă mai trăia undeva, în mine.

Dacă aș fi fost sinceră cu mine însămi, aș fi recunoscut că îmi caut un partener sau măcar că speram în taină să găsesc unul. Nesiguranțele mele ori poate latura mea rațională, realistă știa că existau slabe șanse să se întâmple asta. Trăiam din ajutoare de stat, aveam atacuri de panică regulate, încă nu fusesem în stare să procesez abuzul emoțional prin care trecusem sau să îmi dau seama cât de profund mă afectase. Viața mea era cumva încremenită în noua ei identitate; mă măcina maternitatea care nici măcar nu eram sigură că-mi place. Așa că ce bărbat în toate mințile ar fi vrut să meargă mai departe cu o *astfel* de persoană?

După numai o lună pe site, spre neplăcerea mea, unul a venit să mă cunoască. Locuia în apropiere, într-un oraș numit Stanwood, prin care trecusem adesea în căutarea unei locuințe care să fie cât mai departe de Port Townsend. Stanwood era o comunitate mică de fermieri, în sudul ținutului Skagit, unde locuise toată familia mea. Era aproape, dar nu foarte aproape; în vecinătate era insula Camano, cu nenumăratele ei plaje ascunse. Bărbatul ăsta nu avea numai avantajul locului, dar e-mailurile lui sunau de parcă le-ar fi scris John Steinbeck, mai ales când povestea despre viața pe proprietatea pe care bunicul lui construise o casă și după aceea se împușcase în ea.

Travis vorbea despre ferma în care trăia cu o neașteptat de mare admirație, mai ales că se mutase acolo de scurtă vreme. A spus că avea poze cu el copil fiind, îmbăindu-se în cada lângă care acum stătea când se spăla seara pe dinți. Părinții lui, care cumpăraseră ferma de la bunicul său, trăiau și munceau pe proprietate, conducând singuri o afacere care se ocupa de cazarea și îngrijirea cailor. Mama lui Travis ținea contabilitatea printre picături, împărțindu-se între cei cinci nepoți de care avea grijă în timpul săptămânii. Acest lucru, mai mult decât promisiunea de a călări, m-a atras suficient la el încât să-i accept oferta de a mă scoate la cină.

A trebuit să-l roage pe tatăl lui să hrănească și să adape caii în seara aceea în locul lui. Eram mai mult decât bucuros să vină la Port Townsend. Când l-am întâmpinat la terminalul feribotului, se uita în jur cu ochii căscați.

– Nu am mai văzut o navă până acum, a zis aproape pe nerăsuflate. Nici n-am știut că aici e un oraș.

A râs nervos și i-am propus să ne plimbăm pe Sirens. Era abia patru după-amiaza, așa că n-ar fi trebuit să fie prea multă lume acolo. Dacă mă vedea cineva mâncând cu un tip străin, nefamiliar, sigur fugea la Jamie să-i dea raportul. Acum vreo două luni, după o zi lungă de grădinărit, m-am dus în centru pentru un necesar râvnit moment de liniște cu o bere. Cineva i-a spus lui Jamie care, când m-am dus s-o iau pe Mia, m-a acuzat că sunt ametită. După asta am încercat să stau departe de baruri.

Am găsit o masă înăuntru și am comandat amândoi burgeri și o bere. Am aruncat o privire la masa la care, în urmă cu șase luni, stătusem cu mama și cu William. A fost ultima dată când am fost aici. Nu mi s-a părut că Travis mănâncă prea des în oraș, jude-

când după cum se bâlbâia cu comanda. Am presupus că era nervos, prea intrigat ca să-i mai pese.

– Așa deci, și cu ce anume te ocupi? am întrebat, deși îmi spusese la telefon și în e-mail.

– Fac curat la grajduri dimineața, le dau mâncare seara și le ofer tot ce au nevoie în timpul zilei.

Travis nu părea deranjat de interesul meu și de toate întrebările, ba chiar a râs puțin când una a încercat să fie amuzantă.

– Dar în sezonul fânului trebuie să muncești tot timpul, a adăugat.

Am încuviințat din cap, ca și cum aș fi înțeles.

– Așadar, voi vă creșteți fânul cu care hrăniți caii pe care oamenii îi țin acolo? Câți cai aveți?

– Părinții mei au doi în hambarul lor, plus alți câțiva, ai unor prieteni, pe care-i țin acolo.

A luat o îmbucătură zdravănă de burger, iar eu am așteptat să continue. Era îmbrăcat cu haine care păreau a fi de muncă: blugi găuriți și cu pete de unsoare pe ei, cizme maro – din piele –, un hanorac cu glugă peste un tricou decolorat. Hainele mele se asortau cu ale lui, numai că eu purtam o pereche de blugi drăguți, marca Lucky, pe care mi-i cumpărasem în vară de la o consignație.

A continuat:

– Susan, femeia care a închiriat una dintre arene, are hambarul ei, unde dă lecții. Hambarul principal adăpostește cam 120 de cai, dar acum avem numai jumătate. Oamenii care își țineau caii la noi au pierdut bani și nu mai pot plăti pentru cai. Nu mai pot plăti nici măcar pentru cineva care să vină să-i ia.

Nu mă gândisem niciodată că un cal e o cheltuială așa de mare, dar știam că presupunea multă trudă. Când eram mică și

locuiam lângă bunici, petreceam multe zile de vară pe proprietatea din josul drumului lung, prăfuit, pe care crescuse tata. Înainte de a se pensiona, bunicul fusese tăietor de lemne și folosea cai cu care aducea lemnul din pădure. Mă pusese pe spinarea unui cal când eram de seama Miei. Călăream fără șa mai bine decât puteam să alerg pe picioarele mele. În cap mi se învârteau imagini cu Mia făcând același lucru.

Începuse să se întunece când l-am condus pe Travis înapoi la terminalul feribotului. Ne-am îmbrățișat de la revedere și m-am trezit dorindu-mi să-mi îngrop fața la pieptul lui și să nu-i mai dau drumul. Mirosea a cal, a fân, a unsoare, a rumeguș. Mirosea a muncă, ceea ce pentru mine era sinonim cu stabilitatea. Aceste mirosuri amestecate au deșteptat în mine un val de nostalgie, care m-a copleșit. Clipele când munceam la mașini, călăream cu bunicul, îi dădeam cuie tatei când eram copil. Îmbrățișarea lui Travis mi-a amintit de toate clipele asta, consolându-mă și, cumva, aducându-mă acasă.

6

Ferma

Am închis briceagul Gerber, l-am pus în buzunarul din spate al pantalonilor de muncă. Aerul toamnei încărcat de umezeală îmi bătea în față. Lucram cot la cot cu Travis, azvârlind zeci de baloturi de fân de peste treizeci de kilograme în mașina de măcinat care le tăia în bucățele de câțiva centimetri, pe care mai apoi le amestecam cu rumeguș pentru culcușul cailor. Mi-am șters fruntea de praful maroniu, apoi am dat să-mi pun la loc pe mână mănușa pe care o îndesasem la subsuoară. M-am oprit să-mi trag răsuflarea, apoi am tras sfoara roșie spre mine. Dacă tăiam sfoara care ținea fânul deasupra nodului, puteam s-o trag încet, fără ca balotul să se clintească, ceea ce îmi ușura munca de a culege firele picate și a le arunca în tocătoare. Dacă tăiam sfoara dincolo de nod, paiele se împrăștiau pe jos, ceea ce ne încetinea.

– Nu faci bine! a strigat iar Travis, când paiele s-au împrăștiat la picioarele mele.

– Scuze! i-am strigat și eu, încercând să par sinceră. Am făcut treaba asta de zeci și sute de ori, cu un munte de baloturi pe care i-am transformat într-un munte și mai mare de paie tocate mărunt.

Ne-am mutat în Stanwood ca să trăim cu Travis la numai patru luni după prima noastră întâlnire, când Mia avea aproape 2 ani. De atunci am avut parte de nouă luni dificile. Travis muncea din greu la fermă și pe lângă casă. Relația noastră oferea stabilitate; o casă. Dar poate, mai important, îmi furniza o ștampilă invizibilă de aprobare. Cu Travis, eram parte dintr-o familie. Dar nu am anticipat pierderea independenței mele, nerealizând cât de mult din identitatea mea o reprezenta valoarea maternității. În ochii lui Travis, valoarea mea era dată de munca pe care o puteam presta în afara casei, la fermă; dar munca pe care o făceam în casă – curățenia și gătitul – nu avea nicio valoare pentru el. Cum nu mi-am putut găsi o slujbă, valoram exact atât cât puteam munci ca să-l ajut. Problema era că pentru îngrijirea Miei nu aveam decât mica sumă pe care mi-o dădea Jamie pentru îngrijirea copilului și tichetele de masă. Vedeam cum Travis era plătit pentru munca pe care o făcea – și din care o bună parte o prestam eu – și eu nu pupam niciodată niciun ban.

La început a fost distractiv să ies în fiecare seară să hrănesc și să adap cei peste cincizeci de cai pe care clienții îi țineau aici. Când grăjdarii care curățau peste weekend au demisionat, Travis s-a oferit să preia el sarcina și câștiga 100 de dolari pe săptămână în plus față de cei 100 pe care părinții lui îi dădeau pentru hrănirea cailor. În weekenduri Mia era cu tatăl ei, așa că eu mă trezeam la șapte dimineața și ajutam cât de mult puteam la curățenie, asta pe lângă hrănitul animalelor în fiecare seară. Iar Travis băga în buzunar toți banii pe care-i primea de la părinții lui, dar mie nu îmi dădea nimic.

– Travis, i-am spus a doua oară când s-a întâmplat asta, nu ar trebui să primesc și eu ceva? Doar am ajutat.

– La ce-ți trebuie ție bani? s-a răstit el. Doar nu ai facturi de plătit.

Mi-am înghițit lacrimile de umilință și am bolborosit că trebuia să pun benzină.

– Ține, a zis el frunzărind bancnotele și scoțând una de douăzeci.

Și am început să ne certăm. De fiecare dată când refuzam să ajut cu hrănitul. De fiecare dată când cina nu era pe masă. De fiecare dată când alegeam să dorm mai mult, deși știam că voi fi pedepsită prin tăcerea lui. Am aplicat cu disperare la toate slujbele vacante de pe Craigslist sau din ziarul local, trimițând peste tot între două și o duzină de solicitări pe săptămână, dar rar s-a întâmplat să mă sune cineva. Dar după aceea o prietenă a dat numărul meu unei femei care avea nevoie de om la firma ei de curățenie și am fost angajată pe loc. Slujba părea promițătoare. Voi primi 10 dolari pe oră, și Jenny, patroana, spera să îmi asigure douăzeci de ore de muncă pe săptămână: 200 de dolari pe săptămână banii mei. Poate voi reuși chiar să scap de munca la fermă.

– E o slujbă grozavă, i-am spus lui Travis. Toate casele în care fac curat sunt în Stanwood, i-am spus lui Travis când cobora din tractor. Nu cred că au o perioadă de probă. Pur și simplu mă duc la muncă și sunt plătită la negru.

Am încercat să zâmbesc dulce, cu toate că în ultimele zile abia dacă schimbaserăm câteva vorbe.

– Mi se pare că așa a fost să fie, am continuat.

Mia, care acum avea doi ani și jumătate, se simțea incredibil de fericită aici, cu Travis. Sinceră să fiu, și eu eram, dar mai mult pentru că, fiind cu el, nu mă mai simțeam așa de stigmatizată pentru că cresc singură un copil.

– Ce-ai zis? a întrebat Travis, ca și cum nu ar fi auzit nici jumătate din ce spusesem.

Purta aceleași haine ca atunci când ne întâlniserăm prima dată. Am încercat să îmi amintesc cum a fost când l-am îmbrățișat acea primă oară. Acum un an m-am simțit în siguranță, alinată în brațele lui. Acum erau prea multe resentimente între noi ca să mă mai îmbrățișeze.

– Dacă am să lucrez part-time dimineața – i-am explicat, ținându-mă după el în timp ce prindea trailerul de cârligul din spatele tractorului –, atunci Mia ar putea sta restul zilei la grădiniță, iar eu aș putea da o mână la ajutor la fermă, ce zici?

M-am convins singură că munca la fermă era un fel de plată pentru partea mea de chirie și din facturi. Cu cerutul de bani pentru benzină nu mă puteam împăca.

S-a uitat la mine fără nicio expresie.

– Am să muncesc cât de mult pot, am să curăț grajdurile, am insistat, călcându-mi în picioare orice urmă de demnitate, aproape implorându-l. Am să hrănesc și am să adap caii. Și am să mă străduiesc să pregătesc și cina, deși nu-mi place deloc să gătesc.

– Nu-mi pasă de cină câtă vreme muncești la fermă, a zis el, apoi a oftat.

Am așteptat.

– Ajută-mă să toc baloturile astea de fân, a zis el urcând din nou în tractor.

– Ce zici de slujba mea? E-n regulă? am strigat spre el, ca să acopăr motorul tractorului. Mi-a aruncat o privire aspră, dar nu a răspuns. Nu-mi rămânea altceva de făcut decât să mă țin bos umflată după trailerul plin de baloturi de fân, care se îndrepta spre hambar.

Era începutul iernii lui 2009, în timpul recesiunii, când oamenii nu-și permiteau cai nici pentru recreere, nici pentru orice altceva. Afacerea lui Travis și a părinților lui mergea prost, mai ales că prețurile rumegușului și ale ierburilor pe care le foloseau pentru culcușurile cailor crescuseră. Echipamentul lor era vechi și stricat. Părinții lui se zbăteau să țină afacerea pe linia de plutire și se bazau pe Travis să facă cea mai mare parte din treabă. El muncea de dimineața până seara în sezonul fânului – stând câte douăsprezece ore pe tractor –, iar în lunile reci încerca să repare țevile înghețate, rânind grajdurile a patruzeci–optzeci de cai în fiecare dimineață. M-am uitat în sus la fânul care zbura prin aer, surprinsă să-l văd pe Travis zâmbindu-mi. Eram la jumătatea încărcării celui de-al doilea lot în tocătoare. Șapca roșie din capul lui și umerii hanoracului erau pline de paie. Când a întins mâna înmănușată să îmi ciufulească părul, m-am aplecat, am luat un pumn de paie și l-am aruncat spre el. Travis a izbucnit în râs, iar ochii albaștri i-au luminat toată fața.

Firma de curățenie a lui Jenny părea destul de bine organizată, din câte am putut să-mi dau seama. Avea o sumedenie de clienți a căror evidență o ținea în agenda pe care o căra după ea ca pe o poșetă. În prima mea zi de muncă mi-a dat un kit de curățenie și o rolă de prosoape de hârtie. Am cunoscut-o, alături de alte două femei, în fața locuinței unui client, o casă mare, maro, cu vedere spre vale. Jenny nu s-a ostenit să mă prezinte pe nume, a zis:

– Ea e fata cea nouă.

Femeile au dat din cap fără a se opri să ne strângem mâinile sau să stabilim un contact vizual; au continuat să-și scoată ustensilele din portbagajele mașinilor lor. Clientul care a deschis ușa era o femeie în vârstă, cu păr alb, pe bigudiuri, care ne zâmbea de parcă am fi fost musafiri la cină. Am intrat toate în casă, în spațiul indicat, și am așteptat instrucțiuni.

– Fă curat în dormitorul principal și, dacă ai timp, și în baie, mi-a spus o colegă, cea mai în vârstă. Parcă Tracy era numele ei. A arătat spre o cameră cu un scaun mare, roz, încărcat de tot soiul de lucruri, și m-a lăsat acolo înainte să apuc să o întreb ceva.

Când eram pe jumătate gata, Jenny a venit să îmi verifice munca. Câteva secunde pe fața ei nu se citea nimic; apoi a zâmbit, a zis: „Arată excelent!" și a dispărut iar. Când am ieșit, toată lumea încărca lucrurile în mașini. Jenny a zis: „Ține-te după noi la următorul". Și așa am dus-o prima săptămână. Ne duceam, toată echipa, la câte o casă, unde stăteam câte o oră: intram, ne împrăștiam în camere diferite și începeam curățenia din spate spre ușa de la intrare. După aia ne întorceam la micul nostru convoi de mașini vechi și ne puneam în mișcare spre următoarea casă.

În mijlocul forfotei era Jenny, cu părul ei blond rozaliu adunat cu atenție într-o coadă de cal. Se purta ca și cum ar fi fost populară în liceu și acum se aștepta ca toată lumea să o laude în continuare. Când a trebuit să mă instruiască cum să fac curat într-o încăpere – fie ea baie, fie dormitor –, doar a zâmbit și mi-a zis: „Fă-o să strălucească!" Așa că dădeam cu spray de curățat și ștergeam cu prosoape de hârtie, ștergeam praful cu un mănunchi de pene colorate și dădeam cu odorizant de cameră când ieșeam.

Fiecare fată avea o preferință. Unora le plăcea să curețe bucă-

tăriile, altele preferau să dea cu aspiratorul în sufragerii și dormitoare. Dar niciuneia nu îi plăcea băile. Treaba asta revenea ultimei venite.

Oricât de curată putea părea o baie, cu toalete roz, covorașe și prosoape care se asortau cu perdeaua de duș cu trandafiri, toaleta era groaznică. La început cel mai tare m-a dezgustat părul pubian. Iar de șocat, m-a șocat cantitatea în care l-am găsit. Am încercat să îmi dau seama cum să golesc coșul de gunoi evitând – chiar cu mănuși pe mâini fiind – tampoane, prezervative, șervețele pline de muci și ghemotoace de păr. Oamenii lăsau pe rafturi tot felul de sticluțe cu medicamente luate cu rețetă, lângă pasta de dinți sau alături de vreo oglindă. Eram acolo să fac curat, evident, dar nu știu de ce mă așteptam ca lumea să fie mai ordonată, să-și curețe cât de cât mizeria. Pierdeam cel puțin cinci minute luând diferite obiecte, ștergându-le, ștergând sub ele și punându-le la loc în ordine. După o primă săptămână în care m-am ținut după grup, mi-au dat o pereche, o femeie cu păr des, șaten și ondulat până la nivelul umerilor, cu vreo zece ani mai în vârstă ca mine, de care toată lumea se plângea pe ascuns, ferindu-se să nu audă Jenny. Angela avea dinții și degetele îngălbenite de la fumat și nu am fost prezentate adecvat decât după ce Jenny mi-a zis că următoarea casă o vom face numai noi două.

– Angela cunoaște casa, a zis Jenny. Îți spune ea unde să te duci. După aia poți să o lași și pe ea și să o iei dimineața. Angie, îți dau un mesaj diseară și îți zic ce casă aveți de făcut mâine-dimineață, bine, fată?

Jenny ne-a făcut semn cu mâna și a urcat în mașină cu alte două femei. Și așa s-a încheiat perioada mea de probă.

La casa la care am ajuns, Angie a stat de vorbă cu clienții, un cuplu între două vârste îmbrăcat în uniforme bine călcate, în

timp ce eu am făcut curat în bucătărie și în băi. Nu mi s-a părut că muncește și ea, dar cu puțin înainte de a ieși din dormitorul principal am auzit-o dând puțin cu aspiratorul.

– Ai terminat? s-a întors ea zâmbind și închizând aspiratorul.

După ce Jenny m-a pus cu Angela, o altă colegă a așteptat ca Angie să iasă și mi-a șoptit atentă ca nu cumva să fie auzită:

– Fură bureți și prosoape de hârtie de prin case, a zis fata. Adică lucrurile pe care trebuia să le aducem noi, din banii noștri. Uneori, după ce terminam o casă, Angie înhăța de pe bufet câte o pungă cu snacksuri sau urca în mașină cu câte un pachet pe jumătate plin cu chipsuri sau un buzunar cu biscuiți. Mă uitam la ea cum înfulecă, știind sigur că înainte nu le avusese.

– Vrei? a întrebat întinzându-mi punga cu un gest atât de sfidător în fața privirii mele disprețuitoare, că-mi venea să urlu.

– Nu, am zis, așteptând ca celelalte două fete cu care făcusem echipă în ziua aceea să tragă pe alee, în spatele meu. Tracy, șoferița, al cărei păr scurt, negru, era grizonant la rădăcină, s-a oprit să își aprindă o țigară.

– Hei, pot fuma aici? m-a întrebat Angie pentru a treia sau a patra oară, ca Mia când simțea că sunt obosită și s-ar putea să cedez.

– Nu, am răspuns abrupt.

– Atunci mă duc să văd dacă nu pot merge cu Tracy, a zis ea deschizând portiera și alergând spre mașina din spatele meu, care se punea în mișcare.

Nu i-am spus niciodată nimic lui Jenny despre purtarea Angelei. Am ținut capul jos, umilă și recunoscătoare că am o slujbă. Pe de altă parte, aveam nevoie de mai multe ore. Jenny vorbea cumva cu drag despre angajatele ei și am avut impresia că Angela lucra de multă vreme cu ea, poate mai mult decât oricare dintre

noi. Mă întrebam care era povestea ei, cum ajunsese Angie aici. De fapt, mă întrebam ce se întâmplase cu toate colegele mele. Ce le adusese aici, cum de ajunseseră să curețe veceuri pe bani puțini?

– Era una dintre cele mai bune fete ale mele, mi-a zis Jenny odată, în una dintre rarele ocazii când eram singure în mașină, în drum spre următoarea casă. Vocea i s-a înmuiat: Trece printr-o perioadă grea. Îmi pare rău pentru ea.

– Da, am zis, înțeleg.

Dar mie nu-mi părea rău de ea, chiar deloc. În casele în care lucram cu Angela, de cele mai multe ori se învârtea de colo colo, frunzărea prin reviste, prin sertare, în timp ce eu trebuia să muncesc dublu. După o vreme, a început să-mi crape pielea de pe degete. Foloseam amoniac, clor și praful ăla nenorocit pe care-l împrăștiam pe covoare înainte de a aspira.

Vremea rece a venit cu o umiditate care-mi umplea plămânii. După câteva săptămâni de muncă, am făcut aprindere la plămâni. Am încercat cât am putut să o ascund cu dropsuri de tuse și pastile de răceală, dar lucrurile s-au înrăutățit. Într-o dimineață, când întorceam mașina pe o alee pietruită în fața unei case albastre, ascunse în pădure, am avut un acces groaznic de tuse. Eram cu Angela. A fost atât de puternic, încât mi se părea că n-am să mai pot respira niciodată.

– Aoleu! a zis Angela cu un fel de interes morbid. Și tu ești bolnavă?

Am încercat să inspir adânc, dar era ca și cum aș fi avut o cârpă udă la gură. M-am uitat la ea enervată, evident bolnavă.

– Poate ar trebui s-o sunăm pe Jenny, a zis ea. Oamenii din casa asta sunt bătrâni. Nu cred că ar trebui să intrăm la ei. Angela a scos telefonul și a început să caute numărul lui Jenny.

S-a întors cu spatele și s-a depărtat câțiva pași. Înainte să apuc să o opresc, deja formase numărul. I-am făcut semn cu mâna, am clătinat din cap, am șoptit „Nu!", dar ea a continuat să vorbească cu Jenny.

– Stephanie e bolnavă, a zis Angela cu o voce scăzută, răgușită, cam cum fac copiii când vor să scape de școală. Și cred că am luat și eu răceala.

A îndesat telefonul între umăr și ureche și a scos pachetul de țigări din buzunar, încruntându-se când a văzut că e gol. Apoi l-a aruncat în căruciorul ei cu produse.

Nu voiam să pierd salariul pe o zi, nici să îmi iau liber pe caz de boală în primele săptămâni de muncă. Aveam nevoie de job și nu voiam ca Jenny să creadă că sunt leneșă. Angela m-a ignorat când, încăpățânată, am coborât din mașină și am început să îmi pregătesc produsele.

– Joi după-amiază e perfect pentru mine, a continuat Angela, uitându-se la mine cu un zâmbet larg și făcându-mi semn cu degetul mare, bucuroasă că suntem libere restul zilei. Grozav, a zis ea în telefon, zâmbind în continuare, uitând să-și modifice vocea ca să pară bolnavă. Bine, vorbim atunci.

– Ți-am zis să nu faci asta, am apostrofat-o când a venit după mine în spatele mașinii. Îmi vuia capul. Va trebui să-i explic lui Travis, care se va supăra când va vedea că am venit devreme acasă. Dar și mai tare mă durea pierderea banilor: Nu-mi permit să pierd munca asta. Poți să înțelegi măcar atâta lucru?

– Liniștește-te, fată, a zis ea punându-și căruciorul aproape gol înapoi în mașină. Mâine o să fie mai mult de muncă.

Am condus tot drumul până la ea acasă fără să vorbim și am dat drumul la radio ca să mă asigur că așa rămânem. Angela dădea din cap în ritmul muzicii și bătea ușor ritmul cu picioarele.

Nu-mi venea să cred că nu era stresată de pierderea banilor. Voiam să-i pun atâtea întrebări despre copiii ei și situația locativă, dat fiind că mă aflam și eu pe același drum ca mamă singură, fără casă și săracă. În parte, acesta era motivul pentru care stăteam cu Travis, deși n-aș fi recunoscut-o cu voce tare. Casa Angelei, care era după colț față de a noastră, fusese declarată nelocuibilă, dar ea refuzase evacuarea. Așa că trăia fără apă curentă și electricitate.

Dar compasiunea sau curiozitatea mea au pălit în fața pierderii celor 20 de dolari din ziua aceea. Când am oprit în fața casei, am lăsat capul în jos, încercând să nu mă uit la nenumăratele afișe lipite pe ușă și care o declarau nelocuibilă.

S-a oprit puțin înainte de a intra.

– Ascultă, poți să-mi împrumuți niște bani pentru un pachet de țigări?

– Asta înseamnă plata pe o oră, i-am zis tresărind, știind c-o să insiste oricum să-i dau.

A dat din cap, înțelegând poate cât de supărată eram. Sau poate înțelegând că nici eu nu aveam atâția bani.

Am așteptat să își scoată căruciorul cu soluții de curățenie și am încercat să nu mă uit spre casa ei. Nu voiam să o fac să se simtă prost, amintindu-mi cum eram și eu anul trecut, la adăpost. Câteva colege bârfeau că pierduse deja custodia copiilor. Nu știam sigur acest lucru, dar cert e că nu-i zărisem niciodată când o lăsasem în fața casei.

– Gata, am terminat! a strigat ea închizând portbagajul. Am dat din cap, încercând să nu mă gândesc ce va face restul zilei. Speram că mâine-dimineață, când am să vin să o iau, o să fie gata.

Săptămâna aceea, când ne-am întors să facem curat în casa cuplului acela de bătrâni, am văzut doi oameni care și-au trăit viața împreună, înconjurați de fotografiile familiei, și care acum

își petreceau ultimele zile tot împreună. Soțul râdea și glumea cu Angela în timp ce lua bolul cu cereale din fața soției, îi aducea pătura preferată ca să stea pe canapea; m-a durut sufletul când m-am gândit că unul dintre ei se va prăpădi primul. Era dificil să nu fii marcat de rolul pe care ni-l asumam în viețile clienților noștri.

Am devenit martor. Invizibilitatea și anonimatul meu erau cu atât mai ciudate, cu cât petreceam mai multe ore în casele lor. Treaba mea era să șterg praful, mizeria, să aspir covoarele și să rămân invizibilă. Mi se părea că am ocazia să-mi cunosc clienții mai bine decât îi cunoșteau familiile lor; învățasem ce mâncau la cină, la ce programe TV se uitau, dacă fuseseră bolnavi și câtă vreme. Chiar dacă nu erau acasă, îi vedeam în urmele întipărite pe paturile lor, în batistele de pe noptiere. Îi cunoșteam în feluri în care puțini îi cunoșteau sau erau dispuși să-i cunoască.

7

Ultima slujbă de pe pământ

După o lună, promisiunea lui Jenny că voi avea mai mult de muncă nu s-a concretizat. Aveam impresia că nu mă plăcea prea mult, nu știam de ce. Poate nu eram suficient de vorbăreață, nu mă interesa prea mult cine se întâlnea cu cine. Poate din cauză că eram reticentă la programul neregulat de lucru care făcea imposibilă pentru mine planificarea grădiniței și a cheltuielilor; sau poate eram prea morocănoasă în general.

Cu toate astea, am acceptat cât de multe munci a fost capabilă Jenny să-mi dea, tolerându-i slabele abilități de management. Cum pe Angela nu se mai putea baza aproape deloc, Jenny a început să îmi trimită mie mesaje cu angajamentele de a doua zi. Tânjeam după un program normal de lucru, cu atât mai mult cu cât promisiunea lui Jenny, două zeci de ore de muncă pe săptămână, s-a transformat în zece ore sau chiar mai puține, în funcție de cum Angela apărea sau nu la slujbă. Dar nimeni nu-i zicea nimic. Nu mă puteam plânge că stăteam dimineața în fața casei Angelei câte un sfert de oră, așteptând-o să se îmbrace și întârziind la primul nostru angajament. Pentru Jenny, dacă te plângeai însemna că nu erai un jucător de echipă. Când Angela a început

să se laude ce bucuroasă era să fie plătită la negru ca să poată scoate mai mulți bani din ajutoarele guvernamentale, am încleștat așa de tare mâinile pe volan, că mi s-au albit încheieturile. Mă deranja faptul că părea așa de împăcată cu situația. Era ca și cum ar fi trebuit să avem grijă una de cealaltă, numai că pe mine mă preocupa mai tare să am grijă de Mia și de ceea ce ne aștepta în viitor.

Între timp, Travis trata noua mea slujbă ca pe un fel de club de lectură, ceva ce mă împiedica să fac treburile cu adevărat importante la fermă și acasă. Mă zbăteam să mă ocup de Mia și să țin casa curată și mă înfuriam ori de câte ori Travis se uita la mine ca și cum ar fi așteptat să mă duc să hrănesc caii. Cu cât mai tumultuoasă devenea viața mea de acasă ca „nevastă de fermier", cu atât mai nesigură deveneam în legătură cu cât va mai dura viața noastră sub acoperișul lui Travis. Capacitatea mea de a munci, de a câștiga bani era singura noastră plasă de siguranță în cazul în care pământul ne fugea din nou de sub picioare. Iar Jenny nu oferea suficient cât să ne putem întreține, și în niciun caz pe termen lung.

Classic Clean, o companie licențiată de curățenie, avea aproape tot timpul câte un anunț cu „Angajăm personal de curățenie" în ziarele locale. Mereu m-am gândit că am să mă duc să văd despre ce era vorba, dacă treaba cu Jenny începea să scârțâie. Iar acum sosise momentul.

– Bună, Stephanie, da? a zâmbit femeia care mi-a deschis ușa. Ai găsit ușor locul? Știu că poate fi destul de încurcat, cu toate clădirile astea în construcție.

Am încercat să zâmbesc cu căldură, deși tocmai mă certasem zdravăn cu Travis care făcuse urme de noroi prin toată bucătăria pe care tocmai o curățasem.

– Nu, indicațiile au fost foarte clare, am zis, iar femeia a părut încântată.

– Eu sunt Lonnie, a zis ea, întinzându-mi mâna. Manager de resurse umane la Classic Clean.

M-am apropiat, i-am strâns mâna, apoi i-am înmânat CV-ul. Lonnie a părut surprinsă, ca și cum nu văzuse prea multe din astea.

– Ah, ia te uită! a zis ea, părând încântată.

Era într-un fel ultima slujbă din lumea asta. Orice ban care mă putea ajuta să stau departe de adăposturile pentru săraci era binevenit. Mă enerva și eram furioasă pe mine că ajunsesem în situația asta. Un program regulat de muncă și o slujbă adevărată ar fi putut fi biletul către independența mea și, la urma urmelor, pentru supraviețuirea noastră. Viitorul nostru depindea dacă primeam sau nu slujba asta.

Lonnie a făcut un semn spre o masă aflată în spatele zonei dreptunghiulare de birouri, amenajată într-un dintre cele două anexe mari. Îmi spusese la telefon că sediul firmei se afla pe proprietatea lui Pam, patroana afacerii.

– Ia loc și completează aplicația noastră. Am nevoie de acordul tău ca să fac o verificare a cazierului, e în regulă?

Am încuviințat din cap și am făcut ce mi s-a spus. După ceva vreme, Lonnie a venit și s-a așezat at lângă mine:

– Cred că ți-ai dat seama, după accent, că sunt din Jersey, a

început ea. Era adevărat. Vorbea ca sora mai mică a lui Rocky Balboa. Lonnie era mică și pătrată, cu părul cârlionțat ridicat într-un coculeț ciufulit în vârful capului; era exact genul de persoană pe care ți-ai dori să o ai de partea ta. Era directă și pragmatică, vorbea repede, se mai oprea să-mi dea răgaz să procesez ceea ce spunea, ridica o sprânceană să îmi audă încuviințarea înainte de a continua.

– Ăsta e programul nostru, a zis Lonnie arătând spre tabla din spatele ei, care era așa de înaltă, că avea nevoie de o mică scară metalică pentru a ajunge în vârf. Numele fiecărui client e trecut pe o etichetă laminată și sunt luați prin rotație în săptămânile A, B, C și D. După cum observi după săgețile de aici, acum suntem în săptămâna C. Unii clienți sunt lunari, alții săptămânali, dar cei mai mulți sunt la două săptămâni, așadar de două ori pe lună. Fiecare angajat primește o bulină colorată, așa că știm cine face curat la cine.

S-a oprit și m-a privit. Eu stăteam lângă ea, cu mâinile împreunate dinainte.

– Înțelegi ce zic? a întrebat. Am dat din cap că da. Așadar, dacă treci de verificarea cazierului, și nu zic că n-ai să treci, da' nu se știe niciodată cu ce surprize te poți trezi... S-a oprit și a chicotit în barbă: Oricum, după aceea te vom chema și îți vom da coșul cu produse de curățenie, un aspirator și câteva tricouri. Ce mărime ai, mică sau medie? Nu cred că vrei un număr mic. E bine să respiri mai ușor. Cred că niște tricouri mărime medie sunt perfecte. Oricum, ai întrebări?

Aveam o mulțime, dar tot ce voiam să știu despre cât voi câștiga, câte ore pe săptămână, dacă dădeau asigurare de sănătate sau concediu plătit..., toate astea, așadar, păreau cumva neimportante. Tot ce conta acum era că persoana pe care aveam să o înlocu-

iesc era bulină galbenă, adică bulinele galbene de pe tablă erau acum eu, ceea ce însemna că voi lucra o dată la două săptămâni – miercurea, joia și vinerea – și o dată pe lună, lunea.

Lonnie a arătat spre un poster de pe tablă pe care scria „8,55de dolari", adică salariul minim în Washington.

– Până îți termini instruirea, începem de aici, zice ea. Dar după aceea urcă la 9.

Asta însemna 18.720 de dolari pe an dacă aș munci full-time, ceea ce era greu de crezut. Politica firmei nu agrea mai mult de șase ore de muncă pe zi. Orice oră suplimentară implica riscul ca lucrătoarele să se rănească din cauza oboselii, ceea ce nu era de dorit. Nu voi fi plătită pentru timpul pierdut pe drum. Jenny lua în calcul orele pe care le petreceam la volan, dându-mi un dolar–doi în plus pe zi. Cu noul job, urma să pierd cam două ore neplătite pe zi conducând de la o casă la alta, iar după aia trebuia să spăl acasă, cu detergentul meu, cârpele folosite la muncă, la fel și tricourile negre de la firmă, cu pasărea micuță brodată cu roșu alături de numele companiei.

Pe Lonnie nu o deranja să stau acolo și să studiez programul în timp ce ea continua să îmi explice sistemul. Multe case presupuneau o muncă de două–trei ore. Altele, două ore. Unele necesitau chiar șase ore. Pentru fiecare casă care îmi era alocată primeam un tabel printat, cu amănunte despre fiecare cameră, cum ar trebui curățată și cât timp ar trebui să dureze. A scos un astfel de tabel și mi l-a arătat. În dreptul multor încăperi erau avertismente pentru lucrători: ba podele desfundate, ba să nu uite să șteargă praful în locuri de obicei uitate, ba unde erau așternuturile curate dacă clientul uita să le lase la îndemână. Totul era scris cu meticulozitate în alb și negru, așadar nu numai ce se aștepta de la mine, ci și la ce trebuia eu să mă aștept. Fără conversații seara

târziu, fără planificări prin SMS. Dacă aveam chef, îmi puteam face planuri dinainte, știind că peste trei luni, în a doua miercuri din lună, voi schimba așternuturile într-o casă înainte de a conduce aproape cinci kilometri până la următoarea. Am fost surprinsă să realizez câtă nevoie aveam de genul ăsta de stabilitate, de seriozitatea asta. Îmi venea s-o iau în brațe pe Lonnie. M-am străduit să-mi ascund lacrimile care îmi inundau ochii.

Lonnie m-a sunat a doua zi. Tocmai terminasem o casă cu Angela și stăteam în mașină, nerăbdătoare, așteptând-o să termine, încercând să ignor posibilitatea reală să pună mâna pe ceva ce nu-i aparținea.

– Ești în regulă, zice Lonnie. Știam că vei fi, dar chestiile astea trebuie verificate.

– Da, știu, zic, dorindu-mi să-i pot spune ce bucuroasă eram că făceau astfel de verificări.

– Poți veni azi după-amiază să iei niște lucruri? a întrebat. Pam, patroana, nu e aici, dar pot să-ți dau eu tot ce-ți trebuie. Și după aia, dacă vrei, putem merge până la mine – e peste drum de birou – și îți pot arăta cum se face în baia mea și ștergând puțin praful prin casă.

Am încercat să recepționez tot ceea ce zicea. Așadar, asta însemna că eram angajată. Și munca începea de după-amiaza asta. Aveam o slujbă. O slujbă reală, cu fluturaș de salariu și program regulat.

– Da! E perfect! Aproape că am țipat, mi se tăiase răsuflarea. Lonnie a râs și mi-a zis să trec pe la birou după prânz.

Când am crescut mai mare, diminețile de sâmbătă erau alocate unei curățenii temeinice prin casă. Mama nu se schimba de halat până nu terminam treaba. Mă trezeam în arome de clătite și bacon sau cârnați prăjiți care năvăleau în dormitorul meu și în

muzica lui George Winston. După micul dejun, ne duceam cu toți la sarcinile deja împărțite și acceptate fără tragere de inimă. A mea erau băile. O vreme am împărțit-o cu fratele meu, dar eram așa de pricepută și mama mă lăuda atât de tare, încât am vrut să fac și baia mare. Mama le povestea prietenelor ei ce bine curățam cada, iar când am mai crescut puțin, mă umflam în pene de mândrie.

Pentru mama, aparențele au fost mereu importante. „Ai să le murdărești", zicea ea ori de câte ori îmi doream o haină albă. Nu aveam voie să îmi vopsesc unghiile când eram mică, pentru că mama zicea că fetițele cu unghii lăcuite sunt vulgare. Odată, când aveam 5–6 ani, am stat sâmbătă seara la bunica. Mă uitam la ea cum își face unghiile la mâini și la picioare cu o ojă de un roz aprins; apoi mi le-a dat și pe ale mele, deși știam că mama nu-mi dă voie. A doua zi, la biserică, ori de câte ori trebuia să ne împreunăm mâinile ca să ne rugăm, îmi vâram degetele invers, în palme, ca să le ascund de mama.

Felul în care Classic Clean aborda clienții era total diferit de al lui Jenny. Am devenit o fantomă fără nume care apărea la 9 dimineața sau înainte de ora 1, la prânz, în funcție de programul clienților, dacă voiau sau nu să fie acasă când veneam noi|; dar niciodată mai târziu.

– Orele mămicilor, știi cum e, a zis Lonnie. Când copiii sunt la școală.

Trebuia să curăț casele într-un anume fel, în exact același mod și același timp ca persoana de dinaintea mea, pentru ca să nu se observe nicio diferență între lucrătoare. Trebuia să fiu temeinică și să am ochi buni. Aragazurile trebuiau să fie impecabile, pernele, scuturate la fiecare vizită, hârtia de toaletă împăturită într-un triunghi micuț, exact la fel de fiecare dată.

Primul test al instruirii mele a fost să fac curat în bucătăria și dormitorul matrimonial din casa lui Lonnie și a lui Pam, pe care eram sigură că le puteam face lună. Amândouă aveau locuințe frumoase, niște căsuțe cu două etaje, în pădure. Nu uriașe, în niciun caz, dar nici mici. M-am ținut după mașina Kia Sportage a lui Lonnie până la casa ei, cu rezerva mea de produse de curățenie meticulos inventariată și notată în fișa mea de angajat. Două sticle cu spray, o cutie cu pudră Comet, doi bureți, o pereche de mănuși galbene, cincizeci de cârpe curate albe, două pământufuri pentru praf, un aspirator Oreck, două cozi de mop și așa mai departe. Lonnie m-a instruit să folosesc numai produsele care îmi erau date și să mă întorc la birou ori de câte ori trebuiau completate. Am vorbit puțin până ce a găsit toate lucrurile de care aveam nevoie ca să încep, iar eu i-am spus că puțin mai târziu trebuia să o duc pe Mia la tatăl ei, pentru weekend.

– A, da, zice Lonnie, știu cum e, crede-mă.

Fiica ei avea 10 ani când s-a recăsătorit, mi-a spus.

– Și Pam, știi, a trecut prin asta. De fapt, a început afacerea ca mamă singură. Sunt sigură că ai avea multe de vorbit cu ea. Și Jenny era mamă singură. Mă întrebam cât de normal era ca femeile care făceau curat în case să fie mame singure, blocate între munca pe care o făceau acasă și căutarea de slujbe care le puteau oferi un venit decent. Slujba asta părea nimic altceva decât ultimul colac de salvare.

Lonnie m-a pus să sun la birou de la telefonul ei fix și să mă înregistrez oficial.

– Bună! am zis când s-a oprit semnalul mesageriei și am auzit beep-ul: Aici Stephanie Land și mă apuc de casa lui Lonnie, am zis și am închis.

– Nu! Lonnie a strigat așa de ascuțit, că am sărit speriată. Trebuie să spui data și ora! Apoi s-a corectat imediat: Ei, oricum se anunță data și ora după ce se redă mesajul. Dar trebuie să faci asta ori de câte ori începi și termini, și trebuie să o faci de pe telefonul lor, ca să ne apară identitatea apelantului. E o formă prin care ținem evidența lucrărilor.

Am dat din cap, cu ochii mari. Îmi mai spusese toate astea, când îmi dăduse tabelele cu clienții care îmi erau alocați, dar mă zăpăcisem cu atâtea informații. Cu toate instrucțiunile astea, am avut impresia că trebuia să repete de multe ori același lucru.

Lonnie mi-a arătat baia din capul holului, în partea opusă față de bucătăria micuță.

– Acum, chestia cu baia asta e că trebuie să fii foarte atentă la rafturi și la peretele din spatele chiuvetei.

Lonnie folosea mult fixativ, dovadă cele două tuburi de Aqua Net așezate sub o oglindă:

– Toate celelalte sunt destul de standard, ai toaleta, cada și dușul. M-a bătut pe umăr: Fă ce știi tu mai bine și strigă-mă mai târziu, să văd.

Cu ani în urmă, când am rămas însărcinată cu Mia, am aplicat la filiala locală a serviciului de curățenie Mercy Maid, disperată să muncesc și în altă parte decât în cafenele. În prima zi am stat la birou și am urmărit patru videouri pentru instruire: O femeie blondă, cu un tricou polo vârât în niște pantaloni kaki, zâmbea în timp ce și punea protecțiile pentru genunchi, în timp ce naratoarea zicea: „Cum curățăm podelele? Așa e: în palme și-n genunchi". M-am cutremurat, dar o parte din filmulețul de instruire s-a dovedit a fi incredibil de util: fiecare spațiu, fiecare cameră, fiecare podea era ca o hartă de descifrat. Marry Maid își instruia angajații să lucreze într-o singură direcție: de la stânga la dreapta,

de sus în jos. Ori de câte ori curățam ceva, nu-mi puteam scoate din minte filmulețul acela; începeam din colțul din stânga sus, luând-o de-a curmezișul, apoi în jos, până ce terminam toată treaba.

Aproape instinctiv, la fel am procedat și cu baia lui Lonnie, începând direct din stânga ușii, apoi partea stânga sus a oglinzii și mai departe. Sprayul care curgea de pe oglindă se scurgea pe o suprafață care oricum urma să fie curățată. Așa, nu ratam nici petele. Treaba unei menajere este, în principal, să atingă toate suprafețele dintr-o casă. Cum unele case au patru dormitoare, două băi mari, două băi de serviciu, o bucătărie, living, sală de mese și o cameră pentru familie, e de înțeles că te simți copleșită de imensitatea asta și de obligația să te asiguri că toată casa e curată.

Când i-am spus lui Lonnie că baia e gata, a plescăit din buze și s-a pregătit să-mi inspecteze munca. Nu au trecut nici câteva secunde de când a dispărut în baie, că a și strigat:

– Stephanie!

Am alergat la ea. Stătea aplecată în fața oglinzii, apoi s-a ridicat repede, s-a aplecat iar și mi-a zis să fac la fel. A arătat cu degetul niște pete pe oglindă, pe care le ratasem și care nu puteau fi văzute decât dacă te aplecai. Apoi a plimbat degetul pe raft:

– Trebuie să refaci totul, a zis, clătinând din cap. E plin de fixativ pe raft și pe perete.

Am făcut ochii mari. Uitasem de perete.

M-a pus să pun mâna pe raft, să simt cât de lipicios era, și mi-a zis să fac asta în toată baia. Într-adevăr, în toată baia era fixativ, inclusiv pe peretele din spatele toaletei, pe care-l ratasem.

– Cada și dușul arată grozav, a zis și m-a bătut iar pe umăr înainte de a se face nevăzută.

Stăteam în baia goală, uitându-mă în oglindă și amintindu-mi de mama care se lăuda prietenelor ei: „Stephanie știe cum să facă o cadă să strălucească". Acum imaginea mea din oglindă îmi înfățișa un om umilit, încovoiat, dorind-și să scape nu numai de spălatul veceului altei femei care stătea în camera cealaltă frunzărind o revistă, ci și de faptul că mă pusese să o iau de la capăt.

Când la orizont au început să se profileze un număr decent de ore de muncă, Jenny m-a concediat. Prin SMS, evident, trimis după opt seara, după ce am refuzat o casă pe care mi-a propus-o pentru a doua zi. Aveam o altă casă de curățat pentru Classic Clean, lucru pe care i-l spusesem, dar a uitat și l-a folosit împotriva mea.

„Am luat clientul ăsta pentru tine, deoarece ai spus că ai nevoie de mai multe ore", a scris ea. „Nu merge așa. Am nevoie de un om de echipă."

Nu m-am apărat, știind că Lonnie va fi încântată să mă aibă numai pentru ea. Salariul la Classic Clean era mic, dar stilul lor organizat, pragmatic mi se potrivea. Aveam nevoie de ei. Erau tot ce aveam.

8

Casa Porno

În primele două săptămâni, m-am ținut după Catherine, fata pe care urma să o înlocuiesc. Era înaltă și mai mare decât mine, dar conducea un model mai nou de Jeep Cherokee. A zis că urmează să țină contabilitatea la firma de construcții a soțului ei. Ăsta a fost un job suplimentar pentru ea, dat fiind că afacerea le mergea prost. Părea obosită, dar bucuroasă să viziteze casele clienților pentru ultima oară.

Două săptămâni m-a ținut după Jeepul lui Catherine la diferite case, încercând să imit stilul ei calm, lejer de abordare. În zilele dinainte de Crăciun, am observat că clienții îi puneau câte o bancnotă de 10dolari în felicitările pe care i le ofereau. Nu aveau habar că fuseseră două lucrătoare sau că eu eram înlocuitoarea ei. De fiecare dată când un client îi lăsa bani, reacționa cu plăcută surprindere, și am avut sentimentul că era bonusul ei de Crăciun, nu ceva regulat. Ar fi trebuit să muncesc un an de zile, să frec fiecare veceu cu mâna de douăzeci și patru de ori ca să primesc un bacșiș de 10 dolari.

Aveam instrucțiuni să intrăm prin spate sau prin ușa laterală de la bucătărie. Intram cu cărucioarele în care erau ordonate fru-

mos sprayurile și periile noastre, punga plină cu cârpe curate, mopurile, aspiratorul. La început nu prea știam cum să le folosesc pe toate. Classic Clean era cu totul altceva decât munca la Jenny: eram acolo să le frecăm pe toate cu mâna. Munca mea nu era numai să șterg praful, să lustruiesc, să fac lucrurile să miroasă frumos și să strălucească. Și ne făceam treaba cu o grămadă de bureți, săpun organic și oțet.

M-am împleticit când am intrat, încercând să-mi car toate ustensilele de la mașină într-un singur drum, pregătită să-mi stabilesc „un punct de lucru", cum fusesem instruită să fac. Am deschis dosarul cu orarul, am notat numele ultimului client, apoi am sunat la birou și am lăsat mesajul de intrare, cu ora la care am început. La început a fost o cursă contra cronometru, luptându-mă să termin casele exact în cele trei sau patru ore care le fuseseră alocate.

Zilele mele au reînceput să aibă o anumită regularitate: începeau cu mine lăsând-o pe Mia la grădinița de la colțul casei noastre. Nu-mi plăcuse niciodată grădinița aia, dar era singura care accepta plata prin sistemul de asistență socială. Nu doar că locul era friguros, aglomerat și cei care lucrau acolo arătau de parcă și-ar fi urât slujbele, dar Mia îmi venea acasă cu câte o boală nouă de îndată ce scăpa de cea de dinainte. Aveam nevoie să stea acolo ca să pot munci, deși asta însemna a-i sacrifica bunăstarea. Tot ce conta acum pentru noi era abilitatea mea de a câștiga bani. Odată, am rămas în pragul grădiniței, ținând mâna micuță a Miei. Știam că are nevoie de mine. Avea nevoie să fie acasă, dar nu-i puteam explica acum că mi-aș putea pierde slujba dacă stăteam acasă cu ea, și ce ar însemna asta pentru noi. Am zăbovit acolo, amândouă, înainte de a trece pragul. M-am uitat în jos, la ea: deasupra buzei de sus era plină de muci verzulii.

– Ce-ți curge din nas? a întrebat o femeie cu părul negru, care cred că era asistenta educatoarei, una pe care n-o mai văzusem până atunci.

Deși i-a adresat Miei întrebarea, de fapt mi-o pusese mie. Când Mia a întins mâinile în sus, spre mine, femeia s-a depărtat, clătinând din cap. M-am simțit groaznic că trebuia s-o las aici. După toate dozele de Tylenol, după ce vomitase toată noaptea, chiar nu aveam de ales.

Grădinița nu mă suna să vin să-mi iau copilul decât dacă acesta devenea apatic, letargic, dacă voma repetat sau avea febră mare. În unele zile, când o aduceam acasă, o puneam pe canapea, la televizor, sub păturica ei, cu o cutie de suc cu pai, și nu se mișca de acolo până ce nu trebuia să mănânce și să facă baia dinainte de culcare. Travis se așeza lângă ea și se uitau la desene animate, în timp ce eu găteam și făceam curat.

În ciuda resentimentului meu crescând, vedeam că Travis chiar ținea la Mia. Îi plăcea să aibă o micuță tovarășă pe care s-o ia pe tractor sau să stea lângă el pe canapea și să se uite la televizor. Dar cred că iubea mai mult ceea ce reprezentam noi decât ceea ce eram. Era o minunată figură paternă, compensând ceea ce-i lipsea lui Jamie. Un bărbat muncitor, ca tata. Când ritmul muncii se mai domolea, era plin de haz și făcea clătite. Pentru mine hazul ăsta nu compensa apatia uitatul permanent la televizor, dar vedeam cum Miei îi strălucesc ochii când se uita la el. Invidiam chestia asta. Aș fi vrut să fiu și eu topită după el. Totuși, văzându-i pe amândoi pe canapea, după o zi de muncă, mă făcea să mă simt puțin mai în siguranță, poate chiar să cred că lucrurile ar putea fi în regulă.

La muncă, după plecarea lui Catherine, Lonnie și cu mine ne-am făcut un ritual. Cu fiecare nou client, venea cu mine

„să-mi prezinte" casa, ca și cum fiecare ar fi avut un spirit pe care trebuia să ajung să îl cunosc.

Erau cele mai vesele momente ale lui Lonnie. Parcă avea un soi de conexiune personală cu casele asta. „O să ajungeți să vă cunoașteți bine", spunea ea făcând cu ochiul.

Ceea ce-mi spunea Lonnie despre case la întâlnirile astea nu era trecut în tabelul oficial al fiecărui client. Erau note nemenționate despre fiecare în parte, pe care niciun client nu și-ar fi dorit să le vadă, cum ar fi: „Trebuie să te bagi acolo și să freci bine dușul ăla, e așa de mizerabil" sau „Ai grijă la urina care se adună pe podea în baia mică de lângă salon". Dar îmi deschidea altfel ochii asupra slujbei; dincolo de fațada profesională, recunoșteam în taină, amândouă, natura dezgustătoare a muncii pe care o făceam.

La Classic Clean, la început, am luat la rând, ca lucrătoare singură, numai câteva case. Zilele de miercuri erau lungi, șase ore, timp în care făceam curat în două case aflate una lângă alta, la marginea unei faleze care se ridica deasupra oceanului.

Mulți dintre clienții mei locuiau pe învecinata insulă Camano, la jumătate de oră de mers cu mașina de la grădinița Miei. Mulți dintre ei lucrau în Everett sau Seattle, la cel puțin o oră distanță. Nu știam care era treaba cu ei, dar presupuneam că sunt mari doctori de oraș sau avocați celebri dacă își permiteau să plătească taxe pentru un loc pe care îl puteau numi casă. Insula Camano era înghesuită între continent și insula Whidbey, așa că cele mai multe dintre casele pe care le făceam aveau vedere la ocean. Casele de miercuri erau dintre cele mai mici, cu garaje separate, de două ori mai mari decât suprafața spațiului de locuit.

Lonnie mi-a spus să mă apuc mai întâi de casa cuplului căsătorit, ca să-i dau răgaz celuilalt client să plece la serviciu până

termin eu primul angajament. Dimineața ne-am dus la prima casă. Lonnie a făcut semn cu capul către casa de alături:

– Să-i dăm timp să se trezească și să se pună în mișcare. E foarte bolnav.

Am întrebat ce are. Lonnie a ridicat din umeri:

– A murit nevastă-sa. Ai să vezi, e foarte trist.

De atunci am botezat locuința aceea Casa Tristă. Nu mă puteam gândi altfel la ea. Celelalte case căpătau și ele porecle pe măsură ce le cunoșteam mai bine: Casa Doamnei cu Țigările, Casa de la Fermă și așa mai departe.

Când am început, mi se părea ciudat că niciunul dintre clienții mei de miercuri nu știa că are altă menajeră; dar casa și cu mine am ajuns să ne cunoaștem bine. Nu cred că Lonnie i-a informat, cu excepția situației în care a primit instrucțiuni în acest sens, și asta din cauza invizibilității noastre. Ar fi dat prost dacă clienții ar fi știut ce repede renunțau la slujbă angajații firmei. Poate s-ar fi simțit aiurea dacă ar fi știut câți străini se perindaseră prin casele lor. Eu nu eram menajera personală, ci angajată a firmei. Ei au angajat firma, nu pe mine, în ea au avut încredere. Petreceam câte șase ore pe lună în casa lor, dar nu cred că aveau habar cum mă cheamă.

Casa Porno, cum am ajuns s-o botez, era prima în zilele de miercuri. Casa avea numai trei camere, ferestre mari care dădeau spre faleză și o grădină cu trandafiri în spate. Doi oameni, o pisică și un câine într-un spațiu mic însemna praf, păr și mătreață. Trebuia să fiu atentă la locuri precum policioare, zona de deasupra televizoarelor, spălătoria.

– Dușul ăsta, a zis Lonnie deschizând ușa glisantă și arătându-mi o cabină pătrată de duș plină de păr, sticle de șampon și

ceva ce semăna cu o grămadă de muci verzi. Trebuie să-l faci lună.

Produsele noastre pentru curățenie erau în cantitate minimă. În coșul meu de lucru aveam o sticlă reutilizabilă plină pe jumătate cu apă, jumătate detergent Dr. Bronner. În alta era un sfert de oțet alb și restul apă. Aveam o cutie cu pudră Comet, o piatră ponce, o periuță de dinți, câțiva bureți verzi abrazivi, două perii de frecat cu mâner. Pentru dușul ăsta, acoperit de pete de săpun și mizerie, aveam un protocol.

Mai întâi scoteam sticlele de șampon, hainele murdare și bureții de baie și le aranjam langa usa. Apoi stropeam toată suprafața cu ceea ce Classic Clean numea detergent universal, ca să înmoi mizeria. După ce curățam bufetul și toaleta, umpleam o sticlă de lapte tăiată la jumătate cu apă și o puneam în duș. Aveam nevoie de un burete, o perie de frecat, ambele sticle cu spray și câteva cârpe. Dădeam cu spray interiorul ușilor de sticlă, presăram Comet pe burete, frecam totul de la stânga la dreapta, de sus în jos.

Clăteam cu apă cu oțet, ștergeam cu o cârpă, frecam petele ratate și se chema că am terminat. Apoi mă apucam de restul dușului, care trebuia frecat la fel. În prima mea vizită acolo, am pierdut o oră numai cu dușul, dorindu-mi să fi avut un „adevărat" detergent universal. Classic Clean nu era o companie „verde". Foloseau produse naturale ca să mențină costurile scăzute, dar se bazau pe produse degresante ca să curețe lucrurile.

Deși nu i-am spus directoarei nimic, niciodată, vătămarea unui nerv de la coloană nu îmi permitea să țin buretele sau peria de frecat cu mâna dreaptă. Aveam scolioză, o boală care îți curbează coloana, încă din copilărie. Însă în ultima vreme, din cauza muncii de curățenie, treaba asta îmi afectase un nerv care cobora pe brațul drept în jos. Ca să frec dușul ăla, trebuia să strâng pum-

nul drept, să pun buretele între pumn și perete și să apăs cât puteam de tare cu încheieturile degetelor. Ca să frec podeaua dușului, îndoiam cotul, îl transformam în pumn și îmi lăsam toată greutatea în el ca să frec petele de săpun și de mizerie fără să îmi rănesc mâna. Când dreapta era prea obosită, mă foloseam de mâna stângă, dar după primele luni în care am muncit câte șase ore pe zi, când ajungeam acasă nu eram în stare să țin în mână nici măcar o farfurie sau o plasă cu cumpărături.

De câteva ori am depășit timpul alocat, iar Pam s-a făcut lividă. Classic Clean nu-i putea taxa în plus pe clienți, așa că trebuiau să mă plătească din buzunarul lor. Nu erau mulți bani, dar Pam se plângea de povara financiară, ca și cum ar fi fost o jignire personală că am întârziat câte un sfert de oră din când în când. Îmi făceam griji că aveam nevoie de atâta timp și mă frământam să-mi dau seama cum aș putea să fac curat într-o casă întreagă, fie ea și mică, în numai trei ore.

Casa Porno nu și-a căpătat numele decât după primele două–trei vizite. Odată, când am intrat în dormitor, unde trebuia să schimb așternuturile, am văzut pe noptieră o sticlă de lubrifiant, pusă în fața unui ceas digital. Era luminată de licărirea roșie a numerelor; mă uitam la ea ca și cum ar fi urmat să mă ia la bătaie. M-am strecurat pe după colțul patului, ca s-o evit. Sertarul noptierei pe care era pusă era întredeschis, iar înăuntru am zărit o revistă *Hustler*. La picioarele mele se afla o pereche de șosete murdare.

M-am clătinat când m-am întins să trag așternuturile, am scos cât am putut de repede cearșafurile și le-am folosit ca să ridic șosetele. Toate mergeau în mașina de spălat. Cearșafurile curate mergeau pe pat, exact așa cum fusesem instruită: colțurile îndoite la capete și cearșaful bine netezit ridicat până sus. Când a

trebuit să șterg praful, am hotărât să las la urmă noptiera, ca să evit sticluța aceea. Deși nu aș condamna niciodată pe nimeni pentru că se masturbează în timp ce se uită la reviste porno, îi condamnam că au lăsat sertarul deschis pentru ca fata de la curățenie să vadă toate astea.

Poate a uitat că e miercuri, mi-am zis.

Dar în timp mi-am dat seama că sticla cu lubrifiant era doar un simptom al unei povești mult mai vaste care se petrecea în casa aceea. Cuplul părea a duce vieți separate. Femeia era asistentă medicală și avea un program total dat peste cap: știam asta după uniformele puse cu grijă pe un scaun în camera din spate. Nu mi-am putut da seama cu ce se ocupa el. Deși am presupus că erau soț și soție, pe perete nu erau poze de la nuntă, doar câteva portrete cu ei purtând pulovere identice. Casa părea întunecată, ca și cum le-ar fi plăcut culorile pământului, de pildă bleumarin și verde-închis. Pe pervazul ferestrei de deasupra chiuvetei era un fel de șevalet pe care era sprijinit un citat înrămat: „Stăm împreună pentru pisică".

Coșul de gunoi din Casa Porno dădea pe dinafară: hârtie igienică, tampoane, tone de ață dentară, absorbante. Dulăpiorul cu medicamente, lăsat descuiat, cuprindea șiruri-șiruri de medicamente pe rețetă. Judecând după șervețele și tonele de muci din duș, probabil unul dintre ei avea o problemă cu sinusurile, la fel ca mine și ca Mia, probabil ca majoritatea celor care trăiau în clima asta umedă din nord-vest, unde casele, pivnițele, colțurile ferestrelor se umpleau peste noapte de mucegai.

În living erau o canapea și două fotolii așezate în fața televizorului și a șemineului. Asistenta părea a prefera locul de pe canapea, lângă lampă, unde stătea de multe ori pisica. Era evident că soțul stătea pe unul dintre fotolii, lângă care era un coș plin cu

reviste *Hustler* vechi, ascunse printre revistele de turism. O lună de zile, masa din sala de mese a fost plină de broșuri de prezentare pentru tot felul de resorturi all inclusive, dar nu cred că au fost plecați. De obicei clienții anulau curățenia când plecau în concediu.

În camera din spate, lipită de spălătorie, era un pat dublu făcut cu grijă, iar o uniformă apretată de asistentă era pusă pe spătarul scaunului de alături. Dincolo de acesta era un colțar pe care zăceau romane de dragoste, din acelea pe care le găseai la băcănie, înșirate pe stelajul cu ziare și reviste, pline cu poze cu bărbați musculoși la bustul gol, îmbrățișând femei cu părul lung. Mă întrebam de ce dormea aici. Doar în dormitor era un pat matrimonial, cu o comodă îngustă, pe care era o urnă funerară cu o zgardă de câine înfășurată în jurul ei. Poate sforăia. Sau poate ea ajungea acasă la ore neregulate și nu voia să-l deranjeze.

Dar revistele porno și romanele de dragoste m-au șocat. Mi-i imaginam dormind în paturi diferite, în camere diferite, visând fiecare la un alt partener, poate la o altă viață.

Travis și cu mine începuserăm să semănăm cu ei. Nu la scara asta, dar când venea de la lucru, mânca ce-i găteam, apoi se așeza pe canapea și stătea acolo ceasuri întregi uitându-se la televizor, după care se muta în pat și se mai uita puțin la televizor, unul mai mic de data asta. De obicei îl seta să se stingă în șaizeci de minute.

Când m-am mutat cu Travis, avea un televizor cât o saltea de regină pus pe o comodă făcută de el. Îl aplecase în față ca să prindă unghiul adecvat și îl asigurase de perete cu niște lanțuri groase. Prima dată când am intrat în casa lui m-am uitat chiorâș la improvizația asta. De atunci a trecut la alt nivel, și-a luat un televizor cu ecran plat, care stă pe o comodă cumpărată de la magazin.

Dar ecranele sunt de aceeași mărime. Clocoteam de nervi numai când dădeam cu ochii de el.

Când am împlinit 31 de ani, Travis mi-a cumpărat un laptop. Seara, după ce o culcam pe Mia, stăteam la masa din bucătărie și scriam în jurnalul online pe care îl începusem, pentru că mâna mea dreaptă era așa de neputincioasă, încât nu puteam să țin un pix. Uneori îmi făceam temele sau vorbeam online cu prietenii, cu spatele la Travis, care se uita la televizor.

9

Curățenia pentru mutare

Pentru mine, a fi mamă a însemnat adesea să învăț să îi câștig încrederea Miei prin întoarcerea mea, de fiecare dată după ce îmi luam la revedere de la ea. Multe lucruri le-am învățat de la terapeuți în vârtejul provocat de Jamie cel pe care a trebuit să-l traversez împreună cu Mia; pentru ca un copil să dezvolte o inteligență emoțională și să fie puternic, este important pentru el – dacă nu chiar vital – să aibă un îngrijitor stabil în viața lui, un adult care nu ezită să fie acolo unde și când promite că va fi. Nu contează câte persoane adulte intră și ies din viața unui copil, apar și dispar, câtă vreme persoana de bază rămâne acolo. În primii ani ai Miei, când a început zăpăceala cu grădinița și weekendurile petrecute cu tatăl ei, am devenit extrem de strictă cu respectarea programului nostru, a vieții noastre acasă, a unui model predictibil. Fiecare baie se termina cu o serie de mișcări: un prosop era pus pe toaletă, o puneam pe Mia în picioare, în mijlocul lui, o ștergeam pe cap, pe corp cu alt prosop, o gâdilam de fiecare dată la fel. Fiecare poveste de culcare, fiecare sărut, fiecare șoaptă de „Noapte bună, te iubesc, ne vedem dimineață" se încadra în aceeași nișă de familiaritate. Ca mamă, acesta a deve-

nit cel mai mare dar pe care i-l puteam face, întrucât era așa de solicitant pentru mine să fiu mereu acolo unde am promis că voi fi și să n-o las baltă niciodată, dar niciodată. Speram din suflet ca, indiferent de haosul care ne-ar putea oricând înghiți viețile, cel puțin Mia va ști că acasă era locul în care clătitele vor fi mereu tăiate în același fel.

A-mi lua la revedere, cât și a învăța să-mi împart fiica cu un bărbat care s-a purtat oribil cu noi nu au fost lucruri ușoare niciodată. Scenele dramatice începeau în fiecare dimineață încă din parcarea grădiniței. Când intram în clasa ei, cineva trebuia să o smulgă pe Mia din brațele mele: țipa, lovea cu pumnișorii, striga după mine când mă întorceam brusc și ieșeam, spunându-i: „La revedere, draga mea, te iubesc. Ne vedem după gustare". Uneori, educatoarele o luau și o țineau puțin în brațe, dar de cele mai multe ori o smulgeau de pe mine și o puneau jos, iar eu trebuia să mă uit la Mia care plângea la fereastră, bătând în geam.

Mi s-a părut o idee bună să o aduc pe Mia la o grădiniță integrată într-un azil de bătrâni, mai ales că nu prea apuca să-și vadă bunicii. Dar de două ori pe zi, mergând pe holurile de acolo, vedeam cum personalul îi înșiră pe bătrâni la coadă să le dea medicamentele și se răstește la ei că miros urât. Mi se părea că sunt un martor direct la începutul și sfârșitul vieții și, în contrast cu Casa Tristă, cred că acesta era unul dintre cele mai urâte feluri în care se putea încheia o viață.

Casa Tristă nu era murdară. Uneori trebuia să frec petele de sânge de pe podeaua băii, iar toaleta era un dezastru. În afară de asta, era numai stratul fin de praf care le acoperea pe toate. Bătrânul era acasă mai tot timpul, cu excepția zilelor când era în spital, dar folosea numai o mică parte din casă.

Judecând după fotografii, soția lui murise la sfârșitul anilor '80. La început m-am gândit că a murit recent, dar nu am găsit nicio poză care să fie făcută în ultimii câțiva ani. Flecușteţele adunate de ea erau în continuare pe pervazuri: păpuși și coșulețe, toate înșirate cu grijă. Pe tabla din plută de deasupra mesei din bucătărie erau și astăzi liste scrise de mâna ei. În baie erau două chiuvete, iar lângă a ei uscătorul de păr era în continuare băgat în priză și atârnat de un cârlig; trebuia să îl șterg de praf de fiecare dată. Pe a lui era o cană cu un pieptene și medicamentele, altele de fiecare dată. M-am uitat la medicamente, curioasă să îmi dau seama ce boală are. Cred că suferea de inimă frântă.

Tot în baie, pe un raft, chiar în spatele lui, cum stătea și se uita în oglindă, erau urnele cu cenușa soției și a fiului lor. Într-o fotografie, fiul stătea pe un vârf de munte și făcea semnul păcii. Purta o bandană verde și avea o barbă lungă. Alături de această poză, era înrămată o poezie familiară: *Nu jeli la mormântul meu. Nu sunt aici. Eu nu dorm.*

Dedesubt, erau două cutii micuțe, una lângă alta: una roz – cu trandafiri –, iar cealaltă dintr-un cositor închis la culoare. Pe cea roz era fotografia soției sale. Am deschis-o să văd ce era în ea. În cutii era cenușa, etichetele și certificatele de la casa funerară.

Mânca patiserie și sendvișuri de la o băcănie de delicatese, bea cafea cu o mulțime de lichior Kahlua. Probabil avea în jur de 70 de ani și încă îi plăcea să joace golf și sa joace în cazinourile indienilor. În garaj se umplea de mucegai o barcă rapidă, foarte dră-

guță, și un Jeep CJ. Pe un perete din living era o fotografie cu soția lui care purta ochelari de soare și râdea în fața Jeepului. Fuma Camel fără filtru în fața ușii glisante din sticlă sau pe veranda din față când vremea era bună. Fiul cel mic, care locuia la câteva ore distanță, nu îl vizita prea des. Era singur, se stingea încet în acest altar pe care nu-l schimbase aproape deloc de când îi murise soția. Făcuse totul ca la carte: avusese o slujbă bună, o casă superbă, se însurase cu femeia iubită alături de care călătorise, dar, în ciuda tuturor realizărilor, tot singur ajunsese să moară.

Prima dată când am făcut curat la Casa Tristă, când am ajuns seara acasă nu puteam să nu mă tot gândesc la clientul ăsta. Era o slujbă care nu te solicita intelectual – ceva să-mi pot plăti facturile –, dar acum mi se părea că munca asta își punea o amprentă neașteptată asupra vieții mele, iar vulnerabilitatea pe care o întâlneam o ușura cumva pe a mea. Deși nu mă întâlneam și nu vorbeam cu clienții, deși mulți nu aveau habar de existența mea, oamenii ăștia deveniseră un fel de prieteni sau membri ai familiei pentru care îmi făceam griji, mă întrebam ce fac, îi îndrăgeam de la distanță. Mă întrebam ce făceau seara. Unde stăteau. Ce mâncau și vizionau la tv. Cum se descurcau cu viața de zi cu zi. Viața mea devenise atât de liniștită. Oamenii ăștia îmi dăduseră ceva de care să-mi pese, niște suflete pentru care să am speranțe de mai bine, cărora să le doresc tot binele din lume.

La grădiniță, Mia era mutată mereu dintr-o clasă în alta din cauza rotirii personalului și a scăderii masive a numărului în-

scrierilor. Vreo două săptămâni, în fiecare dimineață când mă întâlneam cu educatoarea ei, își ștergea repede lacrimile înainte de a-mi lua copilul care urla, lovea cu pumnișorii și întindea mâinile spre mine. Am auzit-o cum vorbea cu un părinte și îi spunea cât de greu e să muncești într-un loc unde ești atât de prost plătit. „Am făcut un colegiu ca să ajung aici", zicea ea furioasă. Nu-mi plăcea că trebuie să o las pe Mia cu ea, nu-mi plăcea că nu-mi puteam permite să plătesc taxele unei grădinițe la care angajații erau plătiți cât de cât decent.

Într-o dimineață, după o despărțire deosebit de dificilă, am urcat în mașină și am plâns, acordându-mi un răgaz de câteva minute în care am dat tristeții toată dragostea, afecțiunea și atenția pe care o merita. A trebuit să o aduc pe Mia la grădiniță mai devreme decât de obicei, dar din cauza luptei de la despărțire, am întârziat. M-a copleșit frustrarea și am plecat fără să-i fac o bezea. Acum mă devorau gânduri de coșmar despre propria mea moralitate. De pildă, dacă ar fi fost să mor într-un accident de mașină, ultima ei amintire avea să fie cu mine plecând, lăsând-o acolo plângând și țipând, cu niște străini?

În dimineața aceea aceste gânduri mă bântuiau mai mult decât de obicei. Știam că următoarele două zile voi lucra la o casă de pe insula Camano unde nu aveam semnal la telefon. Nu-mi plăcea să fiu departe de Mia, nu-mi plăcea să o las la o grădiniță care nu părea a fi un mediu cald și primitor, dar cel mai mult uram gândul că, dacă i se întâmpla ceva în timpul zilei, nu aveau cum să mă contacteze. Dar jobul era prea bun ca să renunț la el.

– E o curățenie după mutare, mi-a zis Lonnie la telefon. Nu prea mai avem din asta.

Pentru majoritatea serviciilor de curățenie, firma le dădea potențialilor clienți o listă cu prețuri estimative. Se întâlneau cu

proprietarii, inspectau nivelul de muncă necesară și făceau o aproximare a timpului de muncă necesar, uneori și a numărului de oameni. Clienții regulați, care aveau angajamente săptămânale, bilunare sau lunare, stabiliseră cu firma numărul de ore și prețurile; dar pentru curățenia după renovare sau cea pentru mutare tarifele erau mai flexibile.

Eu aveam pe orar cinci sau șase case curente, dar toate acestea erau curățenii bilunare sau lunare, ceea ce înseamnă că majoritatea cecurilor mele aveau un total de douăzeci de ore pentru două săptămâni. Nu puteam să îmi iau o altă slujbă, din cauza programului care varia de la o săptămână la alta, așa că eram prinsă cumva la mijloc, așteptând veșnic mai multe ore de muncă, indiferent care va fi fiind aceea. Când Lonnie a sunat să mă întrebe dacă m-ar interesa o curățenie pentru mutare, i-am răspuns cu cel mai entuziast da, ba chiar i-am mulțumit că m-a sunat pe mine, nu pe altă colegă.

Munca presupunea un trailer dublu ceva mai jos, pe strada unde locuia un alt client pe care începusem să-l numesc Casa Bucătarului, din cauza cuptorului uriaș din bucătărie. Când era acasă, proprietarul era în bucătărie, ocupând spațiul dintre cuptor și mobila din mijlocul încăperii. „A trebuit să fac un împrumut ca să-l plătesc", mi-a zis el, mângâindu-i colțul rotunjit. „Probabil valorează de două ori mai mult decât mașina ta!" Deși nu mă îndoiam că așa era, am încercat să nu mă încrunt la el și să-i spun că eu conduc o camionetă Subaru veche; în schimb, l-am întrebat dacă avea instrucțiuni speciale pentru curățarea lui. În cele două săptămâni dintre vizitele mele, toată zona cuptorului era plină de grăsime, grație pasiunii lui de a folosi prăjitorul de pe bufet și nenumărate sticluțe cu ulei infuzat de măsline. Probabil folosea prăjitorul de mai multe ori pe săptămână, pentru că toată casa

mirosea a ulei de măsline. „Da", zicea el, făcând un semn cu mâna ca să-și întărească spusele. „Nu folosi partea aspră a buretelui!" Așa, nu îl zgâriam, însă trebuia să consum cinci sau șase cârpe.

Când am tras pe alee trailerul dublu, eram deja în întârziere cu vreo zece minute. Pam era deja acolo, cu colega cu care urma să lucrez în ziua aceea. Am alergat spre ele:

– Vă cer scuze pentru întârziere, am zis repede, încercând să par sinceră. Mia nu a vrut să se desprindă de mine în dimineața asta.

Pam a pufnit puțin, mormăind ceva despre copiii care trebuie să înțeleagă și să respecte faptul că părinții trebuie să muncească. Nu am rugat-o să repete sau să îmi explice ce a vrut să spună, gândindu-mă că fusese și ea în situația mea, că poate abia dacă apuca să-și vadă copiii, dar până la urmă s-a descurcat destul de bine. Pam a făcut semn spre cealaltă fată, o blondă voinică, posacă, cu părul prins sub o basma, care părea mai posomorâtă de plictiseală decât din cauza întârzierii mele.

– Ea e Sheila, a zis Pam. Săptămâna asta ne părăsește. M-am uitat la Sheila, am dat din cap, am zâmbit. Am început să descărcăm mașina, care era plină cu sprayuri nefamiliare, pe care nu le foloseam la curățenia cotidiană. Erau detergenții din categoria grea, folosiți pentru mucegaiuri, pete dificile și grăsimi. Mi-a întins căruciorul meu și un sac cu cârpe, așteptând nerăbdătoare să îmi dau peste cap cafeaua, pe care o țineam într-un borcan reutilizabil.

– Înainte să intrăm, trebuie să vă explic ceva despre casa asta, a zis Pam în timp ce noi stăteam în fața trailerului. Ne-a cerut să ne apropiem. Sheila s-a uitat la Pam, dar eu mă holbam în continuare plină de invidie la Sheila, întrebându-mă de ce pleca.

Pam s-a uitat peste umăr, la câmpul cu iarbă înaltă. A arătat spre ea și a zis:

– Acolo e casa mamei lui Barefoot Bandit.

Pe vremea aceea, Barefoot Bandit era numele unei gospodării. Numele lui adevărat, Colton Harris Moore, era rareori folosit, dar știam că se născuse în ținutul Skagit. Barefoot Bandit era un băiat de 19 ani care semănase groaza în vecinătate, intrând în casele bogaților când proprietarii dormeau, lăsând după el urme de picioare goale în praful din garaj. Intrase și în Casa Bucătarului în săptămâna dinainte, să se logheze la un computer, folosind datele de card ale clientului meu ca să comande spray paralizant, ochelari cu infraroșu și să urmărească avioane de dimensiuni mici lăsate nesupraveghiate. Mi-l imaginam stând la biroul pe care-l ștergeam în fiecare săptămână de praf, știind cât de ușor era să găsești numerele cardurilor în mormanul de hârtii în dezordine.

Ziarele locale scriau că e înarmat, periculos și că probabil se ascundea în casa mamei sale.

Deși mă îndoiam că era acolo, toată scena părea decorul perfect pentru o poveste de groază. La urma urmelor, eram singure într-un trailer abandonat pe o alee lungă, în pădure. Curățenia după mutare oricum avea ceva fantomatic în ea, era ca și cum ai fi curățat scena unei crime, ștergând toate urmele interacțiunilor umane.

Când am intrat pe ușa din față, Pam ne dădăcea în continuare despre ce aveam de făcut. Ne-a explicat că această casă a aparținut unui cuplu care a divorțat. Soția s-a mutat, iar soțul a stat aici cu câțiva colegi de apartament.

– Proprietarul are un buget restrâns, așa că trebuie să lucrați foarte eficient, a zis Pam și s-a întors spre noi, înainte de a des-

chide ușa. Mai stau prin zonă vreo două ore, până începeți. Stephanie, tu ai să te întorci mâine ca să termini.

Nu știam ce voise să spună cu „foarte eficient". Oricum nu aveam pauză de masă, se presupunea că luam o pauză când conduceam de la o casă la alta, înfulecând mere și sendvișuri din mers. Dar astăzi nu aveam niciun drum de făcut. Urma să fiu aici pentru două zile, între șase și opt ore pe zi, în pădure, într-o casă fără semnal, așa că nu puteam suna pe nimeni și nu puteam fi sunată dacă se întâmpla ceva cu Mia.

– Aveți grijă să vă hidratați, a zis Pam, trăgând de clanță.

A pus jos găleata pentru mop, pe care o umpluse cu câteva ustensile de curățat și prosoape de hârtie:

– Și luați câte o pauză scurtă ori de câte ori aveți nevoie.

Am făcut ochii mari când am auzit-o. Era prima dată când ne spunea să luăm și câte o pauză. Poate curățenia pentru mutare includea pauzele, celelalte regulate, nu. Până atunci credeam că nu aveam voie să stăm jos.

Cele mai multe dintre casele în care făcusem curățenie până acum aparțineau unor oameni care își permiteau să le țină și aproape niciodată nu fusesem prima lor menajeră. Curățenia pentru mutare e înșelătoare. Casa e goală. Nu ai de șters praf de pe mese sau veioze, de pe cărți sau de pe bibelourile de pe rafturi, așa că la prima vedere poate părea simplu. De fapt, sunt cele mai lungi, mai murdare, mai grele treburi din lume. De multe ori proprietarul decide să vândă după ce casa a fost în mod repetat închiriată și nu a mai fost curățată temeinic de ani de zile. În astfel de case bucătăriile sunt acoperite de o peliculă de grăsime, solidă ca cimentul. Podelele din jurul toaletelor sunt îngălbenite, găsești păr în toate crăpăturile. De câte ori ștergi o suprafață, iese la iveală culoarea originală, ceea ce le face pe restul să pară și mai jegoa-

se. Când am intrat, am remarcat dalele înnegrite din față. Covorul avea o pată vizibilă, neagră, care conducea spre living. În sala de mese, am ridicat capul spre candelabrul care aproape ne atingea crestetele și care era acoperit cu pânze de păianjen.

– Mă ocup eu de baia de oaspeți, s-a oferit Pam, făcându-mă să o simpatizez puțin mai mult. E destul de rău și acolo. A pus mâinile-n șolduri, uitându-se la pânzele de păianjen. Sheila! a strigat-o ea pe femeia care cerceta colțurile jaluzelelor din sufragerie și care erau negre de mizerie. Poți să ștergi praful. Ai grijă să faci și jaluzelele alea. Pam s-a uitat la mine, a respirat adânc și a zis: Tu ai să faci bucătăria.

Am urmat-o pe Pam în camera de alături, cu ochii lipiți de frigiderul pe care l-a scos din priză și l-a lăsat deschis. A făcut o mutră aparte, ca un fel de strâmbătură. Era prima dată când o vedeam strâmbându-se; de obicei avea aceeași expresie veselă.

– Va trebui să scoți toate sertarele și să le speli, a zis ea cu capul întors spre mine, dar cu ochii în frigider. M-am apropiat și m-a uitat peste umărul ei. Scoate toate rafturile din sticlă și spală-le cât de bine poți.

S-a oprit să scoată cauciucul de pe ușă.

– Folosește periuța de dinți în jurul mânerului ușii. Ai grijă la mâncarea uscată din crăpături. Dacă ai nevoie de ajutor, spune-mi, a zis ea și m-a bătut încurajator pe umăr, zâmbind. Petele alea uscate de sub pachetele de carne ies tare greu.

Ne-am continuat plimbarea prin bucătărie. Pam a arătat spre stratul gros de grăsime uscată, maro-portocalie, de pe hota de deasupra aragazului. Stăteam și ne uitam la pete cu gura căscată. Erau urme de ceva ce părea a fi chili pe tavan. Fiecare centimetru pătrat din bucătărie trebuia frecat și curățat, chiar și în interiorul sertarelor.

Când ne-am oprit la chiuvetă, abia dacă întrezăream printr-un colț de fereastră casa copilăriei lui Barefoot Bandit. Tot aveam impresia că o să răsară cumva din iarba înaltă. Eram foarte îngrijorată pentru mașina mea, de care depindeam ca să ajung la muncă. Mi-l imaginam cerându-mi cheile sub amenințarea pistolului, apoi plecând în trombă.

Ca să curăț tavanul, trebuia să mă sui pe bufet. Pam a venit să verifice cum mă descurc și mi-a aruncat o privire îngrijorată. Mi-a zis să o anunț când termin, ca să îmi arate ce era de făcut în dormitorul principal. Ea lucra în continuare la baie. O auzeam tușind de la vaporii de clor, deși își pusese o mască de unică folosință. Nu ne protejau cine știe ce de aburii toxici. Pam o purta ca să ne dea exemplu și să ne amintească să facem la fel. Dacă vreuna din noi se rănea la muncă, prima întrebare era dacă am purtat echipamentul de protecție oferit de companie.

Când a venit iar la bucătărie, Pam m-a prins odihnindu-mi brațele. Stătusem cocoțată pe bufet aproape jumătate de oră ca să frec tavanul. Și mă apucase amețeala.

Mi-a făcut semn să o urmez și am traversat jumătate din casa pe care nu o văzusem încă. Dormitorul matrimonial avea încă mobilier, iar dulapul fusese golit doar pe jumătate. O pătură groasă din lână, cu model cu lupi, acoperea ceea ce părea a fi un pat cu apă. M-am strâmbat imaginându-mi scene cu bărbatul – a cărui bucătărie tocmai o frecasem de mâncarea întărită – distrându-se cu femei în dormitor. Mă întrebam ce fel de femei ar sta lângă el pe pătura asta cu lupi.

Aceste imagini sau presupunerile pe care le făceam despre clienți mă ajutau să trec prin zilele pline de scârbă, oboseală, singurătate. Ocupanții imaginari ai acestor case se plimbau prin jurul meu. Îi vedeam stând pe pat la asfințit, după o zi de muncă, folo-

sind un burete de baie în cadă, precum cel pe care l-am cules de pe podeaua de la baie cu mare grijă, deși aveam mănuși. Peste tot lăsau urme ale lor, ale acțiunilor lor. Îi vedeam stând la fereastra de la bucătărie și sorbindu-și cafeaua când ștergeam urma pe care o lăsase cana lor.

Când aveam 16 ani, lucrasem la un pet shop, unde curățam cuștile animalelor: cobai, șoareci, gerbili, arici, dihori și păsări. Proprietara îmi vorbea cu o voce pasiv-agresivă, pe un ton suficient de ascuțit ca să mă facă să tresar. Într-o dimineață, am ajuns la slujbă sătură de sarcinile pe care le presupunea jobul ăsta, știind că nu voi mai rezista să bag mâna în cușca păsărilor încă o zi; aripile lor, care se zbăteau frenetic, mă cutremurau și mă făceau să-mi doresc s-o iau la goană.

– Jobul ăsta e prea stresant, am zis după ce am intrat în biroul patroanei. Demisionez.

– Atunci, a zis ea sarcastic, stând la biroul plasat lângă cuștile unor rozătoare de prăsilă, ar trebui să te las să pleci înainte să te stresezi și mai tare. A durat câteva săptămâni până ce mi-am primit plata prin poștă. De atunci nu am mai renunțat niciodată la o slujbă, dar dormitorul matrimonial din Trailer a fost cât pe ce să mă dărâme.

A doua zi m-am întors la Trailer singură. Am parcat pe alee, am încuiat mașina, apoi m-am încuiat în casă. Am evitat să mă uit pe ferestre, de teamă să nu-l văd pe Barefoot Bandit venind încoace. În dimineața aceea am lăsat-o pe Mia la grădiniță după ce i-am dat o doză de Tylenol pentru febră ușoară. Mi se spusese că nu am niciun fel de semnal la telefon în zona aceea. Dacă Miei i se făcea rău, nu puteam fi contactată, punct. Eram copleșită de sentimentul neplăcut de a fi lăsată singură, încuiată în trailer, fără telefon, și nu puteam scăpa de el. Se adăuga și stresul de a dispă-

rea într-un fel de vid pe durata zilei de muncă. Ca orice părinte, îmi doream să pot fi contactată permanent la nevoie.

Ieri terminasem cea mai mare parte a casei, dar trebuia să refac o parte din munca Sheilei. Sertarele frigiderului erau în continuare la înmuiat în chiuvetă. Linoleumul de pe jos din bucătărie – pe care se vedea o cărare maronie în formă de triunghi care unea chiuveta, cuptorul și frigiderul – mai trebuia frecat. Dar probabil că cea mai mare parte a zilei urma să o pierd în baia principală.

Ieri Pam îmi zisese să mă odihnesc puțin între două reprize de dat cu spray și frecat. Mi-a sugerat să fac părți mici din baie, apoi să mă mut în altă parte a casei, după aceea să mă întorc la baie. Metoda mea de la stânga la dreapta și de sus până jos nu părea a fi cea mai bună strategie pentru mizeria din fața mea. O mare parte din tavan și partea de sus a pereților de deasupra dușului erau acoperite de mucegai negru. Am consumat două sticle de soluție antimucegai înmuindu-i și frecându-i. Am purtat ochelari și mască de față ca să nu inhalez vaporii.

În duș, colțurile și crăpăturile erau pline de mucegai. Detergentul curgea șuvoaie la picioarele mele, formând pârâiașe de murdărie maronie și neagră. Am frecat câteva locuri și le-am curățat lună, dar am regretat imediat, că asta însemna că trebuia să frec la fel de tare fiecare centimetru din dușul ăla. Am înfundat nasul în guler, am renunțat la mască și am intrat de câteva ori în dormitorul mare și întunecat ca să respir aer curat.

Apoi am îngenuncheat lângă toaletă și am văzut de aproape în ce hal era, am sărit în picioare și am fugit afară. M-am săturat. Am stat pe verandă în ploaia măruntă aproape un sfert de oră. Îmi doream să fi avut o țigară sau măcar ceva decent de mâncare,

poate ceva de băut, altceva decât apă. Cafeaua și sendvișurile cu unt de arahide pe care mi le adusesem erau de mult terminate.

Pe verandă am trecut printr-o succesiune de stări. Mai întâi furie, evident, pentru că eram plătită prea puțin ca să frec rahatu' de pe veceuri cu mâna. Nici dacă m-ar fi plătit de trei ori mai mult, tot nu ar fi fost suficient. În baia mare din Trailer erau bălți de urină cristalizată în jurul vasului de toaletă. Sub capac, marginea și partea de sus a vasului erau pline de pete maronii – probabil fecale –, iar petele galbene și portocalii păreau vomă. Purtam o pereche de mănuși galbene de menaj și eram înarmată cu Comet. Dar bărbatul care deținuse casa cumpărase discuri din acelea albastre, probabil ca să păstreze aparența unui vas de toaletă curat, iar acestea lăsaseră urme albastre pe acolo pe unde curgea jetul de apă și trebuia să bag mâna și să le frec cu piatra ponce iar și iar, până dispăreau. „Nu mă plătesc suficient pentru asta", am bombănit. După aceea am urlat spre copaci. Stăteam acolo pe verandă, în ploaie, iar furia din vocea mea m-a surprins până și pe mine. Învățasem să fiu stoică după ce îndurasem atâtea atacuri neașteptate din partea lui Jamie, dar acum m-am trezit îngenuncheată cu plămânii comprimați, de parcă un uriaș m-ar fi strâns tare peste piept cu brațe puternice. Mi-a alunecat pământul de sub picioare de prea multe ori. Încă pășeam cu grijă, știind că orice pas greșit mă putea aduce oricând înapoi la adăpostul pentru săraci. Trebuia să fiu tare. Mai presus de orice, în ciuda incertitudinilor tuturor lucrurilor din viața mea pe care nu le puteam controla, trebuia să fiu calmă. De încredere. Trebuia să merg la muncă și să-mi îndeplinesc sarcina care îmi fusese dată. „Nu trebuie să te prăbușești!", mi-am spus în gând iar și iar. A devenit mantra mea pe care o repetam permanent în gând, uneori și cu voce tare.

Mașina mea Subaru strălucea în ploaie. Norii s-au risipit brusc și soarele s-a revărsat asupra ei. Niciodată nu mi-am dorit mai mult să scap de o îndatorire. Mă simțeam batjocorită de veceul ăla, de bărbatul care îl lăsase în halul ăsta, de compania care mă plătea cu salariul minim. Mă uitam fix la mașină, imaginându-mi cum ar fi să scap de acolo.

Nu aveam însă de ales. Cu Travis abia dacă mai vorbeam. Era supărat pe mine, pentru că, în weekendurile când Mia era la tatăl ei, în loc să mă trezesc la șapte dimineața să muncesc la fermă, dormeam până mai târziu. Nu-mi mai păsa, iar el știa asta. Coexistam în furia asta de luni de zile. Nu aveam mijloacele necesare pentru a-mi permite un loc al meu. Așa că m-am întors la toaleta aceea. A renunța la slujbă însemna a înfrunta luni de zile fără niciun venit. Din banii pentru Mia abia dacă îmi acopeream benzina. Cei 275de dolari pe lună se duceau pe drumurile dus-întors pentru ca Mia să își poată vedea tatăl. A-mi pierde slujba însemna să mă îndatorez la Travis. Să-mi pierd orice urmă de respect față de mine însămi.

Am strâns pumnii. M-am ridicat. M-am întors în casă, cu maxilarul încleștat. Nu, nu asta era soarta mea. Ăsta nu era sfârșitul meu. Eram hotărâtă să demonstrez că valorez mai mult.

Trailerul mi-a dat multe coșmaruri. Visam că sunt în mașină, conduc spre casă și bâzâie telefonul, alerta de mesaj sonor. Sau că sună cineva de pe un număr necunoscut. Când răspundeam, femeia de la capătul firului vorbea așa de dezlânat, încât nu înțelegeam decât cuvântul „spital". În mintea mea a și apărut imaginea Miei, întinsă pe un pat de spital, cu buclele ei castanii năclăite de sânge; apoi femeia începea să mă întrebe unde am fost și de ce nu lăsasem un alt număr în caz de urgență. *Numai eu sunt!* repetam în vis. *Numai eu sunt!*

Dar Trailerul a reușit să se întoarcă în viața mea. După ce am petrecut douăsprezece ore curățându-l, peste câteva zile m-a sunat Lonnie. Vocea ei era mai pierită decât de obicei.

– Clientul nu e mulțumit cu curățenia, a zis.

Ceva legat de praful de pe becuri sau jaluzele, petele de pe oglindă sau poate toate la un loc.

– Trebuie să te întorci acolo și să rezolvi, a zis ea încet. Și, conform contractului de angajare – iar aici s-a oprit și a respirat adânc – nu plătim pentru asta.

Inima mi-a luat-o razna:

– În niciun caz nu fac asta, am zis, înecându-mă cu cuvintele.

Numai drumul până acolo dura patruzeci de minute, ceea ce însemna bani pentru benzină care nu vor fi returnați. A o refuza pe Lonnie însemna a risca să-mi pierd slujba, dar dacă m-aș fi întors, aș fi riscat să pierd totul:

– Nu mă întorc acolo. Am fost cât pe ce să demisionez din cauza veceului ăluia.

Lonnie a oftat. Știa cât sunt de disperată să muncesc, dar și că nu-mi permiteam să risipesc benzina.

– Lasă, găsesc eu ceva, a zis ea și a închis.

Nu am aflat niciodată dacă a chemat pe altcineva în locul meu. Poate au adus-o înapoi pe Sheila, dar probabil Pam a fost cea care a trebuit să termine treaba. Dacă așa a fost, mie nu mi-a spus niciodată.

10

Casa lui Henry

Stăteam cu Lonnie pe veranda din beton așteptând să-mi prezinte casa noului meu client. Am bătut la ușa roșie din lemn și am stat acolo cam un minut, ascultând corul de lătrături și foiala cuiva care încerca să potolească animalele. Bărbatul care a deschis cu o smucitură ușa purta un halat, tricou alb, pantaloni de trening albaștri și papuci de casă.

– Ați venit! a rostit el cu o voce bubuitoare.

Câinii, doi ciobănești australieni exuberanți, dădeau din cozile scurte și groase și țopăiau veseli.

– Henry, a zis Lonnie, ți-o prezint pe cea mai bună menajeră a noastră, Stephanie.

– Haideți, intrați, a spus el și s-a aplecat să-mi ia coșul cu materiale.

Lonnie a zâmbit, i-a mulțumit, iar Henry a închis ușa după noi. A lăsat jos coșul cu cârpe albe, frumos împăturite, și mi-a zis:

– Hai să-ți arăt ce trebuie să faci.

Henry ceruse o altă menajeră. Lonnie m-a lăudat și l-a convins că am să fac o treabă mai bună decât fata de dinainte. Am fost instruită să fac curat numai după indicațiile lui. În ordinea

dorită de el. Să nu întârzii niciodată. Să nu depășesc timpul stabilit. Și să fac întotdeauna, dar întotdeauna cât se poate de bine. Curățenia casei lui urma să dureze patru ore, din două în două vineri. Lonnie mi-a zis:

– Pregătește-te să transpiri.

Henry mă intimida deja. Când l-am cunoscut în sfârșit, după ce Lonnie îmi povestise cât de pretențios era, am făcut instinctiv un pas în spate. Era cu aproape un cap mai înalt decât mine. Era drept de spate, încrezător, cu o burtă mărișoară.

Am început cu camera din față, unde Henry și soția lui aveau birourile. Acestea erau mari, lucioase, din mahon. Al lui era în fața ferestrei, unde trona o canapea elegantă. Rafturile de pe pereți erau pline cu romane western, cărți de călătorie și manuale de informatică. Avea două monitoare pe biroul în formă de L. Se mutase aici după ce se pensionase; lucrase în informatică, în Hawaii. Suprafața biroului său era ascunsă sub teancuri de facturi, camere de luat vederi și manuale. În schimb, biroul soției era mai mic și mai ordonat: un scaner, teancuri de articole cu rețete decupate din reviste sau diverse poze, precum și fotografii cu câinii și pisicile lor.

Henry urma să fie acasă cât făceam eu curat, așa că trebuia să mă mișc într-o anumită ordine, care să coincidă cu rutina lui. Urma să fac ordine în birou și în living cât își termina el micul dejun și urmărea știrile. Când începea *The Price Is Right*, trebuia să mă mut în celălalt capăt al casei, oprindu-mă pe drum să curăț baia mică, spălătoria și apoi cada din baia mare. În baia mică trebuia să las lângă ușă patru carpete, care trebuiau curățate mai târziu. La început mă ocupam de toaletă, care se afla în fața unui duș mare, dublu, fixat pe peretele cu piatră de râu. Henry a spus că pe acela îl va curăța el. După ce împăturem prosoapele, șter-

geam cada cu jacuzzi pe care, din câte am observat, nu o foloseau niciodată. Utilizau o cadă de pe verandă, mi-a explicat Henry, arătând spre costumele de baie agățate de ușă. După cadă, treceam la oglindă, care era suficient de mare încât să trebuiască să mă cocoț pe marginea bufetului ca să ajung sus. Ștergeam de praf aplicele, chiuveta dublă și colțarul. Pe partea soției erau mai multe sertare din plastic transparent și suporturi cu găuri de diferite forme în care stăteau periuțele de dinți și alte ustensile de înfrumusețare pe care nu le recunoșteam. Pe partea lui Henry erau mai multe recipiente pentru medicamente, din acelea compartimentate, cu prima literă a zilei săptămânii pe capac. Avea și el mai multe periuțe de dinți și peste tot erau stropi de pastă de dinți.

Înainte de a da cu aspiratorul, trebuia să curăț impecabil pereții și să șterg podelele cu mopul. Când am pus covorașele la loc în baie, am fost atentă să nu șterg urmele lăsate de aspirator. Apoi ștergeam praful de pe multele rafturi ale dulapului de la intrare, dădeam cu aspiratorul în dormitor și o luam spre ieșire.

În prima zi la Henry ne-am oprit pe hol să admirăm o vitrină cu sticlă. Hobby-ul lui Henry era sculptura în lemn și s-a oprit să ne explice că majoritatea exponatelor de acolo erau opera unor artiști mult mai talentați decât el. Jumătate din garajul lui era atelier de tâmplărie, a zis el puțin strengărește, dar rar mai făcea câte o piesă de mobilier.

Eu am păstrat tăcerea în timpul acestui tur, încercând să reții instrucțiunile, întrebându-mă dacă Henry s-ar înfuria dacă nu le-aș respecta întocmai. În living era un televizor mai mare decât mașina mea. Comoda pe care stătea avea mai multe cutii electronice pentru DVD, pentru curent electric, putere, volum, multe difuzoare și boxe risipite peste tot. Astfel de aranjamente nu mai

văzusem decât prin magazine. Pe celălalt perete era un șemineu, cu o policioară din cărămidă deasupra, și o băncuță. Trebuia să mut pe laterale cele două fotolii grele din piele și masa dintre ele, atentă să nu clintesc cele cinci telecomenzi de pe ea. Când am început să aspir covorul roșu, mi-am dat seamă că era, de fapt, cărămiziu odată ce rămânea fără părul de câine de pe el. După living, am făcut curat în zona de dining; am șters frigiderul, blaturile din marmură, podeaua și, în cele din urmă, baia mică de la intrare.

În primele dăți, când am fost la Henry la curățenie, vocea lui m-a făcut să tresar. Munceam fără oprire, întrerupându-mă doar ca să apăs pe butonul iPodului sau ca să arunc o privire la ceas, să mă asigur că mă încadrez. În primele două vineri am depășit puțin timpul, ceea ce a îngrijorat-o pe Lonnie atât de tare, încât a vorbit cu Pam, care m-a sunat să mă întrebe dacă e-n regulă. Dar, după o vreme, am învățat unde se aduna păr, care pete trebuiau șterse rapid sau frecate bine ca să iasă. Și totul a început să se topească într-un fluviu de mișcări mecanice, ceea ce îmi permitea să mă gândesc la celelalte probleme din viața mea.

Dimineața, când ajungeam la Henry, de fiecare dată vorbeam puțin cu el. Apoi el se ducea la bucătărie și își făcea micul dejun: de obicei două felii de pâine cu roșii și avocado. Mai târziu curățam masa de lemn pe care mâncase, ștergeam firimiturile, mutam tava rotativă plină cu săruri și sosuri condimentate, ca să șterg dedesubt. Până când ajungeam eu la hol, el lucra în biroul lui, rămânând acolo până când plecam.

Într-o vineri m-a întrebat dacă aș putea veni o zi în plus săptămâna viitoare.

– Din păcate nu pot, am zis. Am o altă casă de curățat în vinerea în care nu vin la dumneavoastră. Și Ferma era un client

nou, și am realizat brusc că era în aceeași situație cu Henry: proprietarul trecuse pe la toate companiile de curățenie înainte de a ajunge la mine. Ambele case erau obositoare, trebuiau terminate rapid, patru ore de curățenie pentru un munte de covoare și o groază de animale. M-am cutremurat instinctiv când mi-am amintit cum e să dai cu aspiratorul mocheta albastră care acoperea scările.

– Înțeleg, a zis Henry, privind în podea.

– Aș putea veni însă weekendul acesta, am zis. Dacă se poate, desigur. Fiica mea stă la tatăl ei o dată la două săptămâni și o las la el după ce plec de aici.

Henry s-a îndreptat de spate și a părut încântat.

– Minunat, pentru că am o petrecere! a zis.

Am intrat pe ușa glisantă de sticlă pe veranda acoperită din spatele casei.

– Și vreau ca grătarul ăsta să strălucească!

Am clătinat din cap când am văzut ce murdar era. Am observat cada de pe verandă și sticla goală de șampanie de lângă ea. Corpul meu tânjea după o șansă, una singură, de a face o baie fierbinte pe verandă cu o sticlă de șampanie alături.

În casă, m-am întors la aspiratul diningului. Aici, Henry avea setat un joc video de poker, iar în mica chiuvetă de lângă bar era o sticlă de gin scump, pe jumătate plină. M-am surprins întrebându-mă oare cum va arăta pensia mea, dacă voi apuca vreodată să ies la pensie. Nu voi avea niciodată o casă suficient de mare ca să nu pot face singură curățenie în ea, asta era sigur. Ce risipă mi se părea să angajezi pe cineva să dea cu aspiratorul peste niște urme de aspirator încă vizibile de acum două săptămâni. Am încercat să urmez aceeași mișcare, căzută pe gânduri, cu căștile în

urechi. Henry m-a bătut pe umăr. Roșie la față, am sărit să opresc aspiratorul și să-mi scot căștile.

– Îți place homarul? a întrebat.

Am rămas cu gura căscată.

– De obicei vinerea gătesc pește, a completat el. Mă duc să iau homari de la piață.

Am dat din cap, întrebându-mă de ce m-o fi întrerupt din treabă și încercând să îmi amintesc dacă văzusem vreodată pe cineva luând homari din acvariile alea mari de la piață.

– Pentru câți oameni gătești pentru diseară?

– Doi, am zis.

– Bun, iau doi și pentru tine, a zis. Sunt recunoscător că ai fost de acord să muncești pentru petrecerea noastră.

Am bâiguit un mulțumesc. Nu întâlnisem niciodată un client care să fie atât de amabil cu mine, care să mă trateze ca pe o ființă umană. Nici nu știam cum să reacționez. În plus, nu mâncasem homar decât de două ori în viața mea și habar nu aveam cum să-l gătesc. Deja mă simțeam vinovată că cel mai probabil voi strica bunătate de dar cu nepriceperea mea într-ale bucătăriei.

Peste câteva minute Henry a plecat și a luat câinii cu el. Era prima dată când mă lăsa singură în casă. Îi câștigasem încrederea. Eram așa de obișnuită cu neîncrederea celor din jur! Mi-am amintit de femeia de la Fermă care se ținea mereu după mine. Mi se părea că încerca să mă momească, lăsând bijuterii pe masă în loc să le pună în sertar.

Când am băgat mâna în buzunar să scot telefonul, m-am uitat în jur, deși casa era goală și nu mă vedea nimeni. Am format numărul lui Travis; a răspuns și i-am povestit entuziasmată despre homar. L-am rugat să scoată cele două bucăți de carne din con-

gelator. Faptul că îi puteam împărtăși aceste vești bune, acest noroc, mă făcea să mă simt plină de speranță pentru noi.

Dar Travis nu a fost atent nici la homari, nici la carne. În schimb m-a întrebat cu o voce plictisită:

– Ai verificat lichidul de transmisie din mașină?

– Da, știu, nivelul e scăzut, am răspuns dezumflată. M-am oprit, uitându-mă la un tablou de pe holul lui Henry, care înfățișa un far. Am privit în jos, la picioarele mele în șosete și am frecat cu vârful piciorului podeaua strălucitoare din lemn.

Poate întrebarea asta despre mașină era felul lui Travis de a-și exprima dragostea pentru mine. Dar nu aveam de unde să știu sigur. Comunicarea cu familia mea era sporadică și aveam nevoie de el.

– Te iubesc, am zis la sfârșitul convorbirii, dar el nu mi-a răspuns la fel.

După ce am închis, m-am apucat de baie, dezamăgită de conversația cu Travis. Henry a venit tocmai când vâram un burete în vasul de toaletă ca să mă apuc să-l frec.

– Te descurci cu chestiile astea? a zis cu vocea lui puternică, făcându-mă să tresar. Când m-am întors, mi-a făcut semn să-l urmez în spălătorie. Acolo, pe mașina de spălat pe care tocmai o ștersesem, erau cei mai mari doi homari pe care-i văzusem în viața mea. Erau de un roșu-maroniu. Și erau ai mei.

Henry mi-a dat niște foi tipărite cu instrucțiuni de preparare și niște clești lucioși pentru carapace.

– Știți, am zis frecând unealta argintie cu degetul, s-ar putea să-mi fi salvat relația.

– Serios? a întrebat el, privindu-mă cu un amestec de interes și amuzament.

– Da, am zis eu ridicând din umeri, ca și cum nu ar fi fost mare lucru. Ne certăm destul de mult. Banii... și toate celelalte.

– Îmi pare rău să aud asta, a zis el încrucișând brațele la piept.

M-a privit drept în ochi, încruntându-se nițel, îndreptând cleștele spre nasul meu:

– Când nu mai e amuzant, nu mai e deloc.

Vorbele astea mi-au rămas înfipte în minte toată ziua. Travis și cu mine înțelegeam altceva prin distracție. Lui în plăcea să conducă în cercuri rapide vehicule recreaționale, în timp ce mie îmi plăcea să stau la o bere și să vorbesc despre cărți și politică. Am încercat să facem un compromis. Stătea uneori cu mine afară, la o bere, și ne uitam la grădina uriașă pe care o amenajasem. Mia țopăia fericită și ne îmbrățișa pe amândoi. În aceste momente eram ca o familie adevărată și mă străduiam să simt bucuria și dragostea pe care le simțea fata mea, dar știam că nu voi înțelege niciodată lipsa de interes a lui Travis de a se mira, a se întreba, a învăța. Ajunseserăm la acel punct al resentimentelor când ne învinovățeam reciproc pentru discordanțele noastre.

Pentru Mia, încercam să mă agăț de un vis. Ferma. Caii. Leagănul dintr-o roată de cauciuc agățat în curtea din față, câmpuri nesfârșite pe care putea alerga. Mi-am cerut iertare în șoaptă de la ea încă din clipa în care o văzusem smulgând un mănunchi de morcovi vara trecută, îmbrăcată în chiloței și cizmulițe mici de cowboy. *Iartă-mă, dar pentru mine nu e suficient.*

Când am terminat curățenia la Henry, m-a ajutat să-mi duc materialele de lucru la mașină. Țineam la piept punga cu homari, dar îmi venea să-l îmbrățișez pe Henry pentru că fusese atât de amabil și mă tratase ca pe un om care merită să fie iubit, să râdă și, de ce nu, să mănânce din când în când homari. Când i-am mulțumit, Henry a zâmbit scurt și a zis:

– Baftă acasă!

Numai că eu începeam să realizez că acasă, pentru mine, era ceva incert, o bombă cu ceas, o explozie așteptată.

La semnul Stop din capătul străzii, am oprit după curbă. M-am aplecat, am pus capul pe volan. Interacțiunea cu Henry mi-a adus aminte de tata.

În ultimul an mi se întâmpla tot mai des. Ori de câte ori simțeam durerea pierderii – mă durea drept în coșul pieptului –, mi se părea că cel mai bun lucru e să mă opresc și să aștept, să dau răgaz sentimentului să dispară. Durerii nu-i place să fie ignorată. Simțeam nevoia să iubesc și să fiu iubită. Stăteam în mașină, cu punga cu homari pe scaunul pasagerului, respiram controlat, numărând de fiecare dată până la cinci. *Te iubesc*, mi-am șoptit mie însămi. *Sunt aici pentru tine.*

Încurajarea și dragostea de sine era tot ce aveam.

Mia era adormită când am luat-o de la grădiniță să o duc la Jamie. Era aproape două și traficul urma să se aglomereze cumplit dacă mai întârziam. A protestat când am trezit-o, am îmbrăcat-o și am pus-o pe scăunelul ei din mașină. Ne-am oprit acasă, am lăsat motorul torcând pe alee și am alergat în casă să las homarii și să iau rucsacul Miei, cel pregătit pentru weekend, în care avea câteva haine, o pătură, un album foto pe care-l făcusem împreună și pe George cel Curios. Mia a adormit pe drum, ceea ce mi-a permis să ascult CD-ul pe care-l imprimasem cu ceva vreme în urmă. Cântecul ăsta country ridicol despre un fermier la o fermă de fân. Travis dădea mereu tare la partea de început ori de câte ori Mia era în mașină, pentru că era vorba despre un zgomot de motor care îți făcea pieptul să tremure din cauza basului. Am zâmbit, amintindu-mi cum Mia îl ruga să o ia de la capăt, bătând din cizmulițele ei roz cu cai maro pictați pe ele și râzând. Când

oceanul a apărut în zare, m-am întors, am prins-o de picior și am legănat-o, ca s-o trezesc.

M-am întors acasă înainte de șase. Singură, în bucătărie, am pus pe aragaz oala cu apă sărată. Când a început să fiarbă, am încercat să blochez cu corpul meu imaginea oalei, pentru ca homarii să nu o simtă, în timp ce citeam a cincea sau a șasea oară instrucțiunile. Travis a preferat să stea afară pe verandă cu grătarul, probabil arzând carnea. Cel mai greu mi-a fost să bag homarii în apa clocotită și să-i omor.

Oala nu era suficient de mare pentru amândoi. Trebuia să-i fierb pe rând. Tata făcea cantități enorme de chili în oala asta și, dintr-un motiv necunoscut, când ai mei au divorțat, am moștenit-o eu. Era emailată și avea o strecurătoare în interior. Când aveam 20 de ani, am stat cu prietenul meu de la vremea aceea într-o cabană în Alaska. Cabana nu avea apă curentă și era așezată pe cinci acri de permafrost. Când tata a venit câteva zile la noi în vizită, ne-a adus o rețetă de chili scrisă de mână. Ba chiar a scris sus „Chilul lu' tata". A vârât rețeta într-un dosar transparent, prinzând-o cu o clemă de celelalte rețete colecționate.

Nu era o rețetă sofisticată: hamburger, ceapă, fasole, chimion. Sunt sigură că o copiase din cartea lui Betty Crocker. Dar în copilărie îmi plăcea că îl gătea el. Stăteam în jurul mesei cu farfuriile aburinde, ascunzând în pumni biscuiți sărați, înfulecându-i pe furiș și făcând firimituri pe jos, spre disperarea mamei. Când m-am dus cu Mia la tata și la Charlotte, după ce Jamie a spart ușa și ne-a dat afară, Charlotte l-a bătut pe tata la cap până ce mi-a făcut o grămadă de chili numai pentru mine. Am iubit-o pentru asta. Când mă uitam la oala cu apă clocotită, la homarii care-și așteptau moartea, m-au năpădit amintirile. M-am gândit la

Charlotte, la faptul că nu reușeam să-mi amintesc când o văzusem ultima dată sau măcar când vorbisem cu ea.

Când am băgat primul homar în apa clocotită, nu a țipat și nici nu s-a zbătut cum mi-am imaginat eu. Carapacea s-a făcut aproape imediat de un roșu strălucitor și la suprafață s-a format o spumă verde. Când s-a terminat de fiert, am luat spuma și l-am pus pe al doilea.

Gata, masa era pusă: două fripturi, doi homari, două beri. Mă întrebam cât de diferită era masa noastră de cea a lui Henry. Probabil ei foloseau o veselă specială și șervete mari, albe, pe care le despătureau în poală. Am mâncat cu Travis în tăcere. Am încercat să-i zâmbesc, să-i ignor nemulțumirea în fața unei mese atât de complicate. În timp ce el a pus un film, eu am strâns masa, am pus vasele în mașina de spălat, am spălat oalele mari, am șters masa și bufetele. Ne-am așezat unul lângă altul pe canapeaua mare din piele pe care o moștenise de la ai lui, dar nu ne-am atins. Pe la jumătatea filmului m-am dus afară, pe verandă, la o țigară, ceva ce făceam acum când Mia nu era acasă. Cumpărasem pachetul acum câteva săptămâni, după ce făcusem curat în Trailer. Devenise tot mai mult un fel de ritual. Travis a ieșit și el, a fumat o jumătate de țigară și mi-a zis că se duce la culcare.

– Vrei să vin și eu? l-am întrebat, scuturând scrumul.

S-a oprit:

– Mi-e indiferent, a zis, apoi a intrat.

M-am gândit că era supărat că nu voi curăța grajdurile cu el weekendul ăsta, dat fiind că trebuia să lucrez. Am sperat chiar că poate vom face dragoste, altfel decât felul obișnuit în care se întindea după coapsele mele uneori, fără ca fețele noastre să se atingă vreodată. Întunericul și tăcerea erau întrerupte numai de farurile puținelor mașini care treceau pe acolo.

A doua zi dimineața Henry m-a întâmpinat la ușa mare, roșie.

– Cum a mers? m-a întrebat zâmbind, când i-am înapoiat cleștișorii eleganți.

– Au fost cel mai bun meniu pe care l-am mâncat vreodată, i-am răspuns zâmbind.

Abia apoi am realizat ce a vrut, de fapt, să spună: dar nu mi-au salvat relația.

– Înțeleg, a zis el, cu ochii în jos, spre cleștișori. Poate e mai bine așa. Nu pari genul de femeie care are nevoie să fie salvată de un bărbat. Ești din categoria celor care muncesc din greu.

Cu toate laudele lui Henry, știam că nu voi putea munci niciodată îndeajuns. Între școală, casă, Mia și încercarea mea de a ne câștiga traiul, munca devenise necontenită. Dar Henry mă respecta. Era primul client care știam sigur că mă respecta.

La scurtă vreme după cina cu homari m-am despărțit de Travis. Seara, când am venit acasă de la muncă să fac mâncare, curățenie, să-i fac baie Miei și s-o pun în pat. Mi-am dus cărțile și laptopul pe masa din bucătărie, mi-am pus căștile ca să nu aud televizorul și m-am apucat de teme. După aceea am văzut că găleata cu gunoi e plină. M-am ridicat de la masă și m-am oprit în fața lui Travis, blocându-i vederea.

– Poți să duci gunoiul , te rog? am zis cu mâinile-n șold.

El mi-a răspuns fără nicio ezitare:

– Cred că ar trebui să pleci. Apoi s-a ridicat, m-a dat efectiv la o parte și s-a așezat la loc. Am rămas acolo încremenită, uitându-mă năucită la el. La televizor s-a auzit un hohot de râs, Travis a ridicat fața spre ecran și a zâmbit. M-am întors la bucătărie, m-am prăvălit pe scaun. Greutatea cuvintelor ăstora mă țintuia la pământ. Nu eram sigură că voi reuși vreodată să mă ridic.

PARTEA A DOUA

11
Studioul

Travis ne-a dat o lună ca să plecăm. Nu i-am spus Miei: nici nu voiam s-o supăr, dar nici nu aveam vreun plan. Am postat anunțuri online pentru o colegă de cameră, un aranjament tip barter sau o cameră de închiriat. Nimic. Toate apartamentele pe care le-am găsit aveau o chirie mai mare decât veniturile mele. Cu ce câștigam eu, adică în jur de 800 de dolari pe lună, nicio șansă să plătesc prima și ultima lună de chirie, plus o garanție. Apartamentele costau în jur de 700de dolari. Ideea de mai mult de un dormitor era imposibilă pentru mine. Nu aveam economii sau un credit pe care să mă bazez, nici măcar posibilitatea să fac un împrumut. Nu aș fi putut să-l achit niciodată. În plus, îmi trebuiau bani pentru electricitate și internet, ca să-mi continui cursurile. Trebuia să-mi cumpăr un router. Trebuia să-mi iau atâtea lucruri!

După ce am vorbit cu câțiva prieteni, m-au încurajat să fac un buton PayPal cu „donează" și să-l prezint într-o intrare pe blog, cu o explicație simplă.

Travis mi-a dat termen până la sfârșitul lui iunie să mă mut. Din păcate, nu aveam bani de depozit. Am deschis un cont Pay-

Pal, ce era să fac? *Dacă puteți dona fie și 5 dolari, m-ar ajuta enorm. Vă mulțumesc.*

Nu-mi plăcea deloc să cer bani. Uram să recunosc că nu fusesem în stare să fac o relație să meargă. Din nou. Oamenii nu știau că stătusem cu Mia într-un adăpost, dar mi se părea că istoria se repetă. Apoi au început să curgă mesajele de la prietenii de pe Facebook, pline de încurajări și dragoste. Mi-au trimis câte 10, chiar 100 de dolari. Fiecare donație, cât de mică, îmi umezea ochii. Am făcut o listă de dorințe la Walmart, pe care am pus-o pe Facebook. În scurtă vreme, la casa lui Travis au început să apară oale, tigăi, haine pentru Mia, tacâmuri. Atinsesem un nou minim, dar nu aveam să mă lăs doborâtă. Nu mă puteam întoarce la adăpost. După ce tata spusese familiei că inventez povești ca să primesc atenție, a cere ajutorul oamenilor a fost cel mai greu lucru pe care l-am făcut vreodată. Mă lăsa descoperită în fața judecății celorlalți. Mă făcea responsabilă pentru acțiunile mele, mai ales pentru că o implicasem pe Mia în ceea ce am resimțit cumva de la început că va fi o relație sortită eșecului. Mă temeam de ce-ar putea crede oamenii. Dar fiecare prieten care mi-a venit în ajutor m-a ajutat să mă ridic puțin mai mult. Voi trece peste toate astea.

Când m-am mutat la adăpost, am sunat-o pe Melissa, una dintre cele mai vechi prietene, iar ea m-a ascultat povestindu-i despre planurile mele de a-mi reface viața. Aproape toate planurile astea implicau o formă de asistență guvernamentală: tichete de masă, cecuri WIC pentru lapte, vouchere pentru benzină, locuințe pentru cei cu venit redus, granturi pentru energie și ajutor pentru creșterea copilului.

– Cu plăcere, a zis Melissa pe un ton înțepat.

– Pentru ce? am întrebat-o, uitându-mă de după perdeaua albastră ponosită la o căprioară care trecea prin curtea din spate.

Mia dormea în camera de alături.

– Pentru banii din taxele mele care îți asigură toate astea.

Și a repetat:

– Așa că... cu plăcere.

Nu am zis mulțumesc. Nu aș fi spus mulțumesc. Nu știam ce să spun.

– Hei! am sărit, prefăcându-mă îngrijorată. Plânge Mia, trebuie s-o șterg.

Am deschis ușa la camera Miei, care a scârțâit. M-am așezat pe marginea patului, uitându-mă la ea cum respiră. La început Melissa a părut dornică să ajute, dar acum știam că nu era cazul. O auzisem și înainte vorbind negativ despre oamenii care beneficiau de asistență. Nu-i plăcea că mama fiicei ei vitrege abuzase, chipurile, de sistem, cum zicea ea.

Mi-aș fi dorit să am curajul să mă apăr, să vorbesc în sprijinul milioanelor de oameni care se luptau cu aceleași greutăți ca și mine: lucrători domestici care căpătau cele mai mizere slujbe, părinți singuri. Ce am făcut în schimb? M-am ascuns. Am blocat-o în tăcere pe Melissa pe Facebook, am întors spatele comentariilor de pe Facebook ce vorbeau urât despre oamenii care beneficiau de ajutoare. „Ajutorul social e mort", aș fi vrut să spun. Nu exista niciun fel de ajutor, nu în felul în care își imaginau ei. Nu aveam nicio șansă să intru într-un birou guvernamental și să le spun că aveam nevoie de suficienți bani ca să completez salariul de mizerie care nu-mi ajungea să plătesc pentru o casă. Dacă mi-era foame, puteam căpăta vreo 200 de dolari pe lună. Mă puteam duce la o bancă de alimente. Dar nu existau bani care să

diminueze povara financiară pentru cele de care aveam, de fapt, nevoie ca să supraviețuiesc.

Bănuț cu bănuț, donațiile de la prieteni au început să se adune, până când m-am trezit cu 500 de dolari, iar Travis s-a oferit să pună tot pe-atât. În sfârșit îmi puteam permite o garsonieră în Mount Vernon, într-o casă veche care fusese împărțită în trei apartamente. Garsoniera noastră fusese odinioară livingul din față, cu o seră anexată. Pentru 550 de dolari pe lună aveam o baie cu cadă, o bucătărie micuță cu un frigider mare și imaginea întregului oraș printr-un întreg perete din sticlă.

Am schimbat mai multe e-mailuri cu proprietarul, Jay, iar el mi-a zis că pot să vin să văd casa. În ziua aceea, după muncă, m-am oprit să văd cum arată, înainte să mă duc să o iau pe Mia. Știam că era mică, doar asta însemna o garsonieră. Dar stând acolo, într-o cameră care părea mai mică decât cea în care vizionam filme cu Travis tot anul trecut, o clipă mi-a trecut prin gând să refuz și să plec. M-am gândit la apartamentul în care stătusem cu Mia în Port Townsend, cel de lângă târg, cu dormitoare separate, o sală de mese, spălător și uscător. Locul ăsta nu avea nimic asemănător. Era o cameră mică în apropiere de autostradă pe care urma să mă zbat din greu ca să mi-o permit.

Acolo unde stăteam eu podeaua era veche, probabil lemnul original, cu crăpături mari între scânduri. Ușa în stil francez dădea în sera cu vedere către oraș. Sub fereastră era o bancă deasupra căreia fuseseră montate rafturi, așa că acolo puteam depozita diverse lucruri. Cineva lăsase niște jaluzele și niște vergele de draperii. Era un covor verde-închis și încercam să îmi imaginez unde aș putea pune patul Miei și unde ar încăpea dulapul meu. În cealaltă parte a studioului, niște nișe în formă de L cu un cuptor

electric, frigider și chiuvetă serveau drept bucătărie. Am trecut de la unul la altul. Cam treizeci de pași.

– E grozavă, i-am spus lui Jay la telefon. Sunt la garsonieră. Cred că e bună pentru noi.

– Fiica ta are 3 ani? a întrebat. Speram că nu avea de gând să se răzgândească în privința închirierii.

– Aproape, am zis. Dar eu muncesc mult, iar ea stă la tatăl ei în weekenduri. M-am dus în dreptul ferestrei de la bucătărie, uitându-mă la mașinile care treceau în viteză. Probabil nu o să stăm foarte mult aici. Mi-am ținut respirația. Era numai pe jumătate adevărat.

– E-n regulă, nicio problemă, a zis el. Vrei să treci să iei cheile weekendul ăsta? Poți aduce tot atunci chiria și garanția.

– Aș putea achita garanția în rate? am întrebat, uimită de propria mea îndrăzneală. Poate faptul că mă aflam în spațiul acela îngust mi-a dat sentimentul că nu am nimic de pierdut. Pot achita 50 sau 100 de dolari pe lună. Mutarea asta a fost cam pe neașteptate și m-a prins fără nicio economie.

A urmat un minut de tăcere. Mi-am mușcat buza de jos.

– În regulă, bine și așa. 100 de dolari în plus la chirie pentru următoarele cinci luni.

Am răsuflat ușurată, aproape râzând.

– Mulțumesc mult de tot. Îți sunt recunoscătoare.

Când m-am întâlnit cu Jay la apartament să-i dau cecul pentru prima lună de chirie și să iau cheile, el și soția lui tocmai se apucau să văruiască tavanul noii mele locuințe. Era un tip de seama mea, cu fața rotundă și păr șaten. Soția lui, care s-a prezentat Angie, era mai mică decât mine sub toate aspectele. Păreau oameni de treabă. Amabili. De încredere. Probabil muncitori și sinceri. În fine, cel puțin așa speram.

– Se pare că v-ați propus să munciți, nu glumă, le-am zis, văzându-i cum mânuiau împreună o prăjină lungă.

– Daa, a zis Angie, dând ochii peste cap. Măcar bunicii au fost de acord să țină copiii pe ziua de azi.

– Exact ce ne doream să facem într-o sâmbătă călduroasă, a adăugat Jay. S-au uitat unul la altul și Jay a oftat.

Am zâmbit, le-am făcut cu mâna și le-am mulțumit pentru înțelegerea în legătură cu garanția. Mă închipuiam petrecându-mi sâmbăta alături de soțul meu văruind pereții și tavanul unei case vechi, proprietatea noastră, pe care ne pregăteam să o închiriem, în timp ce părinții mei aveau grijă de copii. *Exact așa mi-aș dori să îmi petrec o zi de sâmbătă*, mi-am spus în sinea mea în timp ce conduceam spre casa lui Travis. Trebuia să încep să împachetez, să mă gândesc ce lucruri esențiale ne lipseau, cum ar fi așternuturi, veselă, un pat pe care să dorm și eu. În două zile garsoniera urma să fie gata, dar au spus că, dacă vreau, pot trece după-amiaza să fac curat. Frecarea mizeriei de pe dulapurile și podelele noii noastre case era versiunea mea de ritual.

Când prietena mea Sarah mi-a văzut postările că aș avea nevoie de ajutor, mi-a trimis un mesaj să mă întrebe ce îmi trebuie. Am încropit o listă cu câteva lucruri, nervoasă că am ajuns să fac asta. Mi-a răspuns oferindu-mi patul dublu al fetei ei. Travis m-a ajutat să-l iau. În tot timpul ăsta a rămas apatic, lipsit de emoție. Dacă intra în casă și mă găsea plângând, luptându-mă să îmi accept soarta, se răsucea pe călcâie și se ducea în hambar. Nu vorbeam decât strictul necesar, dar sunt sigură că ar fi fost dispus să facă orice ține de el ca să ne vadă ieșite mai repede din casa lui. Am fost de vreo două ori la Sarah acasă să bem vin și să mâncăm biscuiți sărați în weekendurile când Mia era la Jamie. Acum,

când mă aflam pe veranda ei, nu reușeam să ridic capul din pământ.

– Aici e, a zis Sarah, uitându-se la Travis.

Am urmat-o pe hol, în camera fetei ei.

– Îi luăm un pat mai lat. A crescut și are nevoie de mai mult spațiu.

Poate își imagina că patul era pentru Mia, nu pentru mine, dar nu am corectat-o.

M-a îmbrățișat înainte de a pleca.

– Am uitat, a zis, mai am ceva pentru tine. A dispărut în spălătorie și a ieșit cu o cutie, pe care a pus-o pe bancheta de pe hol, de la intrare. Era un set de farfurii noi, în culori strălucitoare, ca ouăle de măcăleandru, pe care Mia și cu mine le găseam toată primăvara pe câmp, la fermă. Am dus mâna la gură, în stare de șoc, când am luat pe rând în mână farfuriile, platourile de salată, cănile de cafea și bolurile. Pentru noul nostru început. Am îmbrățișat-o și i-am mulțumit, apoi am inspirat adânc și am dus cutia cu veselă la mașină.

Da, era un început, dar aveam atâtea de făcut și nu mă refeream numai la mutat, ci la toată munca necesară pentru a ne permite casa aia.

Timp de două săptămâni, o culcam pe Mia la Travis, apoi îmi încărcam mașina cu cât de multe lucruri încăpeau în ea. La garsonieră, mă apucam de frecat podelele, bufetele, cada. Până și pereții i-am șters bine înainte de a agăța cele câteva tablouri pe care mi le-a dat mama. Preferatele mele erau două peisaje de Barbara Lavallee, luate din cartea *Mama, Do You Love Me?*, pe care o aveam de când eram mică. Munții acoperiți de omăt îmi aminteau de vremuri mai fericite, când familia mea își petrecea verile pescuind și umplând congelatorul din garaj cu somon și

halibut. Garsoniera noastră avea doar 30 de metri pătrați, cu zece ferestre mari – opt în zona de dormitor și două în partea cu podele din lemn –, așa că trebuia să fiu foarte atentă ce urma să agăț pe perete. Am încercat să nu privesc lucrurile cu un ochi critic, cum făcusem la adăpostul pentru săraci. Era un alt mic început pentru noi. Mă temeam însă că Mia nu va vedea așa lucrurile.

M-am întors la Travis aproape de miezul nopții, după ce el adormise deja, și m-am vârât sub pătură, pe canapea. Cu o săptămână înainte de cea de-a treia aniversare a Miei, am luat mobilierul și am făcut ultimele retușuri la garsonieră. Am ales să fac mutarea într-un weekend în care ea era la Jamie. Travis și prietenii lui m-au ajutat cu lucrurile mai mari, chiar au dezasamblat și reasamblat patul cu etaj pe care părinții lui i l-au dat Miei. Au făcut asta în timp ce eu eram la Fermă. În dimineața aceea am lăsat-o pe Mia la grădiniță, știind că o voi lua, o voi duce la tatăl ei și după aceea nu o voi mai duce niciodată la casa pe care o cunoscuse în ultimul an și jumătate. Aș fi vrut să fac totul singură, să nu-i cer ajutorul lui Travis, dar în săptămâna aceea m-am rănit la spate, la muncă, în încercarea prostească de a muta un pat. A trebuit să iau 800 de miligrame de ibuprofen de două trei ori pe zi ca să reușesc să-mi fac treaba. Durerea fizică era totuși o distragere de la durerea pe care mi-o provoca suferința Miei.

Până sâmbătă noaptea am reușit să mutăm totul. Până duminică după-amiază, când m-am dus să o aduc pe Mia, jucăriile ei erau în coșulețe, iar hainele noastre, împăturite și puse la locul lor. Când am luat-o pe Mia și am adus-o în micuța noastră casă, am sperat, ca orice părinte, că-i va plăcea. Speram că va avea un sentiment de acasă, de apartenență, dar ea s-a învârtit puțin pe-acolo, s-a uitat în baie, apoi a vrut să mergem acasă la Travis.

– De acum vom sta aici, draga mea, am zis mângâind-o pe cap.

– Vine și Travis? a întrebat, cățărându-se în poala mea pe patul de la Sarah.

– Nu, am zis. Travis stă la casa lui. El doarme acolo. Noi dormim aici. Asta e casa noastră.

– Nu, mami, vreau la Travis. Unde e tata Travis?

A început să se smiorcăie, s-a lipit de mine, doborându-mă sub povara inimioarei ei frânte. I-am cerut iertare și am plâns împreună cu ea. Mi-am jurat să fiu mai atentă. Puteam fi oricât de nesăbuită cu inima mea, dar nu cu a ei.

12

Minimalist

Unul dintre avantajele faptului că ești dispus să stai în patru labe ca să smulgi buruieni sau să freci veceuri e că nu ai niciodată probleme să găsești de muncă. Pentru a-mi suplimenta veniturile de la Classic Clean, am început să caut alți clienți, pe cont propriu. Am postat online și pe Facebook. Am ales casa Donnei, o curățenie de patru ore, de două ori pe lună, vinerea după-amiază, când nu trebuia să o duc eu pe Mia la Jamie. Donna era mama primei mele prietene de la grădiniță. Casa Donnei era destul de departe, pe dealurile din Skagit Valley, spre Cascade Mountains și zona rurală unde familia mea a trăit vreme de șase generații.

Era membru în consiliul filialei locale a Habitat for Humanity și a vorbit de câteva ori despre câteva familii cărora li s-a dat recent posibilitatea de a deține prima lor casă, în mare măsură prin programul numit „sweat equity". În cadrul acestui proiect, membrii familiei și prietenii fac munca fizică – bat cuie, văruiesc, amenajează grădinile – în schimbul unei rate minime. Ca și cum găsirea timpului pentru îndeplinirea acestor cerințe nu ar fi fost suficient de dificilă, aveam nevoie de un venit lunar net de 1 600 de dolari pentru a mă califica.

– Nu știu dacă voi putea face asta, am zis. Ea m-a încurajat să contactez oricum programul. Dar, după ce m-am gândit cât se poate de serios, mi-am dat seama că nu îmi doream neapărat să dețin o casă în Skagit Valley. Cu excepția Anacortes și Deception Pass, care erau inaccesibile pentru veniturile mele, nu mă simțeam acasă aici. Iar organizația nu îți oferea posibilitatea de a alege unde vrei să locuiești.

– Toată familia ta e aici. Nu se poate mai „acasă" de-atât.

– Păi, am răspuns eu ștergând de praf tablourile din livingul ei, aș vrea să văd cum e în Missoula, Montana.

Când eram însărcinată cu Mia, plănuisem să mă mut acolo pentru colegiu.

În timp ce vorbeam, Donna lucra la albumul cu tăieturi din ziare; s-a oprit din frunzărit prin teancul de articole, poze și stickere de pe masa din living, și acum se uita la mine.

– Vrei să știi cum poți să-l faci pe Dumnezeu să râdă? m-a întrebat ea.

– Cum? am întrebat-o la rândul meu nedumerită, neînțelegând ce legătură era între chestia asta și mutarea mea la Missoula.

– Povestește-i planurile tale, a zis ea. Dacă vrei să-l faci pe Dumnezeu să râdă, povestește-i planurile tale. Și a hohotit scurt, ca un lătrat.

– Corect, am zis, întorcându-mă la șters mulajele care se înșirau pe tot holul.

Donna îmi dădea câte 20 de dolari pe oră și mi-a zis să nu accept niciodată mai puțin. Classic Clean cerea 25 de dolari de la client, din care eu primeam 9. După taxe și alte cheltuieli, rămâneam cu 6 net. Găsirea și programarea clienților pe cont propriu îmi lua mult timp, mai ales când drumul nu se finaliza cu găsirea

unui nou client. Dar tot merita efortul și mă ajuta să-mi crește veniturile. Asta, dacă reușeam să nu mă rănesc sau să stric ceva.

Plecarea din casa lui Travis a adăugat patruzeci de minute la deplasarea noastră zilnică. Toți clienții de la Classic Clean, mai puțin doi, erau în zona Stanwood și Camano. Dar grădinița Miei era la colț cu casa lui Travis și nu aveam cum să nu trec pe lângă ea. Involuntar, încetineam când treceam pe acolo, întinzând gâtul să văd dacă-l zăresc pe Travis ieșind pe ușă cu cizmele lui murdare de noroi. În afară de faptul că-mi lipsea confortul de a avea un partener, mai era un lucru de care nu mă puteam despărți. După ce timp de două săptămâni am trecut pe acolo de câteva ori pe zi, l-am întrebat pe Travis dacă aș putea veni să îngrijesc de grădină. Nu-mi plăcea s-o văd năpădită de buruieni: atâta mâncare bună risipită.

– Bine, a zis el, după o pauză lungă.

– Aș putea să o aduc pe Mia cu mine să se învârtă pe-aici, am zis. El a fost de acord. De altminteri, el însuși a spus că se va implica în viața Miei cât de mult va putea. Dar pentru el verile însemnau sezonul fânului și muncea din zori până-n noapte. Miei îi plăcea să stea în poala lui când conducea secerătoarea. În acest fel putea să se mai bucure un pic de prezența lui.

Viața noastră cea nouă începea la ora șapte dimineața. Mă dădeam jos din pat, mă întindeam să alung somnul, puneam apa pentru cafea pe aragaz. Făceam o cană pentru dimineață și încă una, pe care o turnam în termos și o luam cu mine. De obicei Mia mânca ovăz sau alte cereale. Uneori adăugam apă la praful de clătite și ea mă urmărea cum prăjesc clătitele mici în tigaie, apoi le scot și pun peste ele un moț de unt și sirop. Eu mă descurcam cu obișnuitul Clif Bar cu unt de arahide în buzunarul din spate al

pantalonilor de lucru și cu sendvișul cu unt de arahide și jeleu învelit în folie, pe care uneori reușeam să o refolosesc, până nu se rupea de tot.

Cu chiria, utilitățile, asigurarea mașinii, benzina, telefonul mobil și internetul, spălătoria și cele necesare igienei, cheltuielile mele lunare urcau la 1 000 de dolari. Când Mia și cu mine aveam nevoie de pantofi sau chiar de pastă de dinți, trebuia să revizuiesc bugetul pus pe perete, să verific când trebuia plătită fiecare factură și la ce dată mi se alimenta contul. Asta însemna că nu dispuneam decât de 20 de dolari care să amortizeze orice lovituri neprevăzute, cum ar fi o factură electrică mai mare decât de obicei. Dacă nu aș fi primit ajutorul guvernamental pentru îngrijirea copilului, nu mi-aș fi permis să muncesc deloc. Acum, pentru că venitul meu lunar era mai mare, coplata lunară era de 50 de dolari. Venituri mai mari însemnau mai puține tichete de masă – acum în jur de 200 de dolari lunar –, și aceștia erau toți banii de mâncare. Cu tot timpul și energia pe care le consumam muncind, durerea de a nu fi în stare să îmi permit niște lucruri elementare era și mai apăsătoare.

Poziționarea apartamentului nostru s-a dovedit a fi o binecuvântare. Alături era o băcănie unde Mia avea un „card-banană" care-i aducea un măr gratis, o portocală sau o banană ori de câte ori cumpăram de acolo. Puteam folosi bonurile de masă ca să cumpăr de acolo sendvișuri cu delicatese la reducere, iaurt sau ciocolată pentru Mia, ciocolată cu lapte sau ce fruct alegea ea. Ne așezam la o masă lângă fereastra mare care dădea spre bulevard. Eu îmi luam o cafea de un dolar. Stăteam acolo, zâmbindu-ne și bucurându-ne de posibilitatea de a lua masa în oraș.

Pe strada noastră era o consignație deschisă recent, numită Sprouts. Sadie, tânăra proprietară, era blondă și pe fiica ei o ținea fie la piept, într-un ham, fie într-un țarc pentru copii.

– Poți să mai iei încă un pătuț din acela pentru copii? am întrebat-o în timp ce se uita prin geanta cu haine pe care o adusesem. Sadie s-a oprit puțin să se gândească:

– E în stare bună? a întrebat legănându-se puțin, ca să-și țină fata adormită în timp ce se uita la lucruri.

A trebuit să-i spun că avea o gaură pe laterală:

– Dar nu a fost folosit mult, m-am grăbit să adaug. Și am și un cărucior.

– Pentru echipamente nu pot să dau decât credite pentru magazin, a zis ea, strâmbând dezamăgită din nas. Nu cash.

– În regulă, am bombănit.

A deschis casa și mi-a dat 20 de dolari pentru haine.

– Sunt o mulțime de lucruri drăguțe aici, a zâmbit ea.

– Știu, am șoptit. Le-am păstrat pentru... Am înghițit în sec, uitându-mă la costumașele noi pentru nou-născuți, pe care le păstrasem în caz că voi avea un copil cu Travis... Le-am păstrat pentru nimic.

Sadie și-a dat seama ce voiam să spun sau poate doar a reacționat ca și cum ar fi înțeles. Am ajuns să ne cunoaștem cât de cât după ce mi-a văzut postările despre căutarea unui loc de muncă de pe un grup de pe Facebook pentru mamele din zonă. M-a angajat să-i fac curat în casa pe care o neglijase de ceva vreme, ocupată fiind cu magazinul, un copil mic și un bebeluș. Când am întrebat-o dacă are nevoie de ajutor la magazin, la început a zis nu; apoi am întrebat dacă aș putea veni să fac curat în baia magazinului, și să primesc la schimb credit pentru haine. Sadie a zâmbit, mai întâi către mine, apoi spre Mia, dându-i o pijama tip salopetă pe care o găsisem în rafturile pentru băieței, iar eu am încuviințat din cap. Cu barterul ăsta, când avea nevoie, Mia putea veni aici să-și aleagă o rochie sau orice altceva îi atrăgea atenția.

Puteam avea o după-amiază frumoasă, ieșeam la masă la băcănia locală, apoi ne duceam la Sprouts să-și aleagă ceva. Garderoba ei era compusă în întregime din lucruri purtate și din colanți Walmart, la reducere. Dar era așa de mândră când se ducea să-și aleagă o rochie, încât ar fi putut la fel de bine să fie într-un magazin de lux.

Când ne mutaserăm în locuința de tranzit, mama îmi dăduse cutiile cu vechituri pe care le ținea prin toată casa. Acum, cu lipsa mea de spațiu, mi se părea că mă împovărase cu niște lucruri de care nu avea nevoie și pentru care nu voise să închirieze un depozit. Lucrurile mari le-am dus la centrele de donație sau la consignații, pentru că spațiul mic al garsonierei, la fel ca la adăpost – unde nu aveam decât o cameră –, nu-mi permitea să adun prea multe obiecte. Din cauza acestei lipse de spațiu nu-mi permiteam să țin decât strictul necesar. Mi-am amintit de revistele pe care le frunzărisem, unde erau prezentate cupluri care au decis să-și reducă la minimum lucrurile ori au ales să se mute într-o casă mică, lăudându-se cât de mult protejau ei mediul. Dar ei puteau oricând alege să se mute înapoi într-o casă normală cu două dormitoare, un birou, două băi mari. Și eu aș fi simțit poate altceva despre garsoniera noastră dacă, în ziua plății chiriei, aș fi știut că-mi pot oricând permite ceva de trei ori mai mare.

În săptămânile de după mutare, Pam mi-a oferit un spațiu din depozitul ei până ce aveam să mă gândesc ce voi face cu toate lucrurile alea. M-am dus la birourile Classic Clean să-mi refac proviziile, să-mi iau cecul și să-mi schimb adresa.

– Cum e noul loc? m-a întrebat Pam în stilul ei zglobiu.

Am încercat să îi dau un răspuns pozitiv sau măcar să-i imit stilul vesel.

– E bine, am zis. Doar că nu știu ce să fac cu lucrurile noastre. Travis nu e de acord să țin o parte la el și nu-mi permit să închiriez un depozit.

M-am oprit, încercând să nu-mi vărs tot oful în capul șefei mele. Dar ea avea un stil așa de sincer să mă întrebe ce fac, mă asculta cu atâta atenție când răspundeam, încât începuse să umple un rol maternal de care aveam cu disperare nevoie în viața mea.

Nu era ușor pentru mine să hotărăsc ce vreau să păstrez și ce să donez sau să vând. Cărțile pentru copii, fotografiile, scrisorile vechi, anuarele și agendele nu aveau nicio valoare, dar ocupau un spațiu valoros. Apoi am trecut la hainele mele, scăpând de cele groase de iarnă și de costumele de pescuit păstrate din Alaska, de rochiile și de fustele pe care nu le mai purtam. Obiectele din gospodărie erau cel mai greu de triat. Trebuia să decid nu numai dacă aveam loc pentru ele, ci și dacă îmi voi permite să le înlocuiesc. Nu prea mai foloseam oala pentru chili a tatei, dar avea o mare valoare sentimentală, la fel și farfuriile de la nunta părinților mei. Erau doar lucruri și nu aveam loc pentru ele. Așa că eu și cu Mia aveam fiecare două prosoape, doi bureți de baie și câte un set de așternuturi. În dulapul meu, care inițial fusese debara pentru mături și mopuri, îmi țineam toată garderoba: două perechi de blugi, o pereche de pantaloni kaki, o cămașă frumoasă și o rochie elegantă pe care mi-o cumpărasem cu banii mei. Restul erau tricourile de la Classic Clean și pantalonii de muncă. Nu mă lăsa sufletul să renunț la multe dintre lucrurile Miei și am găsit moduri creative de a aranja cărțile, jucăriile și plușurile ei în așa fel încât să pară parte din decor. Erau atâtea lucruri de triat, decizii de luat pentru ce era de aruncat și ce era de păstrat, durerea de a fi nevoită să mă despart de atâtea era sfâșietoare. O parte

dintre ele le-am depozitat în pivnița de sub apartamentul nostru, dar nu prea multe, de teamă că vor fi distruse de umezeală, mucegai și șoareci. Dar nici nu puteam să le arunc pe toate. În ele era toată istoria noastră.

Nu puteam să-i spun toate astea lui Pam, dar mi s-a părut că m-a înțeles, intuitiv. Poate trecuse și ea odinioară prin aceeași dilemă ca mamă singură, nevoită să-și gestioneze judicios spațiul. Dintr-odată, fața ei a căpătat un fel de strălucire de doamnă Crăciun și mi-a făcut semn să o urmez.

Am intrat pe ușa magaziei dintre birou și casa ei și a arătat spre spațiul mic de sus:

– Sus, acolo, e destul de mult loc și nu e folosit, a zis ea, ridicând din umeri.

Spațiul avea o scară șubredă pe care urma cumva să-mi car toate lucrurile sus. Jos erau depozitate o sumedenie de obiecte vechi, genul de lucruri pe care le găsești la vânzările din garaje.

– Dacă ai nevoie de ceva, de orice, poți să iei.

A arătat spre numeroasele rafturi din plastic și ulcioare când a văzut că mă uit la ele. – Poți să iei din orice grămadă. Biserica noastră organizează o vânzare uriașă în curte pentru că are nevoie de donații, dar dacă vezi ceva ce-ți place, ia.

M-am uitat în jos și am văzut un scăunel vechi pentru picioare:

– L-aș putea folosi ca măsuță de cafea, am zis.

Pam a zâmbit și a dat din cap:

– Și poate ulcica asta pentru ustensilele de bucătărie.

– Dacă mai ai nevoie de ceva, indiferent ce, dacă vrei să spăl eu cârpele tale de la muncă, doar să-mi spui. Îmi venea să o îmbrățișez. Îmi doream să mă îmbrățișeze. Aveam o nevoie dispera-

tă de o mamă, încât mă vedeam înghițindu-mi cu greu lacrimile și cerșind una.

– Și am nevoie de ajutor cu grădina, dacă ești disponibilă.

– Am timp weekendul următor, știu sigur, am sărit imediat. Pot să-mi verific calendarul, dacă ai nevoie mai repede.

– E bine, a zis ea. Nu e nicio grabă. A deschis ușa la o încăpere anexată magaziei, unde erau depozitate stocurile de produse pentru curățenie.

– Poate ai putea organiza și camera asta.

Când a aprins lumina, am văzut un hol lung plin cu aspiratoare, soluții pentru podele, șiruri de mopuri și sticle. Deja calculam în gând cât voi câștiga de aici.

Pam mi-a zâmbit. Ochii ei au strălucit și mai tare. Cu trupul ei scund, rotofei și cu sufletul ei bun, mă întrebam dacă și celelalte fete se simțeau la fel de apropiate de ea.

În weekendurile libere, am început să îmi ordonez lucrurile depozitate la Pam. Am înghesuit hârtiile, cărțile și lucrurile de păstrat în două cutii. Multe dintre ele au ajuns fie la gunoi, fie la magazinele second-hand. Așa am scăpat de lucruri pe care odinioară le-am împachetat cu grijă ca să le păstrez. Într-o după-amiază, când știam că nu e nimeni acasă, am scăpat și de ultimele haine de bebeluș pe care le păstrasem: câteva costumașe de nou-născuți pe care le lăsasem la urmă. Sperasem ca un alt bebeluș al meu să le poarte pe viitor. Acum puteam măcar să le schimb la consignație pentru niște haine bune ca să îmi îmbrac copilul pe care îl aveam deja și care avea mereu nevoie de pantaloni și pantofi noi. Poate era o lecție de învățat aici: bucură-te de lucrurile pe care le ai, de viața pe care o ai, folosind spațiul care ți-a fost dat. Mi-aș fi dorit să nu fi fost o călătorie forțată, dar am recunoscut că era o parte importantă din mine.

13

Casa lui Wendy

La a treia mea vizită la casa lui Wendy, sănătatea ei a început să se deterioreze brusc și vizibil. „Cancerul ăsta nu-mi mai dă prea mult timp", i-a scăpat ei într-o conversație, cu umerii nefiresc de căzuți. Nu prea ai ce răspunde la așa ceva, prin urmare am dat și eu din cap, la fel ca ea, aprobând-o cu compasiune. Și totuși, cămășile lui Wendy erau în continuare apretate. Iar casa ei era atât de curată, încât de multe ori nu înțelegeam de ce mă plătește și pe mine să lucrez acolo.

Uneori, după ce terminam bucătăria, îmi pregătea masa de prânz, insistând să stau cu ea la masa din sufragerie. Povesteam despre copiii noștri, așezate la o masă acoperită cu o față de masă albă din dantelă, mâncând sendvișuri cu ton, tăiate în jumătăți de triunghiuri, cu bețișoare de morcov ca garnitură. Mă servea cu nes în cești de ceai, cu zahăr și lapte, pe care le amestecam cu o linguriță din argint. Parcă eram la ceaiurile la care mă prefăceam că mă duceam cu bunica în copilărie, și i-am spus asta. Wendy a zâmbit, a fluturat din mână:

– E bine să te bucuri de cești frumoase de ceai cât mai poți.

Mâinile ei tremurau destul de tare și cana zuruia pe farfurioara decorată cu floricele roz.

Casa lui Wendy era plină cu vitrine cu o sumedenie de flecușteţe, fotografii ale copiilor și nepoților, un portret din ziua nunții ei. Wendy m-a surprins odată uitând-mă la el. Îl priveam și mă gândeam ce tineri arătau, ea și soțul ei, întrebându-mă cum se face că oamenii îmbătrânesc atât de brusc, cum rămân îndrăgostiți atâția ani, cu sufletele și trupurile lor crescând împreună. A zâmbit și a arătat spre o vază cu trandafiri roșii, așezată lângă portret:

– Soțul meu avea întotdeauna grijă să am trandafiri roșii, a zis, iar pe mine m-a copleșit un sentiment amestecat, de tristeţe și invidie.

Casa lui Wendy era o „casă a bunicii" atât de tipică, încât faptul de a fi aici mă făcea să-mi fie dor de familia și de bunica mea. Bufetele din bucătărie erau pline de cărți de bucate și teancuri de hârtii: liste de cumpărături și rețete de smoothie verde. Își bea cafeaua cu zaharină și avea un coșuleț plin de astfel de pliculeţe lângă filtrul de cafea, care părea a fi mereu pornit.

Comparativ cu celelalte case, cea a lui Wendy era chiar ușoară. Spălam dulapurile, bufetele, podelele, ștergeam praful și făceam curat în baia mică de la parter. Wendy a insistat să cureţe singură baia mare de sus.

Pe podeaua din bucătărie, lângă capătul barului, era un loc unde linoleumul era foarte uzat și scorojit. Odată, când luam masa cu ea, am întrebat-o ce-i cu pata aceea, iar ea mi-a zis că acolo stătea și fuma soțul ei. S-a strâmbat la această amintire:

– Nu-mi plăcea niciodată asta, a zis, luând o sorbitură de cafea.

Am dat din cap, gândindu-mă la cizmele murdare de noroi ale lui Travis pe podeaua curată din bucătărie.

– Dar e important să nu te împiedici niciodată de fleacuri din astea, a zis ea, netezindu-și cardiganul alb purtat peste o cămașă cu dungulițe subțiri.

– Eu m-am împiedicat deja, am zis.

M-am uitat la ea: părul ei alb strălucea ca o aură în lumina puternica a prânzului.

– M-am despărțit recent de prietenul meu, am continuat. Am stat împreună un an și ceva. Fiica mea abia are 3 ani și... erau apropiați. Acum stăm într-o garsonieră micuță pe care abia mi-am permis-o. Am luat ceșcuța și am sorbit ultima gură de cafea, ca să-mi ascund obrajii îmbujorați. Faptul de a spune cu voce tare toate cuvintele astea nu numai că mi-a făcut durerea mai ascuțită, dar a făcut totul real, ca și cum era ceva ce se întâmpla cu adevărat, nu un coșmar în care ne-am trezit prinse.

Wendy a tăcut câteva clipe.

– Aș avea nevoie de mult ajutor pe-aici, a zis ea ridicându-se de pe scaun.

Și-a strâns farfuriile și am sărit să fac la fel.

– Lasă-le acolo, zice. Hai cu mine.

Am urmat-o pe scări, am trecut pe lângă scaunul electric care o ajuta să treacă peste „zilele proaste", cum zicea ea. Nu avea mulți musafiri, ceea ce mă făcea să mă întreb dacă își punea hainele alea frumoase și se coafa pentru mine. Nu fusesem până acum sus, la etaj, poate doar o dată, de două ori, cât aspirasem pe scări. Dormitorul ei era imediat pe dreapta, cum urcai scara; aici dormea cu câinele ei alb, mătăhălos, care fornăia puternic și care învățase să sune la soneria de lângă ușa glisantă când voia afară.

Când a deschis ușa dormitorului de oaspeți, lumina a năvălit pe holul pe care ne aflam noi.

Lângă pereți se aliniau zeci de cutii de pantofi, recipiente din plastic, coșuri din cauciuc; pe pat, stivuite într-un echilibru instabil, erau și mai multe cutii. Wendy a oftat.

– Am încercat să le triez și să le așez pe grămezi, în funcție de care unde merg, a zis ea. Din cauza cancerului, știi.

Am încuviințat din cap, privind la ce încerca să facă femeia asta.

– Multe dintre lucrurile pentru fiul meu sunt în garaj, a zis, uneltele și toate celelalte. Dar nepoții și nepoatele mele și copiii lor vor dori multe din astea.

O priveam cu admirație cum arăta spre grămezi și îmi spunea cine și ce va primi. În munca mea de menajeră văzusem multe încercări ale oamenilor de a se debarasa de lucruri, multe garaje împărțite și aranjate pentru viitoare vânzări din curte. Dar aici era cu totul altceva. Era o muncă pentru „viața de după": Wendy tria lucrurile și le punea deoparte pentru rudele ei pentru după ce ea nu va mai fi.

Nu am idee dacă Wendy știa cât mai avea de trăit, dar, chiar dacă știa, mie nu mi-a spus niciodată. Munca suplimentară pe care m-a angajat s-o fac în iulie ne-a ajutat, pe mine și pe Mia, să supraviețuim cheltuielilor neașteptate cu mutatul și cu reparația de 300 de dolari a mașinii, care altminteri m-ar fi doborât. I-am smuls buruienile, i-am aranjat lucrurile pe categorii, am făcut o curățenie temeinică în casa ei, pentru a-i scuti familia de toate astea. Wendy era atât de pragmatică când m-a rugat să fac toate acestea. Am admirat-o, oricât de ciudat ar suna, și am sperat să fiu la fel de împăcată la sfârșitul vieții, să-mi aranjez cu calm

toate lucrurile în loc să mă zbat să-mi cer iertare sau să bifez cine știe de dorințe de pe o ultimă listă.

Cea mai mare parte a zilei de 4 Iulie am lucrat în grădina ei, smulgând buruienile dintre straturile cu flori și de sub tufele de tuia. Trecuse ceva vreme de când nu mai făcusem munca asta și uitasem cât de mult îmi plăcea să muncesc afară. Zilele mi le petreceam făcând curat în case aglomerate, cu aerul condiționat sau căldura închise când ocupanții nu erau acasă.

La mine, mă luptam necontenit cu mucegaiul. Zona noastră de somn, cu pereții ei făcuți din ferestre mari, devenea o adevărată saună în soarele după-amiezii. Dacă ploua, era un fel de seră. Dormitul devenise imposibil pentru Mia, ea, care era în stare să doarmă cu orice zgomote, inclusiv cu focurile de artificii.

Într-o după-amiază Travis a trecut pe la noi să o vadă pe Mia și, după ce a bodogănit că e mult prea cald, a plecat brusc și s-a întors peste o jumătate de oră cu un aparat de aer condiționat pe care mi l-a instalat la fereastră. L-a deschis la maximum. Mia și cu mine ne-am băgat fețele sub jetul de aer rece. Părea scump, aproape un lux. Poate îl vom folosi numai când ajungem acasă sau înainte de culcare, să răcorim puțin încăperea, ca să nu ne încarce prea mult factura la electricitate. Mă îngrijora că aerul mirosea a mucegai. Toate din locuința asta păreau a contribui la proliferarea mucegaiului care creștea pe cadrele ferestrelor din jurul nostru.

Afară puteam respira în voie. Când munceam, ascultam zgomotele din vecini, nu muzica de pe iPod. În weekendul de 4 Iulie mulți dintre vecinii lui Wendy aprindeau deja artificii sau făceau grătar. Din când în când îmi venea câte un miros de carne prăjită pe la nas și îmi ploua în gură de poftă. Îmi imaginam frunzele de salată, feliile groase de roșii, brânza, ketchupul și maioneza tur-

nate cu generozitate, toate ajutate de o sticlă de bere rece. De sub tufele de tuia, îmi imaginam cum copiii aleargă de colo colo prin grădinile vecinilor, cu artificii în mâini. În weekendul ăsta Mia era la Jamie și îmi doream să fie la un grătar cu tatăl ei, înconjurată de copii de-o seamă cu ea. Speram că va apuca să vadă artificiile în noaptea asta.

Wendy mi-a scris cecul cu o mână tremurătoare, insistând să îmi plătească și pentru pauza de prânz.

– Timpul tău e prețios, a zis întinzându-mi cecul cu numele și adresa ei, pe care erau imprimați trandafiri roz.

După vreo două luni, Wendy a anulat curățenia.

– Nu-mi mai permit, mi-a spus la telefon și am simțit regretul chiar și în vocea aceea atât de slăbită.

Nu știu când a murit, cred că destul de repede după ce am încheiat curățenia la casa ei. Mă gândeam adesea la conversațiile noastre la sendvișuri și cafea, la bețișoarele de morcovi care rămâneau neatinse în fața ei sau poate că farfuria ei era mai mult de decor. Dar chiar dacă nu avea poftă de mâncare, măcar nu ne luam masa singure. Evocarea după-amiezilor cu Wendy îmi amintea nu numai că timpul meu era prețios, ci și că, chiar dacă spălam veceuri sau culegeam ambalaje de bomboane din florile ei, și eu aveam valoare.

Weekendurile fără muncă sau fără Mia erau asurzitor de tăcute. Din cauza chiriei, semestrul acela nu mi-am permis taxa școlară, așa că nu aveam teme de recuperat sau o curte prin care să deretic, sau bani pe care să-i risipesc pe un pahar cu o prietenă. Până și drumul la Seattle sau Bellingham costa prea mult, că stăteam acasă. Încercam să mă duc în parc și să citesc pe o pătură, în iarbă, dar mă rodea invidia când vedeam cupluri și familii luând

prânzul, tați jucându-se cu copiii în timp ce mamele stăteau cu bebelușii la umbră.

Cumpăratul, gătitul și mâncatul au devenit mai mult o corvoadă decât o plăcere, dat fiind că dieta mea era așa de monotonă. Când îmi permiteam, făceam o cantitate mai mare de piure din care pregăteam plăcințele prăjite cu unt, peste care puneam un ou pentru micul dejun, sau le luam ca gustare la muncă. În afară de batoanele proteice și sendvișurile cu unt de arahide și jeleu, mâncam boluri imense cu tăiței. Am învățat cum să îmi fac sosul meu cu oțet de vin, Sriracha, sos de soia, puțin zahăr și ulei de susan. Costul inițial al sosurilor a fost mare, dar nu suportam să mănânc pachețelele cu arome. Bolurile acelea imense de tăiței cu sos erau versiunea mea de masă sofisticată. Adăugam varză călită, broccoli, ceapă sau orice găseam la reducere, deasupra puneam ouă fierte tari și carne tăiată subțire, tot de la reducere. Produsele proaspete au devenit un fel de delicatesă. Nu cumpăram decât legume care costau un dolar sau mai puțin, și numai la început de lună.

Dintr-un motiv sau altul – fie că Mia mânca mai mult decât de obicei pentru că nu mâncase la grădiniță și trebuia să-i dau mic dejun, gustări și cine, fie pentru că era în creștere și avea nevoie de vitamine – a doua repriză de cumpărături din lună trebuia să se rezume la alimentele de bază care abia dacă reușeau să ne umple burțile. Atunci cumpăram pâine și biscuiți mai ieftini, un gem despre care știam că era plin de coloranți și arome artificiale, sirop cu conținut ridicat de fructoză și cam atât. Cu astea trebuia să-mi cresc copilul cu cine ieftine în fața televizorului sau cu cutii cu semipreparate. Vreo două săptămâni nu mi-am permis cafea. Am dat-o pe ceai negru și m-a apucat plânsul. Deși știam că aveam posibilitatea, nu m-am dus la o cantină sau la o bancă de alimente. Alegerile noastre erau limitate, dar nu muream de foa-

me, așa că nu am izbutit niciodată să mă mobilizez să mă duc acolo. Mereu am avut impresia că existau oameni care aveau mai mare nevoie de ajutor decât noi.

Din fericire, Mia nu părea să bage de seamă, dat fiind că eu am fost mereu cea care mănâncă puțin. Dar într-o după-amiază, când am luat-o de la tatăl ei, am petrecut următoarea jumătate de oră povestindu-mi despre o petrecere aniversară la care a fost. Și nu a vorbit despre jocuri sau prieteni, ci despre mâncare.

– Aveau atâtea fructe, mami, tot zicea ea. Căpșune și zmeură, și mure, și m-au lăsat să mănânc câte am vrut!

În noaptea aceea, după ce s-a culcat, m-am uitat online după poze postate de prietenii din Port Townsend de la acea petrecere și am găsit câteva. Mia nu apărea în niciuna, dar se vedeau clar fructele. Toată masa era plină de platouri și boluri cu fructe. Am înțeles de ce era Mia atât de entuziasmată. Un pachețel de mure de 5 dolari era o mare bucurie pentru ea și de obicei îl dădea gata în câteva minute.

Alți câțiva clienți s-au oferit să mă plătească pentru câteva munci suplimentare în lunile acelea și am avut multe reacții la un anunț pe care l-am postat pe Craiglist: MUNCESC 25 DE ORE PE SĂPTĂMÂNĂ CA MENAJERĂ PROFESIONISTĂ, DAR NU-MI AJUNGE SĂ PLĂTESC FACTURILE.

Alte anunțuri asemănătoare erau postate de o echipă, soț și soție, care aveau o camionetă cu care luau gunoiul și îl duceau la groapă. Câteva erau afaceri ca ale lui Jenny: cu licență, cu asigurări și cu câțiva angajați care jonglau cu angajamente mari. Nu am crezut că postarea mea va stârni interesul sau îmi va aduce un venit suplimentar, dar am primit o duzină de telefoane ori de câte ori l-am mai postat în diferite variante.

O femeie scundă, cu ochi strălucitori, Sarah, m-a angajat să-i fac curat în casa de închiriat înainte de mutarea următorului chiriaș. Apartamentul era murdar, dar nu oribil și, în timp ce mi-a prezentat locul, a recunoscut că nu a mai angajat niciodată o menajeră. A vrut să curăț frigiderul și cuptorul, dar nu și jaluzelele. Am încercat să apreciez cam cât va dura, dar cu Mia în brațe mi-era destul de greu să mă uit prea bine la spațiu.

– Patru sau cinci ore? am presupus eu, distrasă de Mia care voia cu orice preț ceva ce văzuse pe bufet.

– Nu știu, eu m-am gândit la 100 de dolari, a zis Sharon în timp ce ne aflam pe hol. Și mi-a întins un pumn de bani. M-am uitat puțin la ea, cu o expresie neutră, neștiind cum să reacționez. Era mai mult decât primisem vreodată pentru orice slujbă individuală. Dar ea stătea cu mâna întinsă și aștepta să iau banii:

– Mi-a plăcut postarea ta, a zis. Mi-am amintit cum e să te zbați să supraviețuiești când ai pe cineva care depinde de tine.

S-a uitat la Mia care, rușinată de privirea directă a femeii, și-a ascuns capul în umărul meu.

– Mulțumesc, am zis, încercând să ascund sentimentul că am fost prinsă pe picior greșit. Nu vei fi dezamăgită.

După ce am asigurat-o pe Mia în scăunelul ei din mașină, m-am așezat la volan, uitându-mă la bord. *O fac*, mi-am spus în sinea mea, *să fiu a naibii dacă n-o fac!* M-am întors și m-am uitat la Mia și mi-a crescut inima. Am trecut prin atâtea împreună și iată, reușeam s-o scoatem la liman.

– Ce zici, vrei un Happy Meal? Teancul de bani foșnea în buzunar. Inima îmi tresălta de mândrie. Fața Miei s-a luminat și a ridicat brațele:

– Uraaa! a strigat din scăunelul ei din spate.

Am râs, reținându-mi cu greu lacrimile care îmi inundau ochii, și am strigat și eu de bucurie.

14

Casa cu plante

Alarma a sunat pentru a treia oară cu numai o jumătate de oră înainte să ajungem la cabinetul specialistului pentru operația de ureche a Miei. M-au instruit să-i fac o baie de dimineață și să o îmbrac lejer. Capul și pieptul Miei erau pline de un mucus greu, verzuliu. Vomase astă-noapte și încă o dată de dimineață, pe toată podeaua. Nu aveau cum s-o opereze atât de bolnavă fiind, dar am reușit totuși să mă mișc repede și să ajung la cabinet la timp.

Mia și-a dat seama că se întâmpla ceva. I-am spus că doctorul trebuie să se uite iar la urechile ei, numai că de data asta eu nu voi fi în cabinet. Fusesem deja la doctor de mai multe ori și fusese consultată de specialist, ca să stabilească dacă se încadra pentru operație. Nervozitatea mea era legată mai curând de anestezie decât de operație.

– Am pus tuburi în urechea fiului meu, a zis specialistul. Îi voi acorda fiicei tale exact aceleași îngrijiri.

Când am ajuns la cabinet la ora opt, ne-au trimis într-o cameră unde erau deja pregătite câteva lucruri pentru Mia, o bonetă ca să își acopere părul, botoși și un săculeț pentru hainele ei. Pe

mine mă lăsau tot mai mult puterile cu fiecare întrebare pusă de asistentă. Mia era încordată și tăcută și își ferea privirea când i-au luat temperatura, au cântărit-o, au verificat nivelul de oxigen, au ascultat-o la piept, ba chiar i-au făcut o poză cu un Polaroid.

– E serios bolnavă, i-am spus asistentei principale. A avut o răceală urâtă. A tușit și i-a curs nasul rău. Cred că e o infecție, i-am spus altei asistente. Specialistul o să verifice dacă trebuie să-i scoată polipii. Nu îi scoate pur și simplu, nu, doar verifică.

O asistentă brunetă și mai în vârstă cu mâinile atât de reci, că Mia s-a ferit când a vrut să-i asculte inima, a întrebat dacă avem umidificator acasă.

Am clătinat din cap că nu, gândindu-mă la condensul de la ferestre, la mucegaiul de pe ramele geamurilor pe care l-am frecat când ne-am mutat și care revenea ori de câte ori ploua.

– Nu pot..., am început.

– Trebuie să iei unul chiar azi, a zis ea, scriind ceva pe fișa Miei.

– Eu..., și m-am uitat în podea. Nu am bani.

Asistenta s-a îndreptat de spate, a strâns buzele și a încrucișat brațele pe piept, uitându-se la Mia, nu la mine.

– Unde sunt bunicii? Nu are bunici? Dacă ar fi nepoata mea, imediat i-aș cumpăra un aparat din ăsta.

– Familia mea nu ne poate ajuta, am încercat să-i explic, probabil dând prea multe informații unui străin. Adică, tata și mama mea vitregă nu pot. Mama e în Europa și nu ne poate ajuta, dar tata chiar nu are bani.

Asistenta a plescăit. Ochii Mirei au rămas fixați asupra mânuțelor ei pe care le-a împletit și le-a vârât între picioare. Ori îi era frig, ori voia să facă pipi. De câte ori am întrebat-o, a făcut semn că nu.

– Nu știu cum o bunică poate sta departe de nepoata ei, a zis asistenta, apoi m-a privit drept în ochi, așteptând să zic ceva. Dar Mia mi-a șoptit la ureche:

– Vreau la baie, a zis. Răsuflarea ei, îngreunată de infecție, mirosea altfel decât de obicei.

Asistenta ne-a făcut semn spre camera din stânga, mai jos pe hol. Am dus-o pe Mia în brațe și am așezat-o pe toaletă. Ea s-a aplecat de tot înainte, cu pieptul lipit de picioare, și a vomat o baltă verde de mucus. Una dintre asistente era în ușă și a întrebat-o pe recepționeră unde ne-am dus. I-am făcut semn cu mâna să vină la baie, să-i arăt ce s-a întâmplat. *Uite dovada*, îmi venea să-i zic. *Copilul meu e prea bolnav pentru operație.*

– Mă ocup eu, a zis asistenta. Întoarceți-vă în cabinet.

Am așteptat acolo câteva minute, suficient cât să mă satur și să vreau să iau sacoșa cu haine, s-o îmbrac pe Mia.

S-a auzit o bătaie în ușă și a intrat specialistul. Nu ne-a salutat, el nu saluta niciodată, și s-a așezat pe scaun. Ne-am uitat unii la alții câteva clipe, el măsurându-ne de sus până jos.

– Probabil că-i e rău pentru că e agitată. Dacă tu ești agitată, e și ea agitată.

– Nu am avut timp să fiu agitată, am bombănit.

El s-a lăsat pe spate, a încrucișat brațele, apoi s-a ridicat și s-a uitat la noi de sus:

– Dacă nu vrei să facem operația, e-n regulă. Câștig și eu ceva timp.

– Nu, am zis, încruntându-mă.

Mă întrebam dacă mi-ar fi vorbit la fel dacă aș fi avut un soț alături sau dacă Mia nu ar fi fost pe Medicaid:

– Nu am spus asta. A fost bolnavă. Este bolnavă. M-am gândit că e prea bolnavă ca să fie operată azi. Nu știu ce caut aici, de

fapt. Sunt prea obosită ca să fiu în stare să mă gândesc la toate astea.

– Operația o va ajuta, a zis. Încerc să vă ajut.

Am dat din cap. Am încercat să nu plâng și să rezist tentației de a mă prăbuși pe scaun plângând, să nu cedez în fața greutăților copleșitoare de a avea grijă de un copil atât de bolnav în timp ce mă luptam ca o nebună să plătesc chiria dintr-o slujbă care nu-mi oferea niciun fel de beneficii, o slujbă la care, dacă nu mă prezentam, nu știam dacă o voi mai avea. Nu că m-aș fi așteptat la vreun beneficiu. Lipsa beneficiilor vine la pachet cu slujbele plătite cu salariul minim. Doar că mi se părea că ar trebui să se facă excepții pentru cei care aveau alte persoane în îngrijire: Am încredere în dumneavoastră, am zis uitându-mă la Mia, ținând-o de după umeri și știind că va trebui să o las să se ducă cu el.

A venit altă asistentă să o ia pe Mia pentru operație. Apoi a apărut alta, cu niște acte pentru mine: instrucțiuni despre cum să am grijă de Mia în următoarele două săptămâni.

– Ești fiica lui Dan și a lui Karen, nu? a întrebat. Am încuviințat. Mi s-a părut mie că te recunosc. Măi, să fie! Mia îți seamănă leit! Seamănă perfect cu tine când erai mică. Expresia mea nedumerită a determinat-o să se prezinte. Era soția avocatului care se ocupase de un mic incident cu mașina, pe care îl avusesem la 16 ani.

– I-am cunoscut pe părinții tăi de când au început să meargă la biserica Bethany, când tu erai în scutece!

„Încă în scutece!"... Asta m-a făcut să-mi amintesc de povestea pe care mi-o spunea mama despre când se grăbeau să ajungă la biserică într-o duminică dimineața. Au ajuns acolo după ce slujba începuse deja. Tata m-a predat în brațele mamei, iar ea m-a mângâiat pe fundul gol. Aveam 2 ani, ei aveau 22. În graba

lor, uitaseră să-mi pună scutece și nu aveau nimic de felul ăsta la ei. M-am întrebat dacă asistenta asta îi văzuse. Mă întrebam dacă îi ajutase și pe ei.

Faptul că am stat de vorbă cu ea m-a ajutat să treacă mai ușor timpul cât Mia a fost în operație. Am citit o sumedenie de articole online referitoare la ce trebuie să te aștepți când un copil iese din operație, dar tot nu eram pregătită emoțional. A fost bine să îmi țină cineva companie, să mă distragă de la gândurile mele, să mă ajute să respir. Gândul că mi-aș putea pierde copilul, că ar putea să nu se trezească din anestezie era ceva înfiorător, numai la asta mă gândeam. Trebuia să fac apel la toată forța mea ca să mă țin tare, dacă nu pentru mine, măcar pentru ea. Niciuna dintre noi nu avea nevoie de un stres suplimentar.

Mia a ieșit din operație la ora nouă dimineața, pe o targă cu roți, cu tuburi în gură. Avea fața udă de lacrimi, roșie de furie, și se uita în jur cu ochii mari, speriați, ca și cum nu ar fi văzut nimic. Au împins patul mobil lângă un pat fix din salon, ca să se poată târî de pe unul pe altul. M-am aplecat, am susținut-o de spate și am început să-i susur la ureche, neștiind cât mă aude, întrebându-mă dacă o dureau urechile, neștiind ce i-au făcut acolo, dacă i-a fost frică pentru că nu am fost lângă ea, să o țin de mână.

– O să fie bine, draga mea, ești bine.

Mia s-a făcut covrig, întinsă pe-o parte, rigidă, apoi a început să se agite, să geamă și să tragă de leucoplastul care îi ținea acele în brațe. Am intervenit împreună cu o asistentă. Mia s-a ridicat în patru labe, scuipând tubul din gură, apoi s-a așezat în genunchi. S-a întins după mine, odată cu mâinile ridicând și tuburile lipite de ele. M-am uitat la asistentă, ea a încuviințat din cap, așa că mi-am luat fata în brațe, în poală, am mângâiat-o și alinat-o cât m-am priceput, repetându-i iar și iar că o să fie bine.

– Vreau suc, a gemut ea, prăbușindu-se la pieptul meu din cauza efortului și probabil a durerii din pricina încercării disperate de a articula aceste câteva cuvinte. Am auzit-o cum scânceș-te. Asistenta mi-a dat o cănișă cu picurător. Mia s-a ridicat și a băut jumătate, apoi s-a ghemuit iar în brațele mele.

Peste o oră, eram în parcare cu Mia îmbrăcată, dar tot în brațele mele, încă nepregătită să o pun pe scaunul ei din spate și să conduc câteva blocuri mai încolo, până acasă. Ne-au scos repede afară, dar înainte ne-au împrumutat un umidificator în formă de Mickey Mouse.

– Da, nouă ne place să ne mișcăm repede, a spus asistenta, punându-l pe capota mașinii mele. Am rămas acolo, în parcare, strângându-mi fata în brațe, uitându-mă la clădire și simțindu-mă mai singură ca niciodată. Am trecut și prin asta. Mia a supraviețuit operației, dar în clipa aceea mi se părea că m-a învăluit un fel de mantie. Nu era un sentiment de putere, de bucurie pentru ceea ce am reușit să facem; era o cufundare și mai adâncă în hăul singurătății de unde trebuia să învăț să inspir și să expir din nou. Era o nouă existență, una în care mă voi trezi și mă voi duce la culcare de acum încolo.

Înainte de a ajunge la ea, în următoarea dimineață de luni, proprietara Casei cu Plante mutase tot ce putuse de pe podea. Strânsese covoarele pusese teancurile de reviste pe scaune, stivuise cărțile, echipamentul de gimnastică și pantofii pe pat. Instrucțiunile ei erau de-a dreptul militare, cele mai specifice din câte avusesem până atunci: curățenie temeinică a podelelor, bucătăriei, băii și inspectarea ramelor ferestrelor de mucegai.

În Casa cu Plante nu mai trăiau copii. Camera fiului proprietarilor nu se schimbase prea mult de când acesta se mutase. Trofeele lui erau tot pe pervazul din spatele patului. Au adus un bi-

rou acolo și niște clape, unde soția dădea lecții de pian. Mă întrebam dacă nu ar fi fost mai ușor să folosească pianul mare de la intrare. Soțul era un fel de pastor sau poate lucra la biserică. Aveau rugăciuni scrise, înrămate și agățate pe pereți în toată casa.

Soția avea ghivece pe roți cu plante uriașe, pe care le mutam de ici colo ca să șterg pe dedesubt. Fiecare fereastră din living avea câte cinci–șase plante agățătoare prinse de cârlige în tavan. Lângă plantele agățătoare erau cactușii, iar vițele de filodendron atârnau printre faldurile draperiilor. Am reușit să smulg doi lăstari de plante agățătoare și i-am dus acasă, să-i pun și eu într-un ghiveci. Voiam să fiu și eu înconjurată de verde, de viață care crește. Dar nu-mi permiteam să le cumpăr de la magazin.

În baie nu erau plante. Dar era mucegai. M-am cocoțat pe marginea căzii ca să curăț mucegaiul de la îmbinarea peretelui din spatele căzii cu tavanul. Soția scotea perdeaua de la duș și o împăturea, punând-o peste stinghie. Scotea covorașele și prosoapele și le punea la spălat. Până să ajung eu, baia era goală, dezolantă, albă. Închideam umidificatorul pe care-l folosea pentru filtrarea aerului, ca să aud ecoul mișcărilor mele. Îmi plăcea să cânt în baie, să-mi aud vocea reverberând din pereți.

Copil fiind, cântasem în corul școlii, jucasem în spectacolele de la deschiderea școlii, în musicalurile de primăvară. Nu cântasem niciodată solo, dar îmi plăcea să fiu pe scenă. Când mergeam pe stradă cu prietenele mele, de multe ori începeam să cântăm. Casele goale îmi ofereau un spațiu unde puteam cânta iar, fără teama că mă va auzi cineva. Puteam fi Adele, Tegan și Sara sau Widespread Panic.

În lunea aceea de după operația Miei, stăteam în Casa cu Plante și cântam tare, cu voce bubuitoare, până când am început să plâng și nu m-am mai putut opri.

Când am scos ultima cârpă uscată să șterg pereții dușului, lacrimile mi-au umplut ochii și am dus imediat mâna la față să le ascund. Am apăsat palmele pe ochi, am suspinat, m-am lăsat în genunchi și mi-am amintit ce repede ne-au scos pe ușa salonului de recuperare, la spital. De îndată ce Mia a sorbit niște suc și a vrut să facă pipi, a trebuit să plecăm. Nici măcar nu m-au lăsat să stau cu ea în sala de așteptare. Dar eu nu eram pregătită s-o las din brațe; nu puteam să conduc, să fiu atentă la drum. M-am sprijinit de mașina încă fierbinte de la soarele dimineții – cu fata mea în brațe –, i-am pus piciorușele în jurul mijlocului, i-am strâns pulpa, apoi am cuprins-o cu amândouă brațele, îngropându-mi fața în gâtul ei. Eram acolo pentru Mia, dar aveam și eu nevoie ca cineva să fie acolo pentru mine, să mă țină de mână. Uneori și mamele au nevoie de o mamă.

Rar s-a întâmplat ca Mia să mă vadă plângând. Plânsul însemna o recunoaștere a înfrângerii. Ca și cum mintea, corpul meu ar fi cedat. Teama mea cea mare era că nu voi fi în stare să mă opresc din plâns. Sau că nu voi putea respira. Sau că mintea mea mă va păcăli cumva că aș putea muri. Cam așa mă simțeam plângând acolo, în baia oamenilor, ca și cum mi-aș fi pierdut controlul în acea eliberare de care corpul meu avea atâta nevoie. Cu toate lucrurile care se petreceau în jurul meu și pe care nu le puteam niciodată controla, singurele pe care le aveam în control erau reacțiile mele. Dacă începeam să plâng ori de câte ori se întâmpla ceva rău, ar fi trebuit să plâng tot timpul.

Tocmai simțeam că s-a putea să cedez, când ceva s-a schimbat. Pereții casei s-au strâns în jurul meu. Mă simțeam în siguranță. Casa aceea mi-a vorbit. Mă urmărise cum caut prin agendă biserici care mi-ar putea dona fonduri ca să mă ajute să plătesc chiria după ce aflasem că lista de așteptare pentru Secțiunea 8 era

cam de cinci ani. Casa mă cunoștea, o cunoșteam și eu. Știam că proprietarul avea permanent infecții la sinusuri și să avea o mulțime de remedii, că lucra în dormitor după niște videouri ciudate de aerobic din anii '80. Casa a fost martoră la telefoanele mele disperate la asistenți sociali pe care îi întrebam iar și iar dacă mă calificam pentru un ajutor financiar, oricare. În timp ce făceam curat în bucătărie, mă certam aprins cu Jamie. Am curățat toată sufrageria cu telefonul la ureche, așteptând reînnoirea tichetelor de masă. Am îngenuncheat pe fundul căzii, iar pereții Casei cu Plante mă apărau și mă alinau cu tăcerea lor stoică.

15

Casa Bucătarului

Când locuiam la adăpost, stăteam trează până târziu, noapte, după ce Mia adormea. Singură, în noapte, î creasem o viziune a unei „vieți fericite". Asta includea o grădi mare, cu iarbă verde proaspăt tăiată, un copac de care atârna leagăn. Nu era foarte mare, dar suficient de vastă cât Mia să al ge în jurul ei, poate cu un câine după ea, și să-și construias corturi din covorașe puse peste mobilă. Mia avea nu numai c mera ei, ci și baia ei. Poate exista și un dormitor de oaspeți și birou adevărat, în care să pot scrie. Un colțar adevărat, o canap Un garaj. Dacă am fi avut lucrurile astea, ce fericite am fi f amândouă!

Majoritatea clienților mei aveau toate astea – toate lucrurile care visam stând acolo, singură, în întuneric –, dar nu păreau a bucura de viață mai mult decât mine. Mulți munceau mult, c parte de casa pe care se chinuiau din răsputeri să o plăteas uneori având locuri de muncă la distanțe mai mari decât mi Am început să fiu atentă la lucrurile de pe bufetele lor din bu tărie: facturile pentru covoare mai scumpe decât mașina m notele de plată de la spălătorie cu care aș fi putut să-mi înlocui

jumătate din garderobă. Spre deosebire de ei, eu îmi împărțeam salariul pe o oră în sume pentru câte cincisprezece minute ca să aflu cât din munca mea fizică mă costa benzina. În cele mai multe zile pierdeam o oră de muncă pentru a-mi plăti benzina care să mă ducă acolo. Dar clienții mei munceau mult mai multe ore ca să-și plătească mașinile scumpe, bărcile, sofalele pe care le țineau acoperite cu o husă.

Munceau ca să plătească Classic Clean care îmi dădea salariul minim ca să le fac casa lună, ordonată, plăcută. În timp ce ei mă plăteau pentru munca mea ca pe un fel de zână a curățeniei, eu eram orice, numai asta nu. Mă învârteam prin casa lor ca o fantomă. Fața mea era cenușie din cauza lipsei soarelui, aveam cearcăne negre sub ochi din cauza oboselii. De obicei aveam părul nespălat, prins într-o coadă la spate sau acoperit cu un batic ori o pălărie. Am purtat pantalonii cargo Carhartt până ce găurile din genunchi s-au mărit așa de tare, încât șefii mei mi-au zis să-i înlocuiesc. Nu îmi permiteam să dau bani pe haine, nici măcar pentru muncă. Am muncit bolnavă fiind și mi-am dus fata la grădiniță când ar fi trebuit să stea acasă. Serviciul meu nu oferea concedii medicale plătite, zile de vacanță, nici o viitoare creștere a salariului; dar cu toate astea, eu ceream mai mult de muncă. Banii pierduți din orele nemuncite rar puteau fi înlocuiți, iar dacă ratam prea multe, riscam să fiu concediată. Buna stare a mașinii mele era vitală, pentru că un furtun rupt, un termostat stricat, chiar și un cauciuc dezumflat ne arunca mult înapoi, pe drumul spre adăpostul pentru săraci. Asta era viața mea fără martori, în timp ce o lustruiam pe a altora ca să o fac să pară perfectă.

Casa Bucătarului avea două aripi: dormitorul de oaspeți și biroul la un capăt și dormitorul matrimonial cu un hol care ducea la un garaj acoperit, unde cei doi câini ai lor, doi terieri Westmin-

ster, lăsau mereu băltoace de pipi. În ziua în care făceam curățenie, domnul sau doamna Lund îi luau la serviciu. Nu am observat că unul s-a apucat să facă și treaba mare sub masa din sufragerie. Am gemut. Covor bej. Bej-deschis. Aproape alb. Nicio șansă să scop petele de rahat de pe ea.

Nu-l văzusem pe proprietarul casei decât o singură dată în șase luni de zile, deși munceam aici câte trei ore, din două în două săptămâni, joia. Casa Bucătarului a fost unul din primii clienți ai lui Pam. Făceam curat aici săptămânal, câte două ore, chestie la care am obiectat, căci casa era uriașă. Ar fi trebuit să transpir zdravăn la casa aia, prea ocupată să mă opresc să dau un mesaj, să răspund la telefon și mereu cu frica-n sân că nu voi termina la timp. Și categoric nu aș fi avut timp să stau să frec petele maronii de caca de cățel.

În ziua aceea mai aveam o casă – Casa Doamnei cu Țigara –, o altă slujbă de trei ore, care se afla la douăzeci de minute distanță. Un program complet de lucru era, în mod normal, un fel de evadare. Trei, patru sau șase ore de mișcare constantă: de la stânga bufetului la dreapta, frecând chiuveta, ștergând podelele, ștergând praful, ștergând balele lăsate de câini pe ușile de sticlă, aspirând holurile, frecând toaletele, ștergând oglinzile fără a mă opri să mă uit în ele, ignorând durerile musculare care deveneau tot mai constante de-a lungul întregii zile, uneori junghiurile sau furnicăturile din picioare și brațe. După ce faci săptămâni la rând aceleași mișcări – de la cap la coadă, la aceeași oră, în aceeași zi, o dată la două săptămâni –, nu te mai gândești la ce ai de făcut în continuare. Mișcările devin automate, de rutină. Mușchii devin încordați și antrenați. Mișcarea și rutina caselor erau un necesar răgaz în care nu trebuia să mă gândesc, într-o perioadă în care toate aspectele din viața mea presupuneau decizie dificilă după

decizie dificilă. Presupun că evadarea a fost puțin cam *prea* pe negândite, așa că m-am trezit în rahat până peste cap.

Casa Bucătarului era o casă pe care o invidiam pentru vedere ci, grădina cu copaci din care merele cădeau în iarbă și putrezeau înainte ca grădinarii să le adune. Îmi doream veranda lor din spate cu mobila din lemn lăcuit și pernuțele asortate. Îmi imaginam după-amiezile lor lenețe de weekend: creveți la grătar, vin rosé în pahare cu picior înalt, sorbit sub acoperișul cu dungi, care se întindea dintr-un capăt în altul al casei. Părea un vis; iar oamenii ăștia, cu holurile lor străjuite de picturi cu imagini din Paris, aveau șansa de a-l trăi zilnic.

Bufetele de la bucătărie erau pline cu mâncare, iar prăjiturelele frumos aranjate îmi lăsau gura apă. De Crăciun aveau decorațiuni impecabile. M-am oprit să admir ornamentele din pomul de Crăciun. Aveau toate seriile Hallmark numite *Frosty Friends* pe care mama le-a colecționat ani de zile când locuiam în Alaska. Mama mi le-a dat mie pe toate după divorț, dar jumătate s-au pierdut cu toate mutările mele. Când am văzut ornamentul din 1985 – primul nostru Crăciun în Alaska –, l-am cuprins cu lăcomie în palme, amintindu-mi-o pe mama desfăcând caiacul roșu cu un copil eschimos și luându-mă în brațe să îl pun eu în brad. Mai era jumătate de an până la Crăciun și mi-am dat seama că nu știu dacă îmi voi putea permite un brad suficient de mare în studioul nostru, de care să agăț ornamentele. De obicei Mia era la Jamie de Crăciun, dat fiind că eu o aveam de Ziua Recunoștinței. Îmi doream atât de mult să aibă o viață în care să fie sigură că va vedea în brad aceleași ornamente de anul trecut. Tradițiile astea mici trecuseră neobservate în copilărie, dar acum erau tot ce-mi doream pentru fata mea.

O treime din timpul petrecut la Casa Bucătarului se ducea pe podele. Uneori mă clătinam spre mașină, frecându-mi cu mâna mușchii dureroși din zona lombară. Nu mi-e frică de durere, dar să stai aplecată ceasuri la rând și să freci e destul de dur. Spinarea mea arăta ca un semn de întrebare: am ajuns la urgențe de câteva ori. Trebuia să fiu atentă să nu o forțez, dar înghițeam 800 mg ibuprofen și îmi continuam treaba. Ultima mea greșeală la muncă a fost să mă aplec să ridic colțul unei canapele și să o împing la perete. Mi s-a părut la fel de grea ca o mașină. Mușchii spatelui, pregătiți să ridice ceva ușor, au sărit ca o bandă de cauciuc și s-au blocat. Zile de-a rând am scrâșnit din dinți de durere, neputând să dorm din cauza junghiurilor. Nu mă descurcam prea bine cu analgezicele: mă adormeau și îmi dădeau grețuri, de parcă aș fi fost pe jumătate beată.

Când am văzut că bufetele din Casa Bucătarului au început să se umple cu cutii mari cu codeină pe rețetă, am fost tentată să iau câteva. Medicamentele pe rețetă erau o prezență obișnuită în dulăpioarele din baie și în trusele din toate casele în care munceam, dar aici era o sticlă uriașă care, în intervalul de două săptămâni între vizitele mele, se golea pur și simplu.

Lonnie și cu mine nu am vorbit niciodată despre secretele pe care le dezvăluiau casele. Mulți clienți luau somnifere, alții antidepresive, alții analgezice. Poate clienții mei aveau un acces mai facil la doctori sau la asigurări medicale complexe, cu clauze generoase privitoare la prescrierea de medicamente; poate accesul la îngrijirile medicale generase obiceiul de a prescrie medicamente ca posibilă soluție. Deși am reușit să acopăr tratamentul Miei, ar fi fost nevoie de prea mulți bani să beneficiez și eu de Medicaid, așa că nu mă puteam duce la niciun doctor pentru durerile mele cronice de spate, tusea sau sinuzita. Din fericire,

Mia era în întregime acoperită, pentru asta nu trebuia să-mi fac griji, iar procesul de aplicație era simplu, se foloseau aceleași formulare pe care le depuneam pentru tichetele de mâncare. Mi-ar fi fost imposibil să îmi permit consultații regulate și vaccinuri, ca să nu mai vorbesc despre operația pe care o făcuse, dar nu mă puteam împiedica să mă întreb dacă doctorii și asistentele care o trataseră s-ar fi purtat altfel cu noi dacă nu ar fi văzut că are Medicaid. Chiar dacă m-ar fi ajutat enorm consultațiile regulate, fizioterapia sau chiar o vizită la un ginecolog, nu aș fi fost niciodată capabilă să îmi permit toate astea pentru mine. Trebuia să am grijă să nu mă rănesc, să nu mă îmbolnăvesc și să încerc să îmi gestionez singură durerea. Dar vitaminele, remediile pentru gripă și răceală pe sub mână, chiar tylenolul și ibuprofenul erau o cheltuială imensă cu bugetul și așa redus pe care-l aveam. Traiul cu durerea sau cu o boală făcea parte din existența mea cotidiană. Făcea parte din epuizarea mea. Dar clienții mei de ce aveau aceste probleme? Aveau acces la mâncare sănătoasă, sală de gimnastică, doctori și orice altceva putea ajuta un om să fie sănătos și în formă. Poate stresul de a ține case cu două etaje, o căsnicie nefericită, lupta de a menține iluzia grandorii, poate toate acestea le copleșeau sistemul imunitar în felul în care sărăcia îl copleșea pe al meu.

Am condus la casa Doamnei cu Țigările cu toate ferestrele deschise. Trebuie să fi fost peste 27 de grade, ceea ce însemna că până voi ajunge acasă, în cămăruța noastră cu geamuri, vor fi pes-

te 30 de grade. Îmi curgeau pârâiașe de sudoare pe față. Ferestrele casei ei erau mai toate spre nord, ceea ce însemna că la ea va fi mai răcoare; dar erau toate închise, iar mulțimea de lucruri, combinată cu mirosul de fum stătut amestecat cu acela de lumânări parfumate îmi făceau greață. Când am intrat, am pus mapa pe bufet, unde avea telefonul fără fir și agenda în care erau trecute programările la spa și la masaje faciale, și am văzut că îmi lăsase un bilet. *M-am gândit că ți-ar plăcea o lumânare parfumată pentru casa ta!* Am luat cutiuța argintie de alături și am deschis-o: înăuntru era o mică lumânare de un portocaliu strălucitor, care mirosea ca o piersică bine coaptă. Mirosul meu preferat. Am zâmbit, am inhalat aroma, apoi am vârât lumânarea în geantă și am sunat ca să anunț că am ajuns.

Doamna cu Țigările era un mister pentru mine. Singura noastră scurtă întâlnire s-a petrecut într-o zi când am ajuns în bucătăria ei cu două ore mai devreme decât mă așteptam. S-a grăbit să iasă înainte să apucăm să schimbăm două vorbe, dar a fost suficient pentru mine ca să observ că avea părul și machiajul impecabile. O curiozitate mi-a fost satisfăcută. Pe raftul de la baie găseam mereu noi cutii cu machiaj sau creme antirid sau cine știe ce alt recipient. Fiecare produs nou costa de la 50 de dolari în sus, dar nu am văzut niciodată sticluțe consumate sau măcar pe jumătate folosite. La două săptămâni făcea un masaj, un tratament facial, manichiura și pedichiura, și mă întrebam dacă nu cumva toate astea erau produse pe care cineva o convinsese să le cumpere, nu produse de care avea efectiv nevoie. Înfățișarea ei dovedea contrariul: arăta perfect, chiar și într-o după-amiază de joi.

Casa ei era exact lângă terenul de golf, iar golful părea un hobby care îi ocupa mult timp. În debaraua de jos, de deasupra spălătoriei și uscătorului, erau înrămate câteva cartonașe cu sco-

ruri și o fotografie a ei lângă Tiger Woods. Purta un tricou alb asortat cu pantalonii scurți bine călcați, de un alb imaculat; avea părul strâns în vârful capului și un cozoroc. Parterul casei părea blocat în timp. Când mă duceam acolo cu aspiratorul, coșul cu produse și cârpele mele, mi se părea că intru undeva, în anii '80 sau la începutul anilor '90, cu toată mobila aceea masivă și covoarele groase, albe. Dormitorul de oaspeți avea decorațiuni cu gâște canadiene și puteam să jur că erau aceleași cu care crescusem și eu. În birou era o masă extensibilă și o pistă de alergare care părea foarte veche, așezată în fața unei combine TV/VCR, la fel ca aceea pe care o aveam acasă în copilărie.

Sus făcuse o serie de îmbunătățiri: podele din lemn, blaturi noi și un frigider din oțel inoxidabil care, din câte am observat, conținea numai apă și salată.

Mobila era lucioasă, modernă și, după cantitatea de praf pe care o ștergeam de pe ea, neatinsă. Din dulapul ei am râvnit atât de mult la un cardigan din cașmir cafeniu încât o dată, când dădeam cu aspiratorul acolo, m-am oprit, l-am luat, i-am desfăcut fermoarul, l-am îmbrăcat, am pus gluga pe cap, am tras mânecile peste palme și mi-am frecat fața de moliciunea lui.

Era greu de spus că acea casă era folosită, poate cu excepția băii mici de lângă dormitorul principal și a toaletei de oaspeți de peste hol de bucătărie. Mi-era întotdeauna greață când ridicam colacul veceului ca să curăț vasul. Sub margine erau de fiecare dată pete mici de vomă.

După câteva vizite, am început să îmi dau seama între ce ore era acasă. Soțul ei deținea și lucra la o companie de construcții aflată la o oră de condus în afara orașului. Eram în 2010 și construcțiile încă erau în stand by. Probabil erau îngrijorați pentru securitatea lor, întrebându-se ce va urma. Casa lor părea mereu

pregătită de petrecere, cu lumânări false și șervete de masă, dar după praful de pe mese puteam jura că serile acelea cu oaspeți și cine elegante nu se întâmplau prea des. Cea mai mare parte a timpului pe care-l petrecea acasă stătea, cred, pe un scaun înalt de bar, din fața cuptorului care era încastrat în bar. Deasupra cuptorului era o gură de aerisire unde de obicei era mereu scrum de țigară. Alături, era un televizor mic, agenda ei cu întâlniri și un telefon fix fără fir, poate și câteva firimituri pe podea.

Pe un raft, lângă masa din sala de mese, erau mai multe lumânări pentru împrospătat atmosfera. Mirosul lor amestecat îmi dădea dureri de cap. Odată a lăsat o brichetă lângă agendă, dar în afară de o scrumieră curată pe care am găsit-o sub chiuvetă, nu am găsit alte dovezi că ar fuma. Apoi, într-o zi, când treceam prin garaj, am observat un congelator. L-am deschis și s-a dovedit a fi plin cu cutii de Virginia Slims. M-am uitat prostită la ele și am zâmbit satisfăcută. Mister rezolvat.

Acum mi-o puteam imagina cu bărbia-n palmă, aprinzându-și o țigară, suflând fumul în gura de aerisire, apoi ridicându-se, netezindu-și puțin părul, golindu-și scrumiera în garaj înainte de a o spăla și de a o șterge. Mă întrebam dacă avea țigări în geantă sau era ceva ce făcea numai în colțișorul acela din bucătărie. Nu era vorba despre fumatul în sine. Nu-mi păsa nici cât negru sub unghie dacă fuma sau nu. Secretul mă fascina pe mine, enorma energie pe care o consuma în încercarea ei de a face ca totul să pară perfect și curat.

16

Casa Donnei

Peste vară a prins tot mai mult contur ideea testelor pentru drog pentru beneficiarii de asistență socială. De când cu recesiunea, milioane de oameni apelau la ajutoarele internaționale. Contribuabilii din clasa de mijloc, care se zbăteau din greu să reziste, își exprimau vehement furia față de nedreptatea faptului că alții primeau o mână de ajutor, ceea ce a dus la creșterea tensiunilor dintre cei aflați deja pe lista de asistență guvernamentală, care beneficiau de tichete de masă, și cei care nu se calificau pentru acestea. Solicitarea de teste antidrog introducea un nou palier de judecată pentru noi, cei care primeam ajutoare, creând un nou fir narativ despre cum profitam noi, luam bani de la guvern pentru lenea noastră și acum pentru posibila dependență. Postările online îi comparau pe oamenii care primeau tichete de mâncare cu animalele sălbatice. Un meme înfățișa un urs așezat la o masă de picnic, iar dedesubt scria:

„O lecție de ironie: Programul tichetelor pentru mâncare, care aparține Departamentului de Agricultură, este onorat să anunțe că a distribuit cel mai mare număr de tichete de până acum. În același timp, Serviciul pentru Parcuri, care ține tot de Departa-

mentul de Agricultură, face apel la populație SĂ NU HRĂNEASCĂ ANIMALELE, pentru că pot deveni dependente de mâncarea noastră și nu vor mai învăța cum să supraviețuiască în sălbăticie".

O altă postare populară prezenta un bocanc sub care scria:

„Dacă trebuie să faci un test de drog ca să muncești, ar trebui să faci unul și ca să primești asistență socială".

Și încă una:

„Dacă-ți permiți droguri, alcool și țigări, atunci nu ai nevoie de tichete de masă".

Una dintre prietenele mele de pe Facebook lucra la o băcănie și a început să posteze ce cumpără oamenii pe tichetele de masă, ca să-și bată joc de ei:

„Chipsuri? Cu tichete de masă? Și suc?" Și-a încurajat prietenii să râdă de ceea ce oamenii săraci abia dacă-și permiteau să mănânce.

Alături de mine, alte aproape 47 de milioane de familii se înscriseseră anul acesta ca să primească asistență guvernamentală. Cardurile EBT, distribuite de Departamentul de Sănătate și Servicii Umanitare pentru folosirea tichetelor de mâncare sau a ajutoarelor financiare, erau o imagine obișnuită la casele de marcat din magazine. Băcăniile cu pizza precongelată nu acceptau astfel de carduri, dar eu rareori îmi foloseam tichetele pentru așa ceva. Mount Vernon, cel mai mare oraș din Skagit County, cu 33 000 oameni, a devenit casa unei mari populații de lucrători sezonieri în agricultură; multe dintre aceste familii au decis să rămână aici tot anul. Dar, pe măsură ce numărul imigranților creștea, conservatorismul local ieșea tot mai mult la iveală.

Și Donna avea o sumedenie de nemulțumiri legate de această situație. Am ajuns să depind masiv de cei 20 de dolari pe oră pe care mi-i dădea ea, plus cei 10 dolari bacșiș pe care mi-i lăsa de fiecare dată, dar numai drumul dus-întors până și de la casa ei îmi fura o oră din ziua mea de muncă. De multe ori era acolo când ajungeam. Într-o zi tocmai pleca la magazin să cumpere ingrediente pentru smoothie, căci își cumpărase un blender special.

– E pentru noul eu! a strigat ea. Dar de data asta mă duc la aprozarul din cartier. Nu îmi mai plac băcăniile mari.

– Serios? am zis eu, prefăcându-mă interesată.

Donnei îi plăceau uleiurile Mary Kay care lăsau o dungă lipicioasă și adezivă pe cadă, în care se lipea fiecare fir de păr, fiecare celulă moartă de pe pielea ei. Era greu să porți o conversație cu ea fără să ai flash-backuri cu chestiile astea. Nu mi-am dat niciodată seama dacă se aștepta ca eu să mă opresc din treabă și să vorbesc cu ea sau să îmi văd de treabă în timp ce fac conversație cu persoana al cărei păr pubian sau de pe picioare tocmai îl frecasem de pe marginile căzii.

– Ultima oară când am fost la un supermarket am stat la rând cu o familie de mexicani, a zis ea. Au folosit tichete de masă ca să-și plătească mâncarea. Iar copiii lor erau îmbrăcați la patru ace!

Am continuat să șterg praful de pe pervazul din living, plin cu bibelouri îngerași cu mâinile împreunate în rugăciune. Erau cuvinte dure. Mi-am mușcat puțin limba. M-am gândit cât de mult îi plăceau Miei rochița elegantă și pantofiorii strălucitori pe care i le luasem la schimb de la consignație. Poate Donna nu realiza că și eu trăiam cu tichete de masă.

Aș fi vrut să-i spun Donnei că nu o privea pe ea ce cumpăra, mânca sau purta familia aceea și că detestam când casiera de la

market zicea cu voce tare, să audă toată lumea de la coadă: „Cu cardul EBT?" Voiam să-i spun că cei care nu aveau actele în regulă nu puteau primi ajutoare pentru mâncare sau scutiri de taxe, chiar dacă își plăteau dările la stat. Nu puteau primi niciun fel de ajutor de stat. Acestea erau disponibile numai pentru cei născuți americani sau cei care aveau actele în regulă. Așa că acei copii, pentru care părinții riscaseră atât de mult ca să le ofere o viață mai bună, erau cetățeni care meritau la fel de mult ca fiica mea toate beneficiile puse la dispoziție de stat. Știam asta, pentru că stătusem lângă ei de multe ori, în multe birouri guvernamentale. Le auzisem conversațiile cu asistenții sociali purtate prin geamurile ghișeelor, încercările ratate de comunicare din cauza barierei lingvistice. Dar astfel de atitudini, că imigranții au venit să ne fure resursele, erau atât de răspândite, iar stigmatul care se răsfrângea asupra lor era asemănător cu cel care apăsa asupra capetelor celor care se bazau pe ajutoarele guvernamentale pentru supraviețuire. Cei care foloseau tichete de masă nu munceau îndeajuns sau, cine știe, luaseră niște decizii proaste care îi aruncaseră la periferia societății. Era ca și cum oamenii își imaginau că o facem intenționat, că noi vrem să păcălim sistemul, să furăm banii din taxe și impozite și să jefuim fondurile guvernamentale. Mai mult ca niciodată, contribuabilii – printre care și clienta mea – credeau că banii lor finanțează mâncarea oamenilor leneși și săraci.

Donna a plecat la cumpărături, nedându-și seama de reacția mea emoțională la cuvintele ei. După discuția noastră, mersul la cumpărături m-a făcut să mă simt de două ori mai vulnerabilă. Punând la socoteală și postările de pe rețelele de socializare, eram sigură că oamenii îmi urmăreau orice mișcare. Îmi făceam probleme ca nu cumva să cumpăr lucruri prea drăguțe sau prea fri-

vole. Dacă voiam să cumpăr ciocolată sau bomboane de Paști ori dulciuri de Crăciun pentru Mia cu tichetele de masă, mă duceam seara târziu la magazin, folosind self-checkout. Cu toate că aveam mare nevoie, am renunțat la folosirea cecurilor WIC pentru lapte, brânză, ouă și unt de arahide; oricum nu nimeream niciodată mărimea, brandul sau culoarea ouălor, tipul corect de suc sau cantitatea exactă de cereale. Fiecare cupon avea cerințe specifice pentru ce produse anume putea fi folosit și îmi țineam răsuflarea ori de câte ori casiera le verifica. Mereu o dădeam în bară cu câte ceva și reușeam să țin coada în loc. Poate și alții păteau la fel și casierele erau tot mai enervate ori de câte ori ne vedeau cu cupoanele acelea mari WIC în mână. Odată, după multe discuții dificile cu casiera, un cuplu în vârstă a început să clatine din cap și să pufnească în spatele meu.

Asistenta mea socială de la biroul WIC m-a pregătit pentru asta. Recent, programul a renunțat la laptele organic pentru laptele neorganic, lăsându-mă cu o gaură în buget pe care nu-mi permiteam să o acopăr. Pe cât posibil, am încercat să îi dau Miei numai lapte integral. Cel neorganic, cu numai 2% lapte, era un fel de apă colorată plină cu zahăr, sare, hormoni și alte chimicale. Cupoanele astea erau singura mea șansă de a-i mai da o perioadă mâncare organică (pe lângă cutiile cu macaroanele Annie și brânză).

Când m-am revoltat pentru pierderea accesului la laptele organic, asistenta mea socială a încuviințat din cap și a oftat:

– Pur și simplu nu mai sunt fonduri, a zis. Am înțeles întru câtva, dat fiind că o cutie de o jumătate de litru costa aproape 4 dolari. Rata obezității la copii a explodat, a adăugat ea, iar programul ăsta s-a concentrat asupra oferirii celei mai bune nutriții.

– Dar ei nu-și dau seama că laptele ăsta contrafăcut e plin de zahăr? am întrebat-o, lăsând-o pe Mia din brațe ca să se joace cu jucăriile dintr-un colț.

– Adaugă 10 dolari pentru legume, a adăugat ea repede, ignorând remarca mea. Poți cumpăra ce legume vrei, mai puțin cartofi.

– De ce nu cartofi? M-am gândit la cratițele mari cu piure cu care-mi suplimentam dieta.

– Lumea îi prăjește sau adaugă o groază de unt, zice părând destul de nedumerită și ea. Dar poți lua cartofi dulci! Apoi mi-a explicat că trebuie să cumpăr de fix 10 dolari, nici mai mult, nici mai puțin, altfel cecul nu funcționează. Nu voi primi rest dacă legumele costă sub zece dolari. Cupoanele nu aveau valoare monetară.

În ziua aceea la magazin, fiind ultima lună cu lapte organic, voiam să mă bucur de ultimul strop de care mai puteam beneficia.

– Laptele ăsta nu e un produs WIC, a zis iar casiera.

A dat să se întoarcă spre un coleg tânăr care ajuta la pusul în sacoșă al unor cumpărături și mi-am dat seama că avea să-i spună să se ducă să aducă tipul corect de lapte. Păteam tot timpul așa cu ouăle.

Cecurile mele nu erau expirate, dar magazinul își updatase deja programul. În mod normal, aș fi plecat capul, aș fi luat laptele neorganic și aș fi ieșit în fugă, mai ales că bătrânii din spate dădeau deja enervați din cap. M-am întors și i-am privit și l-am surprins pe bărbat cu mâinile încrucișate la piept, dând din cap și uitându-se reprobator la pantalonii mei cu găuri în genunchi. Pantofii aveau găuri în călcâie. A oftat iar zgomotos.

Am cerut să vorbesc cu un manager. Casiera s-a încruntat, a ridicat din umeri și a pus mâinile în fața mea, ca și cum aș fi amenințat-o cu un pistol să îmi dea banii.

– Sigur, a zis calmă, cu răceală. Vocea unui angajat al unei companii care are de-a face cu un client neascultător. Îl chem imediat pe manager.

Când managerul venea spre mine, casiera era în spatele lui, roșie la față, dând din mâini și explicându-i partea ei de poveste. El și-a cerut imediat scuze și a verificat bonul de casă. Apoi mi-a taxat laptele organic ca produs WIC, l-a pus în sacoșă și mi-a urat o zi bună. Am plecat împingând căruciorul, cu mâinile încă tremurând, când bătrânul a arătat cu capul spre cumpărăturile mele și a zis:

– Cu plăcere!

M-am enervat. *Cu plăcere pentru ce?* îmi venea să strig la el. Pentru că a așteptat atât de nerăbdător, pufnind și bombănind cu nevastă-sa? Poate să fi fost asta. Era evident că eram săracă, iar faptul că făceam cumpărături în miezul zilei indica faptul că nu am serviciu. Nu știa că îmi luasem o după-amiază liberă pentru întâlnirea de la WIC, pierzând o plată de 40 de dolari care urma să atârne greu pentru Mia și pentru mine. Am plecat cu un carnet de tichete care valorau cam cât banii pierduți. Mai greu era cu clientul nemulțumit pe care a trebuit să-l reprogramez și care, cine știe, poate își va alege altă menajeră dacă munca mea devenea atât de incertă. Ceea ce a văzut bătrânul acela e că acele cupoane erau plătite cu banii statului, bani la care a contribuit el, personal, prin taxele pe care le-a plătit. După el, ar fi fost în regulă ca el să cumpere laptele acela scump, dar eu eram atât de evident săracă încât nu-l meritam.

Oare clienții mei, Donna de pildă, care avea încredere în mine ca într-o bună prietenă, îmi dădea cărți de colorat și creioane pentru Mia, ar fi făcut la fel dacă m-ar fi văzut la prăvălie? Cum ar fi privit ei o menajeră care cumpără cu tichete de masă? Ca un om care muncește din greu sau ca o ratată? Am devenit tot mai conștientă de aceste lucruri și mă străduiam din răsputeri să aud cât mai multe detalii. Uneori, la jumătatea conversațiilor, mă întrebam dacă persoana din fața mea și-ar schimba părerea despre mine dacă ar ști că beneficiez de ajutoare. Oare ar presupune că am mai puțin potențial?

M-am trezit întrebându-mă cum ar fi să am suficienți bani să angajez pe cineva să îmi facă curat în casă. Nu am fost niciodată în situația asta și, sinceră să fiu, nici nu cred că voi fi. Dacă se va întâmpla totuși, le voi da un bacșiș mare, le voi oferi mâncare sau le voi lăsa niște lumânări parfumate. Le-aș trata ca pe niște mușafiri, nu ca pe niște fantome. Ca pe un egal. Cum m-au tratat pe mine Wendy, Henry, Donna și Doamna cu Țigările.

17
În trei ani

– Din câte știu eu, singurii clienți care folosesc camere ascunse sunt cei care dețin Ferma.

Mi-a spus asta ca pe un lucru oarecare și m-a prins cu garda jos. Am încercat din răsputeri să dau din cap, ca și cum camerele ascunse ar fi niște chestii absolut normale. Ferma era o casă cu două etaje acoperite cu mochetă bleumarin plină de păr de pisici și de câini. Și pe scări erau mochete, iar părul intrase în colțurile și crăpăturile fiecărei trepte. Înainte de a ajunge să lucrez aici, Lonnie mi-a zis că le-a luat la rând pe toate angajatele Firmei, să vadă care e potrivită să lucreze aici. Eram ultima șansă a firmei de a-și păstra clientul.

Nu mi-a fost niciodată prea clar de ce eram așa de diferită de alte menajere și, dat fiind că rar se întâmpla să muncim în echipă, nu aveam cum să fac comparație între abilitățile noastre ori etica muncii. Mă temeam să nu fiu prinsă nemuncind. În plus, nu am reușit să uit niciodată ce-mi spusese Jamie la una dintre multele noastre certuri: „Stai toată ziua aici, nu faci nimic altceva decât să ai grijă de copil, iar pereții din baie sunt plini de mizerie". Nu am uitat niciodată ce am simțit atunci. Chiar dacă făceam tot ce puteam, mi se părea că niciodată nu era suficient.

După întâlnirea cu acel cuplu în vârstă la magazin, în subcon știent stigmatul social de a beneficia de ajutor de stat mă apăsa și mai tare. Era ca o vestă grea pe care nu o puteam scoate, ca cineva care mă urmărea permanent prin camere ascunse. Oamenii cu care discutam nu își imaginau că eu aveam nevoie de tichete de masă ca să supraviețuiesc și în conversații se refereau mereu la „oamenii ăia". Numai că „oamenii ăia" nu erau cei ca mine. Erau imigranți, oamenii de culoare sau chiar albii cărora li se spunea „gunoaie".

Când lumea se gândește la tichetele de masă, nu vizualizează pe cineva ca mine: o persoană albă, comună. Cineva ca fata pe care au cunoscut-o în liceu, tăcută, dar de treabă. Cineva ca vecinul de alături. Cineva ca ei. Poate asta îi face atât de nervoși pentru situația lor. Poate văd în mine fragilitatea propriilor circumstanțe, faptul că ar fi fost suficient o slujbă pierdută, un divorț, ca să ajungă în locul meu.

Unii membrii ai societății căutau ocazii să-i judece pe oamenii săraci din cauză că beneficiau de ceea ce ei credeau că nu meritau. Vedeau pe cineva cumpărând mâncăruri scumpe cu un card EBT și foloseau asta ca dovadă în sprijinul teoriei lor că cei pe tichete de masă sunt toți o apă și-un pământ. Categoric cineva îmi ținea evidența. Uneori simțeam asta chiar și în ceea ce ar fi trebuit să fie siguranța propriei mele case. Dacă nu munceam sau nu aveam grijă de Mia, trebuia să am grijă de altceva, de orice. Aveam impresia că, dacă stăteam, însemna că nu făcusem destule, că eram un fel de beneficiar leneș al asistenței sociale, cum își imaginau ceilalți. Timpul petrecut citind o carte era un adevărat răsfăț, aproape un lux rezervat altor clase sociale. Eu trebuia să muncesc mereu. Trebuia să demonstrez că merit ajutoarele alea.

Din când în când, ca să mai scap, mă duceam la întâlniri. Sunam un fost prieten sau cunoșteam pe cineva online, sau poate verișoara mea Jenn îmi prezenta pe cineva. Pentru câteva ore puteam redeveni cea care fusesem înainte de maternitate, înainte de a fi menajeră. Era un fel de poveste în care mă străduiam să cred, mai mult eu decât partenerul. Știam că nimic din toate astea nu era real. Vorbeam despre cărți și filme într-un fel care-mi suna străin mie însămi. Uneori, această paralelă, această cealaltă viață era ceea ce îmi trebuia ca să ies cumva din mine însămi. Dar în scurtă vremea partea cu întâlnirile a devenit tot mai puțin amuzantă, mai puțin ludică, nereușind decât să-mi facă singurătatea sau sentimentul de izolare și mai acut. Un mesaj fără răspuns, un apel care intra direct în mesageria vocală însemnau respingere, o dovadă că eram de neiubit. Uram această nevoie și eram sigură că bărbații o adulmecau și ei, ca un fel de miros respingător și persistent. Pe deasupra, socializarea îmi aducea în mod dureros aminte că majoritatea oamenilor aveau vieți normale. Își permiteau concerte, ieșiri, excursii, toate astea fără să nu doarmă nopțile. În ciuda atingerii constante a Miei, a mânuței ei lipicioase care o căuta pe a mea, tânjeam după afecțiune, după atingere, după iubire. Nu vedeam cum aș putea scăpa vreodată de acest sentiment. Voiam să fiu puternică, să nu am nevoie de iubire, dar această nevoie o voi simți întotdeauna.

Mergeam în buza unei genuni de singurătate. Fiecare dimineață îmi aducea stresul constant de a ajunge la muncă și a mă întoarce acasă cu mașina întreagă. Spatele mă durea permanent. Îmi amăgeam foamea cu cafea. Mi se părea imposibil să ies din groapa asta. Singura mea speranță reală era școala: o educație solidă era biletul meu spre libertate. Trebuia să fie, altminteri ar fi fost o adevărată risipă, toată investiția asta de timp prețios. Ca un

prizonier, îmi tot calculam de câte credite mai aveam nevoie ca să mă calific pentru o diplomă. Încă trei ani. Pell Grant acoperea taxele de școlarizare, dar nu și manualele care se cereau la cursuri. Uneori reușeam să găsesc niște ediții mai vechi pe Amazon. Trei ani de nopți albe, de weekenduri petrecute citind, scriind lucrări și dând teste. Viața asta de menajeră, de permanentă supunere era temporară. Multe nopți adormeam plângând, singura mea alinare era faptul că știam că povestea mea nu se va termina așa.

Așa că am renunțat să mai încerc să am o viață socială și mi-am umplut weekendurile cu muncă. Am luat un client nou, o muncă de patru ore și un drum de patruzeci și cinci de minute pentru sâmbetele când Mia era cu Jamie la Port Townsend. Casa asta, Casa de Weekend, avea proprietari care erau acasă, doar că nu am apucat niciodată să ne cunoaștem. Acolo locuia un cuplu tânăr, cu bebelușul lor de câteva săptămâni. Bunica a stat cu ei să-i ajute, iar darul ei de plecare a fost o curățenie bilunară a întregii case.

Nu voiau ca menajera să vină când ei nu erau acasă, ceea ce era în regulă, dar îmi îngreunau munca de a curăța după ei când foloseau, desigur, bufetul de la bucătărie abia șters ca să facă pâine prăjită sau pășeau peste podelele abia date cu mopul. Vorbeau cu prietenii care veneau să le vadă copilul și îi serveau cu gustări, ca și cum eu nici nu aș fi fost acolo.

A doua oară când m-am dus acolo, am găsit ușa încuiată. După ce am bătut de câteva ori, m-am uitat pe geamul garajului, neobișnuit de curat, și am văzut că era gol. Chiar dacă era sâmbătă dimineața, am sunat-o pe Lonnie pe mobil.

– Nu sunt aici, Lonnie, am zis aproape țipând, arătându-mi frustrarea și furia, ceea ce de obicei nu făceam. Au spus ceva, au lăsat o cheie pe undeva?

– Nu, zice ea. Mama mi-a spus că vor fi acasă. Lasă-mă să îi sun, să văd care-i treaba. Poate au fost la cumpărături și sunt în drum spre casă.

Pentru că nu urma să fiu despăgubită, am încercat să nu adaug cât mă costase benzina pentru drumul ăsta, dar chiar și fără să mă gândesc prea mult știam că era în jur de 10 dolari, adică mai mult decât făceam într-o oră, după ce dădeam jos taxele și spălatul cârpelor. Lonnie m-a sunat și mi-a zis că au uitat. Am strâns buzele, încercând să nu plâng.

– Vor să vin mâine? am întrebat. Aș putea, dacă e devreme.

– Nu, zice Lonnie. Au anulat.

Am tăcut câteva clipe, iar Lonnie a întrebat dacă mai sunt pe fir.

– Da, zic.

Apoi m-a întrebat dacă sunt bine. Am zis că nu.

– Poți s-o întrebi pe Pam dacă am cum să primesc ceva bani de benzină. Am risipit deja aproape o oră din timpul meu și banii de benzină, și știi foarte bine că nu-mi permit. Mi-am șters lacrimile care îmi alunecau pe obraji și am încercat să îmi întăresc vocea. Lonnie a zis că o să vadă ce poate face, dar parcă o și auzeam pe Pam zicând că recesiunea a afectat toate afacerile și trebuie să fie atenți cu cheltuielile. Deja îmi părea rău că întrebasem.

Peste două săptămâni m-am întors la ei la curățenie. Soțul m-a abordat când îmi aduceam materialele în hol.

– Îmi pare rău, a zis.

Am dat din cap și am vârât o cârpă în buzunar.

– Nu suntem obișnuiți să ne facă cineva curat în casă, a explicat el.

– E-n regulă, am răspuns, luând o sticlă de soluție.

– Uite, a spus el și a scos din portofel două bilete la meciul de baschet al celor de la Seattle Mariners: Pentru mâine-seară.

Și a încercat să mi le dea:

– Ar trebui să le iei.

Biletele aveau desene cu jucători aruncând mingea sau alergând. Bilete mișto. Cu locuri bune. Fusesem la câteva meciuri în copilărie, apoi la meciurile din 1995, când în echipă erau Ken Griffey Jr, Edgar Martinez și Randy Johnson, dar de atunci nu mă mai dusesem.

Stăteam pe pragul de piatră de la intrare, cel pe care mama lui ne ceruse să-l lustruim. Pam mi-a arătat cum se face și mi-a pus polizorul în portbagaj. Era acolo de trei săptămâni, ocupând jumătate din spațiul meu de depozitare. Se pare că nici asta nu voia să fac din cauza muncitorilor care se foiau pe acolo și schimbau gresia din baie. Mi-am dat seama că nu putea înțelege ce frustrant era pentru mine.

M-am uitat din nou la bilete. Nu aveam cum să-mi permit benzina și parcarea cu plată. Am ridicat privirea spre fața lui obosită, dar zâmbitoare, și la păturica albastră de pe umăr, ca și cum tocmai și-ar fi șters fiul de câteva luni după ce l-a hrănit. Am văzut în ochii lui o epuizare cu care eram familiarizată. Va fi trăind el o cu totul altă experiență decât cea trăită de mine cu un nou-născut – casă mare, mașini frumoase, leagăne și balansoare, rude care aduc mâncare și tot felul de alte ajutoare –, dar datoriile de părinte sunt universale. La fel ca ale mele.

– E-n regulă, am zis, încercând să cred că asta era, încercând să nu mai fiu supărată pe ei. Ar trebui să folosești biletele sau să le dai cuiva care le poate folosi. Nu mă voi putea duce. Îmi venea să-i spun că nu-mi permit benzina, dar m-am temut că o să-mi dea și bani.

– Păi ai putea să le vinzi, a zis, întinzându-mi iar biletele. Sunt sigur că s-ar da repede pe Craiglist. Sunt locuri în primul rând.

Am tresărit:

– Serios?

Locuri în primul rând la meciul echipei Mariners. O șansă de a-mi îndeplini un vis pe care-l aveam de când eram de seama Miei. M-am uitat din nou la el. M-am întrebat dacă era genul de tată care se trezea în miez de noapte să schimbe scutece. Genul care legăna pruncul în brațe până se încălzea biberonul, care adormea pe canapea cu bebelușul adormit pe pieptul lui. Am hotărât că da, era.

– OK, am zis uitându-mă la bilete.

Mi-a întins biletele, apoi a pus o mână pe umărul meu și m-a strâns puțin, ca și cum ar fi vrut să mă îmbrățișeze.

A avut dreptate: a fost ușor să vând biletele. A doua zi, după-amiaza, am pus un anunț online. M-am întâlnit cu cumpărătorul la Laundromat și, fericit, mi-a dat 60 de dolari.

– Sunt pentru ziua fiului meu, a zis. Face 4 ani. Primul lui meci de baschet!

I-am zâmbit și i-am urat distracție plăcută.

18

Casa Tristă

Sâmbetele și duminicile eu și cu Mia ne trezeam la ora obișnuită, deși nu aveam unde să ne ducem. Îi făceam clătite cu murele pe care le culesesem și le pusesem la congelat vara trecută. Stăteam cu ea la masă, cu cafeaua dinainte, uitându-mă la ea cum înfulecă. Îmi zâmbea cu gura plină, cu bărbia mânjită de suc de mure. Îi răspundeam la zâmbet încercând să-mi ascund lacrimile, încercând să înregistrez în minte momentul, să mă gândesc la el când voi simți nevoia. Viețile noastre treceau prea repede în vârtejul ăsta de muncă, masă, somn. Știam că va crește. Nu va mai trece mult și nu se va mai juca cu poneii mici pe care-i alinia acum în fața bolului cu cereale. De câte ori mi se va face dor de ea, când eram la muncă sau era ea la Jamie, voi derula iar și iar aceste momente în minte. Momentele despre care am scris.

Am început să scriu, ca exercițiu, ori de câte ori Mia făcea baie sau era prinsă cu altceva: zece minute în care tastam tot ce-mi trecea prin minte. Uneori scriam în diminețile de weekend și paragrafele erau pline de vreme bună, planuri ca să ne bucurăm de ea sau de un loc secret pe care mă simțeam entuziasmată să îl pot împărți cu fata mea. Alteori scriam după ce Mia adormea,

după o zi epuizantă în care ea mă târâse după toate colțurile și toate cotloanele. Încercam să găsesc în amintirile acumulate ceva plăcut, să aduc în prim-plan acea legătură pe care numai o mamă și copilul ei o pot avea și s-o notez ca atare. Pentru Mia a devenit mai curând un fel de carte pentru copii decât un jurnal. Peste ani, când voi privi în urmă, îmi voi aminti de aceste vremuri cu prea multe decizii de luat și sarcini de asumat pentru o singură persoană. Dar aveam nevoie să mă gândesc și cu drag la aceste vremuri, căci Mia va crește mult prea repede. Chiar dacă trăiam acolo unde trăiam, chiar dacă aveam un job oribil și nu ne permiteam prea multe, nimeni nu-mi va da înapoi timpul ăsta petrecut cu ea. Scrisul era felul meu de a-mi manifesta prețuirea și de a crea o imagine frumoasă a vieții, a aventurilor noastre. M-am gândit că poate le voi scoate într-o bună zi într-o carte pe care Mia să o poată citi.

Locul nostru preferat pe bancă era în Washington Park, în partea de vest a Anacortes. Stăteam pe stânci – așteptând refluxul –, apoi căutam creaturi marine în bălțoacele rămase.

– Uită-te la crabul ăla, mami, zicea Mia.

Mă aplecam luam lopățica galbenă din găletușă și încercam să sap, ca să mă uit mai de aproape.

– Să nu te ciupească, mami! Ai grijă că te ciupește.

În depărtare treceau feriboturile, iar uneori vedeam un marsuin, un leu-de-mare, un vultur. Puneam bicicleta micuță a Miei în portbagaj, ca să se poată plimba cu ea pe aleea pavată, uitând cât de lungă era și sfârșind prin a o duce în brațe și pe Mia, și bicicleta, aproape jumătate din drum. Spre casă, ne opream la magazinul de înghețată care era aici din vremea copilăriei mele. Eu îi spuneam „Înghețată pentru Cină". Mia voia numai de ciocolată și de obicei se mânjea pe toată fața.

În alte weekenduri ne duceam să căutăm cascade ascunse, golfuri cu locuri de înotat. Puneam într-un rucsac din piele o pătură, un schimb de haine, un prosop, gustări pentru Mia și în câteva minute ieșeam pe ușă. Singura cheltuială era benzina dus-întors.

Aceste vremuri au fost cele mai fericite perioade ale noastre, poate grație simplității lor. O lăsam să meargă pe bicicletă în centru, eu alergând în spatele ei, și luam câte un măr de la magazin. Dacă ploua, stăteam acasă, făceam un puzzle sau construiam un fort. Uneori ne așezam pe canapea și o lăsam pe Mia să se uite la ce DVD voia, ca o petrecere prelungită de weekend.

Nu știam pe atunci, dar acele weekenduri și viața cu Mia erau cele la care mă voi uita în urmă cu nostalgie. Chiar dacă unele excursii erau niște eșecuri, se terminau cu crize de furie și țipete care ne lăsau pe amândouă dărâmate și pustiite, acele ore cu fiica mea de 3 ani erau prețioase. Mă trezea cățărându-se în patul meu, cuprinzându-mă de după gât, cu buclele moi încadrându-i fața, șoptindu-mi la ureche dacă în ziua aceea puteam fi doi urși panda. Și eu uitam brusc de toată săptămâna grea în care scrâșnisem din dinți. Și intram într-o bulă, doar eu și minunatul meu copil.

Erau acestea singurele momente în care îmi puteam liniști mintea, când nu mă frământam ce aș mai fi putut face, dacă nu cumva nu ar trebui să muncesc. Nu mă întrebam dacă ne privea cineva ca pe „o familie care trăiește din ajutoare", profitând de sistem ca să stea în parc, pe pătură, mâncând felii de brânză. Cu ea nu-mi mai păsa de toate astea. Pentru după-amiaza aceea, eram soarele și luna eu pentru ea și ea pentru mine în mica noastră lume.

Pe la jumătatea verii, lucram deja de șase luni la Classic Clean și aveam un program stabil de douăzeci și cinci de ore pe săptămână la ei. Pe lângă asta, aveam clienții mei cărora le făceam curat în case sau grădini o dată sau de două ori pe lună. Alături de darurile ocazionale ale Doamnei cu Țigările, și alți clienți au început să îmi lase diverse lucruri pe bufetul din bucătărie. Henry îmi dădea mereu câte ceva. Știa că, după ce plecam de la el, mă duceam să o iau pe Mia și să o duc la tatăl ei. O dată mi-a dat o cutie cu gogoși, altă dată, un butoiaș mare de suc de mere, o marcă scumpă.

Sănătatea lui Henry se deteriora încet-încet. Pastilele de pe policioara din baie s-au înmulțit și, judecând după starea toaletei, era destul de deranjat la stomac. Și soția lui era mai des acasă în ultima vreme, dar petrecea mult timp la telefon, certându-se cu compania de asigurări sau cu mama ei, care trebuia mutată la alt azil de bătrâni, din câte mi-am putut eu da seama. Îmi plăcea să-i văd împreună. Comportamentul exploziv al lui Henry se înmuia și se transforma într-o blândețe pe care mi-aș fi dorit-o și eu la un partener de viață. Îi făcea ceai. Vorbeau despre ce trebuie să cumpere de la magazin pentru masă. Henry spunea că o să-i facă „chestia aia" care-i plăcea ei, iar ea îl îmbrățișa cu patimă înainte de a ieși în fugă pe ușă. Avea mereu grijă să își ia la revedere de la mine și să-mi spună pe nume cu atâta sinceritate, încât uneori mi se părea că urmează să primesc și eu o îmbrățișare. Încercam să iau cu mine momentele astea când mă duceam să fac curat la Casa Porno. Casa aia avea ceva furios în ea, un fel de nemulțumire. Nu îmi plăcea să fiu acolo. Într-o zi, o notă de pe bufet îmi comunica sec: „Schimbă așternuturile, te rog". Măcar a zis te rog.

În preajma Zilei Tatălui, m-am certat groaznic la telefon cu Jamie când făceam curat în Casa Porno. După aceea, ori de câte

ori mă aflam acolo îmi aminteam de el și nu reușeam să scap de acest gând oricât aș fi încercat.

Cearta a fost despre numele de familie al Miei. Eu voiam să i-l schimb și să ia numele meu. Va începe școala și ori de câte ori o duceam la doctor eram întrebată dacă eu eram mama ei. Era cumva logic să aibă numele meu dat fiind că locuiam împreună mai tot timpul.

Jamie s-a declarat categoric împotrivă. A zis că abia dacă stăteam cu ea, că stătea mai toată ziua în „grădinița aia dezgustătoare". Am regretat că am lăsat-o o dată pe mama lui să o ia pe Mia de la grădiniță când a trebuit să lucrez până târziu; de atunci, Jamie a folosit opinia ei negativă despre grădiniță ca argument împotriva mea. Dar oricum ar fi fost, pentru el eu nu făceam niciodată nimic bine. Dacă aș fi stat acasă sau aș fi muncit mai puțin, m-ar fi condamnat că nu muncesc, spunând că alocația lui se ducea pe lenea mea. Dacă mă duceam la școală, se chema că pierd vremea. Acum se părea că și a munci mult era un lucru la fel de rău.

În ziua aceea la telefon a zis:

– Nu mi-ai urat niciodată la mulți ani de Ziua Tatălui. Eu aproape că terminam bucătăria, mai aveam de șters petele de grăsime de pe blatul din cărămidă de deasupra cuptorului.

– Cum? am zis, fără să formulez o întrebare.

Jamie nu mi-a urat niciodată la mulți ani de Ziua Mamei. Nu mi-a zis niciodată că sunt o mamă bună. Singurul lucru relativ amabil pe care mi l-a spus a fost că sunt suficient de deșteaptă ca să știu pe ce butoane să apăs și cum să-l manipulez ca să capăt ce doresc. Nici măcar în vara aceea în care am ieșit împreună nu cred că m-a complimentat vreodată pentru cum arăt. Mai rău,

mi-a zis de câteva ori că sunt urâtă când eram însărcinată și mai ales după nașterea Miei.

– Nu mi-ai spus niciodată că sunt un tată bun, a zis.

– Asta pentru că nu ești, Jamie. Îi învinovățești pe cei din jur pentru toate necazurile tale. Nu îți asumi niciodată responsabilitatea. Mereu e vina altcuiva. Ce-o să învețe Mia din asta? Ce o poți învăța tu pe ea?

M-am întins să șterg de praf candelabrul din sufragerie.

– Am s-o învăț pe Emilia o mulțime de chestii, a zis el.

Ceea ce m-a făcut să mă întreb din nou dacă toată lumea din Port Townsend îi spunea Emilia. Jamie a refuzat să o strige Mia, pentru că era numele de alint pe care *eu* i-l dădusem. Am încercat să îi explic că ea a ales să fie numită așa, că se enerva de câte ori o strigam Emilia. El a încercat să o convingă să accepte o poreclă care suna ca un fel de Mee-lah, dar nu i-a plăcut, așa că a lăsat-o baltă după o vreme. De câte ori când auzeam numele întreg, mă întrebam dacă și ea schimba subconștient identitățile în funcție de locul în care se afla.

– Jamie, tu nici măcar să înoți nu știi, am zis.

Era ciudat pentru mine să vorbesc așa cu el. Dar faptul că munceam tot timpul, făcând totul singură, mi-a dat tărie. Nu-i mai permiteam să mă facă să mă simt prost în fața mea:

– Și ce-ai să faci când o să vină acasă cu tema la matematică? Sau când va avea de scris o compunere? Cu astea cum ai să o ajuți?

Nu am vrut să-l jignesc când i-am spus aceste lucruri. Pentru mine erau niște îngrijorări reale. Jamie vorbea mereu despre cum o să învețe și o să-și termine liceul sau că vara asta va învăța, numai că nu făcea niciodată ceea ce spunea. În schimb, bombănea mereu și dădea vina pe mama lui, care îl obliga să o ajute să aibă

grijă de fratele lui mai mic. Acum era vina mea că îl târam într-o paternitate pe care nu și-o dorise niciodată.

– Știu că sunt un tată bun, a zis el.

Mi-l și imaginam cum își umflă pieptul, probabil împungându-se cu degetul, eventual în fața vreunei oglinzi.

– Știu că sunt, pentru că are nevoie de mine.

L-am auzit respirând scurt. Aha, era afară, fumând o țigară și umblând de colo colo.

Era rândul meu să inspir adânc, plimbându-mă între living și dormitor, cu ștergătorul de praf în mână. L-am urmărit cum face o mutră bosumflată și se preface că plânge până când Mia se întoarce, fuge la el și îl îmbrățișează pentru ultima dată.

– Pentru că ai manipulat-o să aibă nevoie de tine.

Asta l-a făcut pe Jamie să-și piardă cumpătul. Îi cunoșteam prea bine izbucnirile și reproșurile:

– Toată lumea din târg vorbește despre ce ratată ești, a zis el. Nu faci decât să te plângi tot timpul de tot soiul de chestii online, pe Facebook sau pe site-ul ăla imbecil pe care ții făcătura aia de jurnal. Nu ai niciun prieten adevărat. Nimeni n-o să te iubească vreodată, cu țâțele alea ale tale fleșcăite.

Când am auzit și asta, i-am închis. Lucrurile luau o întorsătură urâtă ori de câte ori o apuca pe drumul ăsta. De obicei zicea să sunt prea grasă, prea slabă, prea urâtă, prea înaltă. Partea cu „țâțele fleșcăite" era nouă. Versul lui preferat era „n-o să te iubească nimeni". Știam cum i se arcuiau buzele într-o jumătate de zâmbet când spunea asta, parcă îl și vedeam aievea în fața ochilor. Cât am trăit cu el în Trailer îmi zicea „cățea nebună" sau „prostovană", dar acum spunea toate astea numai când voia cu orice preț să mă rănească.

În ziua aceea am terminat dușul de la Casa Porno în timp-record, furia mi-a dat elan la frecat. După ce am șters podelele cu cârpa și am așteptat să se usuce ca să pot pune covorașele în fața veceului și a chiuvetei, m-am oprit pe hol să-mi trag răsuflarea. Pe peretele din dreapta ușii atârnau portretele familiei. Amândoi priveau în aceeași direcție și aveau aceeași licărire în ochi.

Am intrat în holul mic din fața dormitorului. Într-un fel, toate astea semănau cu viața pe care mi-o doream: o casă frumoasă cu o grădină mare. Nu era neapărat nevoie să fie o proprietate mare, să aibă deschidere la ocean, era suficient să fie înconjurată de o curte și câțiva copaci înalți. M-am uitat la pocalul cu lubrifiant de pe noptieră, de lângă ceasul deșteptător, și m-am întrebat, oare, cât de des făceau sex împreună.

Dar poate că asta era viața pe care credeam că o vreau, iar viața la care visam cu adevărat era alături, la Casa Tristă. În ziua aceea, după ce m-am certat cu Jamie, am făcut curat alături, la Casa Tristă. Nu mai fusesem acolo de câteva luni. Proprietarul fusese bolnav sau în spital. Sau amândouă. Din câte mi-am dat seama, omul s-a însurat cu dragostea vieții lui. Când ea a murit prea devreme, a rămas singur să traverseze anii în care ar fi avut cea mai mare nevoie de cineva lângă el. Casa Porno și Casa Tristă erau două lecții de viață opuse, care ilustrau amândouă că, indiferent de circumstanțe, toți sfârșim singuri, într-un fel sau altul. Soțul de la Casa Porno care se masturba în timp ce nevasta lui muncea nopțile sau citea romane de dragoste în altă cameră. Și văduvul.

În ceea ce mă privește, nu mă mai apăsa atât de tare că eram singură. Eu și cu Mia am devenit o echipă. Îmi convenea că nu trebuia să-mi bat capul dacă un alt adult care ar fi fost eventual cu noi se distrează sau nu, să fiu stresată de oftaturile lui plictisi-

te, semne clare că ar vrea să plece. Nu trebuia să întreb pe nimeni ce vrea la cină. Noi două puteam mânca înghețată la cină fără ca cineva să se simtă lăsat pe dinafară sau să mă judece pentru abilitățile mele materne.

Da, garsoniera noastră avea defectele ei. Dar era locul nostru. Puteam rearanja mobila cum voiam, de câte ori voiam. Îl puteam lăsa în dezordine sau obsesiv de curat. Mia putea dansa step sau sări de pe canapea pe podea fără să-i atragă nimeni atenția că face gălăgie. Când am început munca de menajeră, m-am gândit că voi ajunge să invidiez pe cineva, să tânjesc după ceva. La sfârșitul zilei mă duceam într-un loc căruia nu doar că-i ziceam acasă, dar îl și simțeam așa. Era cuibușorul nostru din care într-o bună zi ne vom lua zborul.

Când am terminat Casa Porno, am încercat să îmi încarc toate materialele într-un singur transport și să mă duc la Casa Tristă. Afară era umed și o ploaie mocănească. Era genul de vreme care favoriza creșterea mucegaiului. Ușa dădea în bucătărie și de cum am intrat am simțit mirosul familiar de rumeguș și aftershave specific locului. Eram pe punctul de a lăsa jos coșul, când m-am întors și am țipat.

Fața lui era plină de furuncule sparte. Am regretat tot atunci că am țipat. Îmi venea să plâng. Nu fusese niciodată acasă, era prima dată când îl întâlneam. Iar acum am început să țip când i-am văzut fața, care arăta semne evidente ale chinurilor prin care trecea.

– Îmi pare foarte, foarte rău, am zis lăsând din mână cărucior, sacul cu cârpe și sacul menajer pe care-l foloseam să pun cârpele folosite.

– Nu, nu, mie îmi pare rău că te-am speriat, a zis el. Mi-a fost destul de greu să mă trezesc azi-dimineață. Nu îți stau în drum. Tocmai voiam să ies.

M-am dat în lături din ușa glisantă, ca să poată ieși. Niciunul dintre noi nu a încercat să se prezinte, să întindă mâna. L-am privit cum se îndreaptă spre ușa garajului. De la fereastră, am văzut cum mașina Oldsmobile bej iese pe alee și apoi pe șosea. Mă întrebam unde se duce, unde trebuia să fie în aceste câteva ore.

Bucătăria arăta la fel ca de obicei, cu excepția câtorva farfurii din chiuvetă și de pe bufet. Barul din capăt era plin de facturi medicale, prospecte de medicamente, fișe de internare și de externare. Săptămâna asta, când mă sunase să-mi spună să mă duc la Casa Tristă, Lonnie îmi zisese că femeia de la Casa Porno, asistenta, avea grijă de el; poate pentru că era cadru medical sau poate pentru că nu avea pe altcineva.

Plapuma de pe patul lui era aruncată într-o parte, ca și cum așa ar fi lăsat-o când se ridicase din pat dimineață. Cealaltă parte a patului era încă aranjată, aproape la fel cum o lăsase ultima dată, cu toate pernuțele decorative la locul lor. Am tras plapuma jos, am scos cearșafurile de pe margini și le-am adunat în mijlocul patului, apoi am scos toate fețele de perne și le-am vârât într-una singură. În drum spre spălătorie, am trecut prin baie. Pe podea erau câteva pete de sânge, lângă toaletă și duș era instalată un fel de balustradă nouă, iar în cadă era un scaun.

Soția lui, înainte de a muri, a colecționat pietricele, colivii și cuiburi pe care le-a înșirat pe pervazurile din living. Au călătorit foarte mult în America Centrală și de Sud. Ea a fost profesoară și mi-o imaginam aducând păpuși și alte obiecte de artizanat să decoreze clasele sau ca să le arate elevilor. Mă întrebam dacă i-a învățat spaniola.

Cu camerele ei încremenite, care nu erau pline de copii, Casa Tristă părea un fel de casă de vacanță sau un cuib gol. Au avut doi

fii. Unul a murit, celălalt locuia în zonă, dar nu venea niciodată în vizită. M-am întrebat adesea dacă i-a pierdut pe amândoi în același timp, poate soția și un fiu au murit într-un accident, iar durerea și doliul l-a îndepărtat de celălalt fiu. Inventam aceste povești pe baza obiectelor pe care le vedeam prin casă: fotografii, bilețele, o vedere înrămată care înfățișa un bărbat și o femeie goi, sub care scria: „Regulile cabinei: Economisiți apa. Faceți duș împreună". Casa părea încremenită în timp: proiecte pe jumătate terminate, obiecte artizanale care așteptau o tușă finală îngrămădite claie peste grămadă în dulapul încastrat în perete. Lista cu proiecte ale soției sale era și astăzi prinsă pe tabla de plută de la bucătărie, scrisă pe o hârtie îngălbenită de vreme. *De luat furtun nou. De reparat încuietoarea de la poartă.* Mi-o imaginam smulgând buruienile din straturile de flori, apoi venind repede să ia ceva de la bucătărie și notând aceste câteva cuvinte repede, ca să nu uite, apoi întorcându-se la treburile ei. Dedesubt era o chitanță semnată de ea pentru o firmă de grădinărit. Nu avea nicio dată.

La jumătatea unei zile de muncă de șase ore, am oftat adânc și am vârât un spray în buzunarul mare al pantalonilor. Am dat puțin cu spray cu oțet o cârpă și am vârât-o în alt buzunar, să o folosesc la șters praful. Apoi am luat alta, ca să dau lustru lucrurilor care trebuiau șterse de praf. Dar Casa Tristă nu se murdărea niciodată.

Medicamentele din baie păreau a fi tot mai multe de la o vizită la alta. Le-am mutat pe marginea căzii ca să șterg praful de sub ele. Și mai era și raftul acela de răchită. Prima dată am deschis urnele cu cenușă din pură curiozitate. De atunci, nu mă puteam abține să nu le deschid de câte ori veneam, ca să mă asigur cumva că erau acolo. Mă întrebam dacă a împrăștiat o parte, iar aceasta a păstrat-o pentru el. Mă întrebam dacă îi făcea bine să

știe că sunt acolo, în baie, în spatele lui, când se pieptăna, de pildă.

Pe barul de la bucătărie teancul de fotografii era parțial ascuns sub mormanul de hârțoage de la spitale. Am căutat indicii în fotografii, sperând că voi găsi aici ceva diferit. Dar erau toate la fel: oameni care stăteau în jurul unui grătar plin cu pește și burgeri și proprietarul Casei Triste stând mândru lângă copiii îmbrăcați în roșu, alb și albastru, cu artificii în mâini. Toți zâmbeau pentru poză, dar bărbatul era radios de-a dreptul, ca un copil care ridica la cameră primul pește pe care-l prinsese în viața lui. Bărbatul ăsta făcuse totul ca la carte. Toate obiectele astea, toate pozele înfățișau un om care realizase Visul American. Și totuși uite că ajunsese și el aici, singur.

Nu-mi lăsa niciodată pe bufet bilețele sau diverse obiecte. Nici nu așteptam așa ceva de la el, nu mi se părea că ar trebui să îmi lase un bacșiș sau un bonus pentru vacanță. Oricât de ciudat ar părea, simțeam că bărbatul ăsta mi-a dăruit ceva mult mai prețios. Casa Tristă m-a făcut să privesc spațiul mic pe care-l împărțeam cu Mia, cămăruța noastră, ca pe o casă plină de dragoste, pentru că noi o umpleam cu dragoste. Deși nu aveam mașini frumoase sau o casă mare pe o faleză deasupra mării, ne aveam una pe cealaltă. Mă puteam bucura de compania ei în loc să stau singură, într-un loc plin de amintiri. Lupta mea cu singurătatea, dorința de companie încă îmi dădea târcoale, dar nu eram singură. Mia m-a salvat de singurătate.

19

Casa lui Lori

Vara era pe sfârșite, soarele se mai domolise, umplând seara micul nostru studio cu roz, portocaliu și purpuriu în locul arșiței care ne făcea să udăm cearșafurile de transpirație. Mia a început din nou să adoarmă înainte de nouă, lăsându-mă singură la masa din bucătărie. În astfel de nopți ascultam mașinile accelerând pe autostradă și băieții din vecini vorbind pe terasa lor de la curba din josul străzii, fumându-și jointul și suflând fumul spre geamurile mele. Stăteam pe scaun, prea obosită să citesc o carte, cu orarul deschis în față, încercând să-mi memorez cei douăzeci de clienți pe care-i roteam săptămânal, o dată la două sau la trei săptămâni. Majoritatea caselor îmi luau două ceasuri de muncă și de obicei aveam două pe zi, uneori chiar trei.

Fiind o mamă singură de 32 de ani cu mai multe tatuaje, nu am simțit niciodată că ne integrăm în nișa conservatoare din zonă. Ziua, Mia purta costumul de maimuțică sau tutuul, iar buclele ei erau ridicate într-un fel de mop ciufulit în vârful capului. Când intram în câte un magazin, contrastam puternic cu mamele casnice dichisite și puse la patru ace din jur. Trecând pe lângă ele la raionul de cereale, mă uitam la verighetele lor late, sclipi-

toare, la copii care stăteau cuminți în urma lor, în hăinuțe impecabile, cu părul strâns în codițe cuminți sau adunat sub șepcuțe.

O femeie s-a uitat la mine și un zâmbet larg i-a luminat fața. Am recunoscut-o, era una dintre fostele prietene ale mamei, dar nu mi-am amintit cum o chema. M-a întrebat ce fac, unde stăm. Când i-am spus, a întrebat dacă Mia merge la grădinița din spatele Madison, școala elementară unde am petrecut câteva luni în clasa a doua, înainte de a ne muta în Alaska. Am dat din cap că nu.

– Am opțiuni destul de limitate în privința grădiniței, am zis, așteptând să facă o mutră nedumerită pentru ca apoi să îi pot explica: Grădinița trebuie să accepte granturile guvernamentale pe care le primesc pentru îngrijirea copilului, iar grădinițele private nu le acceptă. Am sunat la Montessori și la alte școli private, oferind un barter, să fac curățenie în schimbul taxelor școlare, dar nu au acceptat. Mia ar fi avut mult mai multe de câștigat de pe urma unui mediu stimulant, dar încercam să compensez aceste lipsuri citindu-i cel puțin o jumătate de oră în fiecare seară.

– Grădinița bunicii Judy ține de YMCA[3]* și sunt destul de sigură că acceptă granturi, a zis ea.

– Bunica Judy? am întrebat, ridicând-o pe Mia în brațe după a treia încercare a ei de a se ascunde sub fusta mea.

Femeia a întins mâna să o mângâie pe obraz, dar ea s-a încruntat și s-a întors să se uite peste umărul meu.

– Ea conduce grădinița. E o adevărată bunică pentru copii, mi-a zis femeia. Copiii mei încă o vizitează. Centrul e o clădire din spatele școlii, dar Judy e extraordinară, copiii se duc acolo ca și cum s-ar duce în vizită la bunica.

---

[3]Young Men's Christian Association, organizație nonprofit care desfășoară activități educative și umanitare la nivelul comunităților locale. (n. trad.)

O săptămână mai târziu, bunica Judy ne primea cu brațele deschise. La una dintre primele întâlniri, m-a luat în biroul ei și m-a așezat pe un scaun, să ne cunoaștem mai bine. Poate m-a prins într-o zi grea sau poate într-un moment în care mă simțeam copleșită și neajutorată, dar am stat acolo, în biroul ei și, povestindu-i despre viața noastră de zi cu zi, m-a apucat plânsul. Judy mi-a întins un șervețel:

– Ești o mamă minunată, mi-a zis. Sunt sigură. Iar eu știu să recunosc o mamă bună de la o poștă.

M-am uitat la ea, mi-am suflat nasul și mi-am dat seama că nimeni nu-mi mai zisese asta până acum. Aceste cuvinte au fost suficiente ca s-o simt pe bunica Judy ca pe un membru al familiei.

Cum Mia își petrecea acum zilele în acest mediu favorabil, nu mă mai simțeam atât de vinovată că muncesc și stau departe de ea. Luam cât de multe case puteam, umplând liberele pe care mi le oferea programul de la companie cu clienții proprii. Luam dublu decât făceam la Classic Clean. În vara aceea, am plătit toate facturile într-o lună. Mia și cu mine eram un duo inseparabil, cântam Sufjan Stevens, „The Perpetual Self" sau, cum îi zicea Mia, „Uh-Oh Song". *Totul e pierdut! Uh-Oh!* Îi spuneam cântecelul nostru vesel de dimineață, asigurându-ne că îl ascultăm înainte de a ne duce unde aveam treabă; mi se părea o chestie grozavă. Aveam o rutină. La începutul toamnei, m-am înscris la o groază de cursuri online, mai ales că nu prea puteam să dorm. În fiecare seară beam o cafea mare și noaptea îmi terminam temele. În weekenduri învățam. Eram epuizată, dar în mintea mea școala era cea mai importantă muncă. Era munca ce urma să ne aducă o altă viață.

Pam și Lonnie estimau timpul de făcut curat într-o casă pe baza vitezei lor. Dar ele erau femei de vârsta a doua, nu în cea mai bună formă, iar eu devenisem un adevărat ninja. După luni de muncă full time, a trebuit să-mi caut o curea pentru pantaloni. Nu reușeam să pun ceva pe mine oricât mă străduiam. Dacă terminam o casă mai repede decât timpul alocat, îmi ziceau să o iau mai încet. Dacă din cauza vitezei mele clienții primeau note de plată mai reduse, vor ajunge să se aștepte mereu la sume mai mici. Trebuia să respect timpul stabilit din respect pentru fata care m-ar putea înlocui la un moment dat.

La unele case, asta însemna că aveam timp să stau să frunzăresc cărțile lăsate pe noptiere sau pe bufetele de la bucătărie. Am început să mă uit la stocurile care creșteau rapid, de alcool, ciocolată, la pungile de la mall care rămâneau nedeschise luni de-a rândul. Eram intrigată, voiam să știu cum se descurcau oamenii. Îmi băgam nasul pentru că eram plictisită și, într-un sens, devenise propriul mecanism de a face față.

Am început să prețuiesc casele care nu erau goale. Îmi plăceau diminețile de vineri cu Henry. Nu cotrobăiam niciodată casele în care în care nu eram invizibilă, în care numele meu era Stephanie, nu „serviciul de curățenie" sau „MENAJERA", cum eram notată pe calendarele lor. Și nu mă uitam niciodată prin lucrurile clienților pe care-i aveam în afara Classic Clean. Ne respectam reciproc și, în timp, cu unii m-am împrietenit. Cotrobăitul era un fel de căutare de indicii, găsirea dovezilor vieții secrete ale oamenilor pasibili de a le avea. În ciuda faptului că erau bogați și aveau casa cu două etaje din Visul American, băile cu chiuvete din marmură, birouri cu pereți din sticlă care dădeau spre apă, vieților lor tot le lipsea ceva. Am ajuns fascinată de lucrurile ascunse în colțurile întunecate și de cărțile de self-help pentru speranță. Poate

aveau holuri mai lungi și dulapuri mai mari doar ca să ascundă lucrurile de care se temeau.

Casa lui Lori a fost construită special pentru ea și pentru oamenii care știau cum să aibă grijă de boala Huntington de care suferea. Își petrecea cele mai multe zile pe un scaun cu pernuțe, în fața televizorului. Abia vorbea, dar cei care o îngrijeau păreau să o înțeleagă. Membrele ei aveau o viață proprie și uneori câte un picior țâșnea pe neașteptate în sus. Infirmierele o hrăneau, o spălau, o duceau la baie. În timp ce ștergeam de praf televizorul și rafturile pline de fotografii, Lori mă urmărea cu ochi negri, vioi.

Din două în două marți petreceam șase ore în casa ei. Era foarte mare și fusese proiectată de soțul ei, care avea un apartament sus în care dormea de obicei în weekend. Lori avea mai multe ture de infirmiere, dar Beth era de obicei acolo în zilele în care veneam eu. Mă servea cu cafea și, cu toate că rar am acceptat, stăteam de multe ori de vorbă când făceam curat.

Într-o dimineață, când mă pregăteam să mă duc a doua sau a treia oară la curățenie la Lori, s-a stricat DVD-ul pe care Travis i l-a adus Miei de ziua ei. Mia a început să plângă și să-l lovească de scăunelul din mașină. Ajunsesem să ne bazăm atât de mult pe lucruri în timpul lungilor noastre ore petrecute în mașină. Am ascultat de sute de ori cântecul lui Elmo despre nasuri și urechi. Când am ajuns la Lori, eram un sac de nervi; m-am grăbit să-mi duc produsele de lucru în baia mare, o încăpere cât toată garsoniera mea.

M-am ascuns de Beth în camera aceea și am încercat să mă calmez, căci era singura de la acel etaj care avea ușă. Cada era înconjurată cu geamuri și trebuia să intru în ea ca să curăț pervazurile. *Nici măcar nu-l poți înlocui*, repetam în mintea mea, tot

mai furioasă și mai revoltată. M-am așezat în cadă, cu genunchii la gură, legănându-mă. DVD-ul costa mai puțin de 100 de dolari, dar chiar și așa, tot nu-mi permiteam unul nou. Acest gând a adus cu sine altele, legate de celelalte lucruri pe care nu i le puteam oferi fiicei mele: o casă decentă, o familie, camera ei, dulapuri pline cu mâncare. Am strâns și mai tare genunchii la piept și am început să-mi șoptesc mantra, ca să opresc vârtejul negativ de spaimă care punea stăpânire pe mine. Să îl opresc, să opresc spirala descendentă care mă arunca pe un tărâm al anxietății.

Te iubesc. Sunt aici pentru tine. Te iubesc. Sunt aici pentru tine.

Când nu aveam casă, un terapeut mi-a vorbit despre mantre, numai că pe atunci erau fraze de genul „nimeni nu moare dintr-un atac de panică" sau viziuni ale fiicei mele dându-se în leagăn, însoțite de încercarea de a-mi regla respirația după viteza pendulului. N-a mers nimic. Ceea ce-i trebuia minții mele era să știe că exista cineva, acolo, care putea ameliora lucrurile. În vara aceea, printre scrâșnete din dinți, am decis că persoana aceea eram eu, nu un bărbat, nu o familie, și că întotdeauna voi fi eu și numai eu. Trebuia să încetez odată cu speranța asta că va apărea cineva care să mă iubească. Trebuia s-o fac eu însămi, izbindu-mă cu capul și răzbind prin orice greutate mi-ar aduce în cale viața.

După dimineața cu DVD-ul stricat, ori de câte ori curățam baia lui Lori, o făceam apăsată de umbra celei care fusesem atunci, clătinându-mă și suspinând, așteptând să respir mai ușor. Stăteam uneori acolo uitându-mă în jos cu compasiune la acea fantomă, o fostă versiune a mea, ca un fel de sine mai înțelept, mai matur, care face un gest de încurajare față de cea care fusesem. În momentele de panică am învățat să privesc spre acest sine al meu mai înțelept. El va fi cel care, peste zece ani, va fi reușit să

traverseze iadul. Nu trebuia decât să sper în continuare că acest sine exista cu adevărat.

Într-o marți am sunat-o pe Pam ca s-o întreb dacă aș putea împărți în două curățenia la Lori sau poate dacă mi s-ar permite să o termin în trei ore. Mia era bolnavă de câteva zile cu sinuzita și, pe deasupra, făcuse și o conjunctivită. Nu o puteam duce la grădiniță și nu-mi permiteam să pierd alte zile de muncă. Aveam de gând să o duc la Urgențe la prima oră, apoi să conduc la punctul de întâlnire de la feribot ca să întorc spre casa lui Lori, unde voi lucra până mai târziu ca să termin treaba.

Împărțeam adesea cu Mia patul mare, ceea ce nu era ideal nici când era sănătoasă. Se foia prin somn, mă lovea cu picioarele, se întindea, mă lovea cu pumnul în ochi. În ultimele zile îi cursese nasul, iar starea generală proastă o făcea să se trezească noaptea plângând și așteptând să fie alinată. Nu mai dormisem de câteva zile.

De când am devenit părinte am vorbit despre evoluția noastră ca fiind un „nou nivel al epuizării". Majoritatea zilelor funcționam mecanic, ca o barcă fără motor care plutește în derivă în ceața groasă. Uneori ceața se ridica puțin. Puteam vedea, gândi, zâmbi, simți normal pentru o după-amiază. Nu au fost multe astfel de momente de când eram pe cont propriu. De când am rămas fără casă. De când m-am luptat zilnic să nu ne mai întoarcem la adăpost. M-am pregătit mental pentru un alt nivel: la toate acestea se adăuga școala, pe care mă zbăteam să o termin. Rar mă întrebam de ce lucrurile sunt cum sunt. Pur și simplu știam că trebuiau făcute. Și le făceam.

Am sunat-o pe șefa mea și pe Jamie, ca să-i anunț cât mai durează la farmacie. I-am spus șefei că în două ore sunt la casa lui Lori, aveam nevoie cel puțin de o oră să ajung la Jamie și să i-o

las. Prin telefon vocea lui suna teribil de iritată, dar l-am ignorat. Nu-i plăcea să-i dea medicamente, nu avea încredere în doctori și înjura grădinița din cauza căreia se îmbolnăvea așa de des. În dimineața aceea nu aveam vreme să mă cert cu el, ceea ce l-a deranjat și mai tare. I-am retezat-o, i-am zis că i-o aduc cu toate medicamentele și instrucțiunile și să facă exact așa cum îi spun.

– Antibioticele o îmbolnăvesc și mai tare, a zis el sarcastic. Așa zicea ori de câte ori i-o duceam cu infecție la urechi. Nici mie nu-mi plăcea să-i dau antibiotice, știind că nu făceau decât să mascheze problema reală: se îmbolnăvea de la stilul nostru de viață, de la spațiul în care locuiam. Dar nu aveam ceva mai bun de pus în loc.

– Dă-i-le și gata, Jamie, i-am zis. Am închis și am dat ochii peste cap. Apoi m-am întors să mă uit la Mia, securizată în spate, în scăunelul ei. Purta un tricou roșu cu un căluț cu pălărie de cowboy pe piept, un personaj de desene animate, și colanți negri rupți în genunchi. În poală avea o jucărie nouă pentru baie pe care i-o luasem cu 5 dolari de la Walmart, o sirenă a cărei coadă devenea albastră în apa fierbinte din cadă. Se uita la mine fornăind din nasul înfundat, cu ochii roșii cu urdori la colțuri. Am bătut-o pe genunchi, i-am frecat puțin piciorușul, apoi m-am întors, am respirat adânc și am pornit mașina.

Mergeam spre vest, spre coastă, pe Highway 20. Am călătorit pe autostrada asta între Mount Vernon și Anacortes de când m-am născut. O porțiune anume îmi amintea de o noapte de pe vremea când trebuie să fi fost de seama Miei și priveam stelele în drum spre casă, când ne întorceam dintr-o vizită la străbunici. Era Ajunul Crăciunului și tot mijeam ochii încercând să văd nasul lui Rudolph. Mia era a șaptea generație din familia mea năs-

cută în această regiune. Speram că aceste rădăcini adânci ne vor lega de pământul ăsta, dar nu, nu au făcut-o. Erau prea de demult, îngropate prea adânc. Istoria familiei mele rămânea greu de atins pentru noi. Am obosit să-mi tot întreb rudele dacă nu vor să o vadă pe Mia și tânjeam după bunici, unchi și mătuși care să fie precum clienții mei, cu case mari, pline de fotografii ale nepoților, cu numărul copiilor pe tasta de apelare rapidă, cu coșuri mari cu jucării ținute la îndemână pentru vizitele nepoților. În locul lor eu aveam scurte momente de familiaritate pe autostradă, amintiri înrădăcinate așa de adânc în mine încât aproape că puteau trece drept lucruri aflate în proprietatea mea.

În perioadele în care mă zbăteam prea mult pe fundul prăpastiei disperării mele, mă gândeam adeseori la toate acestea. Deși eram recunoscătoare că Jamie a acceptat să o ia pe Mia weekendul ăsta, știam că mă va costa. Nu va uita asta și o va folosi împotriva mea, făcându-mă să mă simt prost că muncesc prea mult și invocând-o ca motiv ca Mia să vină să stea cu el.

– Mami, a zis Mia din scăunelul din spate. Mami.

– Da, Mia, am răspuns stând cu cotul sprijinit de fereastră și frecându-mi fruntea cu palma în timp ce conduceam.

– Poți să lași geamul meu în jos? Vreau să-i fluture părul lui Ariel la fel ca în film.

Nu-mi păsa cât de ridicol suna, am făcut-o. Trebuia să ajung la muncă. Să-mi termin treaba. Și să dorm.

Am mers în sus și am traversat canalul care despărțea continentul de Whidbey Island. Am aruncat o privire în dreapta mea, la vechiul Ford Bronco maro care trecea pe lângă noi. Am întâlnit privirea șoferului, mi-a zâmbit, apoi a arătat spre fereastra Miei exact în clipa în care am zărit o străfulgerare de păr roșu zburând pe geamul din spatele scaunului Miei.

– Ariel! a început să țipe ea, dând din picioare.

A scos prea tare păpușa pe geam și a scăpat-o din mână.

Am încercat să strâng din dinți și să privesc înainte. Mia țipa de parcă aș fi trecut cu mașina peste un pui de cățel. Pe banda cealaltă era un cot și o oprire unde aș fi putut să opresc și să întorc. *Am timp*, mi-am spus. Mă puteam întoarce, opri pe banda cealaltă, sări din mașină, lua păpușa, apoi merge spre cealaltă ieșire, trece pe sub pod, întoarce îndărăt și văzându-mi mai departe de drum. Părea logic când conduceai cu 100 km /h în ceața epuizării din cauza lipsei somnului și în urletele unui prunc pe bancheta din spate.

– Mă întorc s-o iau! am strigat la ea ca s-o determin să nu mai scoată sunetele alea oribile. Mă durea capul de nesomn și de la cele două cești mari de cafea băute de dimineață în încercarea de a mă remonta cât de cât. Se făceau câteva zile de când aveam grijă de un copil bolnav și aveam o nevoie disperată de o pauză. Nu voiam decât să nu o mai aud urlând.

După de am întors, am rămas pe banda stângă, accelerând, apoi încetinind, oprind pe stânga. Era o zi nefiresc de caldă pentru septembrie. Când am ieșit din mașină pe asfalt, vântul stârnit de mașinile în viteză sufla fierbinte prin tricoul meu verde, preferatul meu, rărit însă după atâția ani de spălat. M-am uitat prin iarba care despărțea traficul. Vântul îmi aducea coada în față cu atâta forță, încât a trebuit să o țin cu mâna. Probabil arătam ciudat căutând o păpușă printre ambalaje de bomboane și sticle de suc pline de urină aruncate pe linia mediană.

În sfârșit, o pată de păr roșu. M-am apropiat: era Ariel. Din păcate, numai capul. „Drace", am înjurat în barbă și m-am uitat în spate, spre mașină, simțind un nod în stomac. A fost o idee

proastă. Acum Mia o să urle tot drumul după o păpușă care nu mai era pierdută, ci stricată. Poate tatăl ei i-o va putea repara cu un pic de bandă adezivă, ceva. Apoi am văzut coada de sirenă, dar nici urmă de partea de sus, cu costumașul făcut din scoici. „Drace", am zis iar. M-am aplecat să ridic coada. Și atunci l-am auzit.

Sunetul metalului care se ciocnește și al sticlei care explodează. În același timp. Era un sunet pe care-l cunoșteam din accidentele în care fusesem implicată în adolescență; dar unul ca ăsta nu auzisem niciodată.

O mașină. Lovind o altă mașină. Mașina mea. Mașina mea cu Mia pe bancheta din spate.

Sunetul era de la geamul de lângă capul fetei mele care a explodat, pocnind ca un balon cu gaz.

Am scăpat capul lui Ariel, am țipat și am luat-o la fugă. *Nu se poate*, mi-am spus. *Nu se poate*. Până când am ajuns la mașină, țipătul meu a devenit un *Nu, nu, nu, nu*, repetat iar și iar.

Când am deschis portiera din spatele șoferului, scaunul Miei era cu fața la mine, mișcat de la locul lui. Parbrizul din spate lipsea. Ochii ei larg deschiși s-au înfipt într-ai mei, cu gura încremenită într-un țipăt mut. Am respirat și ea a întins brațele spre mine. Am mișcat scaunul mașinii. Sub ea, podeaua mașinii era îndoită, zdrobită aproape sub picioarele ei. Ridicase în sus piciorușele, protejate de niște săndăluțe subțiri.

I-am desfăcut centura de siguranță și imediat i-am simțit brațele în jurul gâtului, picioarele împingându-se în scaun cu suficientă putere ca să ne împingă pe amândouă departe de mașină. Apoi picioarele ei m-au încolăcit. Am îmbrățișat-o strâns, suspinând, întorcându-i capul de la mașina făcută zob.

Mașinile care treceau din ambele sensuri încetineau, pe geamuri se iteau capete, curioase să vadă pagubele. Am rămas pe li-

nia verde mediană, la câțiva metri de mașina de care depindea viața noastră, agățându-mă de fata mea de 3 ani, având senzația că în jurul nostru toate au început să se năruiască și să se învârtă ca într-un ciclon.

Celălalt șofer, un adolescent deșirat cu părul în țepi, venea spre noi de la mașina lui, oprită la aproape treizeci de metri mai încolo. Avea o umflătură sub ochiul stâng. Cămașa lui albă cu mâneci scurte flutura în bătaia vântului, ridicându-se deasupra maioului în dungi de dedesubt.

– Ești bine? a întrebat. Apoi s-a uitat la Mia. Dumnezeule, era în mașină?

– Sigur că era în mașină, idiotule! am strigat la el cu o voce nouă, pe care nu știam că o am. Nu semăna deloc cu vocea mea. Cum ai putut să-mi lovești nenorocita de mașină? Nu a răspuns. Cum ai putut să-mi lovești nenorocita de mașină? am repetat. Am repetat-o iar și iar, fără a aștepta răspuns, îngropând cuvintele în umărul Miei. Cum ni s-a putut întâmpla una ca asta? Cum a fost posibil? Cum am ajuns să stăm în mijlocul autostrăzii, singure, cu o mașină făcută armonică pentru care mai datoram bani, de care aveam nevoie ca să muncesc, ca să supraviețuim? Era mașina noastră, la fel de importantă ca un braț sau ca un picior ca să ne ajute să ne mișcăm.

Băiatul s-a depărtat, mi-am lipit fruntea de fruntea Miei și am întrebat-o iar dacă e bine.

– Sunt bine, mami, a răspuns cu o voce neobișnuit de calmă și senină. Suntem bine.

– Suntem bine? am zis eu, chinuindu-mă să trag aer în piept. Suntem bine?

– Suntem bine, a zis ea din nou. Suntem bine. Am strâns-o tare la piept, simțind cum în corpul meu panica se preschimbă în durere.

O mână rece mă atinge pe umăr, mă întorc, gata să mă răstesc la puștanu'ăla, dar am văzut că mâna aparținea unei femei scunde de statură, blondă. Vocea ei timidă era abia audibilă așa că nu prea am înțeles ce zicea, dar chipul ei arăta îngrijorare.

– Ești bine? a întrebat.

Nu am răspuns. M-am uitat puțin la ea, era așa de translucidă, că părea angelică. Ce întrebare era asta? Eram bine? Nu știam. Am fost cât pe ce să-mi pierd copilul. Copilul ăsta din brațele mele. Copilul care azi-dimineață a pus o pălmuță pe obrazul meu și a șoptit „te iubesc". Copilul ăsta cu care împărțeam patul și căruia îi plăceau clătitele. Copilul ăsta ar fi putut muri.

– Fiica mea, am zis cu voce tare. Era tot ce am fost în stare să spun, apoi am îngropat din nou fața în părul Miei.

S-a oprit încă o mașină, care a încetinit în spatele Subarului ei. Șoferul vorbea la telefon. Nu puteam face nimic altceva decât s-o strâng pe Mia în brațe. Nu mă puteam opri din plâns. Mașina mea. Mașina mea era moartă pe marginea drumului. Mașina mea de neînlocuit. Mașina pe care nu-mi permiteam s-o pierd. Mașina pe care trebuia s-o mențin în stare bună ca să-mi pot păstra slujba, să supraviețuiesc.

A ajuns și poliția, care a început să dirijeze traficul și să delimiteze zona accidentului. M-au întrebat ce s-a întâmplat, au ascultat cu atenție ceea ce reușeam să le spun între două răsuflări gâfâite. Doi polițiști au început să examineze urmele lăsate de cauciucurile mele pe asfalt când mașina a fost izbită și s-a deplasat jumătate de metru spre stânga. Cauciucul din stânga spate ieșise în afară, iar metalul din spatele lui era sucit și făcut praf. În ciocnire toate lucrurile din mașina mea au zburat în toate părțile. Caseta din player atârna în afară, gata să cadă la orice atingere. Dar nu mă puteam împiedica să mă uit la bancheta din spate

unde stătuse Mia, la scăunelul ei incredibil de aproape de fereastra făcută zob, la podeaua care se ridicase în sus, atât de aproape de picioarele ei. În impact, scăunelul ei s-a deplasat într-o parte, la ceva distanță de geam, astfel încât nu a fost rănită.

Un polițist a scos o bandă micuță pentru a face măsurătorile.

– Ce faceți? am întrebat, copleșită de un nou val de panică.

– Trebuie să determinăm vinovăția, doamnă, zice el. Vă rog să pășiți într-o parte.

Vina. Vina mea. Sigur că a fost vina mea. Eu sunt cea care a oprit pe o autostradă, care a trebuit să iasă din mașină ca să caute o blestemată de păpușă și și-a lăsat copilul în mașină, expus pericolului.

Doi paramedici au sărit din ambulanță, unul alergând spre celălalt șofer, celălalt venind spre noi. A mai venit o ambulanță, apoi o mașină de pompieri. Traficul era deviat, iar eu încercam să ignor senzația de înecare, de sufocare, parcă aș fi fost un nenorocit de pește într-un bol.

Când m-am așezat cu Mia pe bancheta din spatele ambulanței, și-a desfăcut brațele din jurul gâtului meu pentru prima dată de când am scos-o din mașină. Paramedicul i-a pus câteva întrebări, a cerut permisiunea să-i examineze pieptul. I-a dat un ursuleț îmbrăcat în cămașă de noapte și o scufie pe cap, cu ochii închiși și mâinile împreunate ca într-o rugăciune.

– Urmărește-o în noaptea asta, a zis el.

Nu știu de ce, dar părul lui șaten, ochii și tenul oacheș mi-au amintit de fratele meu.

– Dacă observi orice rană sau dacă apar dureri aparent fără motiv, adu-o imediat la spital. S-a uitat iar la Mia: Sau ai putea s-o aduci acum la camera de urgențe și să-i facem niște radiografii. M-am uitat și eu la Mia, încercând să înțeleg ce a spus omul,

abia acum realizând că putea fi mult mai rău, că ar fi putut fi rănită, cu membre rupte, sângerând, gonind spre spital în ambulanța aceea. Am clătinat din cap. Toată logistica asta mă năucea. Nu știam dacă Medicaid acoperea un drum cu ambulanța și-mi imaginam o factură de mii de dolari pe care nu mi-o permiteam. Și nu-mi puteam lăsa mașina, era aproape un membru al familiei pentru mine; în spate aveam produse de curățenie care valorau cât tot salariul meu. Dacă se întâmpla ceva cu ele, trebuia să le plătesc sau să le înlocuiesc din buzunarul meu, și nici asta nu-mi permiteam. Nu puteam pleca fără să știu ce se va întâmpla în continuare.

Mia strângea în brațe ursulețul, uitându-se la echipamentul de pe ambulanță. În fața ochilor mei au început să apară iar imagini cu ochii ei mari privindu-mă cu disperare de după masca de oxigen, cu părul ei năclăit de sânge, cu un guler de susținere la gât. A ridicat brațele spre mine, s-o iau iar în brațe. Am dus-o înapoi la mașină, am scos camera din geantă, am făcut câteva poze așteptând ca poliția să ne decidă soarta.

Unul dintre polițiști s-a apropiat de mine, cel scund, chel, cu o burtă care atârna peste curea. Mi-a pus aceleași întrebări la care am mai răspuns: de ce am oprit, cum am oprit, cât de tare am tras pe dreapta și dacă am aprins imediat farurile de avarie.

– Doamnă, vom continua cercetarea și o vom trimite companiei dumneavoastră de asigurări, zice el. Nu se știe dacă bărbatul care v-a lovit are asigurare.

Am avut senzația că mi se înmoaie genunchii. Aveam acoperire pentru șofer neasigurat? Probabil că da. Încă aveam de plătit la mașină. Presupun că asta însemna că aveam acoperire completă, nu numai simpla răspundere civilă. Corect? Asta am solicitat, nu? Nu-mi puteam aminti.

A scos un alt teanc de hârtii și a rupt o amendă pe care mi-a înmânat-o cu carnetul de conducere, actele mașinii și cardul de asigurare.

– Domnule, am zis când am văzut suma de 70 de dolari pe amendă, dar neacceptând-o, încercând să îmi dau seama ce am făcut ca să o merit.

Mă uitam în ochii lui albaștri și mici:

– Știți ce înseamnă asta pentru mine din punct de vedere financiar?

S-a uitat la mine, apoi la Mia, care a întors și ea capul să-l privească.

– Nu știu, doamnă, a zis el plictisit, întinzându-mi amenda cu insistență și adăugând: O puteți contesta în instanță.

Dar știam eu ce însemna să mă lupt cu el. Un ofițer de poliție. Un om fără inimă care punea o amendă în mâna unei mame înlăcrimate, care fusese la un pas să-și piardă copilul, care nu-și permitea să-și înlocuiască mașina, darămite să plătească o amendă.

M-am uitat la amenda pentru parcare ilegală, apoi am ridicat ochii și am văzut că se apropia camioneta de remorcare.

– Doamnă! Aveți pe cineva care poate veni să vă ia? a întrebat ofițerul.

Judecând după tonul lui, trebuie să fi pus întrebarea de câteva ori înainte de a-l auzi.

– Nu știu, zic.

Toate cunoștințele erau fie la muncă, fire la kilometri buni distanță. Polițistul a sugerat că aș putea să mă duc în oraș cu camioneta de remorcări și eu l-am întrebat dacă m-ar costa ceva. A zis că nu știe.

– De ce nu știe nimeni cât costă chestiile astea? am izbucnit eu iar în plâns.

Polițistul a dat din umeri și s-a depărtat. Pompierul a scos produsele de curățenie din portbagaj, scaunul Miei și rucsăcelul Hello Kitty pregătit pentru weekendul cu tatăl ei.

Am rămas pe marginea drumului, uitându-ne cum mașina noastră e urcată pe rampa de remorcare, cu cauciucul din stânga spate atârnând ca un picior rupt. În iarbă, la picioarele mele, era coșul cu produse de curățenie, o pungă cu cârpe și două cozi rupte de mop. Mia mă strângea în continuare de gât. Scena începea să se elibereze. Trebuia să plecăm și noi.

20

„Nu știu cum reușești"

– De ce naiba ai făcut asta? a urlat Jamie la telefon, cu un ton tot mai ascuțit, mai imperativ. De ce te-ai oprit pe autostradă? Cum ai putut fi atât de proastă? Erau exact cuvintele pe care mi le spuneam în gând de minute bune; ba chiar cu vocea lui.

– Bine, sun mai târziu, i-am zis și am închis.

Mia a început să plângă. Voia să vorbească cu el. Am simțit un gol familiar în stomac, teama că ar putea folosi asta ca să obțină custodia, că asta ar putea fi exact avantajul care l-ar ajuta să câștige, așa cum mă amenința ori de câte ori făceam ceva ce nu era pe placul lui. Voia ca eu să-i plătesc pentru îngrijirea copilului. Voia să mă facă să sufăr.

Oldsmobilul bleu al bunicului își croia drum prin traficul încă îngreunat de accident. Câțiva polițiștii i-au făcut semn să se apropie. Deși era mai scund decât cel mai scund dintre polițiști, cel care mi-a dat amenda, bunicul părea foarte degajat când a ieșit din mașină, făcând un semn din cap celor care s-au oprit să ajute și rămăseseră în zonă. Dar când a venit spre mine, pe marginea drumului, am văzut că era roșu tot la față. O clipă am crezut că era furios pe mine:

– Trebuie să luăm cu noi chestiile astea? a întrebat, arătând

spre mormanul de lucruri stivuite pe marginea autostrăzii. Am încuviințat.

După ce am pus scaunul Miei în spate, am urcat în mașina uriașă și bunicul a zis că are nevoie de benzină. Am oprit la stație și am parcat lângă pompă. Bunicul s-a uitat la mine, apoi la Mia, care era în spate. A început să lăcrimeze.

– Nu am destui bani, a zis el, înroșindu-se iar la față.

– Plătesc eu, am spus, punând mâna pe mânerul portierei.

– Poate mă duc să iau niște cafea, a zis. Probabil vrei o cafea, nu? Eu am trecut pe ceai verde. Vrei și tu ceai verde?

Am vrut să fac o glumă, să-i spun că aș avea nevoie de câteva pahare de whisky, dar am realizat că probabil cererea mea ar suna prea serios.

– Sigur, bunicule. M-am străduit să zâmbesc: O cafea ar fi minunată.

Bunicul a avut grijă de bunica aproape toată căsnicia lor; schizofrenia ei a avansat, iar după moartea ei, acum un an și jumătate, a rămas singur și disperat, cu o grămadă de timp liber. Se cunoșteau de la grădiniță. Ca soț și soție, ea a fost mereu deasupra lui, mai ales dacă puneam la socoteală cocul ei tapat. El oricum avea doar puțin peste un metru și 55 de centimetri. Când eram de seama Miei și stăteam cu ei, bunicul nu a ratat niciodată ocazia de a mă prezenta prietenilor ei, spunând oamenilor că mă înregistrase cântând „Popeye and the Sailor Man" și oferindu-se să le pună caseta.

S-a mutat din casa lui după moartea bunicii. A locuit în casa aia de când îl știam, acolo și în trailerul lor, și era ciudat pentru mine să nu-l mai știu acolo. O vreme a închiriat o cameră de la o femeie din oraș. I-am făcut o vizită și mi s-a părut foarte ciudat să văd toate fleacurile cu care am crescut, să-l văd pe el acolo, abia

permițându-și o cameră. Încă lucra ca agent imobiliar, dar criza a afectat profund afacerile și încă nu și-a revenit. A început să doarmă la birou, în depozit. Neputința mea de a-l ajuta mă apăsa ca o vină profundă, mai ales că el ne-a găzduit o dată, după o ceartă zdravănă cu Travis. Îmi doream din suflet să-l pot ajuta cumva.

De fiecare dată când îl vedeam, încerca să îmi dea un obiect păstrat în familie sau o carte de colorat cu numele mamei scris pe prima pagină. Uneori luam ceva ca să-i fac pe plac iar după aceea le lăsam în mașină, să le duc la donații. Nu aveam loc pentru lucrurile alea. Bunicul insista să le iau și-mi spunea povestea lor:

– Stră-străbunica ta și-a vândut verigheta ca să cumpere mașina asta de cusut, zicea.

Nu puteam păstra niciunul dintre lucrurile astea, nu le puteam oferi un spațiu adecvat. Nu aveam suficient loc în viața mea ca să le îndrăgesc.

Când puneam benzină, Travis m-a sunat înapoi. Nu a vrut detalii, voia doar să-i spun unde să vină să ne ia. Aproape că uitasem că i-am lăsat un mesaj. Am crezut că ar fi interesat să știe ce am pățit. Părea grăbit, iar în fundal am auzit un motor diesel.

– Ce faci? l-am întrebat.

Mia se uita la mine prin geam. Am strâmbat din nas la ea, încercând să zâmbesc, și am lipit degetul de geam. A atins și ea sticla cu degetul de pe partea cealaltă.

– Leg camioneta părinților mei de trailer, a zis răsuflând greu. M-am întrebat dacă ar fi venit să ia mașina noastră tamponată din drum.

– Nu, Travis, i-am zis. Suntem bine. S-a rezolvat. Am închis înainte să-și dea seama că mint. Eram prea vulnerabilă ca să pot da ochii cu el. Chiar dacă încă tremuram din tot corpul din cauza

șocului, știam că, dacă Travis ar veni să ne salveze, să ne ajute să le rezolvăm pe toate, aș risca să-l doresc din nou, aș risca să-mi doresc să fiu din nou cu el. Am petrecut tot timpul ăsta încercând să fiu pe picioarele mele. Cu toate că-l sunasem, nu-mi doream să cad din nou în brațele lui.

În drum spre casă, a început ploaia. L-am rugat pe bunicul să tragă la Walmart și să aștepte cu Mia în mașină până cumpăr câte ceva. Am intrat în magazin grăbită, cu capul în jos, evitând contactul vizual. Mi se părea că toată lumea se uită la mine, că toată lumea o recunoaște în mine pe tipa care a fost cât pe ce să-și omoare copilul pe Highway 20. Îmi doream infinit mai mult decât de obicei să urlu în gura mare în mijlocul unui Walmart, iar faptul că am devenit atât de incontrolabilă mă speria cumplit. Nu îmi puteam scoate din cap zgomotul exploziei geamului. Sunetul se repeta iar și iar cu atâta forță, încât închideam ochii și încleștam maxilarul ca să-l aduc la tăcere.

– Unde mama naibii sunt păpușile-sirenă?

Am realizat că am vorbit cu voce tare abia când o mămică și fiica ei s-au uitat la mine. Păpușile se epuizaseră, rafturile în care au fost erau goale. Dar dedesubtul lor era o versiune îmbunătățită: o păpușă mai mare, cu mai mult păr, cu un buton pe care apăsai și ea vorbea, și care costa 19,99 de dolari. Am luat-o. Am să analizez mai târziu facturile. Nu aveam de gând să-mi las fata fără blestemata de păpușă în după-amiaza asta.

Când am ajuns în fața casei noastre, ploua în continuare, iar bunicul și cu mine am descărcat toate produsele și genții. O bucată de sticlă rămasă într-un bagaj a căzut pe podeaua studioului și a intrat în călcâiul Miei, dar am avut norocul să nu-i provoace aproape deloc durere, așa că la început nici nu a băgat de seamă. Era singura ei rană. Cel puțin din punct de vedere fizic. Și

mă puteam ocupa eu de ea. Bunicul s-a oprit în micul spațiu de la intrare, uitându-se în jur. Nu ne vizitase niciodată aici. Nimeni din familie nu a fost aici. Mă întrebam dacă o să-și dea seama că m-am descotorosit de toate lucrurile pe care mi le-a dat.

– Nu ai cuptor cu microunde, a zis el cercetând din priviri colțul în care era bucătăria..

M-am uitat la bufetele goale, pe care nu era nimic cu excepția unui tocător și a unui suport pentru farfurii, ceea ce deja aproape că ocupa tot locul.

– Nu am loc pentru microunde, am răspuns.

– Ai putea să-l pui pe frigider, și arată cu degetul deasupra frigiderului, unde pusesem o plantă. Am unul la birou pe care nu-l folosesc. Trec și ți-l aduc.

– Te rog, bunicule, am spus în timp ce mă aplecam s-o ridic pe Mia. Pur și simplu nu am loc.

I s-au umezit iar ochii. Apoi telefonul meu a început să bâzâie, iar pe ecran a apărut un șir lung de prefixe, caracteristic numerelor internaționale: suna mama.

– Ai sunat-o pe mama? l-am întrebat, incapabilă să-mi ascund enervarea.

– Sigur că da, a zis. Ar trebui să știe și ea că fiica și nepoata ei au fost implicate într-un accident, nu?

Am încleștat maxilarul. Știam că, după moartea bunicii, mama îl suna pe bunicul în fiecare duminică după-amiază. Știam că îl întreba despre noi, dacă ne-a văzut, ce facem, ce mai punem la cale. Dar în clipa aceea, mai mult ca oricând, mi se părea că nu merita să afle informații despre accidentul nostru. Am avut atâta nevoie de ea în vara asta, când Mia a fost așa de bolnavă și cu tuburi în urechi, am avut nevoie de ea de atâtea ori de când s-a mutat în Europa. Aveam nevoie de ea și nu o puteam suna să-i

spun asta. Abia dacă mai puteam avea o discuție, legătura era de obicei foarte proastă, iar William era în preajmă, ascultând fiecare cuvânt. Uneori aproape că îi auzeam respirația. Chicotea ori de câte ori mama făcea o glumă. Nu suportam. Nu mai suportam. Am renunțat să mai vorbesc cu ea, stabilind că e mai puțin dureros pentru mine să o scot din viața mea decât să tărăgănez lucrurile în acest fel. Era mai ușor să nu vreau sau să nu aștept nimic de la ea. Eram supărată pe ea, pentru că și-a părăsit viața de aici. Pentru că s-a stabilit așa de departe. Nu voi înțelege niciodată cum a putut. Și nici nu voiam să încerc.

Bunicul a plecat iar eu am băgat-o pe Mia în cadă, pentru o baie cu spumă și noua ei păpușă. Mama a sunat din nou. M-am așezat pe toaleta de lângă cadă, cu telefonul cu volumul dat încet în mână. L-am ignorat, privind-o pe Mia care se juca acum cu noua ei sirenă. Stătea în cadă, cu pielea lucioasă de la săpun, cu șuvițele ude lipite de față. Îmi venea să intru lângă ea, s-o iau în brațe, să lipesc urechea de pieptul ei și să-i ascult inima.

M-am întrebat dacă mama a simțit vreodată așa ceva în ceea ce mă privește. Mă întrebam dacă se apleca să mă sărute de noapte bună, să mă încurajeze prin prezența ei, să mă iubească și ea la fel de mult. Aș fi vrut să știu, dar nu suficient de mult încât să o întreb. Uneori îmi imaginam că o întreb, că îi pun întrebarea la telefon, dar știam că nu va ieși nimic din asta. A fost acolo, iar asta a fost suficient pentru ea. Poate că asta a fost mereu suficient pentru ea.

Mia a rămas trează până târziu, și asta nu numai din cauza nasului înfundat, a durerii de ochi, ci și pentru că nu a vrut să o pun în patul ei. Ciripiturile ei vesele m-au ajutat să nu izbucnesc în plâns. Când se uita la mine, știam că trebuie să fiu puternică. Apoi ne-am întins pe patul meu, cu capul pe aceeași pernă, față

în față. A închis ochii, corpul ei s-a relaxat, a oftat, a început să respire regulat. Am vegheat-o, ascultând.

Mia a dormit cam o oră, apoi s-a trezit din cauza unui acces puternic de tuse. Îi dădusem deja toate medicamentele pe care i le puteam da. Tusea uscată s-a transformat într-un fel de mârâit, furioasă că s-a trezit și în același timp atât de obosită. Am încercat să o liniștesc, cântându-i „Roțile de tren", cântecelul care îi plăcea în ultima vreme, dar nu a funcționat. Am săpat adânc în memorie și am început să recit „Noapte bună, lună":

„Noapte bună, cameră, noapte bună, lună.

Noapte bună văcuței care țopăie pe lună.

Noapte bună, lumină, noapte bună, balon roșu.

Noapte bună scaune, noapte bună, ursuleți".

Mia s-a calmat imediat ce a auzit-o și a adormit la loc.

A doua zi dimineață am urmărit-o cum își mănâncă cerealele. Mă uitam la ea cu un fel de fascinație, era așa o minune că nu a fost rănită, încât aproape nu mi se părea reală. Ieri am sunat-o pe Lonnie, i-am spus ce s-a întâmplat și am cerut o zi liberă ca să îmi rezolv treburile, neștiind cum voi face asta. Funcționam pe pilot-automat. După micul dejun venea să ne ia un tip cu care am ieșit în oraș de câteva ori, Todd. Trebuia să ies cu el în weekendul acela, iar aseară am reușit cumva să-mi amintesc să anulez; incapabilă să inventez altă scuză, i-am spus adevărul. Nu-mi plăcea să recunosc că am necazuri și că nimeni din familie nu e în stare să mă ajute. Todd a insistat să îmi împrumute o mașină pe care nu o mai folosea, iar eu m-am legat de gândul ăsta. Nu prea știam ce să cred despre el, dacă îmi plăcea cu adevărat sau nu. Dar am descoperit că unii bărbați aveau un fel de complex al eroului când ieșeau cu mine. Voiau să dea năvală și s-o salveze pe domnița în

primejdie. Nu îmi plăcea deloc să joc acest rol, dar în situația de față nu aveam de ales. Era absolut obligatoriu să avem o mașină.

Miei i-am spus că Todd e un prieten care are o mașină în plus pe care ne-o poate împrumuta o vreme.

– După aceea te duc la tatăl tău, i-am explicat spălând vasele de la micul dejun. Am inspirat adânc, apoi mi-am ținut răsuflarea, adică exact pe dos față de ceea ce ar fi trebuit să fac în astfel de clipe, când inima o ia razna. Va trebui să fac același drum ca și ieri, să conduc pe aceeași autostradă, să mă sui iar cu Mia în mașină. Oricât mi-ar fi plăcut să stau în pat cu Mia în brațe, trebuia să muncesc. Aveam o casă de curățat a doua zi, una din cele mai mari dintre casele mele, care îmi ocupa aproape toată ziua de joi. Pe deasupra, săptămâna viitoare începeau cursurile și trebuia să îmi organizez manualele și parolele ca să accesez materialele. Și probabil că trebuia să sărbătoresc cumva și ziua mea.

Todd conducea pe I-5 spre mașina pe care ne-o împrumuta, iar Mia stătea cuminte în scaunul ei din spate. Scaunul ei de mașină părea în regulă, dar încă din clipa accidentului am știut că va trebui să-l arunc și să îi iau altul, de îndată ce îmi voi permite. De câte ori mă uitam la el, îmi aminteam cât de aproape am fost să-mi pierd fiica.

Mia a izbucnit pe neașteptate:

– Ruby a murit, mami! Ruby era numele pe care îl dădusem mașinii noastre, din cauza culorii maro și pentru că prima dată când mi-am încărcat în portbagaj produsele de curățenie i-am zis cu mândrie Suba-Ruby.

M-am întors spre Mia, am pus o mână pe piciorușul ei. Părea atât de mic, de fragil. Mi-a venit iar să plâng. Am găsit-o pe Ruby folosită, dar într-o stare perfectă și cu numai 16 000 de kilometri la bord. Uneori, petreceam amândouă jumătate de zi în

mașină. Ruby trebuie să fi avut 20 de ani, dar a fost una dintre cele mai drăguțe mașini pe care le-am avut. Pierderea era mare. De neimaginat. Nici nu mă puteam gândi la ea.

– Ruby a murit din cauza mea, a mai zis Mia cu o voce firavă, uitându-se pe geam. Pentru că Ariel a zburat pe fereastră.

– Vai, draga mea, am zis încercând să mă răsucesc, să mă uit la ea. A fost un accident. Nu e deloc vina ta. Dacă e să fie vina cuiva, a fost vina mea.

– Plângi. Fața Miei s-a făcut roșie, buza de jos a început să-i tremure, ochii i s-au umplut de lacrimi. Tu nu ai vrut decât s-o salvezi pe Ariel.

Nu mă mai puteam uita la ea, dar am păstrat mâna pe piciorul ei. Îmi doream mai mult ca orice să-mi acopăr fața cu palmele, să dau frâu liber lacrimilor și să suspin în voie. În loc de asta, m-am uitat la Todd, el la mine, și i-am zâmbit vag. Trebuia să fiu bine. Nu aveam de ales.

Todd a ieșit de pe autostradă, a străbătut câteva străzi și a parcat în spatele unei Honda Accord cu două uși. Îmi amintea de mașinile pe care le conduceau băieții în liceu, o versiune în mărime naturală a mașinuțelor cu care se juca fratele meu mai mic. A verificat lichidele, farurile, frânele cu o siguranță de sine eficientă care mi s-a părut atrăgătoare. Todd avea multe calități pe care le admiram – lucra în construcții și își construia cabana lui pe o proprietate împădurită lângă Port Townsend – și nu știam de ce inima mea refuza să se implice.

– Voiam s-o vând, așa că o poți folosi cât timp ai nevoie, a zis el și mi-a dat cheile.

– Mulțumesc, am reușit să îngaim și l-am îmbrățișat. Speram să înțeleagă că m-a salvat de la disperare și poate de la a rămâne pe drumuri. Dar, de pe altă parte, cum ar fi putut? Nu-i spusesem

ce disperată era situația mea, voiam să par mai curând egală cu el, nu ceea ce eram de fapt. Așa o relație cu cineva părea un fel de glumă.

Când am ieșit din parcare, mâinile nu mă mai ascultau. Am început să tremur toată, de parcă aș fi băut zece căni de cafea. *Nu ar trebui să conduc*, mi-am spus, *nu sunt pregătită încă*. Mi-am spus că sigur voi face un alt accident, dar cu toate astea numai eu puteam să o duc pe Mia – și pe mine însămi – acolo unde trebuia să fim.

La un stop, știind că se apropie intrarea pe autostradă, mi-am dorit să am pe cine să sun, să vorbesc. Dar nu știam pe nimeni care ar fi putut înțelege prin ce trec, doar dacă ar fi fost cineva ca mine, care știe ce înseamnă să fii părinte singur obligat să le facă pe toate fără niciun ajutor, așa cum făceam eu.

Când vorbeam cu prietenii despre viața mea, oferindu-le numai câteva frânturi din logistica, stresul, zbaterea permanentă, auzeam iar și iar același lucru: „Nu știu cum reușești". Când soții lor lipseau din oraș sau lucrau până târziu, clătinau din cap și ziceau: „Nu știu cum reușești". Iar eu încercam de fiecare dată să nu reacționez. Îmi venea să le spun că orele alea petrecute fără soții lor nu se comparau nici pe departe cu ce înseamnă să fii părinte singur; dar le lăsam să creadă că da, erau cam același lucru. A mă certa cu ele ar fi însemnat să spun prea multe despre mine, iar eu nu am încercat niciodată să câștig simpatia nimănui. În plus, oricum nu ar fi înțeles dacă nu ar fi simțit ele însele apăsarea sărăciei. Disperarea de a merge dincolo de limită pentru că nu ai de ales. Nu puteau ști cum e să fii eu, în dimineața aceea de după accident, pe punctul de a conduce o mașină exact pe aceeași porțiune de autostradă unde pe asfalt se mai zăreau cioburi din fereastra mea făcută praf, continuând să-mi văd de viață ca și cum

nimic nu s-ar fi întâmplat, pentru că era practic singura alegere pe care o aveam.

Deși eram sigură că clienții mei m-ar fi înțeles, compania de electricitate nu ar fi fost prea receptivă. Nu voiam decât să stau pe canapea cu fata mea cea bolnavă, să-i umplu cănița cu suc și să mă uit cu ea la DVD-ul *Curious George* de trei ori la rând. Dar trebuia să mă întorc la muncă. Și trebuia să conduc. Nu știu ce anume mi se părea mai imposibil din astea două.

Nu s-a pus niciodată problema „cum" fac lucrurile. Sunt sigură că orice părinte ar face la fel. A fi părinte singur nu înseamnă numai a avea grijă singur de copilul tău; nu este vorba despre a renunța la pauză, la o baie liniștită, la orele de somn. Acestea erau cele mai mărunte greutăți cu care mă confruntam. Duceam povara unei responsabilități enorme. Duceam gunoiul. Aduceam cumpărăturile pe care le alegeam și le cumpăram de la magazin. Găteam. Spălam. Puneam hârtie la toaletă. Făceam patul. Ștergeam praful. Verificam uleiul la mașină. O duceam pe Mia la doctor, la tatăl ei. O duceam la orele de balet, dacă reușeam să găsesc unele care ofereau bursă, apoi o aduceam acasă. Îi urmăream fiecare tresărire, fiecare săritură, fiecare alunecare pe tobogan. Eu îi împingeam leagănul, eu o puneam seara la culcare, eu o pupam, eu o înveleam. Când stăteam jos, îmi făceam griji. O îngrijorare din aceea care-ți dă arsuri de stomac. Îmi făceam griji că salariul meu nu va acoperi facturile din luna aceea. Îmi făceam griji pentru Crăciunul de peste câteva luni. Îmi făceam griji ca tusea Miei să nu devină o infecție la sinusuri care s-o țină departe de grădiniță. Îmi făceam griji că purtarea lui Jamie era tot mai urâtă, că vom ajunge să ne certăm, că își va retrage promisiunea de a o lua el de la grădiniță în săptămâna aceea doar ca să

îmi îngreuneze situația. Îmi făceam griji că va trebui să reprogramez munca sau să o ratez cu totul.

Orice părinte singur care se zbate în sărăcie face asta. Muncim. Iubim. Facem. Iar stresul tuturor acestora, epuizarea, ne lasă secătuiți, fără vlagă. Fantome a celor care am fost odinioară. Așa m-am simțit în cele câteva zile de după accident, ca și cum nu aș fi fost pe de-a-ntregul conectată de pământul pe care pășeam. Mi se părea că o pală de vânt m-ar fi putut doborî în orice clipă.

21

Casa Clovnului

Am botezat-o Casa Clovnului. Soția avea o afinitate pentru peisajele lui Thomas Kinkade, care umpleau aproape toți pereții de la parter ai casei ei. Dar scara lungă care ducea la etaj era străjuită de picturi cu clovni. Clovni triști. Prim-planuri cu fețe de clovni ai căror ochi mă urmăreau peste tot. Avea și bibelouri cu clovni triști, dar picturile erau cele mai rele. Mă făceau să mă simt neajutorată. Mă uitam la ele cu un amestec de oroare, dezgust și curiozitate; de ce și-ar dori cineva să aibă așa ceva pe pereți? Dacă se întrerupea curentul și o rază din fasciculul lanternei cădea pe o față din asta? Nu se speriau de moarte?

O dată pe lună curățam nivelul de jos, unde erau amenajate două dormitoare și o baie pentru cei doi fii adulți ai lor. Băieții nu păreau a locui vreodată în camerele alea, dar relicve din copilăria lor erau aranjate cu mare grijă peste tot. Ștergeam de praf un DVD cu casete cu Bell Biv Devoe, agende, ceasuri cu Mickey Mouse, scuturam pernele și plăpumile și aranjam la loc ursții mari de pluș. Dar în ziua aceea, prima de după accident, m-am dus glonț la baie.

Mi se părea o reacție normală la vlăguirea lăuntrică ce mă sfâșia, să mă închid în încăperea mică și să mă așez pe toaletă.

Băile erau o ascunzătoare bună. Îmi venea să mă întind cu burta pe podea, cu mâinile la ceafă, cu degetele încrucișate ca la o tornadă, ca și cum toate ar urma să mi se prăvălească în cap.

Casa Clovnului, o casă masivă cu trei etaje cu vedere la orașul în care am trăit cu Travis, părea să amplifice acum, după accident, cât de scăpată de sub control era viața mea. Cât de nesigur era viitorul. Cum s-ar putea să nu supraviețuim financiar.

M-am prăbușit în genunchi în fața toaletei și am inspirat, am numărat până la cinci, am expirat, apoi am început să împăturesc hârtia de toaletă într-un triunghi: un colț, sub alt colț, până ce formează un vârf ascuțit și drept. Mâna mi-a căzut grea în coșul cu produse de curățenie, să scot mănușile galbene. Cioburi de sticlă s-au împrăștiat pe podea.

Mi-au țâșnit lacrimile. Vasul de toaletă, care până acum câteva clipe mă alinase ca o îmbrățișare, acum parcă era un compactor de gunoi. Am întins mâna, am apăsat clanța și am țâșnit afară, încercând să respir. Din gât mi-a ieșit un strigăt gutural, apoi am izbucnit în hohote. Ieri, Jamie mi-a aruncat o privire cumplită pe doc după ce a alergat să mi-o ia pe Mia din brațe, de parcă ar fi fost un supererou care venea în fugă să-și salveze fiica din ghearele vrăjitoarei care a pus-o în primejdie. Mia a început să plângă și s-a întins după mine. „Nu, nu draga mea", a zis el, „trebuie să vii cu mine". Apoi privirea.

M-am așezat în fața dușului, cu fruntea pe genunchi, trecându-mi degetele prin firele carpetei maro. Zgomotul geamului explodând îmi bubuia în urechi, iar în piept creștea o gheară care mă strângea tot mai tare. *Sunt la program*, mi-am spus în sinea mea. *Am o cădere nervoasă la serviciu.*

Între degetele mănușilor erau cioburi. Le-am scuturat, mi-am pus mănușile, dar lacrimile mă orbeau în continuare. Așa că le-am șters și mi-am acoperit fața cu palmele ca să mă ascund.

Am luat telefonul și am apăsat pe butonul de apel pentru Pam, acasă:

– Nu mă pot opri din plâns, am spus. Pam, nu știu ce să fac, nu mă pot opri din plâns. Am gâfâit, încercând să respir.

– Stephanie? Ești bine? Unde ești? Vocea ei suna așa de preocupată, de maternă, încât am început să plâng și mai tare.

– Sunt... ăăă, am zis ducând mâna la gură înainte să scot și alte sunete jenante. Nu-mi aminteam numele proprietarului. Casa aia mare cu picturi cu clovni.

– Garrison? a întrebat.

– Da. Parcă așa îi cheamă. Astăzi fac parterul.

Vorbeam de parcă aș fi venit de la alergare.

– Erau cioburi în materialele mele. Cioburi de sticlă care au căzut pe Mia ieri. Ar fi putut muri.

– Ei bine, a zis ea, ca și cum și-ar fi căutat cuvintele, nu ai cum să știi... se spune că oamenii sunt distrași de lucrurile pe care le văd în timp ce conduc... dar tu nu te-ai gândit că s-ar putea întâmpla una ca asta când ai parcat acolo, nu?

M-am gândit la șoferul – care am presupus că dădea un mesaj, își aprindea o țigară sau era distras de ceva – care stătea pe mediană și se uita la mine. Oare eu am fost distragerea care l-a făcut să intre în mașina mea?

Pam cunoștea situația mea financiară. Știa că aveam nevoie de orele astea, că nu-mi permiteam să nu muncesc, să nu fiu plătită pentru ele. În dimineața aceea m-a ascultat povestindu-i despre cum a trebuit să conduc, cum mi-au tremurat mâinile, cum a trebuit să trec pe lângă locul accidentului, cum am încercat să nu mă uit la urmele negre de cauciucuri și la cioburile de pe marginea drumului, dar le-am văzut oricum. Nu aveam decât o casă azi. Dar nu o puteam face.

– De ce nu-ți iei liber azi, a sugerat ea cu blândețe, după ce m-a ascultat. Poate și mâine.

– Nu, mâine am să pot lucra, am zis. Nu aveam decât Ferma mâine, mă voi descurca. Nu, o să fiu bine, am zis mai mult pentru mine decât pentru ea. Poate dacă îmi iau azi liber, sun la compania de asigurări și fac un plan. Așa o să am un control asupra lucrurilor, am zis, începând să cred și eu în vorbele mele.

– OK, a zis ea, probabil zâmbind. După aia am nevoie să te întorci la muncă. *Tu* ai nevoie să te întorci la muncă. Nu îți faci niciun bine dacă te lași doborâtă așa. S-a oprit. Am auzit un televizor în fundal. Ai încredere în puterea ta, a adăugat. Dar îmi era atât de greu să cred că o mai aveam.

Când am închis telefonul, am oftat, nerealizând cât de multă nevoie aveam de un strop de compasiune. Cu o zi înainte, tata a strigat la mine pentru că am postat pe Facebook despre accident. A spus că oricine a văzut fotografia cu mașina mea tamponată ar putea să o folosească împotriva mea.

– Dar numai prietenii mei o pot vedea, am zis, enervată de paranoia lui și îndurerată că ăsta era singurul lucru care-l preocupa. Trebuie să pot vorbi cu oamenii, tată.

– Nu cred că ar trebui să vorbești despre *asta*. Deloc! s-a răstit el. Nu-ți dai seama că compania de asigurări ar putea crede că a fost vina ta? Măcar te-ai gândit la asta?

Dar el nu a înțeles sau nu a fost în stare să înțeleagă câtă nevoie aveam în clipa aceea de sprijin, chiar dacă asta însemna câteva comentarii sub o poză, chiar dacă cei care le scriau erau la mii de kilometri distanță.

– Da, tată, am zis încet. Da, m-am gândit la asta.

M-am oprit, ascultându-l cum trage dintr-o țigară și suflă fumul. Mi-aș fi dorit să mă invite la el, să se ofere să-mi comande o pizza. Orice altceva decât să-mi facă morală.

– Ăăă, trebuie să plec, tată. Am observat că nu mi-a zis că mă iubește înainte de a-mi spune la revedere. Așa că nu am spus nici eu.

În loc să mă duc acasă, am pornit spre cimitirul de fiare vechi, ca să iau ce mai aveam în mașină. Șiragurile de mărgele și floricele din sticlă încă atârnau de oglindă. Mi-am luat cana de cafea făcută de o prietenă, în care încăpeau exact două espresso. Am scos stickerul cu „Alaska Girls Kick Ass" de pe geamul din spate. Am făcut câteva poze cu spatele zdrobit al lui Ruby, acum de nerecunoscut. Colțul din spate fusese împins înăuntru, lângă orificiul de umplere, care acum era înclinat în față, zăngănind ca o bucată de tablă.

Am pus mâna pe capota din spate, acolo unde se îmbina geamul, la colț, în porțiunea în care nu ajungeau ștergătoarele. Am închis ochii, am lăsat capul în jos. Jur că i-am simțit durerea.

Portbagajul mașinii ăsteia mi-a ținut fata în siguranță; iar acum aștepta să fie dezmembrată și vândută pe bucăți. „Mulțumesc", i-am spus.

La prânz, stăteam acasă, pe canapea, uitându-mă la cerul cenușiu care părea a se pregăti de o ploaie zdravănă. Marți a fost cald și însorit, dar acum vremea a revenit la obișnuita răcoare umedă specifică apropierii toamnei în Washington. Am încercat să fiu recunoscătoare că nu a trebuit să stăm în ploaie în ziua aceea. Nu-mi venea să cred că au trecut numai două zile.

Am început să mă învârt de colo colo prin casă, cu telefonul la ureche, ascultând muzica clasică ascuțită.

– Atunci trimiteți-mi numărul modelului scaunului de mașină și vă vom trimite un cec pentru el, a spus agenta de la cealaltă companie de asigurări după câteva minute de așteptare la telefon. Vă putem despăgubi și pentru zilele de muncă pierdute, a adău-

gat. Și vă putem asigura o mașină și muta mașina dumneavoastră în alt grup. Ar trebui să primim despăgubirea pentru reparații sau costul mașinii până...

– Stați așa, zic. Așadar nu e vina mea? Vă asumați responsabilitatea?

– Da, a răspuns ea. Ne asumăm întreaga responsabilitate pentru acest accident. Erați oprită la marginea drumului, aveați avariile aprinse și erați în staționare. Accidentul nu e din vina dumneavoastră.

Vocea ei era plină de sinceritate. *Nu e vina mea. Nu e vina mea.* Aproape că o credeam și eu.

O mare parte din viața mea de mamă a însemnat mers pe vârfuri, atât în sens propriu, cât și metaforic, ezitând tot mai mult să am încredere în soliditatea podelei. De câte ori când trebuia să reclădesc o fundație, pereții, o podea sau chiar un acoperiș deasupra capetelor noastre, eram sigură că se vor prăbuși din nou. Treaba mea era să supraviețuiesc prăbușirii, să mă ridic de jos și să o iau de la capăt. Așa că am hotărât să am încredere în instinctul meu și, când m-am întors la muncă, i-am spus lui Pam că nu voi putea face decât o casă pe zi. O lăsam pe Mia la grădiniță, conduceam până la o casă, făceam curățenie, dar perspectiva de a conduce la alta și a o lua de la capăt din nou era prea mult. Nu mai rezistam.

Două săptămâni mai târziu, când m-am întors la Casa Clovnului, mi-am lăsat materialele sus pe scări, uitându-mă în treacăt la baia mare. Baia avea două chiuvete, un duș înalt de mărimea unei mese oficiale, o cadă cu bule pe o platformă dintr-un colț. Cada m-a reținut cumva. Era ceva legat de ideea de a te simți îmbrățișat, protejat. Am ridicat un genunchi pe marginea ei, am pus mâna pe telefon și am sunat un avocat. Trebuia să știu cum aveam să supraviețuiesc ruinei financiare produse de accident.

I-am spus avocatului totul despre incident, despre ceea ce a spus compania de asigurări că va acoperi, numai că suma pe care mi-o ofereau pentru mașină abia dacă acoperea împrumutul. Și eu aveam nevoie de o mașină. Repede. Mi-a dat câteva fraze-cheie pe care să le folosesc la următoarea discuție cu femeia care se ocupa de cazul meu. Când am sunat-o peste câteva ceasuri, îmi tremura vocea când am început să-i recit frazele învățate.

– Eu și cu fiica mea am fost foarte afectate de acest accident, am zis, încercând să nu sune ca și cum aș citi de pe o foaie de hârtie. Ea nu doarme bine și tresare la orice zgomot mai puternic.

I-am spus despre gălăgia pe care o face motorul mașinii vecinilor, despre cum sare Mia-n sus când aude, începe să tremure, iar uneori aleargă plângând în brațele mele. Am amintit despre cât de stresată sunt eu însămi, incapabilă să evaluez și să îndeplinesc sarcini pe care înainte le îndeplineam cu ușurință: Stresul emoțional sub care ne aflăm, spaima constantă în care trăim după acest accident împreună cu incapacitatea mea financiară de a-mi permite să îmi înlocuiesc vehiculul pun o presiune imensă asupra noastră. Am inspirat adânc:

– Avem nevoie de tratament. Am nevoie de terapie, probabil de medicație. Și Mia are nevoie de ajutor. Nu am posibilitatea de a mi-l permite, asta pe lângă cheltuielile cu o mașină nouă.

M-am oprit, am inspirat din nou:

– Dacă firma dumneavoastră nu acceptă să-mi acopere cheltuielile pentru trauma emoțională, voi acționa în instanță pentru a fi despăgubită în mod adecvat.

Scrisesem aceste cuvinte pe o bucată de hârtie, dar când am ajuns la ultima frază am încremenit de tot. Am rămas cu telefonul la ureche tremurând, așteptând.

– Să văd ce pot face și revin cu un telefon, a zis ea.

Într-o oră m-a sunat înapoi cu o ofertă care îmi acoperea împrumutul și îmi mai rămâneau puțin peste 1 000 de dolari pentru o mașină nouă, pe lângă plata salariului pierdut. Am încercat să rămân formală și să-i mulțumesc politicos, dar îmi doream să-mi fi putut vedea zâmbetul după ce am închis telefonul. Nu mai zâmbisem așa de foarte multă vreme.

De zile bune m-am uitat online după anunțuri, dar era greu de găsit o mașină bună cu 1 200 de dolari. Și apoi, iat-o! O mică furgonetă Honda Civic 1983. Bleu. Travis și cu Mia au venit cu mine să o vedem. Un cuplu în vârstă care avea un magazin de retail a băgat câteva sute de dolari în mașină, pregătind-o pentru nepotul lor. Au refăcut motorul, frânele, au pus cauciucuri noi. Dar nepotul a zis că nu mai vrea mașina, așa că tehnic el era cel care-o vindea. Torcea. Avea transmisie manuală. A fost deținută de un cuplu care a păstrat actele originale pe care le-au semnat când au cumpărat-o nouă-nouță. Am oferit 1 100 de dolari. Au acceptat. Mia și cu mine am botezat-o Pearl, cel mai luminos lucru care a ieșit din toată povestea asta întunecată.

Pearl se descurca onorabil cu deplasările noastre zilnice, iar ușurarea de a o avea m-a ajutat să mă eliberez de enorm de mult stres. Din fericire, programul meu era în continuare plin, ceea ce-mi oferea o bună distragere. Dacă aveam o după-amiază liberă, o umpleam cu un client privat. Mi-am oferit serviciile de menajeră pe grupurile locale de mame de pe Facebook în loc de Craiglist și am primit prea multe răspunsuri care-mi cereau să vin să fac curățenie goală sau în costum sexy. Prima dată când s-a întâmplat asta, bărbatul a clasificat postarea ca fiind un ajutor pe care mi-l acorda. Ca și cum nu ar fi fost suficient de degradant că eram nevoită să fac curățenie.

După ce plăteam benzina pentru deplasările la muncă, banii pe care-i duceam acasă de la Classic Clean reprezentau puțin mai mult de jumătate din ceea ce primeam pentru o oră. După anularea curățeniei la Casa de Weekend, am încercat să îmi mențin deplasările la mai puțin de patruzeci și cinci de minute și am început să refuz clienți care nu erau în raza mea de deplasare. Dar Lonnie a insistat să iau unul:

– O să merite, ai să vezi. Sunt cu adevărat drăguți.

Noul client avea o casă mare, o construcție clasică, cu detalii din lemn și piatră de râu. Am curățat-o de numai câteva ori și am botezat-o Casa Iubitoare. Ca să ajung acolo, mergeam pe un drum cu o singură bandă, printre brazi înalți. Din vârful dealului, unde era casa, vedeam toată valea și fermele din regiune. Soțul și soția erau acasă când făceam curățenie. Fotografii cu fiica lor adultă și copiii ei acopereau frigiderul și rafturile. Iar dormitorul de oaspeți de lângă bucătărie părea mereu pregătit pentru întoarcerea lor.

Soțul m-a întâmpinat la ușă, dornic să mă ajute să car materialele de lucru. Un golden retriever pufos dădea din coadă și îmi adulmeca picioarele. Mi-am scos pantofii și am zâmbit către soție, care mi-a întors zâmbetul de pe fotoliul pe care rareori îl părăsea. Când mi-a spus povestea casei, Lonnie mi-a zis că soțul avea permanent grijă de soția lui care avea o boală grea. M-am gândit că era ceva terminal, un cancer sau ceva asemănător. Televizorul era mereu deschis ori pe Dr. Oz, ori pe o emisiune de amenajări interioare. Dar când soția vorbea, el se grăbea să îl dea mai încet. Îmi era greu să o înțeleg, vorbea așa de încet, cu o voce extrem de nesigură. Soțul îi dădea să mănânce, apoi o ducea în brațe la baie.

O mare parte din căsnicie și-au petrecut-o călătorind și au avut un copil mai târziu decât majoritatea cuplurilor. Rafturile din living erau pline cu tobe, sculpturi din lemn, statuete din piatră înfățișând elefanți și cărți despre ascensiuni montane. De câte ori soțul povestea despre viața lor, o întreba și pe ea dacă își amintește un anume moment fericit. Dacă ea își amintea, el zâmbea cu atâta bunătate și dragoste, încât îmi doream și eu un strop din viața lor.

Prima dată când am făcut curat la ei, am depășit puțin timpul stabilit. Bucătăria și băile nu mai fuseseră curățate temeinic de mult și mi-a luat ceva vreme să le frec bine. Când am terminat, mi-am pus haina și m-am oprit în ușă să-i fac semn cu mâna femeii. Ea mi-a făcut semn să mă apropii și m-a prins de o mână. Cu cealaltă mi-a pus în palmă o bancnotă de 10 dolari.

– Dar e mai mult decât câștig pe o oră, am zis, surprinsă de mine însămi că le-am spus asta. E aproape de două ori mai mult.

Ea a zâmbit, iar eu m-am întors spre ușă, bâiguind un mulțumesc. Înainte de a ajunge la ușă, copleșită de moment, m-am întors și am chicotit:

– Ura, în seara asta îi iau Miei un Happy Meal!

Au zâmbit amândoi și toți trei păream foarte încântați.

Când mi-am strâns lucrurile, soțul a insistat să ies prin garaj, dat fiind că afară începuse să plouă destul de tare.

Am încărcat căruciorul cu materiale, geanta cu cârpele care trebuiau spălate în weekend în furgonetă, apoi el mi-a făcut semn să-l urmez înapoi în garaj:

– Nu prea avem mulți musafiri, mi-a zis, și mi-a întins o recompensă să i-o dau câinelui. Încercând să nu roșesc pentru că mi-a zis musafir, am admirat motocicleta de lângă peretele din fund al garajului. A zâmbit și a spus că fiica lui trebuie să vină în

fiecare vară și să stea o săptămână pentru ca el să se poată duce într-un circuit anual de-a lungul coastei cu niște prieteni, cu motocicleta.

Am rămas amândoi în tăcere, ascultând cuvintele nerostite. Aș fi vrut să-l întreb despre soția lui, despre viața lor, despre cum reușeau să rămână atât de fericiți și împăcați cu tot necazul lor. În schimb, am recunoscut că voiam să fac eu însămi o excursie.

– Mi-ar prinde bine fie și o zi liberă, am recunoscut eu, în ciuda obișnuitei mele rețineri. Nu vorbeam niciodată cu clienții despre cât de grea era pentru mine munca asta plătită cu salariul minim.

– Da, serios? s-a interesat el cu un interes sincer. Și unde te gândești să te duci?

– Missoula, Montana, am răspuns, aplecându-mă să mângâi câinele, gândindu-mă ce mult i-ar plăcea Miei să aibă unul la fel într-o zi. Eu sunt din Alaska. Nu știu de ce, dar cred că ăsta e următorul cel mai bun loc.

– Așa e, a zâmbit el. O zonă frumoasă. Incredibil de deschisă. E adevărat ce se spune, știi, că acolo cerul e mai mare.

Am zâmbit, lăsându-mă furată o clipă de imaginea, de visul acesta.

– Sper că voi apuca să ajung acolo, am zis.

A dat din cap, apoi mi-a amintit că trebuie să plec, dacă vreau să-mi iau fata la timp. Când dădeam cu spatele pe alee, i-am făcut cu mâna. Faptul de a fi fost în acea casă m-a făcut să mă simt ca și cum aș fi fost martoră la manifestarea iubirii în cea mai pură formă a ei. Aveau atât de multă iubire, că se revărsa afară pe ușa deschisă a garajului lor.

Casa aceea era atât de diferită de ce știam eu, încât imediat ce am plecat am început să oftez amintindu-mi-o. Cele mai multe

zile de muncă erau, pentru mine, pline de o singurătate care mă prostea pur și simplu. Eram mereu singură: când conduceam, când lucram, când îmi făceam seara temele pentru cursuri. Excepție făceau cele două–trei ceasuri petrecute seara cu Mia, când îi făceam baie, o hrăneam, îi spuneam povestea de culcare și o așezam la somn. Consilierul meu de la Skagit Valley Community College a făcut ochii mari când i-am spus că sunt mamă singură și muncesc full time.

– Ce încerci tu să faci e aproape imposibil, a zis el referindu-se la cursurile la care m-am înscris, pe lângă multele mele responsabilități. După întâlnirea noastră, m-am dus în parcare, am urcat în mașină și am stat acolo vreme bună, fără să pornesc motorul.

Dar temele nu erau grele, erau doar plictisitoare. Trebuia să fac cursurile de bază – ca matematica și știința –, cursuri despre care instituțiile superioare de învățământ spun că ai nevoie ca să-ți desăvârșești educația și să primești o diplomă. Câteva dintre creditele pe care le-am obținut la 20 de ani mi-au fost transferate, dar mai aveam nevoie de educație fizică și de comunicare, pe care le-am făcut online stând în fața computerului... ironic, nu?

Dacă nu reușeam să-mi termin temele în cursul săptămânii, le făceam în weekendurile când Mia era la Jamie. Le puteam face chiar și în avans. Cursurile se amestecau în capul meu. Am făcut un curs de antropologie și unul despre vreme; toate informațiile se ștergeau din mintea mea de îndată ce dădeam testul. Nu avea niciun sens să pierd atâta timp, energie și bani pe școală. Eram la început, iar sfârșitul părea atât de departe. Și nici măcar nu știam cum va arăta sfârșitul ăsta. Nu știam decât că pot ajunge acolo completând o temă cu numele diferitelor tipuri de nori. Și mințind despre exercițiile și antrenamentele mele zilnice.

În aceste weekenduri lungi fără Mia, înconjurată de teme, era inevitabil să petrec multă vreme privind pe fereastră. Geamurile aveau o mică peliculă de umezeală pe care o ștergeam de câteva ori pe zi când eram acasă, având senzația că între „înăuntru" și „afară" diferența era o fereastră subțire și câteva grade.

Odată cu vremea cețoasă, a început și lupta cu mucegaiul care ne îmbolnăvea pe amândouă. Mia era permanent mucoasă. Eu tușeam ca un miner, uneori atât de tare, încât începeam să vomit. Odată am intrat în panică după ce m-am diagnosticat singură căutând simptome online. M-am dus repede la Urgențe. Sinusurile mele erau așa de inflamate, încât nu puteam să mișc capul; credeam că am meningită. Două săptămâni mai târziu am primit o factură de 200 de dolari numai pentru că am vorbit trei minute cu un doctor. Am sunat la contabilitatea spitalului într-un acces de furie, pregătită să le spun că nu am de gând să plătesc factura, negândindu-mă ce ar putea însemna asta pentru asigurările mele. Am completat o serie de formulare și i-am convins să reducă factura prin intermediul unui program pentru pacienți cu venituri scăzute. Trebuia doar să sun și să întreb. Mereu m-a șocat faptul că astfel de programe nu erau niciodată popularizare. Contabilii îți spuneau doar să suni ca să afli opțiunile de plată, nu și că îți poți reduce factura cu 80%.

Vremea care te obligă să stai în casă te obligă și să te uiți cu atenție la locul căruia îi spui acasă. M-am gândit la clienții care locuiau singuri. Mi-i imaginam plimbându-se prin camerele goale, cu covoare pe care urmele de aspirator erau încă vizibile. Nu voiam să ajung ca ei. Viețile lor, casele pentru care au muncit atâta nu mai erau visul meu. Deși am renunțat de mult la acest vis, recunosc că în clipele în care ștergeam praful din camere pline cu flori roz și păpuși, îmi doream cu disperare ceva asemănător

și pentru fata mea. Nu puteam să nu mă întreb dacă familiilor acelea în casele cărora făceam curat nu li se întâmpla uneori să se piardă unii de alții în camerele pline de jocuri video, computere și televizoare.

Garsoniera în care locuiam era, în ciuda tuturor părților neplăcute, casa noastră. Nu aveam nevoie de o baie de zece metri lungime și de cine știe ce garaj. Oricum, știam ce greu e să le menții curate. În ciuda condițiilor, mă trezeam în fiecare dimineață înconjurată de dragoste. Eram acolo. În camera aceea mică. Eram prezentă, asistam la dansul zilnic al Miei și la strâmbăturile ei, îndrăgind cu ardoare fiecare clipă. Spațiul nostru era casa noastră, pentru că dragostea noastră trăia în ea.

22

Tot viață... cu Mia

Când temperaturile au scăzut, stăteam noaptea în pat uitându-mă în tavan și mușcându-mi buzele îngrijorată ori de câte ori sistemul de încălzire de la subsol pârâia. Ca să ne încălzim, dormeam cu Mia în patul meu îngust. Pusesem pături și cearșafuri la ferestre, ca să țin frigul departe. Când gheața a început să acopere pământul și geamurile, am închis ușa glisantă care delimita spațiul de dormit și acum trăiam în cămăruța aceea care ne era și living, și bucătărie, și care era de mărimea dormitoarelor de oaspeți sau a birourilor pe care le ștergeam se praf. Am tras canapeaua ca să dormim pe ea. Mia sărea fericită și spunea că iar facem petrecere în pijamale. Era un spațiu mai mare de dormit, dar ea tot adormea ghemuită și lipită de spatele meu, cu un braț pe gâtul meu, răsuflarea ei fierbinte încălzindu-mi pielea dintre omoplați. Diminețile, când deșteptătorul începea să sune în întuneric, mă răsuceam pe spate să mă întind. Mia mă îmbrățișa de după gât și punea o mânuță pe fața mea.

Într-o noapte după Crăciun, lapovița s-a transformat în fulgi mari, care s-au pus într-un strat de câțiva centimetri. Am stat cu Mia mult peste ora ei de culcare și ne-am uitat cum ninge, eu

întrebându-mă cum voi conduce a doua zi pe zăpadă. Mia și-a pus costumașul de zăpadă și, la lumina felinarelor stradale, am făcut oameni de zăpadă în curte; am măsurat zăpada de pe capota lui Pearl: treizeci și cinci de centimetri. Nu am mai văzut o furtună de zăpadă de când am plecat din Alaska.

A doua zi dimineața m-a sunat Pam și mi-a zis să stau acasă. Nu voia să rămân blocată pe drum între doi clienți. În nord-vest toate se închideau la câțiva centimetri de zăpadă. Până și autostrada din fața geamului nostru era tăcută, cu câteva mașini oprite, abandonate de șoferi pe marginea drumului.

Mia a sărit imediat și, fără să se plângă că pantalonii ei de zăpadă erau încă umezi, m-a întrebat când ieșim. Un fost profesor care locuia în vecinătate m-a întrebat pe Facebook dacă am nevoie de o sanie. A spus că are el una grozavă, cu sfoară și tot ce trebuie, și că o să mi-o lase pe verandă. Când i-am spus Miei, a început să țopăie în toate părțile: „Acum? Putem merge acum?" Ezitam. Fiecare fibră din corpul meu își dorea o canapea pe care să zacă, alături de nesfârșite căni de ceai, șosete de lână și, dacă era să mă las în voia visului, un foc vesel, câteva cărți de citit și un câine ghemuit la picioarele mele.

– E mult de mers, i-am spus Miei, știind că n-o să conteze.

Chiar dacă i-aș fi spus că trebuia să mergem toată ziua, entuziasmul ei nu s-ar fi diminuat. Era greu pentru un copil de 3 ani să urce dealul prin zăpada care-i ajungea până la coapse. Va trebui s-o duc în spate cea mai mare parte a drumului. La jumătatea drumului spre veranda pe care ne aștepta râvnitul trofeu a trebuit să mă opresc. M-am uitat în spate, la orașul cufundat în zăpada groasă și-n tăcere.

Am stat cu Mia aproape toată dimineața afară, trăgând-o cu sania prin tot cartierul. S-a întins pe burtă pe sanie, mâncând

zăpadă cu pumnul. Am văzut pluguri de zăpadă pe străzile principale; mă întrebam dacă au intrat și pe strada noastră. Casa în care locuiam era în cel mai îndepărtat colț al unei alei. Toate ieșirile erau sus, pe deal. Pearl, fiind o mașină micuță, avea roți de mărimea celor ale furgonetei Red Rider în care uneori o trăgeam pe Mia. Nu aveam cauciucuri de iarnă, nici măcar lanțuri; nu mi le puteam permite.

După ce în timpul zilei soarele a înmuiat zăpada, noaptea temperaturile au scăzut sub zero, iar a doua zi nu s-a mai încălzit prea mult. Strada noastră era acoperită de un strat gros de gheață. M-am uitat la vecinii de sus, care au încercat să își scoată mașina de pe alee, dar au eșuat. Încă o zi de muncă pierdută. Poate aș putea să sar plata pentru cardul de credit luna aceea sau să iau banii din creditul disponibil, să-i depun în contul bancar și să fac plățile de acolo. Eram la jumătatea lunii, așa că majoritatea facturilor erau deja achitate, iar factura pentru curent va veni peste două săptămâni, când va trebui achitată din nou. Cu vremea asta, probabil va fi cu 100 de dolari mai mică.

Zilele cu zăpadă ni le-am petrecut în living și în bucătărie. În zona de dormit era așa de frig, încât prin ușa glisantă vedeam gheața de pe ferestre, iar Mia trebuia să-și pună geaca dacă voia să se ducă să ia o jucărie. Televizorul nostru nu prindea decât posturi locale, așa că își punea DVD-urile preferate iar și iar. Cel despre balerina Hello Kitty, cu voci ascuțite, îmi dădea dureri de cap. În cele din urmă l-am închis și am scos acuarelele.

Mia picta, eu o supravegheam sau îi citeam povești. Nu îmi petreceam prea des timpul cu Mia, de obicei din două în două weekenduri, când nu era cu tatăl ei. Cum nu aveam bani de cheltuit, trebuia să fiu creativă când venea vorba să-i țin mintea și trupul active. Dacă ploua, nu ne puteam duce la Muzeul Copiilor

sau la Tărâmul Jocurilor de la McDonald's ca să-și consume energia. Nu ne puteam bucura de zile însorite la grădina zoologică sau în parcurile de apă.

Uneori simplu fapt de a trece pe lângă doi părinți pe o alee îmi declanșa un sentiment de rușine. Îi priveam pe furiș: purtau haine pe care nu mi le-aș putea permite niciodată, o geantă cu scutece aranjată cu grijă pe un cărucior scump. Mamele acelea puteau spune lucruri pe care eu nu le puteam spune: „Dragule, iei tu asta?" sau „Poți s-o ții puțin?" Iar copilul putea trece din brațele unui părinte, într-ale altuia. De multe ori i-am spus Miei că trebuie să meargă, pentru că brațele mele erau așa de obosite, încât nu o mai puteam ține.

În ziua viscolului, am încercat să-mi înăbuș vina și rușinea interioare și vocile care se întrebau dacă nu cumva Miei i-ar fi mai bine dacă ar sta cu altcineva, dacă decizia mea de a o aduce pe lume nu a fost o greșeală. Mi-am sprijinit barba-n palmă și am urmărit-o cum pictează altă față zâmbitoare. Amândouă purtam tricouri groase și două perechi de șosete. Aerul mirosea a frig.

Mă durea sufletul pentru fata mea poate mai mult decât de obicei când o vedeam cum se zbate să facă trecerea între casa tatălui ei și casa mea. Duminicile, când făceam drumul acela de trei ore ca s-o iau pe Mia, au devenit o după-amiază de scrâșnit din dinți și teroare pentru amândouă. Anul trecut, când o luam pe Mia, dormea cea mai mare parte a drumului până acasă, epuizată după un weekend în care tatăl ei s-a lăudat cu ea pe la toți prietenii lui, împăunându-se ce tată bun era. Uneori plângea după Jamie, ceea ce mă sfâșia și mă umplea în același timp de furie. Nu am regretat niciodată decizia de a rămâne în Washington ca în după-amiezile acelea. Sărăcia era un fel de mlaștină care ne trăgea de picioare în jos și nu voia să ne lase să ieșim.

Într-o duminică, după furtună, Mia a țipat la mine tot drumul, nouăzeci de minute cât am făcut de la terminalul feribotului până la apartamentul nostru. Nu aveam de unde să știu ce s-a întâmplat, ce i-a spus de a supărat-o în halul ăsta. În după-amiaza aceea a urlat în felul acela primar, animalic, cum a făcut după operație.

– Te urăsc! a strigat ea lovind din picioare. Vreau să te omor! Vreau să mori!

Tatăl ei profita de orice ocazie ca s-o manipuleze și să o facă să creadă că o țin departe de el, spunându-i cât de trist era ori de câte ori ea pleca. Dacă ar fi dorit-o mai mult alături de el, s-ar fi străduit mai tare. Ar fi trebuit să aibă măcar o cameră a ei. Dar ea nu știa toate astea. Lui îi plăcea ca Mia să vrea să stea cu el. Îi plăcea să o vadă plângând după el. Când avea un an, se întorcea la mine inconsolabilă, iar eu o țineam în brațe. Era plină de furie și de durere, plângea cu lacrimi fierbinți și se agita până ce o lăsa și vocea, și energia. Tot ce puteam face era s-o țin în brațe, dorindu-mi mai mult decât orice să o știu în siguranță.

În după-amiaza viscolului, blocate în globul nostru de zăpadă, am băut ceai sau cafea uitându-mă la fata mea care fredona un cântecel în timp ce înmuia pensula într-o nouă culoare. Mia era prea mică pentru a-și putea verbaliza sentimentele de pierdere, confuzie, tristețe, dorință sau furie, dar faptul că știam asta nu ameliora cu nimic după-amiezile când făcea crize de furie. Instinctul meu era s-o iau în brațe, dar acum dădea din picioare și țipa și mai tare. Uneori țipam și eu la ea. Sunt sigură că, prin pereții subțiri, îngrijorarea vecinilor creștea. În astfel de momente nu știam ce să fac. Nu aveam resurse, părinți cu care să vorbesc, un îndrumător de parenting sau un terapeut, ori poate un grup de mame cu care să fiu în legătură. Îi ceream copilului meu să fie tare

și să facă față unei vieți în care era aruncată de la un părinte la altul, iar ea țipa sub povara acestei apăsări. Cum ar fi putut o mamă casnică, ai cărei copii aveau crize de furie pentru lucrurile normale, să înțeleagă furia fiicei mele?

Nu că nu aș fi încercat să intru în contact cu oamenii. Toamna aceea, la grădinița Miei se organiza un fel de seară a părinților, un fel de adunare în care lumea aducea mâncare și stătea acolo suficient de mult cât să socializeze. Majoritatea copiilor de vârsta Miei aveau părinți; la plural. Se învârteau în jurul Bunicii Judy, atrași de firea ei jovială. Mia alerga de ici colo cu un grup de copii, lăsându-mă singură. Fără să vreau, am auzit două femei de lângă mine care se plângeau de soții lor. Nu am putut să mă abțin, am întors capul să mă uit la ele, iar ele nu au putut să se abțină să îmi arate că m-au observat.

– E așa de greu singură, mi-a zis una, cea care își ascultase prietena plângându-se. Am încuviințat din cap, străduindu-mă să schițez un zâmbet.

– Așa deci, Stephanie, a intervenit cealaltă femeie, tu ești mamă singură, nu? Prietena mea a avut un divorț urât și trece printr-un moment dificil. Cunoști organizații care ar putea s-o ajute?

– Ăă..., da, sigur că da, am spus clipind nervos. În afară de noi la masă mai stăteau trei femei cu farfurioare cu stickuri de morcovi și broccoli în mâini. Acum toate se uitau la mine. Insigna de mamă singură. Am bâiguit numele câtorva programe pentru mâncare și îngrijirea copilului.

Una dintre mame, o doamnă mărunțică, șatenă, tunsă scurt, cu fața rotundă, a pufnit și a ridicat capul:

– Iarna trecută, când Jack a fost concediat, a trebuit să ne mutăm toți trei la părinții mei, îți amintești? a întrebat-o pe femeia

de lângă ea. Camera aia mică în care patul lui Jinny era lipit de perete, de parcă eram niște sărmani fără adăpost. Dar chiar așa și eram! Prietena pe care o înghiontise a încuviințat și a făcut o față tristă. Iar femeia a continuat:

– Bine că am avut ceva economii pentru situații urgente!

Altă mamă a încuviințat. Toate s-au întors spre mine așteptând un răspuns. M-am uitat în jos, la farfurioara de mult uitată a Miei cu cartofi prăjiți și un hotdog. Nu am contribuit cu mâncare, așa că am ales să nu mănânc nimic. Nu știam ce să spun. Ce ar fi spus ele despre camera în care locuiam noi două? Nu-i puteam asigura mâncare bună, o casă și acceptam ajutoare pentru micul spațiu pe care-l ocupam. Cea mai frustrantă parte pentru cel blocat în sistem, ca mine, erau penalizările pe care se pare că le primeam pentru că încercam să-mi îmbunătățesc viața. De câteva ori venitul meu a depășit limita stabilită cu câțiva dolari și am pierdut beneficii de sute de dolari. Din cauză că lucram pe cont propriu, trebuia să îmi raportez veniturile o dată la două luni. Un câștig cu 50 de dolari în plus putea însemna o coplată pentru grădiniță mai mare cu aceeași sumă. Alteori însemna pierderea alocației pentru îngrijirea copilului. Nu exista niciun stimulent, nicio oportunitate de a economisi bani. Sistemul mă ținea la pământ, la fundul sacului, fără a-mi putea face vreun plan de a ieși la lumină.

Una dintre mamele din grup a întrebat cine era, cine a divorțat și s-au întors la bârfa lor confortabilă, iar eu am putut să mă trag discret deoparte.

Poate și ele simțeau cam ce simțeam și eu. Poate se simțeau mai singure decât mine în căsniciile lor. Poate toate își doreau ceva, acel ceva pe care ne-am pierdut cu toate speranța că îl vom găsi vreodată.

M-am gândit la crizele de furie ale Miei, la faptul că a fost cât pe ce s-o pierd în accident, la gecile pe care le purtam în casă, pentru că nu ne permiteam să deschidem mereu căldura. La toate weekendurile fără Mia petrecute frecând podele și spălând veceuri.

Iarna aceea am luat altă decizie și am scris-o în jurnalul meu online, cu un nou scop. Blogul pe care-l ținusem până acum fusese despre zbaterile mele, neștiind ce altceva să scriu. Din când în când, scriam despre câte un moment de frumusețe, de claritate, de grație chiar survenit în viața mea și a Miei. Am hotărât să mă concentrez în întregime asupra acestui aspect, schimbând tema vieții noastre și numind-o *Tot viață... cu Mia*. Voiam să capturez cumva aceste momente, precum cel de acum, stând la masa aceea, eu cufundată în gânduri în timp ce o priveam pictând, încercând să-l păstrez pe acesta și pe toate celelalte proaspete în amintire.

Jurnalul online a devenit viața după care tânjeam, o scenă pentru cuvintele și fotografiile noastre, o cale de a trece prin stresul și teama din viața mea și de a mă concentra asupra a ceea ce iubeam mai presus de orice: fiica mea și scrisul. Am făcut o fotografie în care am surprins expresia de uimire de pe chipul Miei. Aceste câteva secunde au fost cele care m-au făcut să simt că eram acolo pentru ea mai mult ca niciodată.

Nu era viața pe care o doream pentru noi, dar asta era viața pe care o aveam deocamdată. *Nu va fi mereu așa*. Trebuia să îmi spun asta iar și iar, altminteri mă va devora vina de a numi camera asta casă, de a-i spune fiicei mele că asta era situația, fie că era vorba despre spațiu, fie despre mâncare. Îmi doream așa de mult ca Mia să aibă o casă cu o curte în spate și o alee pentru șotron. Ori de

câte ori mă jucam cu ea „casa visurilor noastre", Mia spunea că își dorea o groapă cu nisip și leagăne cum aveau la școală. A vizualiza unde vom ajunge, unde vom trăi, ce vom face părea la fel de important pentru ea cum a fost pentru mine.

Acesta era începutul călătoriei noastre. Începutul. Stând acolo, la masă, mi se părea că timpul se oprește în loc preț de o fluturare din pensulă. În secunda aceea suspendată ne era cald. Ne aveam una pe cealaltă, aveam o casă, împărtășeam cea mai profundă, mai puternică dragoste. Petreceam atâta timp trăind de la o zi la alta, descurcându-ne cu greu, scoțând-o la capăt doar ca s-o luăm iar de la început, încât nu voi uita niciodată minusculele clipe de frumusețe și pace.

În după-amiaza aceea m-a sunat Pam și am stat de vorbă cu ea de la masa din bucătărie, privind pe geam la zăpadă.

– Poți ieși? m-a întrebat cu un strop de speranță în glas.

– Am încercat să mut mașina mai devreme, am zis eu ridicându-mă și ieșind din dormitorul nostru închis ca să mă uit pe fereastră. Am ieșit din parcare până în stradă, dar acolo cauciucurile au început să derapeze.

Am scuturat din cap, ca o adevărată fostă alaskană sub toate aspectele:

– A trebuit să vină vecinul meu și să încerce să o aducă la loc pe alee, dar nu a reușit. Am zgâriat gheața de pe geam. O lăsasem pe Pearl acolo unde s-a nimerit, iar bara de protecție abia dacă se vedea din zăpadă. Gerul nu avea să treacă în următoarele două-trei zile. Deși majoritatea șoselelor erau curățate, mulți dintre clienții meu locuiau în păduri sau pe dealuri. Dacă rămâneam blocată pe undeva, riscam să nu o pot lua pe Mia la timp și nu aveam pe cine să sun ca să mă ajute.

M-am întrebat dacă Pam ar fi în stare să mă concedieze pentru că nu pot ajunge la muncă. Nu lipsisem niciodată până acum, ceea ce era clar în avantajul meu. Dar preț de câteva secunde, chiar nu mi-a păsat. Uram munca asta la fel de tare cum uram faptul că trebuia să mă bazez pe ea. Uram să am nevoie de ea. Uram că trebuia să fiu recunoscătoare pentru ea.

– Am să recuperez, i-am spus lui Pam.

– Știu, Steph, a zis ea și a închis.

Am mai zgâriat puțin gheața de pe geam. Mia deschisese iar televizorul. Pe gură îmi ieșeau aburi. Când am vrut să iau jucăriile de pluș ale Miei de pe pervaz, câteva fire de puf au rămas înghețate și lipite de geam.

Soarele era la asfințit. M-am hotărât să-i fac Miei pentru cină clătite cu o linguriță de înghețată de mentă cu fulgi de ciocolată deasupra. Pentru mine am ales un pachet de tăiței cu două ouă fierte tari și niște broccoli rămas în congelator. Mia a făcut o baie, iar eu am scris în jurnalul online și am postat câteva poze de la plimbarea noastră cu sania. Obrajii Miei erau roșii și strălucitori, părul îi ieșea de sub căciuliță, iar cele câteva bucle îi încadrau fața în timp ce își lingea cu grijă zăpada de pe vârful degetelor mănușilor roz. Singurul sunet era al picioarelor noastre care călcau zăpada, bătătorind-o.

Mia a aliniat pe marginea căzii mica ei turmă de ponei primită cadou de la o prietenă.

– Gata baia, mami! m-a strigat ea.

Am ridicat-o, încă plină de spumă, cu pielea înroșită de la apa caldă, și am înfofolit-o în prosopul pregătit pe toaletă. Se făcuse atât de grea. Parcă ieri era un bebeluș în brațele mele.

În seara aceea am dormit pe canapeaua întinsă pentru a doua seară la rând. Mia țopăia de colo colo, fericită că facem din nou o petrecere în pijamale și ne uităm la *Finding Nemo*.

A adormit la jumătatea filmului. M-am ridicat să închid căldura. Probabil îmi vor trebui trei ore până voi reuși să adorm și mi-am dorit să beau un pahar cu vin sau chiar o cafea decafeinizată care să mă încălzească puțin. M-am vârât sub plapumă lângă trupul cald al Miei, simțind-o cum respiră și scâncește în somn. În cele din urmă, m-a furat și pe mine somnul.

PARTEA A TREIA

23

Poți mai mult

– Em-i-lee-ah? a strigat asistenta. Am trezit-o pe Mia mișcându-mi umărul de sub capul ei.

– Aici, am zis ridicându-mă și aplecându-mă să-mi iau fata în brațe. Mia îi spunem noi.

Femeia nu a dat semn că ar interesa-o ce am zis sau că mi-am luat în brațe fata de 3 ani. Ne-a făcut semn să venim cu ea. După ce am așteptat puțin cu Mia pe un hol, ne-am așezat din nou pe un scaun, să așteptăm.

– Care e problema? a întrebat asistenta, uitându-se în fișa medicală în loc să se uite la noi.

– Fiica mea tușește urât toată noaptea de o săptămână încoace, am răspuns eu, încercând să îmi amintesc de câte ori am trimis-o la grădiniță când ar fi trebuit s-o țin acasă. Cred că e o infecție la sinusuri sau poate o alergie, ceva? Uneori i se înroșesc ochii și se plânge de dureri de ureche.

Asistenta, o femeie masivă și țâfnoasă, a continuat să mă ignore, uitându-se cu milă la Mia, care stătea în poala mea:

– Și așa, micuță, te doare urechea? a zis ea cu voce de alint.

Mia a încuviințat din cap, prea epuizată ca să mai fie timidă sau să protesteze. A lăsat-o pe femeie să îi ia temperatura și să-i

pună o chestie de plastic pe deget ca să-i verifice pulsul și nivelul oxigenului. Apoi am rămas acolo să așteptăm. Am lăsat capul pe spate, sprijinit de perete, și am încercat să nu mă gândesc la orele de muncă pe care le pierdeam. Era Casa cu Plante din nou, ai cărei proprietari începuseră să se plictisească de permanenta mea nevoie de a reprograma, încât Lonnie mi-a zis că amenințau să rezilieze contractul. Mia a început din nou să tușească tare. Era prea mică pentru sirop de tuse și oricum nu mi l-aș fi permis. Se trezea de două ori pe noapte și scotea un fel de urlete. Apoi adormea cu o mână sub cap și tușea adesea în somn.

Pediatrul care a deschis ușa nu era doctorul nostru, dat fiind că sunasem de dimineață pentru o consultație urgentă. Femeia asta era mai mică de statură, băiețoasă și avea părul negru tuns în scări la fel ca Mia.

– Bun, a zis ea uitându-se pe fișa medicală. Mia.

Așadar, asistenta mă auzise, mi-am spus în sinea mea. Auzindu-și numele, Mia a ridicat capul.

– Pune-o aici, te rog, a zis ea indicându-mi masa de consultație.

S-a uitat la fața Miei, apoi i-a verificat ochii.

– În ce condiții locuiți? a întrebat.

M-am încruntat la auzul întrebării, străduindu-mă să nu par rănită și jignită. Ar fi putut să mă întrebe „Cum merge treaba acasă?" sau „Există în casă ceva ce ar putea-o îmbolnăvi?" sau chiar „Aveți animale de companie?", sau orice altceva, dar nu în ce condiții locuim. Locuim într-un... apoi m-am gândit unde locuim și mi-au căzut umerii.

– Locuim într-o garsonieră, am zis încet, ca și cum aș fi recunoscut ceva secret.

O parte din mine se temea de protecția copilului dacă recunoșteam în ce condiții locuiam de fapt.

– Există foarte mult mucegai care tot apare pe pervaz. Cred că vine de la subsol. E un fel de pivniță sub dormitorul nostru, dacă te uiți printre crăpături, se vede podeaua murdară. Doctorul s-a oprit din examinare și mă asculta cu mâinile împreunate în față. Avea un ceas mic de tot, cu o curea albă.

– Și avem o sumedenie de ferestre, am continuat. Mi-e foarte greu să mențin locul ăla cald și uscat.

– Proprietarul e obligat prin lege să scape de mucegai, a zis ea, uitându-se în urechea Miei. Asta e infectată, a murmurat, clătinând din cap ca și cum ar fi fost vina mea.

– A spălat covoarele, mi-am amintit brusc. Și a văruit înainte de a ne muta, dar atâta tot, altceva nu cred că a făcut.

– Atunci trebuie să vă mutați.

– Nu pot, am zis punând o mână pe piciorul Miei. Nu-mi pot permite altceva.

– Ei bine, a zis ea, Mia are nevoie să poți mai mult.

Nu am știu ce să-i răspund. Am încuviințat din cap.

M-am uitat la mâinile Miei, pe care le ținea în poală cu degetele împreunate. Erau încă dolofane, cu gropițe în loc de articulații vizibile. Simțeam că am dat greș ca părinte de câte ori intram în apartamentul ăla, dar nimic nu se compara cu rușinea arzătoare care mă mistuia în clipa aia.

Când am dus-o pe Mia la mașină, aveam nevoie de greutatea capului ei pe umărul meu și de părul ei care mă gâdila pe la nas. Pediatrul ne-a dat o rețetă pentru altă tură de antibiotice și o trimitere la specialistul care i-a pus Miei tuburi în ureche anul trecut.

Când ne-am dus la el, ne-a invitat într-o sală cu o masă lungă, maro. După ce am stat câteva minute și am așteptat, specialistul a intrat în grabă, abia salutându-ne, și a zis:

– Pune-o pe masa aceea, te rog.

M-am ridicat, am luat-o pe Mia în brațe și am dat să o așez în fund pe masă.

– Nu, a zis el, întinsă.

S-a întors cu spatele la noi, căutând prin cutia cu instrumente.

– Pune-i capul sub lumină.

Mia a făcut niște ochi mari, speriați, iar eu am încercat să o liniștesc:

– E-n regulă, fata mamii, numai se uită la urechea ta.

Era greu să fiu sinceră în condițiile în care medicul se foia de colo colo, a chemat o asistentă să îl ajute, apoi m-a dat la o parte destul de brutal. S-a așezat pe un scaun rotativ de lângă masă, a vârât cu precizie și rapiditate un instrument în urechea Miei. Fata mea, care nu putea dormi fără dozele de ibuprofen și își ținea mâna la ureche de câte ori ieșea, a deschis gura într-un strigăt mut de durere. Specialistul a lucrat repede, apoi a tăiat un tampon de vată de mărimea canalului auditiv al Miei, l-a introdus înăuntru, iar la sfârșit a pus câteva picături de lichid.

– Gata, a zis. Va trebui să îi pui picături antibiotice în ureche exact cum am făcut eu.

– Dar ia deja antibiotice, am sărit.

– Vrei să se facă bine sau nu?

Nu știam ce să răspund.

– Când i-am mai pus picături din astea, a amețit și a căzut. A trebuit să o țin cu forța ca să i le pun.

– Tu ești mama ei, a spus.

Stătea în prag și se uita la mine, cum o țin pe Mia în poală.

– Trebuie să faci tot ceea ce trebuie.

Apoi a deschis ușa, a ieșit și a închis-o în urma lui așa de repede, că am simțit o pală rece de vânt. Cuvintele lui, la fel ca ale pediatrului, m-au ars ca un fier înroșit: nu-i ofeream Miei ceea ce îi trebuia.

În Skagit Valley primăvara este numită Anotimpul Lalelelor. Începe cu câmpuri galbene de narcise, apoi irișii purpurii și, uneori, șofran. Pe măsură ce săptămânile trec, înfloresc lalelele de toate culorile, acoperind toată valea. Localnicii spun că în Skagit sunt mai multe lalele decât în Olanda. În zonă apar mii de turiști care se înghesuie pe drumurile laterale și pe autostradă, aglomerând restaurantele și parcurile. Dar, deși câmpurile de lalele cu dungile lor roșii, mov, albe și oranj sunt spectaculoase, nu am fost niciodată foarte pasionată de floarea asta.

Anotimpul lalelelor înseamnă ieșirea dintr-o iarnă lungă și grea, dar și ploaie, umezeală și mucegai. În aprilie, dezumidificatoarele de la Casa cu Plante erau mereu pornite, iar în dormitor a mai apărut un filtru de aer. Ștergeam vițele subțiri de mucegai de pe pervaz și știam că va trebui să fac același lucru și acasă. Mia tușea mereu noaptea. În unele seri, când intram în casă, i se înroșeau ochii și începeau să-i curgă. Era evident că această casă, casa pe care eu am ales-o, cu o aerisire care ne aducea aer dintr-un subsol vechi de o sută de ani, era cea care ne îmbolnăvea.

În afară de faptul că eram permanent bolnavă, propriile mele simptome nu mă deranjau prea tare câtă vreme îmi permiteam antialergice disponibile fără rețetă. Am făcut testul pentru alergeni anul trecut, când venitul meu era suficient de mic ca să mă calific pentru Medicaid. Testul a ieșit pozitiv la câini, pisici, anumite soiuri de iarbă și copaci, acarieni și mucegaiuri. „Alergeni de interior", a zis doctorul. Abia începusem să lucrez la Jenny și am

avut un fel de gheară în piept săptămâni la rând. Mi-au dat inhalatoare și sprayuri nazale cu apă de mare. Faptul că am plecat de la Travis, care avea mucegai negru pe pereți și multe pisici maidaneze în zonă, mi-a făcut bine, dar aveam în continuare simptome din cauza orelor petrecute ștergând casele din toată valea de praf, păr de pisici și câini, precum și de sporii de mucegai insinuați în toate firidele.

Casa Doamnei cu Pisici îmi provoca arsuri oculare, secreții nazale și o tuse care dura până ce îmi schimbam hainele și făceam duș. Dimineața începeam cu dormitorul mare. Acolo era o mochetă roz, două litiere și trei trunchiuri de ascuțit ghearele. În timp ce mutam litierele și aspiram sub ele, cele patru pisici se uitau la mine din cuștile din plastic aliniate pe pat. Prezența mea era un inconvenient pentru ele, căci asta însemna că trebuiau să stea toată ziua în cuști. Miorlăiau ori de câte ori mă apropiam de ele.

În zilele în care făceam curat acolo, luam de două ori mai multe medicamente. Dar când ieșeam afară în fugă, mi se părea că îmi curge piper roșu din nas. În astfel de zile deschideam geamurile, disperată după un strop de aer curat. Dar nu i-am spus niciodată nimic lui Lonnie sau lui Pam.

În primăvara aceea, când mi-am rezolvat problema taxelor prin TurboTax, am fost cât pe ce să cad de pe scaun: am primit o returnare de aproape 4 000 de dolari. „E mai mult decât câștig în trei luni", am zis cu voce tare, în întunericul apartamentului. Nu mi se părea posibil să primesc o așa sumă. Am așteptat cu îngrijorare ca Fiscul să îmi accepte formularele, având sentimentul că mă vor prinde ei cu ceva. Am trecut într-o agendă lucrurile pe care le-aș putea face cu banii: reparații la mașină, schimbarea uleiului ungerea racordurilor; achitarea creditului pe card; cumpăra-

rea de bureți de bucătărie, paste de dinți, săpunuri, șampoane, spumă de baie, vitamine, medicamente antialergice. Sau am putea face o excursie.

La fel ca mulți alții, ceea ce știam despre Missoula se limita la ceea ce citisem în cartea lui Norman Maclean, *A River Runs Through It*. Cei care vizitau Missoula și căutau locurile de pescuit la muscă puteau depune mărturie pentru atracția deosebită a acestui roman sau a filmului făcut după carte. Dar pentru mine, felul în care John Steinbeck a scris despre Montana în *Travels with Charley* m-a convins să părăsesc Alaska și să pornesc spre Big Sky Country. Am ales Missoula nu pentru MacLean, ci pentru David James Duncan, autorul lui *The River Why*, care, la o lectură în Seattle, a spus că locuiește și uneori predă la universitatea de acolo. Asta m-a determinat să visez că într-o bună zi însorită de vară mă voi trezi, voi conduce nouă ore spre est și voi ajunge acolo. Era ca un fel de presimțire. O presimțire care s-a transformat într-o tânjire permanentă. Una care îmi dădea târcoale de mai bine de cinci ani.

În Missoula salariile sunt mici, iar costurile cu locuințele mari. Asta știam din conversațiile cu oameni care au locuit acolo și care nu își mai permiteau. Nu se găsește ușor de muncă, iar salariile sunt mici în acest mic oraș universitar cu aproape 70 000 de oameni. Părinții studenților le închiriază apartamente, ceea ce ridică prețul chiriilor în anumite zone ale orașului, unde un apartament cu o cameră la demisol ajunge la cei puțin 800 de dolari. Când mă gândeam dacă să mă mut sau nu, acest gând rămânea o constantă în preocupările mele. Pe de altă parte, când vorbeam cu cei care locuiau în Missoula, acești oameni își iubeau profund orașul. Cei care s-au mutat acolo au spus că au renunțat la salarii mari sau la profituri consistente, dar merita sacrificiul dacă ajungeau să locuiască în Missoula.

Voiam să știu de ce a scris Steinbeck atât de frumos despre locul acela. De ce MacLean a spus că ori de câte ori numărul nemernicilor din lumea asta crește, înseamnă că se depărtează tot mai mult de Missouri, Montana. Oamenii vorbeau despre locul ăsta ca despre o aromă senzațională de înghețată pe care au gustat-o odată, într-o vacanță, și nu au mai putut-o regăsi niciodată și nu mai știau dacă nu cumva a fost un vis.

În seara în care am primit returnarea de taxe am ieșit la Red Robin. Am lăsat-o pe Mia să își ia un milkshake de ciocolată. Ne-am dus la magazin și am umplut coșul cu mâncare pe care de obicei nu mi-o permiteam: avocado, roșii, mure congelate pentru clătite. Am cumpărat și o sticlă de vin. Săptămâna următoare am cumpărat un cadru și o saltea mare, precum și o pernă caldă, ca să nu trebuiască să mai încălzesc toată camera noaptea. Am găsit la reduceri draperii și vergele ieftine. I-am cumpărat Miei o trambulină pentru copii să sară pe ea, în loc de pat și canapea. Mi-am cumpărat ceva ce-mi doream de multă vreme: un inel cu diamant din titan pe care am dat 200 de dolari. Obosisem să aștept să apară în viața mea un bărbat care să-mi cumpere unul. De ani de zile nu am mai cheltuit atâția bani pe ceva atât de nenecesar. Oricât de grea a fost decizia, aveam nevoie să fac un legământ în fața mea. Să am încredere în forța mea interioară că da, pot face asta, mă descurc foarte bine singură. Inelul care sclipea pe degetul meu mijlociu era un permanent memento al acestei promisiuni.

Cu acești bani, chiar și temporari, viața părea mai fără griji. Am umplut rezervorul fără să scad suma din ceea ce mi-a rămas în cont. La magazin, nu am mai făcut socotelile în gând – date, facturi de plătit, câți bani aveam de dat, câți bani aveam de luat, câți bani mai aveam în cont – înainte de a mă decide dacă îmi

permiteam să cumpăr șervete de hârtie. Am dormit fără haine suplimentare ca să nu mor de frig, fără noduri în stomac, fără prea multe griji, dar Mia tot se foia și tușea, tot îi curgea nasul, tot se trezea și se plângea că o doare ba gâtul, ba urechile. Și cu toate că temporar îmi permiteam să îmi iau liber să o duc la doctor, nu o puteam păzi de sinuzită și de infecțiile la urechi.

Noaptea târziu, când aveam nevoie de o pauză de la învățat, mă uitam prin anunțuri. Priveam cu jind la fotografiile caselor, ale apartamentelor cu două dormitoare, toate mult dincolo de posibilitățile mele financiare. Venitul meu abia dacă acoperea chiria garsonierei și nu era nici jumătate din cât ar costa locurile acelea. Chiar dacă acum aveam ceva bani în plus, nu era un venit constant. Era ca un fel de plasă de siguranță, în caz de nevoie. Și, dacă am învățat ceva, am învățat că, atunci când mergi pe sârmă, poți oricând să te împiedici și să cazi. Am clătinat din cap și am închis paginile cu anunțuri, întorcându-mă la temele mele. Mi se părea că nici să visez nu-mi mai pot permite. Zile întregi mi-au sunat în cap vorbele pediatrului: „Are nevoie să faci mai mult". Cum? Ce? Mi se părea imposibil să trag mai tare decât o făceam deja, luptându-mă în același timp cu toate gropile care-mi apăreau dinainte și peste care trebuia să sar și care uneori fie mă trăgeau înapoi, fie mă țineau pe loc.

În săptămâna aceea am depus o fișă de salariu scrisă de mână de la Classic Clean ca să-mi reînnoiesc ajutorul pentru creșterea copilului și m-a sunat o femeie de la biroul DHHS care mi-a cerut să depun una adevărată. Când încercam să îi explic de ce e scrisă de mână, a amenințat că îmi retrage pe loc ajutorul. Am început să suspin. Mi-a spus să mă duc la biroul local și să o rezolv a doua zi.

La biroul Departamentului de Sănătate oamenii stăteau la coadă de dimineață, mult înainte de a se deschide. Neștiind asta, în prima zi am ajuns cu jumătate de oră înainte de închidere. Toate scaunele erau ocupate. Am luat un umăr și m-am sprijinit de perete, urmărind interacțiunea mamelor cu copiii, a asistenților sociali cu clienții care nu înțelegeau de ce se aflau acolo, de ce erau respinși, de ce trebuiau să se revină cu mai multe hârtii.

S-a eliberat un scaun, dar i l-am cedat unei femei mai în vârstă, cu o fustă lungă, care ținea de mână un copil mic, sfios. M-am uitat la ceas. Trecuse o oră. Când m-am uitat iar, mai trecuse una. Am început să mă îngrijorez că nu-mi vor striga numărul și nu voi ajunge la timp să o iau pe Mia. Dacă aș fi luat-o cu mine, s-ar fi învârtit prin toată sala. Nu ca cei mici din jurul meu, care stăteau cuminți, întrebând cu timiditate dacă se puteau duce la toaletă. Multe stereotipuri despre oamenii care trăiau în sărăcie nu puteau fi văzute aici. În cutele de pe fețele lor citeam frustrare, nevoia de a ieși de aici ca să se poată duce la magazin să cumpere mâncare, să se întoarcă la muncă. Și ei, ca și mine, erau complet secătuiți de speranță, se uitau la podea, așteptând, având cu adevărat nevoie de ceea ce cereau. Aveam nevoie de ajutor. Aveam nevoie de ajutor ca să putem supraviețui.

Când s-a afișat numărul meu, am alergat spre fereastră, temându-mă că vor trece la numărul următor dacă nu mă voi mișca suficient de repede. Am pus dosarul mov pe blatul ghișeului, am scos copiile cecurilor primite de la clienți și fișa de salariu scrisă de mână. În timp ce asculta, femeia a luat câteva hârtii, apoi a examinat fișa.

– Trebuie să te duci la șeful tău și să iei una imprimată, oficială, a zis holbându-se la mine. Am clipit, Expresia ei nu s-a schimbat.

I-am spus că am stat acolo toată dimineața, că biroul șefei mele era la patruzeci de minute distanță. Și că nu mai puteam pierde încă o dimineață aici.

– Dacă vrei să-ți păstrezi ajutorul pentru îngrijirea copilului, asta trebuie să faci, a zis ea. Era aproape ora unu.

Lonnie dădea din cap în timp ce-mi imprima fișa. Era pentru o perioadă datată cu o săptămână în urmă. Venitul făcut pe cont propriu era justificat prin cecuri scrise de mână de clienții mei. Nu-mi dădeam seama cum ar putea avea sens situația asta. A doua zi, am așteptat afară să se deschidă biroul, apoi am așteptat câteva ceasuri să-mi prezint venitul pe trei luni, un program al orelor mele curente de muncă și scrisori de la clienți care declarau oficial că lucram în casele lor la orele declarate.

Fără tichete de masă ar fi trebuit să ne ducem la băncile de alimente sau la mesele gratuite de la biserici. Fără ajutorul pentru grădiniță nu aș fi putut munci. Oamenii care aveau norocul de a rămâne în afara acestui sistem sau undeva la marginea lui habar nu aveau ce greu se obțineau aceste resurse. Nu vedeau ce nevoie disperată aveam de ele, în ciuda hopurilor pe care eram obligați să le depășim.

În vinerea aceea, când am făcut curat la Henry, a observat ce dărâmată eram. Mai aveam un sfert din banii returnați din taxe. Deocamdată îi lăsam acolo, asta până ce mi se strica mașina sau se îmbolnăvea Mia, sau un client anula curățenia. Sau toate la un loc. Deși încă adormeam cu gândul la Missoula – cum ar fi să trec peste podul peste Clark Fork River sau să zac într-un câmp uitându-mă la cerul acela mare –, mi se părea imposibil să iau în calcul o excursie acolo.

– Nu cred că-mi permit să mă duc în Missoula, i-am zis lui Henry care m-a întrebat ce s-a întâmplat. Am fluturat mâna, ca

și cum cuvintele ar fi avut un miros urât. Mă auzea vorbind despre Missoula de aproape un an, dar numai în stilul „mi-ar plăcea să ajung odată acolo". Probabil că i-am părut foarte abătută când am spus cuvintele astea. Atât de abătută, încât s-a ridicat de la birou, s-a dus la un raft și a început să caute prin hărțile și cărțile de călătorie. Apoi mi-a întins o carte despre Glacier National Park și o hartă mare împăturită a Montanei. A întins harta pe birou și mi-a arătat locurile în care trebuie să ajung. Refuza să creadă că excursia în Missoula era o misiune imposibilă. Îi apreciam gestul, încurajarea, susținerea, dar zâmbetul meu nu era sincer. O mare parte din mine era speriată. Nu de drum – deși mă temeam să nu mă lase mașina –, ci pentru că m-aș putea îndrăgosti de Missoula și că voi fi oricum obligată să mă întorc la Skagit Valley, la mucegaiul din apartamentul meu de lângă autostradă. Ar fi ca și cum aș spune adio unei vieți mai bune, una pe care nu voi apuca să o am vreodată.

Tânjind după viața aceea, tânjind să merg mai departe, slujba mea de la Classic Clean a început să nu mai aibă sens. Aproape o treime din salariul meu se ducea pe benzină. După ce i-am spus lui Pam, mi-a dat o mică sumă pentru deplasare, dar era abia un sfert din cât cheltuiam ca să ajung de la o programare la alta. În plus, anonimatul la care eram condamnată mă dobora. Munceam singură, făceam ore online, viața mea se consuma în singurătate. Îmi doream interacțiune umană, chiar dacă era o situație în care mă angaja personal cineva să fac menajul. Simțeam nevoia ca munca mea să aibă scop, sens sau măcar să simt că ajut pe cineva.

24

Casa din Golf

Într-o după-amiază am intrat în Biroul pentru Ajutor Financiar din colegiul din Skagit Valley și am spus că vreau să iau cel mai mare împrumut de studii. Nu a fost o decizie ușoară și am început să tremur așteptând să vină persoana de la ghișeu să mă ajute. Împrumutul ăsta însemna renunțarea la muncă, la munca disponibilă, și să mă îngrop în datorii. Dar epuizarea mea atinsese un punct maxim. Altfel nu îmi explicam această decizie pripită. Mia era mereu bolnavă și nu stăteam decât trei ore pe zi cu ea. Mă durea spatele toată ziua, iar noaptea înțepeneam; uneori durerea mă trezea la patru dimineața. Împrumutul însemna că mă puteam concentra să îmi găsesc clienți privați și să muncesc în grădinărit, în loc să rămân la Classic Clean. Însemna să petrec mai mult timp cu Mia.

Însemna și oportunitatea de a lucra ca voluntar ca recepționeră la Serviciile pentru Violență Domestică și Abuz Sexual. Voluntariatul îmi va aduce experiență, un CV mai bogat și scrisori de recomandare. Cursurile de la colegiul comunitar îmi aduceau o calificare de asistent jurist. Singurele slujbe la care-mi permiteam să visez erau cele practice, care îmi ofereau asigurare de sănătate și pensie.

„Onorată instanță, tatăl lucrează cu normă întreagă", a spus avocatul lui Jamie acum trei ani, apoi le-a explicat că eu nu aveam nici casă, nici serviciu. A fost demoralizant pentru mine să stau în fața judecătorului și să văd cum Jamie câștigă admirația și respectul judecătorului pentru că muncește și are o casă stabilă, aceeași casă din care ne dăduse afară. Experiența aceea mi-a indus o spaimă care a prins rădăcini adânci în mine. Chiar dacă voiam să mă mut și să am o viață mai bună, ar fi fost a noua oară când Mia se muta de când se născuse.

În cele mai multe dintre locuințele noastre nu a avut camera ei. Deși se zvonește că judecătorii spun „Nu-mi pasă dacă copilul doarme pe ciment! Au dreptul să petreacă o noapte cu tatăl lor!", mamele care se luptă să obțină custodie completă – mai ales cele care au fugit de abuzuri – trebuie să demonstreze că pot oferi o viață pe care puține o pot construi. În fața curții, avocatul lui Jamie m-a descris ca fiind labilă mental, incapabilă să aibă permanent grijă de copil. A trebuit să lupt să demonstrez abilitatea unei mame de a-și îngriji copilul, copilul pe care Jamie a țipat la mie să-l avortez. Judecătorul acela m-a făcut praf. Ca și cum aș fi făcut o greșeală că am părăsit un bărbat care m-a amenințat. Știu că existau numeroase femei care erau în situația în care am fost și eu.

Poate m-aș putea duce la facultatea de drept și deveni avocat de drepturi civile. I-aș putea ajuta oamenii care au trecut prin situațiile violente prin care am trecut și eu cu Jamie, și le-aș putea fi avocat. Dar o altă voce nu-mi dădea pace, una care nu se lăsa ignorată. Partea care îmi cerea să devin scriitoare. Am domolit această voce insistentă spunându-mi că era ceva temporar, că Mia era încă mică, dar că, după ce va crește, mă voi face scriitoare. Promisiunea făcută mie însămi era un fel de găleată cu apă

rece aruncată peste singurul foc care mai ardea în mine, singura parte care mai îndrăznea să viseze.

Într-una dintre nopțile târzii când mă uitam după apartamente, am găsit unul cu două dormitoare construit deasupra unui garaj. Ușa din față dădea spre munți și spre ocean. Costa mult mai mult decât îmi puteam permite. Anunțul spunea că proprietarii locuiau în casa mare cu trei fetițe, trei câini și un pisic care stătea mai mult în garaj, pentru că îi plăcea să vâneze șoareci. În loc să închid browserul și să simt durerea aceea familiară care mă înțepa când visam la alt fel de viață, le-am trimis un e-mail și i-am întrebat dacă ar fi dispuși să mă găzduiască în schimbul unor servicii de curățenie și grădinărit.

După-amiaza următoare intram cu mașina pe o alee lungă, care mergea de-a lungul unei proprietăți care fusese curățată de toată vegetația cu excepția copacilor mari pentru a deschide vederea spre golf și dealurile din jur. Aleea lor cotea spre stânga și aproape că se înfunda în șirul de copaci mari și tufele de mure. Casa era într-un oraș apropiat, departe de locuințele celor mai mulți clienți. Știam că a locui acolo însemna că nu voi mai putea lucra la Classic Clean. Poate, m-am gândit în timp ce parcam pe alee. Dacă aș găsi o locuință mai bună, una departe de serviciu, demisia mea ar fi ceva firesc.

Când am văzut casa, am fost cât pe ce să închid ochii în fața frumuseții ce se ridica dinaintea mea. Soarele începuse să coboare peste munți și cerul căpătase o culoare de un roz intens. Am parcat în fața țarcului caprelor, între apartament și o casă a cărei fațadă era toată numai ferestre.

Un copilaș se învârtea pe aleea de ciment din fața garajului pe o bicicletă făcută din lemn. Un bărbat înalt, deșirat, cu un hanorac în dungi și blugi se uita la mine cum coboram din mașină.

Din mesajul soției sale, Alice, știam că se numește Kurt. Am dat mâna, m-am prezentat și i-am spus că fiica mea era la tatăl ei. Și-a trecut mâna prin părul șaten ciufulit, încercând să-l netezească.

– Hai cu mine, a zis el. Să-ți arăt împrejurimile.

Mergând alături de el, am simțit o atracție enormă față de această proprietate, ca și cum – dacă ar fi să cred în chestiile astea – întregul univers m-ar fi tras în direcția în care trebuia să merg, ca și cum totul ar fi fost deja decis și eu nu ar trebui decât să urmez calea prestabilită. L-am urmat pe Kurt în spatele garajului și m-am trezit în fața unei grădini mai mari decât toată garsoniera noastră. A arătat spre tufele de mure și zmeură presărate printre parcelele largi de iarbă.

– E inclusă în contractul de închiriere tăierea ierbii și îngrijirea grădinii ăsteia, a zis el, încrucișând brațele la piept. Ultimii noștri chiriași au avut o problemă cu treaba asta.

M-am uitat la fiica lui care se juca prin iarbă și mi-am imaginat-o pe Mia alături de ea.

– Ca parte a barterului? am întrebat.

– Barter? a repetat el uitându-se în sus, ca și cum i-ar fi sunat oarecum familiar, dar nu prea știa exact de ce.

Am încuviințat din cap și i-am explicat:

– Am vorbit pe e-mail cu Alice și ea a spus că ar exista posibilitatea ca, în schimbul unei părți din chirie, să vă fac menajul și să mă ocup de grădină.

Expresia lui s-a schimbat succesiv de la confuzie la posibilitatea de a fi auzit așa ceva, la acceptarea acestei idei. Deși probabil nu era cazul, omul părea drogat, cum erau majoritatea prietenilor mei din Fairbanks la orice oră a zilei. *Genul meu de om*, mi-am zis. L-am plăcut pe loc.

S-a uitat în jos și a zâmbit.

– Așteaptă puțin să vezi ce-i sus, și a arătat spre apartamentul de deasupra garajului.

Kurt a luat-o înaintea mea pe scări, cu fetița cea mică în brațe. Împreună cu Alice și cu familia lor în creștere au stat în acest apartament până și-au construit casa, mi-a explicat. Când am ajuns la primul cot al scării, m-am oprit. Kurt s-a întors și, când mi-a văzut fața, a zâmbit.

Ultimele raze de soare poleiau totul într-un portocaliu roșiatic. În clipa aceea nu-mi puteam aminti un asfințit mai frumos.

– Așa e în fiecare seară? am întrebat în șoaptă.

Kurt a izbucnit în râs.

– Când e soare, da, a zis el. Era o glumă, pentru că în nord-vestul statului Washington, unde e iarnă jumătate de an, avem parte de soare destul de rar. Bine că e aproape vară, a completat el.

Apartamentul avea două dormitoare despărțite de o baie cu o cadă. Sub chiuvetă era un dulap și rafturi pentru prosoape. Bucătăria avea un cuptor cu gaz, un spălător de vase, un frigider mare și o fereastră care dădea spre curtea din spate, unde familia creștea găini.

Toate podelele erau din lemn. În camera din față și în bucătărie erau două lucarne și una în baie. O ușă din sticlă dădea spre o verandă acoperită. Pe peretele de vest al livingului erau ferestre.

– Cablul e inclus, a zis Kurt, arătând spre firul care ieșea din perete. Dacă e important pentru tine, zice. Eu sunt mort după fotbal, așa că...

– Nu am avut cablu aproape toată viața mea de adult, am răspuns. Îmi venea să râd isteric. Și să mă ciupesc.

– E tare mic, a zis el și a deschis dulapul din dormitor. Așa că am adăugat mai mult spațiu de depozitat.

Dulapurile astea de pe peretele de sus erau complet deschise și uriașe. Cred că Alice ținea acolo așternuturile.

– Uau, fantastic! m-am minunat eu.

– Ei, nu i-aș spune chiar așa, a chicotit el.

– Nu, serios. În clipa asta dulapul meu e o glorioasă debara pentru mături. Toată casa noastră actuală e jumătate din apartamentul ăsta.

– Aha, a zis el, încercând să umple acest moment stânjenitor.

Apoi și-a amintit ceva, și a luat-o spre bucătărie:

– Poți folosi tu ouăle când noi lipsim din oraș, a zis el arătând spre poiata pentru găini de jos. Adică... dacă ai să te muți aici.

Am zâmbit și l-am întrebat unde se duc.

– A, a zis el pocnindu-și degetele și zâmbind, de parcă ar fi uitat să-mi spună și asta: În fiecare vară ne ducem la Missoula pentru două–trei săptămâni, la niște prieteni. E un loc grozav să crești un copil. Ai fost vreodată?

Mi s-a tăiat răsuflarea. Nu știam ce să-i răspund, cum să-i spun că mă gândeam la orașul ăla de șase ani, că singurul meu regret în viață era că nu am plecat la colegiu așa cum am plănuit, că nu i-am ascuns lui Jamie că sunt însărcinată și nu am făcut copilul singură, fără să anunț pe nimeni. Am simțit o nevoie presantă să-i spun toate astea lui Kurt, dar mi-am mușcat buzele.

– Nu, n-am fost, am răspuns clătinând din cap și încercând să rămân calmă. Dar mi-ar plăcea.

L-am urmat pe Kurt în casa mare să o cunosc pe Alice, care se învârtea în jurul cuptorului, pregătind cina. Cele două fetițe mai mari se jucau pe podea cu un coș plin cu jucării Littlest Pet Shop. Nu am văzut niciodată atâtea jucărele din acelea la un loc și m-am gândit la Mia, care umbla de colo colo cu una singură din serie, o broscuță. Mi-i imaginam jucându-se acolo cu fetele, mă

vedeam pe mine bând un pahar de vin cu Alice și râzând. Poate nu găseam nu numai un loc nou în care să trăiesc, ci și prieteni noi.

Alice le-a spus fetelor să se ducă să se spele pentru masă.

– Nu vrei să stai cu noi la masă? m-a întrebat, privindu-mă.

Era cu câțiva centimetri mai scundă decât mine, ajungându-i lui Kurt până la piept. Avea părul șaten strâns într-o coadă de cal la spate, dezvelind niște urechi puțin cam mari. Arăta ca una dintre fetele acelea drăguțe din liceu pe care le-am invidiat întotdeauna.

– Sigur că da, am zâmbit, încercând să îmi ascund lacrimile de bucurie. Mă bucur tare mult să vă cunosc.

Deși eram sinceră, Alice mă intimida puțin. Fără să o cunosc, îmi imaginam că era ca mamele acelea de la grădinița Miei care limitau timpul petrecut în fața ecranului, aveau proiecte de lucru manual, limitau gustările dulci și serveau legume și fructe în cantități recomandate la fiecare masă. O mamă care avea privilegiul, timpul și energia de a fi o mamă bună și care m-ar putea condamna că nu fac la fel.

Alice a pus pe masă o farfurie pentru mine în partea opusă locului unde stăteau cele două fete, care s-au apucat cuminți să mănânce întâi morcovii. Kurt mi-a oferit o bere și am acceptat-o. Era aceeași marcă de la Costco pe care o lua Travis, iar gustul ei m-a dus înapoi în casa lui. Când m-au întrebat cu ce mă ocup, le-am spus că sunt menajeră, dar vreau să fiu scriitoare. Kurt a zis că a citit puțin din blogul meu, ceea ce m-a nedumerit la început, apoi mi-am dat seama că semnătura de e-mail includea un link către blog.

– Nu știu cum te descurci singură, a zis el, privindu-mă puțin cam îndelung. Privirea lui m-a făcut să mă foiesc și am simțit

admirație în vocea lui. Cu coada ochiului, am văzut-o pe Alice încruntându-se și privind în farfurie.

În seara aceea mi s-a părut că zbor. Alice și Kurt au spus că au o piscină gonflabilă și că vara fetele se jucau afară toată ziua. Alice lucra full time la bancă, dar Kurt era profesor și vara avea vacanță. A spus că Mia e binevenită să îi însoțească la plajă sau să se joace în curtea lor. Aveau chiar și o groapă pentru foc, ca să prăjească bezele când aveau chef.

Când am ajuns acasă, Alice mi-a trimis un e-mail oficial în care mă întreba dacă vreau să mă mut. I-am răspuns cu un da entuziasmat. A răspuns imediat, spunând că pot să încep să îmi mut lucrurile când vreau. La cină discutasem și despre aranjamentul de barter, care îmi făcea chiria cu 50 de dolari mai mică decât chiria garsonierei.

Era jumătatea lunii martie. Aveam două săptămâni să mă mut, ca să nu plătesc chiria în două locuri. Scrisoarea pentru ajutorul meu financiar a venit cu câteva zile în urmă. Mi se părea că toate încep să se așeze în jurul meu, ba chiar așa de bine, că părea suspect. Poate era prea bine pentru noi. Poate nu meritam ceva atât de bun.

25

Cel mai conștiincios lucrător

Când i-am spus lui Pam că mă mut, a înțeles ce însemna asta. Nu m-a concediat. Nu mi-am dat demisia. Pur și simplu am fost de acord că nu voi mai putea lucra acolo. Ea și cu Lonnie mi-au spus, separat, că le părea rău că plec. Eram angajata lor de bază, omul pe care puteau conta. Anul acela am primit cele mai multe bonusuri de Crăciun din câte am văzut în toată viața mea. Unul dintre clienții mei a sunat-o recent pe Pam și i-a spus că eram de neînlocuit.

Știam că eram conștiincioasă – așa cum a spus și Henry –, dar știam și că puteam fi înlocuită. Trebuia să îi ofer o viață copilului meu. A rămâne în garsonieră însemna ca Mia să se îmbolnăvească din nou. A lua un împrumut și a renunța la slujbă părea un risc enorm, dar ajunsesem să înțeleg un lucru: mi-ar fi extrem de dificil să îmi fac un viitor diferit dacă nu mă gândeam decât la cum voi rezista până la următorul salariu.

Săracă fiind, nu eram obișnuită să fac planuri care să depășească o lună, o săptămână, uneori câteva ore. Mi-am compartimentat viața la fel cum curățam fiecare cameră, din fiecare casă: de la stânga la dreapta, de sus în jos. Pe hârtie sau în gând, pro-

blemele de care trebuia să mă ocup mai întâi – reparațiile la mașină, prezentarea în instanță, dulapurile goale – se duceau în stânga, sus. Următoarele probleme presante erau alături, în dreapta. Mă concentram asupra unei probleme pe rând și le luam de la stânga la dreapta, de sus în jos.

Planificarea asta pe termen foarte scurt mă ajuta să nu mă simt copleșită, dar mă și împiedica să visez. „Planul pentru cinci ani de-acum încolo" nu a ajuns niciodată în stânga, sus. Să fac economii pentru pensie sau pentru colegiul Miei nu au intrat niciodată în vizorul meu. Trebuia să îmi păstrez credința că lucrurile se vor îmbunătăți. Că viața nu va fi mereu o luptă. Mama, prima din familia noastră care a urmat colegiul, și-a construit viața spărgând acest cerc. O diplomă de licență i-a permis să își urmeze visul, chiar dacă prețul a fost pierderea legăturii cu mine. Dar ea a crescut într-o casă dărăpănată, în vreme ce eu am crescut în suburbii, un privilegiu care mi-a dat, poate, încrederea că lucrurile vor fi mai bune. Mă întrebam dacă oamenii care stăteau cu mine la coadă pentru ajutoare avea un astfel de trecut la care să se uite-n urmă. Aveau și ei ceva din această încredere? Când cineva se afundă prea mult în sărăcie, nu prea mai are cale de ieșire. Viața e o luptă și nimic altceva. Dar pentru mine, multe decizii veneau din presupunerea că la un moment dat lucrurile se vor ameliora.

Nu mi-am părăsit serviciul cu surle și tobe. Mulți clienți nici nu au știut că am plecat, că am fost înlocuită de altcineva. Poate fetele noi vor aspira altfel, vor aranja diferit pernuțele. Poate clienții vor ajunge acasă și vor găsi sticlele de șampon aranjate diferit, dar probabil cei mai mulți nici nu vor sesiza vreo schimbare. Când mă gândeam la noua menajeră care îmi va prelua sarcinile, mă întrebam iar și iar cum va fi fiind să ai un străin în casă, care

șterge fiecare suprafață, îți golește coșul de gunoi din baie plin cu tampoane. Oare nu se simțeau cumva expuși? După doi ani de zile, clienții mei aveau încredere în relația noastră invizibilă. Acum va fi o altă ființă umană invizibilă care va lăsa, ca prin magie, urme de aspirator pe covoare.

Pam mi-a recomandat să îmi iau licență și asigurare, dat fiind că de acum încolo mă voi baza numai pe venitul meu ca liber-profesionist. Dar sfatul ei presupunea o permanență și o carieră de-o viață. „Ai nevoie de un nume pentru companie", mi-a zis ea, „ceva care să sune oficial". Așa a început ea însăși. Dar oricât de mult i-aș fi apreciat sfatul, nu voiam ca așa să arate începutul meu. Voiam să însemne o cale spre un alt capăt; iar acest capăt trebuia să fie o diplomă. Un bilet care să-mi dea libertatea de a nu mai freca niciodată toaletele altora, doar pe a mea.

Nu i-am spus femeii din Casa cu Pisici că era ultima mea zi, dar am îmbrățișat-o pe Beth de la Casa lui Lori. Îmi vor lipsi cafelele și conversațiile cu ea.

Când am plecat de la Casa Bucătarului, am zâmbit și le-am făcut semn cu mâna. Sunt sigură că proprietarul nu era niciodată atent dacă urinează în veceu sau nu. M-am furișat din Casa Doamnei cu Țigări la fel de tiptil cum i-am cotrobăit prin lucruri. Îmi va lipsi puloverul ei din cașmir cu glugă cu mâneci suficient de lungi să-mi acopere mâinile și să-mi mângâie obrajii când îl trăgeam pe mine. Îmi va fi dor să încerc să îi pun viața cap la cap, încercând să-mi dau seama dacă era veselă sau tristă, dacă mânca salată și sosuri fără grăsimi în timp ce fuma la bufetul din bucătărie, uitându-se la televizorul mic care atârna de dulapul de sus. Am părăsit Casa Porno efectiv râzând, apoi am privit spre Casa Tristă și mi-am dat seama că nu mai fusesem acolo de o

lună. Mă întrebam cât va mai avea de suferit omul acela. Cât va mai trebui să aștepte ca viața lui să ajungă la un capăt.

Înainte de a părăsi Casa lui Henry, am avut o discuție lungă. Mi-a fost greu să-i spun că nu mai puteam lucra pentru compania pe care o folosea de atâția ani ca să-i facă menajul. A ridicat mâinile în sus, a ridicat din umeri, apoi a început să-mi sugereze că poate aș putea ajuta la grădinărit, dar apoi și-a amintit că avea deja o echipă de oameni care îi tundeau iarba și îi aranjau tufele. M-am grăbit să-l liniștesc, spunându-i că mi-ar putea da o recomandare pentru CV. Asta l-a făcut să se întărească puțin, apoi a început să înșire calitățile mele despre care, zicea el, ar fi bucuros să spună tuturor.

– Ești un om foarte conștiincios și muncești din greu, a zis înfigându-se zdravăn în picioare și fluturând pumnul. Unul dintre cei mai muncitori oameni din câți cunosc.

– Chiar aveam nevoie să aud asta, am răspuns în șoaptă și i-am zâmbit.

Aș fi vrut să-i explic ce grea a fost decizia asta, ce nesigur era viitorul meu. Nu aveam decât câțiva clienți personali și împrumutul de studii ca să rezistăm până la toamnă. Aș fi vrut să îi spun că sunt speriată. Era un moment ciudat, tânjeam după încurajare din partea unui străin, dar pentru mine Henry era o figură aproape paternă.

Femeia care locuia la Fermă a fost acasă în ultima zi acolo. Începuse să-mi placă de ea. Odată a sunat la firmă și le-a spus că era foarte încântată de cum făceam curat în baie și trebuie să recunosc că m-am simțit mândră, deși dușul de sticlă era al naibii de greu de făcut lună. De câte ori veneam la ea, îmi luam penseta, să îmi smulg firele rebele în oglinda ei care mărea imaginea. Când am plecat, m-a ajutat să-mi încarc coșul cu materiale, apoi mi-a

zis să mă uit în cutia cu lucruri din SUV-ul ei, pe care intenționa să le doneze. Am luat o tigaie antiaderentă, perfectă pentru clătitele Miei. Înainte de a urca în mașină arăta ca și cum ar fi vrut să mă îmbrățișeze, dar în cele din urmă mi-a întins mâna. Chiar dacă aveam o relație bazată pe încredere, era totuși o distanță. Ea era proprietara casei. Eu eram menajera.

Noua noastră casă avea jos spălător și uscător. Puteam spăla jucăriile de pluș ale Miei ori de câte ori tusea i se înrăutățea. Aveam aparat de aer cald, filtre de aer și podele de lemn. Mă îndoiam că aici se va face mucegai.

Proprietarul garsonierei nu a fost deloc încântat când i-am dat preaviz de cincisprezece zile în loc de treizeci. A spus că îmi păstrează depozitul, luând din el suma pe care o pierde, pentru că nu are cine să-i plătească chiria luna viitoare.

„Am făcut numeroase îmbunătățiri", i-am scris în e-mail, „locul arată de o sută de ori mai bine decât atunci când ne-am mutat". Am atașat fotografii cu draperiile din living, cu suportul pentru prosoape și rafturile din baie, adăugând că voi lăsa locul perfect curat. Și cu toate că a găsit un nou chiriaș înainte de a pleca eu, tot a păstrat o parte din depozit.

Am început să fac drumuri la noul nostru apartament ori de câte ori puteam, încărcând mașina cu cât mai multe cărți, haine, prosoape și plante. Kurt și Alice ne-au invitat într-o seară la cină, să se cunoască și copiii. Au alergat toate în grădină, cu câinele cel mare, Beau, lătrând după ele, în vreme ce ceilalți doi câini, mai bătrâni, le priveau indiferenți. La aproape 4 ani ai ei, Mia se potrivea numai bine cu fetele mai mari care erau cu doi, respectiv patru ani mai mari decât ea. Kurt și Alice păreau încântați și puțin ușurați că Mia avea o fire atât de dulce și jucăușă.

După cină, Alice a scos un teanc de acte pentru contractul de închiriere, mi le-a explicat și mi-a arătat și un acord pentru înțelegerea noastră, muncă în schimbul chiriei. Aveau să fie cinci ore de grădinărit pe săptămână, petrecute afară curățând zonele de verdeață de buruieni. Și o dată la două săptămâni, marțea, de la nouă jumate la două și jumătate voi face curat în casă. Casa era uriașă, dar ea a spus că firmei de curățenie îi trebuia două–trei ore ca s-o termine.

– Câte fete veneau? am întrebat, știind că răspunsul va fi mai mult de una.

– Nu știu exact, a zis ea uitându-se la Kurt.

– Două sau trei, a spus el.

– Probabil voi avea nevoie de șase ore, poate chiar mai mult la început, am zis eu văzându-i cum fac ochii mari. Voi deveni mai rapidă pe măsură ce voi ajunge să cunosc casa. Eu lucrez temeinic. Și sunt probabil ceva mai înceată decât trei oameni care lucrează împreună.

Au părut a înțelege sau măcar s-au prefăcut că înțeleg. Știam că Alice a făcut singură toată treaba înainte de nașterea ultimului copil. Dar după aceea, între un serviciu cu normă întreagă și fetele, nu s-a mai putut descurca cu casa și grădina și nu prea îmi dădeam seama dacă Kurt era în stare să o ajute cu ceva.

Voi ține evidența orelor de grădinărit și le-o voi prezenta, ca un fel de pontaj pe care i-l voi trimite pe e-mail lui Alice. Părea o afacere excelentă pentru toți, dar Alice părea în continuare ezitantă, judecând după teancul de acte pe care dorea să le legalizeze. S-a jurat că sunt pentru protecția ambelor părți, în caz că se întâmpla ceva, dar tot mi se părea ciudat. Am făcut o sumedenie de înțelegeri și cei mai mulți oameni păreau destul de încrezători.

Kurt a recunoscut că mi-a citit blogul și a spus că scriu foarte bine. Am roșit și i-am mulțumit. De când începusem să scriu online, am avut câțiva ani grei. Nu-mi doream în mod deosebit să vorbesc despre asta, dar publicasem totuși, să citească cine dorește, astfel încât acum am ajuns să presupun că cei din jur știau deja totul despre mine și nu mai trebuia să mă explic. Kurt a spus că sunt rânduri inspiraționale. Am zâmbit, dar am ezitat să accept cuvântul. Lumea mi-a mai spus asta. Cum ar putea fi o inspirație faptul că abia reușesc să supraviețuiesc, am întrebat.

„Dacă tu te descurci singură cu un copil de 3 ani, într-un spațiu atât de mic, înseamnă că pot și eu", a comentat cineva.

Pentru unii, rândurile mele erau un fel de litanie, o lamentație, echivalentul unei partituri cântate la o vioară micuță, și trebuie să recunosc că era parțial adevărat. Blogul era un loc de glorificare a frumuseții vieții, dar și o supapă pentru frustrările mele. Viața mi-a aruncat mereu obstacole în cale, nici nu apucam să depășesc unul, că apărea un altul. Nu puteam să ies la liman.

Experiența mea de viață era foarte diferită de cea a semenilor mei, nu numai de cea a mamelor de la grădiniță. De multe ori am renunțat la posibile interacțiuni sau la potențialele șanse de a mă împrieteni cu oameni care chiar îmi plăceau, pentru că mă temeam că aș fi un fel de magnet. Că-i voi seca pe oameni de resursele lor disponibile pentru prieteni și nu voi fi în stare să dau nimic în schimb. Aș putea să le invit copilul la mine pentru o după-amiază, dar era stresant pentru mine, întrucât nu aveam posibilitatea să-l servesc cu nimic. Un copil flămând în vizită însemna o cheltuială de 10 dolari la băcănie, uneori mai mult. Și toți își doreau pahare enorme cu lapte. Nu-mi permiteam așa ceva.

Apartamentul de deasupra garajului m-a făcut să mă simt ca și cum aș fi trecut puțin de partea cealaltă. Ca și cum aș fi realizat ceva prin găsirea unor condiții mai bune de trai, chiar dacă asta însemna pierderea venitului meu stabil. În săptămâna aceea am mai câștigat doi clienți. Ajutorul pentru îngrijirea copilului a fost aprobat să acopere o poziție de voluntar la biroul pentru Violență Domestică. Mi-am găsit locul într-un sistem care îmi îngăduia un mic răgaz și un spațiu să merg înainte.

Dar nu puteam scăpa de sentimentul că toate păreau prea de vis. Într-o după-amiază, în timp ce învățam, Mia și fetele desenau curcubeie cu creta pe asfaltul din fața garajului, iar râsetele lor răzbăteau prin fereastra deschisă. Soarele era pe cer și totul părea perfect.

Când Alice și-a strigat fetele la masă, ele au întrebat-o dacă poate veni și Mia. Fetele au tropăit până sus, pe veranda mea. Mia era între ele, gâfâind, și m-au întrebat toate trei într-un glas dacă îi dau voie. Când am zâmbit și am spus da, au chiuit. Le-am urmărit coborând treptele în fugă, râzând și traversând în goană curtea către casa mare. M-am așezat la loc la birou. Faptul că Mia se juca undeva în siguranță în loc să se uite iar și iar la același desen animat ușura mult sentimentul de vină care mă încerca de obicei când o lăsam de capul ei și eu învățam. Viața într-un apartament cu o cameră plină de mucegai părea atât de departe.

26

Casa Colecționarei

Când am ajuns pentru prima curățenie la casa pe care o voi boteza Casa Colecționarei, soția a întredeschis ușa. Am văzut cum privirea ei pendulează între îngrijorare și ezitare.

– Bună ziua, i-am zâmbit. Am venit pentru curățenie. Rachel din grupul de pe Facebook ne-a pus în legătură...

A dat din cap, s-a uitat în jos, apoi a deschis ușa suficient de mult cât să îi văd burta mare de femeie însărcinată și băiețelul agățat de piciorul ei. Am rămas în scuarul mic, asfaltat, din fața verandei. Din casă se auzea un ciripit de pasăre. Pe fereastra mare din dreapta se iteau mai multe fețe de copii. M-am uitat iar la femeie, care mi-a făcut semn să intru.

– Ăsta e micul meu secret, a zis ea înainte să mă lase să intru.

Am pășit înăuntru și am încremenit. Urma ușii delimita un spațiu liber pe podea, singurul spațiu liber din încăpere. Primul meu gând a fost să nu reacționez. În conversația noastră inițială, a spus că are nevie de ajutor să ducă gunoiul și să spele rufele. Dar era infinit mai mult decât am anticipat. Haine, farfurii, hârtii, rucsaci, pantofi, cărți. Toate erau pe podea, adunând tot părul și praful pe ele.

Familia suspendase plățile la casă. Mi-a spus asta în timp ce stăteam pe singurul petic de podea liber din cameră. Am ascultat cât de atentă am putut, încercând să nu mă las copleșită de starea casei. Vorbea precipitat și părea exasperată. Trebuiau să se mute undeva cu chirie: soțul, soția, cei cinci copii și unul pe drum.

– Nu ne prea permitem ajutorul tău, a zis ea privindu-și mâinile și burta. Dar înnebunesc. Casa nouă o să fie un nou început. Nu vreau să mut toate astea.

Am încuviințat și m-am uitat în jur. Fiecare loc disponibil din living și bucătărie era plin de vase murdare. În colțurile din living erau stivuite cărți și caiete de școală, amestecate cu haine, jucării și alte farfurii și vase. Rafturile de pe un perete se prăbușiseră și cărțile se răspândiseră în toate părțile pe podea.

A spus că nu-și puteau plăti facturile. A amintit de tichete de masă. Mă simțeam groaznic că îi luam bani, dar nu puteam munci gratis. Deși nu m-a întrebat care era tariful meu pe oră, a insistat să îmi dea jumătate din cât luam de obicei.

– Ce zici de 5 dolari pentru sacul plin de rufe? am sugerat, uitându-mă în jur după un loc unde să-mi așez materialele. Le pot duce la mine acasă și face acolo.

Nu a răspuns imediat. Cu mâna liberă, cea cu care nu mângâia creștetul copilului, s-a șters pe obraji. S-a oprit puțin sub nas, apoi a încuviințat. A strâns ochii, încercând să nu plângă.

– Încep cu bucătăria, am zis.

În timp ce îmi scoteam materialele din coș, băiețelul care se ascundea după picioarele ei a venit să mă ajute.

– Nu vorbește, a spus mama.

Încă nu a spus niciun cuvânt. I-am zâmbit puștiului și am luat din mâinile micuțe mănușile mele galbene, pe care mi le întindea.

În prima zi am spălat vase patru ceasuri până ce am făcut bășici la degete din cauza mănușilor. Când s-a oprit apa caldă, am început să curăț suprafețele. Vasele curate, întinse la scurs pe prosoape, acopereau masa, partea de sus a cuptorului și bufetele pe care le curățasem. Cum reușea să gătească pentru șapte oameni în cămăruța asta, cu un băiețel mic agățat de fusta ei? Nu îmi dădeam seama ce mâncau. Multe dintre cutiile și conservele din dulapuri erau expirate, unele chiar de zece ani. Când m-am uitat puțin în frigider, am văzut că era plin de mâncare alterată.

În debaraua de pe hol erau un spălător și un uscător. De o parte și alta a holului care ducea în garajul transformat în dormitor zăceau mormane de haine. Am început să le bag în saci să le iau acasă, oprindu-mă de câteva ori ca să-mi trag răsuflarea. Probabil aveau spori. Mă făceau de fiecare dată să tușesc de parcă aș fi avut astm. Între două accese de tuse abia respiram. Când m-am aplecat să iau ultimele haine ca să umplu al doilea sac, am reușit, în sfârșit, să văd podeaua de dedesubt. Și pe ea un păianjen mare, fecale de șoarece și ceva ce jur că arăta ca un șarpe. Mi-am înăbușit țipătul, am dat din cap și am zis că am încheiat treaba pentru ziua aceea.

Când am plecat, femeia mi-a mulțumit. Cu lacrimi în ochi, s-a scuzat pentru starea casei.

– Nu te scuza, am zis, cu brațele pline de materialele mele de curățenie și sacii cu haine. Mă întorc mâine la aceeași oră.

Mulți dintre clienții mei personali au spus că prezența mea în casa lor îi motiva să facă ei înșiși curat. Erau cei care m-au chemat numai o dată sau de două ori. Clienții regulați – curățenii bisăptămânale, săptămânale sau lunare – cunoșteau tipicul: trebuiau să mă lase în pace să-mi termin treaba. Nu munceam superficial într-o casă ca să câștig mai mult timp pentru mine. Dacă

dura ceva mai mult, stăteam până ce terminam. Aveam o reputație impecabilă printre clienții particulari. Speram să le vorbească și prietenilor lor despre mine. Dacă aveau nevoie de cineva care să stea cu ei, să vorbească și să le asculte necazurile în timp ce curăța un morman de mizerie, puteam face și asta.

În ziua a doua la Casa Colecționarei am făcut curat în dormitorul fetei mai mici. Am umplut doisprezece saci menajeri, i-am aliniat afară și i-am pus cu restul, să-i duc la gunoi. Sub teancul de hârtii amestecate, lipicioase de la acadele, munți de mâncare uitată, baloane dezumflate, peruci, pietre, haine prea vechi sau prea mici pentru a mai fi purtate, am redescoperit un dormitor de fetiță. Am dat peste câteva figurine dintr-o casă de păpuși și le-am pus cu grijă în livingul mic. Am pus cărțile și coșurile cu jucării la loc pe un raft vopsit în bleu și roz. Am pus hainele în dulap, pantofii pe un pantofar. Am pus pe umeraș o rochie roșie cu o haină asortată. Am găsit o pereche de blugi skinny negri.

Mi-a plăcut să fac curat în camera aceea. Mi-am amintit de zilele în care Mia era la tatăl ei și eu intram în dezordinea din camera ei. Nu-i plăcea să arunce nimic și singurul mod în care o convingeam să renunțe la jucării era să o iau cu mine să se doneze femeilor de la adăpost sau să le ducă la consignație, unde primea credite. Dar toate jucăriile mici de la Happy Meal, desenele, creioanele rupte trebuiau aruncate. După ore în care am triat, aruncat și aranjat, Mia venea acasă, intra în camera ei perfect curată și aranjată, și zâmbea ca și cum totul ar fi fost iar nou. Speram ca micuța aceea, care nu era cu mult mai mare decât fata mea, să facă la fel.

Înainte să plec, am pus în saci alte rufe și i-am dat cei doi saci cu rufe curate și împăturite. Seara, acasă, Mia m-a ajutat cu cămășile, șosetele și rochiile. A ridicat o fustă, a pus-o în talie și a zis că era frumoasă. Am privit-o cum se învârte cu ea.

– Pot s-o iau eu? a întrebat. Am scuturat din cap că nu și i-am explicat că erau hainele altei familii.

– Da' de ce le speli tu?

– Pentru că-i ajut, Mia. Asta e treaba mea: să-i ajut pe oameni.

Numai atunci, când m-am auzit rostind cu voce tare aceste cuvinte, am crezut cu adevărat că acesta era adevărul. Mi-am amintit de femeia care mi-a mulțumit că i-am curățat casa și mi-a pus un teanc de bani în mână, abținându-se să nu plângă. Apoi mi-a zis că ar fi mai bine să plec înainte să se întoarcă soțul ei. Aveam clienți pentru grădinărit care îmi spuneau că sunt cel mai bine păstrat secret al lor.

Și acum umblam cu planificarea la mine, scriind numele clienților în diverse rubrici, memorând programul cât de bine puteam, pentru ca, dacă suna cineva să întrebe dacă sunt disponibilă la o anumită oră, într-o anume zi, să răspund imediat. Nu trebuia să port uniformă, să mă duc la ședințe cu șefii sau să mi se verifice periodic materialele. Nu trebuia să mă duc la biroul aflat la mulți kilometri distanță ca să îmi reumplu sticlele cu soluții de curățat. Zilele cu cinci toalete tot mă sleiau, dar acum parcă mă simțeam mai bine când le frecam.

După fiecare zi de muncă de patru ceasuri Casa Colecționarei arăta tot mai mult ca o casă normală. Am îndreptat rafturile din living, am adunat toate semințele pentru păsări și am găsit zeci de DVD-uri sub canapea. Deși am încercat să ascund asta, am fost recunoscătoare că nu mi-a cerut niciodată să fac curat în baie. Nu știu câtă vreme se va păstra curățenia. Am curățat azi, cum ar veni, bucătăria, iar a doua zi am găsit pe bufete și pe cuptorul de alături farfurii cu sos roșu uscat pe ele. Speram că i-am bucurat familia. Speram că își vor găsi liniștea după ce se va naște bebelușul. Dar cel mai mult și mai mult am era bucuroasă că am terminat.

Clădirea organizației nonprofit pentru violența domestică era ascunsă undeva într-o zonă de birouri oarecare, lângă calea ferată din Mount Vernon. Nu eram doar o recepționeră voluntară plină de speranță, eram și un fost client. Camera din spate, unde m-am întâlnit cu avocata mea, avea ferestre înalte, aproape până în tavan, care permiteau soarelui să strălucească suficient cât să țină în viață plantele agățătoare. Christy, avocata mea, s-a mutat din Missoula anul trecut. Vorbea adesea despre cât îi lipsește, mai ales după ce i-am spus că mă gândesc la orașul ăsta de ani de zile.

– De ce nu te duci până acolo? a zis Christy.

I-am vorbit despre broșurile de la Universitatea Montana, cele pe care le găseam în fiecare săptămână în cutia poștală ca un fost prieten insistent care voia să ne împăcăm, despre vederile și cărțuliile despre programul de scriere creativă în care apăreau bărbați bărboși care pescuiau la muscă zâmbind.

Christy a dat din cap, a zâmbit. A pus pe masă cererea mea pentru o bursă cu care o rugasem să mă ajute. M-a privit.

– Ar trebui să te duci acolo și să vezi ce crezi, mi-a spus. Mereu vorbea cu atâta liniște și calm: Copiilor mei le place acolo, Missoula e un loc extraordinar să crești un copil.

– De ce m-aș supune unei asemenea încercări?

Am întrebat-o aproape revoltată. Adică, chiar îmi doresc asta? M-ar face să mă simt rău. Am șters noroiul de pe pantalonii mei care s-au murdărit după ce am smuls buruienile din grădina unui client.

– De ce să nu te poți muta acolo? m-a provocat Christy, lăsându-se pe spate.

– Nu m-ar lăsa, am răspuns.

– Tatăl Miei?

– Da, Jamie, am răspuns încrucișând brațele la piept.

La prima noastră întâlnire, mi-am recitat poezia, cea pe care am repetat-o iar și iar în fața terapeuților sau a oricui altcuiva mă întreba care-i povestea mea. Începea la adăpostul de săraci, continua cu ordine de restricție, prezentarea cazului în instanță, atacurile de panică. Jamie locuia la trei ore distanță și Mia îl vedea o dată la două săptămâni. Astăzi am adăugat că uneori mă întrebam dacă Mia nu va dori să stea cu el.

Christy mi-a spus pe un ton mai scăzut:

– Nu el decide dacă te muți sau nu în Missoula.

– Dar tot ar trebui să-i cer permisiunea ca să mă mut.

– Nu e vorba despre a-i cere permisiunea. Îi trimiți o înștiințare de mutare și el are posibilitatea să o conteste, a spus ea, făcând ca lucrurile să pară așa de simple. Dacă o contestă, vă susțineți cazul, iar judecătorul are ultimul cuvânt.

S-a uitat în jos, la aplicația mea. Am tăcut, rumegându-i pe îndelete cuvintele.

– Rar se întâmplă să nu permită mamelor să se mute, a adăugat. Mai ales dacă pot dovedi că au oportunități mai bune pentru educație.

Am strâns din dinți și am fixat podeaua. Numai gândul de a ajunge iar în fața curții îmi dădea palpitații.

– Nu-i ceri permisiunea, gândește-te că îi dai pur și simplu o înștiințare de mutare.

– Mda, am zis, făcându-mi de lucru cu firele pernuței de pe scaun.

O altă avocată, cea care m-a ajutat în Port Townsend când eram pe drumuri, mi-a vorbit despre o bursă pentru supraviețuitori căreia îi spunea „Doamnele Raze de Soare", dar pe vremea aceea nu mă calificam pentru ea. Dacă nu ar fi fost numele ăsta, probabil nu mi-aș mai fi amintit acum de ea. Deși oficial se che-

ma Programul Educațional pentru Independența Femeilor, când am căutat pe internet după Doamnele Raze de Soare am găsit ceea ce doream.

O bursă care se adresa supraviețuitoarelor violenței domestice nu se acorda fără un teanc copleșitor de acte și o lungă listă de calificări. Nu mă calificasem dintr-un motiv major: beneficiarii trebuiau să fi fost într-o relație abuzivă cel puțin un an. Dar era nevoie și de un sponsor, preferabil printr-un program pentru violența domestică, unul care să gestioneze banii în numele meu. WISP urma să trimită organizației banii de bursă, iar aceasta stabilea împreună cu mine cea mai bună modalitate de a-i cheltui. Presupun că era o modalitate de a avea o evidență pe ce se duceau fondurile, dar, oricum ar fi fost, procesul părea descurajant.

– Cere 5 000 de dolari, a sugerat Christy, în timp ce ne uitam prin acte. Cel mai rău lucru care se poate întâmpla e să primești mai puțin.

– Mă întreb dacă aș putea ajunge la sufletul oamenilor prin scrisul meu, am șoptit mai mult pentru mine decât pentru ea.

A dat din cap și a zâmbit încurajator.

– Universitatea Montana are un departament excelent de scriere creativă! a exclamat ea ridicând prima filă. Unul dintre cele mai bune din țară, cred.

– Știu, am spus. Asta era planul meu înainte de a rămâne însărcinată.

Am încercat să nu par prea dezamăgită. Dar asta a fost înainte să am grijă de un copil. Înainte de a avea nevoie de un venit stabil și de asigurări de sănătate. Înainte de a trebui să mă gândesc nu numai la viitorul meu, ci și la viitorul unui copil.

– O diplomă în arte pur și simplu nu e practică, am spus.

Christy a fost cât pe ce să izbucnească în râs, dar a văzut lacrimile din ochii mei.

Nu voiam să o aud încurajându-mă. Așa cum nu voiam nici să o aud încurajându-mă să vizitez Missoula. Visurile astea mi se păreau prea mari ca să le pot realiza. A tânji după ele mi se părea similar cu momentele când stăteam la masă în bucătărie și mă uitam la Mia cum mănâncă, iar eu, în loc să mănânc, beam cafea. Foamea mea pentru Missoula era prea mare și prea dureroasă ca să-mi permit fie și să visez la ea.

– Gândește-te cât i-ar plăcea Miei să te vadă încercând, a spus Christy cu o voce vibrând de încurajare.

Missoula nu se dădea dispărută. Apărea în conversațiile cu toți cei care simțeam că am măcar un strop de afinitate. Așa a fost de ani de zile, dar acum am început să fiu atentă la toate astea. Îmi îngăduiam să mă las din nou atrasă de acest oraș.

Din păcate, celelalte lucruri din viața mea nu mă slăbeau nici ele, încăpățânându-se să nu se amelioreze, să mă hărțuiască iar și iar tocmai când aveam și eu nevoie de o pauză. Noua mea proprietăreasă, Alice, s-a dovedit a fi cel mai dificil client al meu. Săptămâni la rând am petrecut zeci de ore în casa ei încercând să fac o curățenie fără de cusur. Mă ducea apoi în bucătărie și îmi arăta cotloanele pe care le-am ratat. Foloseam cârpele ei și produsele ei de curățenie, dar s-a supărat când am lăsat cârpele murdare în mașina de spălat.

– Trebuie să speli astea, mi-a zis ea, după ce m-a sunat și m-a chemat ca să mi le arate personal. E o bătaie de cap suplimentară pentru mine.

Voiam să îi spun ce nepotrivit și ciudat ar fi ca un client să facă acest lucru în circumstanțe normale. În schimb, am adunat cârpele din mașină și le-am dus la garaj să le spăl, apoi le-am uscat, le-am împăturit frumos și i le-am lăsat pe verandă.

Alice a început să mă acuze și că mint în privința orelor pe care le petrec la grădinărit. Nu mi s-a mai întâmplat niciodată așa ceva. Nu am avut niciodată plângeri. Nu de la Trailerul de lângă Casa Banditului cu Picioarele Goale.

Într-o după-amiază, Alice a sunat iar și m-a chemat la ea, să discutăm. Am avut o presimțire proastă. A spus că nu îmi respect partea din contractul de barter, că nu fac suficient de bine curat și că reziliază contractul. Am dat din cap, m-am răsucit pe călcâie și am plecat. În apartamentul meu, m-am uitat năucită în jur. Mi se părea imposibil că chiria mi s-a dublat într-o secundă. M-am uitat pe fereastră, spre golf, într-o tăcere împietrită. În piept îmi crescuse un fel de gheară care mă strângea.

– Hei, ce faci, ești bine? m-a întrebat Kurt mai târziu în după-amiaza aceea, când ne aflam la locul de joacă din curtea lor. Alice a spus că erai pe punctul de a izbucni în plâns după ce a discutat cu tine.

– Am primit niște vești proaste, am zis cu ochii în pământ.

El a dat din cap.

– Mda, a zis împingându-și mezina în leagăn. Îmi dau seama. Alice a fost stresată pentru că a fost concediată.

Au început să-mi vâjâie urechile. Acum înțelegeam de ce m-a concediat. M-a concediat pentru că nu-și mai permitea barterul sau poate voia să facă ea curat, ca să economisească niște bani, iar în acest proces m-a sacrificat fără să se gândească prea mult. A ajuns și Alice cu mașina și cu fetele mai mari, care au alergat la Mia. Mă uitam la ele cum aleargă să-și ia bicicletele, chicotind și țopăind. M-am gândit la toate actele. Dacă aș încerca să lupt ca să-mi păstrez barterul, probabil aș ajunge în instanță, ceea ce nu-mi permiteam. Și aș pierde și ceea ce mai rămăsese dintr-o relație amicală de care fiica mea avea nevoie ca să se poată juca cu prietenele ei. Nu-mi permiteam această luptă.

– Nu-mi permit apartamentul în care stau fără bursa asta, i-am spus lui Christy la următoarea noastră întâlnire, când i-am povestit ce s-a întâmplat.

– Ai s-o primești, a zis ea, ca și cum i s-ar fi spus că o voi primi, dar să nu îmi spună deocamdată. Teancul cu hârtii pentru aplicație a crescut la aproape cincizeci de pagini. Mai așteptam câteva referințe. Te-ai mai gândit la Missoula?

M-am gândit. Chiar destul de mult. Comportamentul lui Jamie a escaladat, ceea ce mă făcea din ce în ce mai îngrijorată pentru siguranța Miei. A stat o săptămână la el până când am terminat eu cursurile pentru trimestrul de primăvară și s-a întors cu un kilogram și ceva mai puțin. Înainte de a pleca, am dus-o la doctor pentru sinuzita ei, iar când s-a întors a trebuit să o duc din nou, pentru că se înrăutățise. Pentru silueta ei fragilă, un kilogram însemna mult. Își uda din nou așternutul noaptea și nu înțelegeam de ce. Nu mai făcuse asta de luni de zile.

Acum Jamie locuia pe o barcă mică, iar când Mia se ducea la el, stătea acolo. Nici Mia, nici Jamie nu știau să înoate. Mă temeam ca nu cumva Mia să cadă de pe barcă sau de pe doc în toiul nopții, fără vestă de salvare. Mă temeam de copilul care se întorcea la mine după cele câteva zile petrecute cu el. Ori de câte ori sunam, auzeam mai multe voci bărbătești în fundal. Când o întrebam, nu știa cum îi cheamă, nu știa unde era tatăl ei, nu știa decât că ea e pe barcă. A o lua de acolo începea să semene tot mai mult cu un fel de operațiune de salvare.

I-am povestit despre toate astea lui Christy: despre proprietarii mei, despre Missoula. În toamnă voi fi foarte ocupată cu școala, dar acum aveam numai două cursuri pe vară. Am luat împrumutul maxim ca să îmi pot acoperi cheltuielile cu traiul care aproape că s-a dublat. Mia mergea la grădiniță, iar eu munceam și făceam voluntariat pe unde puteam.

După ce Alice m-a concediat, am petrecut două zile căutând resurse, știind că nu voi avea suficienți bani să îmi plătesc facturile în iunie, înainte să primesc împrumutul de studiu pentru semestrul de vară. Am găsit un grant ciudat la școală, care să mă ajute să plătesc parțial chiria din iunie: un grant pentru casnice cu copii. Până și grantul de 20 de dolari pentru benzină acordat de departament în contul utilităților era de folos.

Îmi țineam respirația ori de câte ori verificam cutia poștală. În fiecare zi primeam facturi, reclame, dar nimic de la comitetul pentru bursă. Luna trecea sinistru de greu. Dacă nu căpătam bursa, trebuia să ne mutăm de acolo. Dacă o primeam, vom avea bani mai mult decât suficienți ca să rămânem. Ca să-mi iau gândul de la bursă, o duceam pe Mia la plajă, în parcuri. Petreceam foarte mult timp cu Kurt și cu fetele lor mai mari, hălăduind prin golful unde ele se tăvăleau prin noroi. Când Mia era la tatăl ei, mă ascundeam în casă și citeam sau îmi făceam temele cu ușile deschise, să intre soarele de vară.

Într-un weekend, am luat *Alchimistul* de pe un raft, să citesc. Era o carte scurtă, care se citea în două zile, mai ales că pe fiecare pagină era câte un rând subliniat, citit și răscitit; din când în când, trebuia să mă duc la fereastră, să mă uit afară și să mă gândesc. Cartea asta mi-o dăruise mama, când ne-am întors la Washington din Alaska. Mi-a explicat că tema principală era despre călătoria pe care o face personajul principal în căutarea destinului său, pentru ca la sfârșit să descopere că în tot acest timp destinul îl aștepta acasă. M-am strâmbat când am auzit-o. Sigur partea de nord-vest a Washingtonului pare magică sub razele soarelui, și erau părți din Highway 20, pe acolo pe unde trecea prin Deception Pass, unde cunoșteam copacii ca pe niște prieteni vechi. Dar sentimentul de acasă se oprea aici. Nu am simțit niciodată că

aparțin acestui loc. Și nu cred că am aparținut vreodată.

Tema cărții, această legendă personală, mă atrăgea. De mai bine de douăzeci și cinci de ani îmi doream să fiu scriitoare.

– Cred că sunt pregătită să fac o vizită, i-am spus lui Christy la următoarea noastră întâlnire.

În drum spre casă de la grădiniță, cântam cu Mia în mașină alături de Paul Simon melodia „Diamonds on the Sole of Her Shoes". Zâmbeam ori de câte ori spunea „gol ca un dovleac" în loc de versul„ gol ca un buzunar". De săptămâni bune puneam cu regularitate albumul ăsta, ori de câte ori ne duceam sau veneam de la grădiniță, când porneam în aventurile noastre de weekend. Când zâmbeam și cântam împreună același cântec, era ca și cum am fi mâncat împreună din același cornet de înghețată.

Am întors mașina pe aleea noastră, iar Mia a început deja să mă întrebe dacă se poate duce la joacă cu fetele.

– Stai puțin, i-am zis și am încetinit în dreptul cutiei poștale. Încercam să nu o verific chiar toată ziua. Eram prea dezamăgită când o găseam goală.

– Mia! am strigat cu capul în cutie. Fluturam un plic mare și gros de la WISP.Inc. Unul dintre plicurile acelea umflate, special pentru documente. L-am deschis și m-am uitat după scrisoare. În plic erau o mulțime de conffeti aurii care mi-au colorat podeaua. M-au acceptat pentru programul de bursă! Mia a început să scotocească în plic după conffeti. WISP mi-a acordat numai 2 000 de dolari din toamnă, dar mi-a dat și 1 000 de dolari pentru vară. Nu numai că nu trebuia să ne mutăm din nou, dar aveam suficienți bani cât să-mi permit o vacanță între semestrele de vară și de toamnă. Mă puteam duce la Missoula.

În minte îmi răsuna un rând din *The Alchemist*: *Când îți dorești*

ceva cu adevărat, Universul conspiră să te ajute. Cu banii din bursă, voi putea să pun deoparte salariul, să îmi repar mașina și să trec munții să văd orașul despre care mulți dintre scriitorii mei preferați au scris povești de dragoste.

27

În sfârșit, acasă

Undeva, lângă Spokane, cum mergi spre est pe Interstate 90, drumul se deschide, plat, cu nimic în față, în spate sau pe laterale. Iarba, maronie și arsă de soare, culcată la pământ de vânt, se lupta să rămână vie. Fermierii au pus roți mari metalice, încercând din răsputeri să ude pământul și să mențină pășunea verde pentru turmele lor. Pe șoseaua cu două benzi, pe stânga m-a depășit o fată într-un Subaru verde. Puteam vedea că pe banchetă și în furgoneta din spate avea cutii, coșuri de rufe, saci cu gunoi. În schimb, eu aveam două rucsacuri vechi pline cu tricouri noi și câteva perechi de pantaloni scurți. Și eu, și fata din Subaru aveam toată viața în fața noastră. Poate ea se muta în Missoula pentru colegiu, cum aș fi făcut și eu dacă nu aș fi rupt cererile acelea de aplicație cu ani în urmă; dar asemănările probabil că se opreau aici. Mi-am imaginat că ea eram eu cea de acum cinci ani, cântând melodia care se difuza la radio. M-am gândit că ea ar fi trebuit să fi fost eu.

Am alungat aceste gânduri și am apăsat accelerația, ținându-mă după ea, ținându-mă după o fantomă a propriului meu sine. Călătoria spre Missoula nu însemna doar împlinirea unui vis, ci și nevoia de a găsi un loc pe care să-l numim acasă.

Când am ajuns, singură în întuneric, benzile din centrul orașului erau încă însuflețite, ultimele zvâcniri ale unei zile de vară. Când am ieșit din mașină, la curbă, uitându-mă în susul și în josul străzii, două fete de nici 20 de ani au trecut pe lângă mine, au dat din cap și au zâmbit. Una cânta. Cealaltă zdrăngănea la un ukulele. Amândouă purtau fuste largi, lungi și sandale. Îmi aminteau de fetele pe care le-am cunoscut la petrecerile din Fairbanks. Genul hipiot, care nu aveau habar cum să se machieze, dar știau cum să facă un foc și nu se temeau să se murdărească pe mâini în grădină. Îmi lipseau astfel de oameni. Oamenii mei.

În prima dimineață am umblat haihui; soarele matinal îmi ciupea deja pielea. Iarba era uscată și te îmbia să te așezi, așa de diferită de umezeala din Washington. În apropierea campusului m-am așezat la umbra unui arțar uriaș să citesc o carte. Întinsă pe spate, mă uitam la soare printre frunzele tremurătoare. Am stat așa aproape toată ziua, uitându-mă în sus la dealurile și la munții din jur, la râul care susura sub o punte. În seara aceea am descoperit parcul din centrul orașului. Vânzătorii de mâncare se aliniau în colțurile unei piețe acoperite. Oamenii erau tolăniți pe iarbă sau stăteau pe bănci. Pe o scenă cânta o formație. Nici nu-mi mai aminteam de când nu m-am simțit așa de fericită, de când nu m-am relaxat și m-am lăsat furată de muzică. Rătăceam prin parc cu un zâmbet amețit și la un moment dat am remarcat că, în mod ciudat, toată lumea zâmbea.

După ani de zile în care am trăit fără prietenie, după toxicitatea relației cu familia, pierderea prietenilor, nesiguranța acoperișului de deasupra capului, mucegaiul negru și invizibilitatea mea ca menajeră, tânjeam după bunătate. Tânjeam ca oamenii să mă vadă, să intre în vorbă cu mine, să mă accepte. Tânjeam într-un fel în care nu am mai tânjit până atunci. Missoula a scos asta la

iveală. Dintr-odată, îmi doream o comunitate. Îmi doream prieteni. Și învârtindu-mă pe acolo, judecând după aparențe, părea firesc să-mi doresc toate astea, pentru că eram înconjurată de posibilitatea ca aceste lucruri să se întâmple. Cei mai mulți localnici îmi zâmbeau de sub pălării pe care era desenat conturul statului Montana sau numărul de cod al regiunii, 406. Într-o dimineață, la o cafenea micuță unde am luat micul dejun și toate mesele erau ocupate, am numărat șaisprezece perechi de sandale Chaco, inclusiv ale mele. Am văzut femei neepilate și toată lumea părea a fi tatuată. Bărbații umblau cu bebeluși în spinare, în portbebe sau în cărucioare. Am dat peste niște foști prieteni din Fairbanks. Niciodată nu am fost atât de repede acceptată de un loc. Și eram acolo numai de o zi.

Fără să fi știut, am nimerit unul dintre cele mai bune weekenduri de peste vară pentru vizita mea. Am văzut cu ochii mei cum Festivalul River City Roots transforma orașul. Strada principală s-a închis. Vânzătorii te îmbiau cu tricouri cu imprimeuri, ceramică, obiecte de artă, urși sculptați în lemn. O mică mare de oameni în scaune de camping s-a format în jurul unei scene ca să asculte toată ziua muzică. Camioanele cu mâncare se înșirau pe străzi, iar în mijloc era un cort mare cu bere. Missoula știa să se distreze.

Și așa a fost mereu. Mi-am petrecut toată excursia explorând orașul. Am urcat pe munți. Am umblat pe poteci, am ascultat sunetul gutural al cerbilor din adâncul pădurilor. Am mers de-a lungul pârâielor și mi-am zdrelit călcâiele pe pietrele ascuțite. Preț de câteva minute, când mă aflam într-o vale de pe versantul unui munte de lângă oraș, transpirată și deshidratată, nu am mai găsit cărarea pe care ajunsesem acolo. Eram flămândă, însetată, dar în același timp plină de entuziasm că mă rătăcisem – deși numai temporar – în sălbăticia din Montana.

M-am îndrăgostit de Montana. La fel ca Steinbeck. La fel ca Duncan.

I-am scris un mesaj lui Jamie: „Mă mut la Missoula. Trebuie. Locul ăsta e fabulos". Am așteptat să-mi răspundă, cu inima bubuind, dar nu a răspuns. M-am întrebat cum o va manipula pe Mia să nu vrea să vină. Mă întrebam dacă mă va amenința că mă târăște în instanță sau poate chiar va încerca să mi-o ia pe Mia. Acestea erau anxietățile care mă împiedicaseră să fac chiar și excursia asta, dar acum nu-i mai ceream voie. Îi spuneam. Oricât de dulceag ar suna, credeam că dragostea mea pentru Missoula și dorința de a-i oferi Miei o viață mai bună ne vor ajuta cumva să trecem și de asta. Și ne vor aduce aici.

Jamie a lăsat-o pe Mia să mă sune a doua zi. Era dimineața târziu și telefonul a sunat când stăteam pe un deal înverzit de lângă râul Clark Fork. În spatele meu, un carusel se învârtea în cercuri lente lângă o structură din joacă din lemn, care gemea de copii. Citeam o carte și scriam câteva rânduri în jurnal.

– Bună, mami! a zis Mia.

Auzeam vocea lui Jamie în fundal, apoi a bunicii ei. O presau să vorbească. În cele din urmă a izbucnit:

– Nu vreau să mă mut în Montana.

– Of, draga mea, am suspinat, încercând să o îmbrățișez prin cuvintele mele.

Îmi imaginam scena, Mia stând în living în casa bunicii, Jamie ținându-i telefonul la ureche, fața lui cu sprâncenele ridicate, așteptând să repete rândurile pe care le-au exersat.

– Mia, draga mea, îmi pare rău că trebuie să treci prin asta, am zis.

Apoi Jamie i-a luat telefonul.

Vocea lui era ceva între mârâit și șuierat:

– Am să-i spun că o duci departe de mine și n-o să mă mai vadă niciodată, mi-a spus. Sper că îți dai seama de asta. Că ești așa de egoistă, încât nu-ți pasă dacă ea n-o să mă mai vadă niciodată. O să vadă ea. Și o să te urască pentru asta.

Am încercat să îmi imaginez ochii mari, întunecați ai Miei, uitându-se la el când vorbea. Știam cum arăta când era furios, cum stropi mici de salivă se adunau pe buzele lui, scuipați printre dinții stricați.

– Dă-mi-o pe Mia, i-am zis, retezându-i elanul.

Când Mia a revenit la telefon, vocea ei părea fericită:

– Mi-ai luat cizmele roz de cowboy? m-a întrebat cu ciripitul ei obișnuit.

Am zâmbit:

– Da. Exact așa cum am promis.

I-am povestit despre un magazin cu un raion întreg plin de cizmulițe roz și despre cum am găsit eu acolo o pereche pentru ea, alături de un căluț de pluș:

– Și o cutie din metal pentru prânz cu un căluț pe ea!

Peste o zi–două, când am vorbit din nou, părea buimacă. Nu era sigură unde era tatăl ei, chiar dacă eu sunasem pe telefonul lui. Puteam auzi voci de bărbați mai în vârstă râzând în fundal, dar Mia a spus că nu știa cine erau. Am regretat că nu o luasem cu mine, dar dacă aș fi luat-o, nu cred că m-aș mai fi întors. Mă imaginam găsind un acoperiș pentru noi două și completând actele de relocare la tribunalul local. Mă imaginam că ne petrecem sfârșitul verii dormind în iarbă, explorând munții și dealurile.

Dar mai aveam vreo două zile din prima mea vacanță din ultimii cinci ani și încercam să mă bucur la maximum de ele. Sâmbăta aceea m-am dus la o piață a agricultorilor locali. Erau o mulțime de fetițe de vârsta Miei, multe purtând tutuuri în neo-

rânduială și o claie de păr răvășit. Aș fi putut intra acolo cu ea, eu în maiou, cu tatuajele la vedere, ea în rochie de prințesă cu pantofiorii ei din plastic cu toc. Ne-am fi putut pierde în mulțime. Nimeni nu s-ar fi uitat pieziș la noi, ca la Washington. Mia s-ar fi jucat cu ceilalți copii, cățărându-se cu ei pe statuia care înfățișa un pește. Asta ar putea fi casa noastră. Oamenii ăștia ar putea fi familia noastră. Eram sigură.

În drum spre casă, m-am cufundat în liniștea mașinii și în sunetele drumului. Cu fiecare kilometru cu care mă apropiam de Washington, simțeam o înțepătură tot mai ascuțită în piept, ca și cum aș fi mers în direcția greșită. Cât am străbătut cei opt sute de kilometri, călătoria din ultimii cinci ani s-a derulat ca un film în mintea mea. O vedeam pe Mia venind de-a bușilea spre mine la adăpostul pentru săraci. Simțeam stresul și disperarea de a-i oferi o casă bună. Toate drumurile pe care le-am bătut împreună. Accidentul. Nopțile reci de pe canapeaua noastră extensibilă din garsonieră. Poate *The Alchemist* a avut dreptate. Poate dacă fac un prim pas spre visurile mele, Universul se va deschide și ne va arăta pașii. Poate trebuia să-mi deschid inima iubirii pentru o casă și să pot găsi un cămin adevărat. Nu mai credeam că un cămin înseamnă o casă elegantă pe un deal. Căminul însemna locul care ne îmbrățișa, însemna comunitatea, însemna cunoașterea.

Peste câteva luni, cu câteva zile înainte de Crăciun, cu Mia pe bancheta din spate, conduceam din nou peste dealuri, spre Missoula.

– Vezi luminile? am întrebat-o dând radioul mai încet, arătând spre stelușele care licăreau în vale. M-am uitat în oglinda retrovizoare și am văzut-o pe Mia scuturând din cap.

– Unde suntem? a întrebat, uitându-se la dealurile înzăpezite care alergau pe fereastră.

Am respirat adânc.

– Suntem acasă.

După ani de zile de mutat de ici-colo. Mia și cu mine ne-am așezat încetul cu încetul. Tatăl ei a dispărut în primele câteva luni de când am venit aici. Nu răspundea la telefon, nu apărea la apelurile video pe care ne-am luptat atâta să le planificăm prin noul plan de custodie, iar eu nu știam cum să îi explic Miei de ce.

Apoi Mia a început să fugă de mine: acasă, la magazin, pe bulevard și pe stradă. O luam în brațe, dând din picioare și țipând, oprindu-mă să-i ridic cizmele roz de cauciuc care-i cădeau în timpul acestor crize de nervi. Știam că e un răspuns firesc la schimbare, la pierderea tatălui ei, la faptul că a fost dezrădăcinată și replantată într-un loc în care iarna ne-a ținut în casă de cum am ajuns. Comportamentul ei era mai dificil decât tot ceea ce trăisem până acum și nu știam cum să mă descurc. Începea să devină prea periculos, prea tumultuos și prea obositor să o mai scot undeva. Într-o dimineață aveam două drumuri de făcut: la poștă și la magazin, să iau tampoane. Două ore întregi Mia a refuzat să se îmbrace și să se încalțe, țipând și dând din picioare, și împotrivindu-se cu atâta forță, încât era ca și cum aș fi încercat să o țin cu capul sub apă. Atacul de panică m-a lovit brutal și neîndurător, trimițându-mă la podea, târându-mă, gâfâind, în timp ce Mia s-a dus fericită în camera ei să se joace cu jucăriile, fericită că a mai câștigat o bătălie.

Ca de obicei, lucrurile au felul lor de a se aranja. Am găsit de lucru ca femeie de serviciu la o clădire mare de birouri, plus câțiva clienți care voiau să le fac menajul. Într-un weekend, am luat o revistă din sala de așteptare de la birou, o revistă care se numea

Mamalode, și am trimis o poveste scurtă. Au publicat-o și nu mă mai săturam să mă uit la numele meu tipărit.

Aceeași revistă avea o reclamă despre o clasă pentru preșcolari, la un centru local. După ce m-am întâlnit cu proprietarii, au fost de acord să mă lase să fac curat în instituție în schimbul taxelor. Una dintre angajatele lor s-a mutat cu noi în schimbul unei mici părți din chirie, plus obligația de a fi acasă când eu trebuia să plec la lucru înainte de răsărit, înainte ca Mia să se trezească.

Într-o zi de primăvară târzie, după ce ne-am mutat la Missoula, Mia a făcut un anunț:

– Mami, ar trebui să mergem în drumeție, a zis ea după ce a văzut cerul albastru pe fereastră. M-am așezat la masa din bucătărie, în apartamentul nostru din centru, așteptând să își termine micul dejun. Aveam pleoapele grele de epuizare. Îmi plăceau weekendurile când puteam dormi mai mult și bea cafeaua pe îndelete înainte de a mă apuca să citesc notele de la școală.

Din cauza asta ezitam să mergem. Dar obosisem să mă tot cert cu Mia și, cu toate că de când începuse clasa pregătitoare nu mai fugea așa mult de mine, încrederea mea în ea rămânea scăzută. Dar acum se uita așa de dornică la mine și am văzut atâta entuziasm în ochii ei, mai mult ca niciodată de când ne-am mutat aici. Era primul weekend însorit și fierbinte de când am venit aici și îmi amintea de magia pe care am simțit-o când am venit în august. M-am ridicat de la masă și am început să pun câteva batoane proteice și sticle de apă în rucsac.

– Mergem, am zis.

De mult nu am văzut-o încălțându-se atât de repede.

Universitatea din Montana e așezată la baza unui munte numit oficial Sentinel, dar botezat „The M" de localnici din cauza unei cărări șerpuite care ducea spre o literă M mare, albă din ci-

ment. Luni de zile, când mergeam la cursuri, m-am tot uitat la ea, urmărind punctele mișcătoare, oamenii care urcau pe cărare. Îi invidiam, dar mi-am găsit mereu o scuză să nu fac eu însămi asta.

Am condus până la parcarea de la poalele muntelui. Pe treptele care duceau spre cărare era o mulțime de oameni. Toți aveau încălțări potrivite pentru alergare sau drumeție, beau apă din sticle și erau pregătiți să urce pe cărarea care șerpuia în sus pe munte.

– Bun, am zis netezindu-mi pantalonii cargo scurți și întrebându-mă de ce m-oi fi încălțat cu sandale. Cât de departe mergem?

– Până la M, a zis Mia. Ca și cum ar fi fost un fleac. Ca și cum nu ar fi fost scopul pe care mi l-am stabilit de când am venit aici. Ca și cum a urca până la M nu însemna să urci până la jumătatea unui munte de 1 500 de metri.

Când am început urcușul, m-am gândit că Mia nu va rezista până la jumătatea drumului până la M și că voi sfârși ducându-i rucsacul la mașină. Dar ea a lăsat în urmă fiecare cotitură a cărării, a trecut pe lângă excursioniștii care stăteau pe bănci, bucurându-se de priveliște.

Mă uitam cu neîncredere la fiica mea de 5 ani care alerga pe cărare cu fustița ei și pantofii Spider-Man, cu o girafă de pluș în brațe. Fugea așa de repede, că-i depășea pe excursioniști și apoi se oprea să mă aștepte. Spre deosebire de ea, eu gâfâiam, transpiram. Era cea mai grea plimbare pe care am făcut-o în ultimii ani. I-am strigat Miei să se oprească, îngrijorată ca nu cumva să alunece sau s-o ia peste culme. Cărarea și muntele erau prea abrupte pentru mine ca să mai văd ce era mai sus. Uneori o vedeam pe Mia aplecată peste marginea cărării, cu pumnii strânși cu hotărâre. Ai mei făceau la fel.

Când am ajuns în capătul cărării, ne-am așezat pe M, admirând câteva minute priveliștea. Imediat după aceea Mia m-a anunțat că ar trebui să mergem în continuare. Am urmat-o, uluită că voia să ne continuăm mersul. Părea perfect mulțumită să meargă până în vârf, oprindu-se când și când să se uite la mușuroaiele de furnici sau la gropile cârtițelor. Am insistat să bea apă și să mănânce un baton cu mure. Și ne-am continuat urcușul.

Erau mai multe drumuri care duceau spre vârful muntelui, dar noi am luat-o pe cel care șerpuia pe un versant. Chiar dacă acest drum e mai puțin abrupt decât altele, urcarea până în vârf este destul de obositoare. Mia s-a oprit de câteva ori cu mine. Poate din cauza endorfinelor, poate din cauza soarelui, dar parcă eram beată de fericire. Îmi dădeam seama că acești ultimi pași erau o luptă pentru piciorușele Miei. Iar ea putea vedea cât de obosită eram.

Ajunsă în vârf, Mia a ridicat mâinile deasupra capului și a râs. I-am făcut mai multe poze dansând pe culme, atât de sus deasupra orașului. Casa noastră. Ne-am așezat pe buza muntelui care se desfășura sub noi, uitându-ne în zare, la Missoula. De unde stăteam noi clădirile se vedeau ca niște case de păpuși, iar mașinile, ca niște puncte mici, strălucitoare. Am încercat să fac o hartă mentală a orașului; Missoula mi se părea așa de mare, ocupase atâta vreme atât de mult loc în mintea și-n inima mea, încât mi se părea ciudat să văd orașul în întregul lui de aici, de sus.

Imediat sub noi era campusul unde mă duceam la școală și amfiteatrul în care, peste doi ani, Mia mă va vedea traversând scena pentru a-mi primi diploma în engleză și scriere creativă. De pe munte am văzut lanul de iarbă și copacii sub care am stat în vara în care am fost în vizită, visând să devin studentă aici. Am văzut apartamentul nostru, parcurile în care ne jucam, centrul

orașului unde înfruntam cu Mia trotuarele alunecoase în timpul iernii. Și în mijlocul tuturor am văzut râul, care curgea ca un șarpe leneș.

Mia a mers singură până jos, la mașină. razele soarelui la asfințit îi colorau fața într-o lumină de un portocaliu întunecat. A întors capul spre mine de câteva ori, plină de încredere. „Am reușit", părea a-mi spune privirea ei. Am urcat nu numai până în vârful muntelui, ci și până la o viață mai bună. Dar în cele din urmă, cred că sunt unul și același lucru.